

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

πρὸς τὸν «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ»

διὰ τὰ «**ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**»

«...Ἡ ὕψ' ὁμῶν ἀναληφθεῖσα ἐκδοτικὴ προσπάθεια πολλὰς θὰ φέρῃ ἀφελείας εἰς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐνισχύσῃ ἡμᾶς διὰ τὴν ἀσκήσασιν τοῦ ἔργου».

Ἄριθ. Πρωτ. 69/Τ.Ε./1336/1972

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 40'

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ (κριτικόν) Herb. Musurilo

Εἰσαγωγή - Μετάφρασις - Σχόλια
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Μ. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΥ
θεολόγου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ	15 (137)*
α. Γενικά παρατηρήσεις περί παρθενίας (Α-ΚΔ).	
β. Ἑρμηνεία τῶν περὶ παρθενίας καὶ γάμου χωρίων τοῦ Ἀπ. Παύλου (ΚΕ-Ν).	
γ. Τὰ μειονεκτήματα τοῦ γάμου καὶ ἑταιρῶν παρθενίας (ΝΑ-ΟΒ).	
δ. Ἑρμηνεία σχετικῶν χωρίων τοῦ Ἀπ. Παύλου (ΟΓ-ΠΔ).	
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	137

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐκὼς ἀπὸ τῶ ἀριστουργήματι τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς τοῦ ἱεροῦ Χρισστούμου εἶναι καὶ ἡ πραγματεία «Περὶ Παρθενίας». Ἐκ τῆν πραγματικῶν αὐτῆν ὁ Μέγας οὐτός τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας Πατὴρ προβάλλει, μὲ ἀκαταμάχητον δύναμιν, τὸ ὑπεροχὸν τῆς παρθενίας καὶ συγχαίρει αὐτὴν πρὸς τὸν γάμον.

Ἐκ τῆν πραγματικῶν «Περὶ παρθενίας» ὁ Ἱερός Χριστοστόμος ἀποκαλύπτει τὸν ἑαυτοῦτον αὐτοῦ.

Καίτοι ἐνεργήθη καὶ ἀνετράφη εἰς περιβάλλον ἀριστοκρατικῶν, ἐναρτίως ἀνεκλήθη, ὅτι «πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα ἅσα οὐκ ὑπάρχει μετὰ θάνατον».

Ἐκ τῆν φιγῆν τοῦ Ἰσίδωρου τῆν σκληρὰν πραγματικότητι τῆς ματαιότητος συνεχῶς ἐπαμύνησεν ἡ μελαγχολικὴ Ἀπόδοσις, ἡ ἁγία Μήτηρ του, ἡ ὁποία τόσον πρόωρος ἐπέλυθεν τοὺς ἐκ τῆς κεφαλῆς τῆς νεμερικῶς στεφάνους μὲ τῆν μαύρην καλλιπρῶν τῆς Χρημίας.

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἱερός ἀνὴρ ἀνεκλήθη τὸ νόημα τῆς ζωῆς ἔχει εἰς τὸν ἀπατηλὸν θόρον τὸν ἐγκοσμίου, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τοῦ κόσμου ἐκουσίαν φυγῆν, εἰς τὴν ἁγίαν γαλήνην τοῦ ἀπαράμεινονος θείου.

Ἦσοιτο ἄλλωστε πρὸς τὸν θίον αὐτῶν, ὡς ἀπὸ λοχυροῦ μαγνήτου, ἀπὸ ἁγίους Ἀσκητῶν καὶ Ἀναχωρητῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν διαλείπων στεναγμῶν τῶν καὶ τῶν θαυροδρέκτων εὐχῶν τῶν ἀνεκλήθησαν νὰ ἀναφερθῶν πέραν τοῦ κόσμου, ἐκεῖ-θεοῦ διαυγάζει τὸ παρηγορὸν λυκαυγῆς τῆς θεώσεως.

Ἡ «Περὶ παρθενίας» λοιπὸν πραγματεία αὐτῆ τοῦ ἱεροῦ Χριστοστόμου ἐκφράζει καὶ μίαν προσωπικὴν ἐμπειρίαν καὶ δι' αὐτὸ συγκρατικὴν περισσότερο τὸν ἀναγνώστην.

Ἡ παροῦσα πραγματεία εἶναι ἡ γραπτὴ μορφή ἑμῶν, τῆς ὁποίας ἐξέφάνθηκε εἰς Ἀντιόχειαν ὁ Ἱερός Πατὴρ περὶ τὸ 392 μ.Χ.

Κατὰ τὸ 392 εἶχε πλὴρον ἐνταχθῆ εἰς τὸν κλήρον καὶ εἶχε καταστή περίβολος εἰς ἑλὴν τῆν Ἀντιόχειαν καὶ εἰς αὐτὴν τῆν Κωνσταντινούπολιν. Εἶχε ἐπιβλήθῃ ὡς ἐκκλησιαστικῶς ῥήτορ, ἐνθ' ἰδέσθηκα καὶ διὰ τῆς ἀγιότητός του.

Ὁ Χριστοστόμος ἐνωρὶς ἠπόδησεν τὸν μοναχικὸν θίον καὶ ἐγένετο θερμὸς συνήγορος τῆς παρθενίας. Μαρτυροῦν δὲ τοῦτο καὶ πολλὰ ἄλλα πραγματείας, ὡς «Περὶ καταστάσεως», «Πρὸς τοὺς πο-

λαμπούτας τός έπι τό μονάξιν έμάχουσι. «Εύχρησις βασίλειης δυναστείας και πλούτου και ύπερχής προς μοναχόν σκλήθητα τή άλγιστάτη και κατά Χριστόν φιλοσοφία». «Αίτος παραινετικός προς Θεόδωρον έκποδίζε» κ.τ.λ.

Ήραν όμως της φιλομοναχού διαθέσεως τού έν παρθενία ζώντος Ιωάννου Κριστομού, της όποιας έκφρασις είναι και ή «Περί Παρθένιας πραγματεία», και συγκεκριμένη, ίσως, άφορμή παρακλήσε τών Άγιων προς αυτήν.

Ασφαλώς αήρτισται εις άνάγκην ή παρθενία κατ' έπίκαιρον τούσ χρόνους. Η Έκκλησία της Άγιοχειρίας συνετήρει περί τούσ 3.000 παρθένους, αλλά και άποικισμένας χήρας (είτερα μορφή έγκρατείας).

Συγχρότως όμως και οι αρετικοί εκαλλίεργουν την παρθενίαν, κατά τρόπον μάστιχα α β σ τ η ρ ό τ ε ρ ο ν. άπο μέρησι έξ αυτών ιδεολόγησαν τόν γάμον και τόν θείουρον άμαρτιαν.

Ανάγκη λοιπόν, έξέσεως της παρθενίας εναντι τών κατηγορούντων αυτήν αλλά και άνάγκη καταδίκης της περι την παρθενίαν αίστηρότητος τών αρετικών, ώστε να καταδικασθ ή τό άνωμαλιές της παρθενίας, όταν δέν συνδίδεται άπό την όρθοδοξίαν, έδικαι άφορμήν ανθέσεως της «Περί Παρθένιας» πραγματείας.

Η «Περί Παρθένιας» πραγματεία άναρτίζεται άπό 84 κεφάλαια διαφέρου έντάσεως έκτατον, ως έπι τό πλείστον όμως μικρά.

Τά κεφάλαια αυτά δινάνται να τό κατατάξωμεν εις τίσσους ένότητες:

- α. Γενικά παρατηρήσεις περί παρθενίας (Α - ΚΑ).
- β. Εργονία τών περί παρθενίας και γάμου χωρίων τού Άπ. Παύλου (ΚΕ - Ν).
- γ. Τά μεριεκτήματα τού γάμου και έπικινος παρθενίας (ΝΑ - ΟΒ).

δ. Εργονία σχετικόν χωρίων τού Άπ. Παύλου (ΟΓ - ΠΔ). Ο ιερός Κριστομός κατά την άνάπτυξιν τού θέματος συρρίκνεται εις έλοκλήρου έπι της Άγίας Γραφής, πρό παντός δέ έπι της Καινής Διαθήκης. Χαρακτηριστικό του εις την διαδούρησιν τού ζητήματος άποδίδει ή Άπ. Παύλος, δ' όπου γράφει, περί γάμου και παρθενίας, εις την Β' προς Κορινθίους έπιστολήν.

Τό όρος είναι ζωηρόν και καλυμμένο. Μικρά προσάμας, έρωτήσεαι, έπαγωγικοί συλλογισμοί, είσόντες μεταφορά, ανυπόδειξις δίδου εις την πραγματείαν νάρα και κίνησιν, ώστε να διεγείρη τό ένδιαφέρον τού άκουούσος, τότε, και τού άναγνώστου, σήμερα.

Η άξία της πραγματείας είναι τεραστία. Δίδει τό μέτρον της παιδαγωγικής της πατερικής έργονιας της άγ. Γραφής και δή ένός τών καρυστίων έρμηνευτών αυτής, τού ιεροδ Κριστομού. Παρουσιάζει, άκόμη, ψυχολογικότητα ωρισμένας πλευράς τού

συχνωτικού βίου, αί όποια και σήμερα άκόμη παραμένουν αί άδελφές, ώστε να φρεσύνονται άπό τής παρατηρήσεως τού άγ. Πατρός. Μολονότι δέ σφοδρότερον φαίνεται να έλέγχη την κακίαν και τής έκτροπής τών γυναικών, έν τούτοις εμφανίζει και τής κακίας τών άνδρών.

Θαιμιστής και κήρυξ της άπαράβιαστον έρωτήσεως τού γάμου, καταδικάζει με αίστηρότητα τόν δεύτερον γάμον.

Απαιτεί άπό τούς άνθρώπους ήρωισμόν, διότι ή χριστιανική άρετή μόνον δέ ήρωισμόν κατορθούται: δέ αυτό και δέν θέλει τόν άνθρώπον κατώτερον της σαρκενικής επιθυμίας. Βασύτατα συγκαί τόν άναγνώστην ή όρθόδοξή παρατήρησις τού ιεροδ Κριστομού δει εις τόν δεύτερον γάμον τά έν πρώτου γάμου τέκνα άποδίδουσι θέματα τών επιστάτων γονείων. Είς την παρατήρησιν του αυτήν άσφαλώς θέ ειχε όμ' όσον του την συγγραμμένην θεσίαν της μητρός του, ή όποια παρέμεινε χήρα, δει να μη πραγματοποιή τόν υιόν της άπό πλήρησιν συμπεριφορών τού δεύτερου σκλήγου.

Τόν γάμον θεωρεί παρεκχώρησιν δει την άνθρωπίνην άδυναμίαν, όχι όμως και άμαρτιαν, ως έρρόνου οι αρετικοί. Είναι «τό καλόν» όχι όμως τό βραχόν, τό όποιον ενυπάρχει εις την παρθενίαν.

Ακόμη πρέπει να τονισθ ή ποδός δει οι Άγιοι Πατέρες έδικαι προτεραιότητα εις τό τής ζωής φρόνημα, την Όρθοδοξίαν. Είναι της όποιας και ή ήθικός έν γένει βίος και ή παρθενία, αλλά και αυτό τό μαρτύριον άποδίδουσι άσπαστα.

Έτέλος, ή άξία της χριστομωμικής αυτής πραγματείας δέν έμετριάζου άπό τόν χρόνον, δέν είναι κείμενον εποχιακόν, αλλά πάντοτε επίκαιρον, ένεκα της γρηγορήσεως τών θεολογικών όρθόδοξων προποσθεσίων του.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Μ. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

Ε ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΔΕΙΑΣ.

Α'. 1. Τὸ καλὸν τῆς παρθενίας τὸ ἀποστρέφονται οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι καθόλου παράδοξον, ἀφοῦ αὐτοὶ ἠγάσαν καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, τὸν γεννηθέντα ἐκ τῆς Παρθένου. Οἱ εἰδωλολάτραι ἐξ Ἰσραὴλ τοὺ θεοῦ τὸ καλλιεργεῖ μὲ ἴψλου. Διότι τὰς παρθένους τῶν αἰρετικῶν ἐγὼ δὲν θά ἠδύναμην ποτὲ νὰ ὀνομάσω παρθένους. Διότι πρῶτον μὲν δὲν εἶναι ἀγαθαί, ἐπειδὴ δὲν εἶναι συνεκγεγμένα μὲ ἓνα ἄνδρα, ὅπως ἐπιθυμῆ ὁ μακάριος μαρμαρυγὸς τοῦ Χριστοῦ (Παῦλος), ὅταν λέγῃ: «Σὰς ἡραβιώνισα μὲ ἓνα ἄνδρα, πρὸς τὸν Χριστὸν, διὰ τὸ σὰς παρουσιάσω παρθένον ἀγνήν εἰς αὐτόν». Ἄν καὶ ὁ λόγος αὐτὸς ἐλέγη δι' ὅλον τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας, περιλαμβανεὶ ὅμως καὶ αὐτάς. Αἱ γυναῖκες λοιπὸν, ποὺ δὲν παραμένουν πισταὶ εἰς τὸν ἓνα ἄνδρα, ἀλλὰ εἰσάγουσιν ἑτέρας ἄλλων πλησίον του, ποὺ δὲν εἶναι θεός, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἀγαθαί; 2. Πρῶτον μὲν λοιπὸν δι' αὐτῶν τὸν λόγον δὲν δύναται νὰ εἶναι παρθέναι. Καὶ δευτέρου διότι, ἀφοῦ ἠγάσαν τὸν γάμον, τότε ἀπεφάσαν νὰ παραμείνωσιν ἐκτὸς γάμου. Διότι μὲ τὸ νὰ νομοθετήσωσιν πῶς ὁ γάμος εἶναι πρᾶγμα πονηρὸν, ἔσπευσαν νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὸν ἑαυτῶν τὴν τὴν ἀρετὴν τῆς παρθενίας. Διότι δὲν θά

1. Β' Κορινθ. 11, 2.

2. Ὁ ἱεὺς Χρυσόστομος εἶπε: ἐν τῶν τῶν αἰρετικῶν διδασκαλίαις τῶν Μαρμαρυγῶν καὶ Μανιχαίων καὶ τοῖς κατὰ τὸν ἑστέον, οἱ ἄποστολοι ἐπίβουλον ἐπὶ τὸν γάμον εἶναι κακὸν κρῆμα. Καὶ πολὺ ὀρθῶς δὲν θεωρεῖ ὡς παρθένους, τὰς ἐκ ἑλευτηρίας πρὸς τὸν νόμιμον γάμον παραμεινόντας. Ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν ἑστέων ἀνέστησαν εἰς τὸν γάμον τῆς Παρθενίας, τὸ 340, Τοπικὴ Σύνοδος ἐν τῷ Ἐπισκόπῳ. Ἡ Σύνοδος αὕτη, ἐπὶ τῷ Β' Κεφαλαίῳ τῆς 37. Οὐσιασματικῆς παραβίβησεν μὲ οὐσιασματικῶν κήρυξ. «Ὅσοι οἱ ἑστέωνες λοιπὸν τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἀρετῆς ἀφαιρέονται κατὰ τὸν ἑστέων τὸν γάμον. Ἐπισημάνον δ' Α' ἑστέων ἀπὸ τῆς λέγει: «Εἰς τὴν ἐν γάμῳ μέμνηται, καὶ τὴν καθύπευθεν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ὡς ἐν πιστῆν καὶ ἐλάδῃ, ἐστέων τῆς ἡμέρας, ὅς ἐν μὴ ἑστέων εἰς διακλίαν ἐστέων, ἀνέμνη ἑστέων».

ἴπο δίκαιον νὰ ἀπεφωκίμωται ὅσοι ἀποφύγουν τὰ φαῖλα, ἀλλ' ἄπλως νὰ μὴ τιμωροῦνται. Καὶ αὐτὰ ἡμπαρεῖ κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι διατάσσονται ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἴδικούς μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἔξω τῆς Ἐκκλησίας νόμους. Λέγει πᾶς νόμος: «Ὁ φονεὺν νὰ τιμωρηθῆ». Δὲν προσθέτει ὁ μῶς «καὶ ὁ μὴ φονεὺν νὰ τιμωρηθῆ». «Ὁ κλέπτης νὰ τιμωρηθῆ» δὲν ἐπρόστασεν ὁ μῶς νὰ λαμβάνῃ δόρα ὅστις δὲν διαρπάζει τὰ ξένα ἀγαθὰ. Καὶ ἐνῶ προβλέπουν τὴν ποινήν τοῦ θανάτου διὰ τὸν μοιχόν, δὲν ἐκρίναν ὄχι οὐδεμιᾶς τιμῆς ἐκεῖνον, ποῦ δὲν ὑπανομοῦσι τὴν τιμὴν τῶν γάμων τῶν ἄλλων. Καὶ πολὺ εὐλόγως, διότι ὁ ἔπιαιος καὶ ὁ θαυμασιμὸς ἀνέγκαν εἰς αὐτοὺς ποῦ καταβρῶνουν τὴν κακίαν. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὺς εἶναι ἀρκετὴ τιμὴ τὸ ὅτι δὲν παθαίνουν τίποτε κακόν. 3. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ἂν μὲν κανεὶς ὀργισθῆ ἔναντιον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἄνευ λόγου καὶ ἀφορμῆς καὶ τὸν ἀποκαλέσῃ μωρὸν, τὸν ἠπειλήσῃ μὲ τὴν καταδίκην τῆς γεννήσεως δὲν ὑπεσχέθη ὁ μῶς καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἰς αὐτοὺς, ποῦ δὲν ἀργίζονται ἄνευ λόγου καὶ δὲν ἐκτρέπονται εἰς ὄβρις, ἀλλὰ ἔζητησε κατὰ δῆλο περισσώτερον καὶ μεγαλύτερον τούτου: Ἐπεὶ δηλαδὴ: «Ἀγαπήτε τοὺς ἐχθρούς σας». Καὶ θέλω νὰ δεῖξῃ πῶσον πολὺ μικρὸν καὶ μηδαμῶν καὶ οὐδεμιᾶς τιμῆς ἀξίον εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀπεφωκίμωται κανεὶς τοὺς ἀδελφούς, ἀφοῦ ἔνομοθέτησε τὸ πολὺ ἀνώτερον τούτου, δηλαδὴ τὸ νὰ τοὺς ἀγαπήωμεν καὶ νὰ ἐπιδοκίμωμεν ἀτοργὴν πρὸς αὐτούς, δὲν εἶπε καθόλου πῶς τοῦτο μᾶς εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ ἀδικώμεν κάποιαν τιμῆς. Καὶ πῶς ἴπο δυνατόν, ὅταν οὐδόλως εἰς τοῦτο διαφέρωμεν τῶν εὐαγγελιστῶν: Ὅποτε λοιπὸν εἶναι δι' ἡμᾶς ἀναγκαῖα μία ἄλλη πολὺ μεγαλύτερα προσθήκη, ἂν θεοδικῶς πρόκειται νὰ ἀποκτήσωμεν δικαίωμα κάποιου μισθοῦ. Μὴ ἔχῃς λοιπὸν τὴν ἀξίαν — λέγει — ἐπειδὴ δὲν σε καταδικάζω εἰς τὴν κάλασιν, διότι δὲν ὀργίζεσαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ δὲν τὸν ὀβρισκεῖς, δι' αὐτὸ ἡμέως νὰ κριθῆς ἀξίος νὰ στεφανωθῆς. Διότι ἐγὼ δὲν ἀπαιτῶ τόσο μικρὸν μέτρον καλωσύνης· ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν τὸν ὀβρισκεῖς, καὶ ἰσχυρίζεσαι δι' τὸν ἀγαπῆς, περιστρέφουσαι ἀκόμη χαμηλὰ καὶ τοποθετεῖς τὸν ἑαυτὸν σου δίπλα εἰς τοὺς τελώνους. Ἀλλὰ ἂν θέλῃς νὰ εἶσαι τέλειος καὶ ἀξίος τῶν οὐρανῶν, μὴ σταθῆς ἕως ἐδῶ μόνον, ἀλλὰ προ-

3. Ματθ. 5, 22.
4. Ματθ. 5, 44.

χώρησαι νὰ ἀναβῆς ὀψηλότερον καὶ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ αὐτὸ εἶναι νὰ ἀγαπῆς τοὺς ἐχθρούς σου.

4. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπὸ παντοῦ μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ ἀμολογῶμεν, ἔτσι ἔχει τὸ ζήτημα, ἂς παύσωμεν νὰ ταλαιπωροῦνται ματαίως οἱ αἰρετικοί, διότι δὲν θὰ λάβουν οὐδένα μισθόν. Καὶ τοῦτο, ὄχι διότι ὁ Κύριος εἶναι ὀβρις, ἀπαγε τῆς βλασφημίας, ἀλλ' ἔπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἀνόητοι καὶ πονηροί. Πᾶς: Ἐχει ἤδη ἀποδειχθῆ ὅτι δὲν ἔχει ὀρισθῆ οὐδεμία δωρεὰ εἰς ὅσους ἀποφύγουν μονάχα τὰ κακὰ. Καὶ ἔπειδὴ αὐτοὶ τὸν γάμον τὸν ἐβρώρησαν φαῖλον, δι' αὐτὸ τὸν ἀπέφυγον. Πᾶς λοιπὸν θὰ συνηθοῦν νὰ ἀποκτήσωμεν μισθὸν διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῶν φαίλων; Διότι ὅπως ἀκριδῶς ἡμεῖς δὲν θὰ ἔχωμεν τὴν ἀξίαν νὰ στεφανωθῶμεν διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς μοιχείας, τοιαυτοτρόπως καὶ ἐκεῖνοι διὰ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ γάμου. Θὰ εἴη δηλαδὴ πρὸς αὐτοὺς ὁ Κριτὴς ἡμῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν: «Ἐγὼ δὲν ὄρισα τὰς τιμὰς δι' ἐκεῖνους, ποῦ ἀπέφυγον μόνον τὰ πονηρὰ (διότι αὐτὸ ἔχει μικρὸν σημασίαν δι' ἐμὲ), ἀλλὰ ἐκεῖνους ποῦ ἐπραγματοποίησαν δὴλὴν τὴν ἀρετὴν, αὐτοὺς θὰ εἰσαγάγω εἰς τὴν αἰώνιον κληρονομίαν τῶν οὐρανῶν. Πᾶς λοιπὸν σεις, ἐνῶ ἐκρίνατε τὸν γάμον πρῶγμα ἀκάθαρτον καὶ αἰσχρὸν, ἀπαιτεῖτε διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῶν μισαρῶν τὰ ἐπαθλα, τὰ ὅποια ἔχουν ὀρισθῆ διὰ τοὺς ἐργάτας τῆς ἀρετῆς; 5. Καὶ διὰ τοῦτο τοποθετεῖ ἐκ δεξιῶν τὰ πρόβατα καὶ τὰ εὐλογεῖ καὶ τὰ εἰσάγει εἰς τὴν βασιλείαν, ὄχι διότι δὲν ἤρπασαν τὰ ξένα, ἀλλὰ διότι διένειμάν καὶ τὰ ἱσκά των εἰς τοὺς ἄλλους. Καὶ αὐτὸν ποῦ παρέλαβε τὰ πέντε τάλαντα τὸν δέχεται εἰς τὴν χαρὰν, ὄχι διότι δὲν τὰ ἐμείωσαν, ἀλλὰ διότι τὰ ἠρῆσεν καὶ ἀπέδωσε τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς τὸ διπλάσιον. Πότε τέλος πάντων θὰ παύσετε νὰ τρέχετε εἰς τὸ κενόν καὶ νὰ κοπιᾶτε ματαίως καὶ ἀσκοπῶς, νὰ ἀγωνίζεσθε καὶ νὰ δέρνετε τὸν ἄερα; Καὶ εἴθε νὰ ἴπο μόνον μάταιος ὁ κόπος σας, ἂν καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι μικρὰ τιμωρία, ὅσοι δηλαδὴ ἐμύθησαν πολὺ καὶ ἤλπισαν μεγαλύτερα ἐπαθλα ἀπὸ τοὺς κόπους των κατὰ τὸν κορὸν τῆς ἀπονομῆς τῆς τιμῆς, νὰ εὐρεθοῦν εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀτίμων.

Οἱ Αἰρετικοὶ Κολάζονται Ἐξ Αφορμῆς τῆς Παρθενίας.

Β'. 1. Καὶ δὲν εἶναι τώρα τοῦτο μόνον τὸ κακόν, ὅτε

5. Ματθ. 25, 28.

ή ζημία τῶν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ μὴ λάβουν κανένα κέρδος, ἀλλὰ τοὺς ἀναμένουν ἄλλα πολὺ χειρότερα τούτων, τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστόν, ὁ ἀκόμη ὁ ἀτελεύτητος, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ἡ βλῆσις καὶ ἡ στενοχωρία. Ὡστε χρειάζομεθα ἄτερα στόματα καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἀγγέλων, διὰ νὰ συνηθῶμεν νὰ ἀποδύσασθαι εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἀνταξίαν εὐχαριστίας διὰ τὴν ἰσχυρότεραν ἀγάπην· Του εἰς ἡμᾶς, Μάλλον δὲ οὐτε καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι δυνατὸν. Διότι πᾶς ἄρα γὰρ; Ὁ μόνος θεστικός διὰ τὴν παρθενίαν εἶναι Ἰσὸς εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς αἰρετικούς, ἴσως μάλιστα νὰ εἶναι περισσότερος εἰς ἐκείνους. Ὁ καρπὸς ὅμως τῶν μόχθων δὲν εἶναι ἴσος, ἀλλὰ ἐκείνους μὲν τοὺς περιμένουν δεσμὰ καὶ δάκρυα καὶ θρηνητικαὶ κραυγαὶ καὶ αἰώνια κόλασις, ἐνῶ ἡμᾶς ὁ κληρὸς τῶν ἀγγέλων καὶ λαμπροτάλιστες λαμπάδες καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα τὰ κατὰ, ἡ διαρκὴς διαμονὴ μετὰ τοῦ Νυμφίου.

2. Διατί λοιπὸν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἰδίων μόχθων εἶναι τόσον ἀντίθετα; Διότι ἐκεῖνοι ἐπρωτήθησαν τὴν παρθενίαν διὰ νὰ νομοθετήσουν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡμεῖς πρόττομεν αὐτὸ διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ θέλημά Του. Ὅτι θεστικῶς ὁ Θεὸς θέλει ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀπέχουσι τοῦ γάμου μάρτυς εἶναι καὶ αὐτὸς τοῦ ἀπὸ μέσα του ἔλαλει ὁ Χριστὸς: «Διότι ἐγὼ θέλω, λέγει, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶναι ὅπως καὶ ἐγὼ»,⁶ νὰ ζοῦν μετ' ἐγκράτειαν. Ἀπὸ συγκοιτάσεων ὅμως ὁ Σωτὴρ καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι «τὸ μὲν πνεῦμα εἶναι πρόθυμον, ἡ σὰρξ ὅμως ἀσθενής»,⁷ δὲν ἐπέβαλε τὴν ἐγκράτειαν ὡς ἀναγκαίαν ἐντολήν ἀλλὰ ἔφησεν εἰς τὰς ψυχὰς μας τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τῆς. Διότι ἐάν ἦτο ἐπιτογὴ καὶ νόμος, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀπολαύσῃ καμμίαν τιμὴν ὅσοι θὰ κατάρθωνον τοῦτο, ἀλλὰ θὰ ἦσαν: «Ὅσα ὠρεῖσθε νὰ πράξετε, τὰ ἐπράξατε»,⁸ οὕτως θὰ ἐσυγχωροῦντο ὅσοι δὲν θὰ κατάρθωνον τοῦτο, ἀλλὰ ἦθελον ὑποστῆ τὴν τιμωρίαν ὅσων παρονομάσῃ. Τώρα ὁ- μως μετὰ τὸ νὰ εἴπῃ: «Ὅποιος μπορεῖ νὰ νουθεσθῇ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν λόγον αὐτὸν, ἄς προχωρήσῃ»,⁹ τοὺς μὴ συ-

6. Α' Κορινθ. 7, 7.

7. Ματθ. 23, 41.

8. Παρρησιασθὲ τοῦ ῥητοῦ: «ὅσοι καὶ ὅμοιοι, ὅταν ποιῆτε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγατε ὅτι δοῦλοι ἄρχαί ἔσμεν, ὅτι ὁ ὠφειλόμενος ποιῆσαι πεποιθήκαμεν» (Λουκ. 17, 10).

9. Ματθ. 19, 12.

νομένους δὲν κατέκρινε, δι' ὅσους ὅμως δύνανται ἀπέδειξε πᾶσαν θαρῆς καὶ μέγας εἶναι ὁ ἀγὼν των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἀκολουθῶν τὸν Διδάσκαλον λέγει: «Ἐπεὶ τῶν παρθένων δὲν ἔχω ἐντολήν τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ εἶδω ἄπλως γινώσκον».¹⁰

Η ΑΠΟΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΙΜΙΟΝ ΓΑΜΟΝ
ΕΙΝΑΙ ΕΡΙΓΟΝ ΣΑΤΑΝΙΚΗΣ ΑΠΑΡΡΗΘΙΑΣ.

Γ'. Ἀλλ' οὔτε ὁ Μαρκίον οὔτε ὁ Οὐαλεντίνος οὔτε ὁ Μάνης ἐκράτησαν αὐτὸ τὸ μέτρον. Διότι δὲν εἶχαν μέσα των τὸν Χριστὸν νὰ ἠμιλή, ὁ ὁποῖος συμπαθεῖ τὰ πρόβητά του καὶ πρὸς χάριν των ἐβουάσαε τὴν ζωὴν του, ἀλλ' εἶχαν τὸν ἀνθρωπακτόνον καὶ ποτῆρα τοῦ ψεύδους (Διάβολον). Διὰ τοῦτο θεστικῶς καὶ κατόπτευσαν ὅλους ὅσους τοὺς ἐπίστευσαν, ἀφοῦ εἰς αὐτὴν μὲν τὴν ζωὴν τοὺς ἐκάρτησαν μετ' ἀνωφελῆς καὶ ἀσαστάτους κόπους, εἰς δὲ τὴν ἄλλην τοὺς συμπαρέσυραν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐτοιμασμένον διὰ τοὺς ἑαυτῶν των.

ΟΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ, ΟΣΟΝ ΑΘΟΡΑ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ,
ΕΙΝΑΙ ΑΘΑΙΩΤΕΡΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΗΝΑΒΑΘΑΤΡΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ.

Δ'. 1. Ὡς εἰς ἀθλιώτεροι καὶ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτραι! Διότι οἱ εἰδωλολάτραι τοῦλάχιστον ἂν καὶ τοὺς ἀναμένουν τὰ θεῖα τῆς κατὰσεως, ὅμως ἐδῶ ἀπολαμβάνουν τὰ εὐχάριστα τοῦ κόσμου, διότι συνῆπτου γάμους, χαιροῦνται τὰς ἀπολαύσεις τοῦ χρήματος καὶ τὰς ἄλλας ἀνάσεις τῆς ζωῆς. Διὰ οὗς ὑπάρχουν μόνον τὰ θέσμονα καὶ αἱ ταλαιπωρία καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐδῶ μὲν μετὰ τὴν θέλησίν σου, ἐκεῖ δὲ παρὰ τὴν θέλησίν σου. Καὶ τοὺς μὲν εἰδωλολάτραι οὐδεὶς θὰ τοὺς ἀνταμείψῃ διὰ τὴν νηστείαν καὶ τὴν παρθενίαν των, οὔτε τιμωρίαν θὰ τοὺς ἐπιβλήθῃ, ἐνῶ εἰς δι' ὅσα ἠλιπίαστε πᾶς θὰ λάβετε μισροὺς ἐπιούσιους, δι' αὐτὰ ἀκριβῶς θὰ ὑποστῆτε τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν καὶ θὰ ἀκούσατε μαζί μετὰ τοὺς ἄλλους: «Ἐπιγαίνετε μακρὰν ἀπὸ ἐμὲ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ὅποιον ἔχει ἐτοιμασθῆ διὰ τὸν Διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους του».¹¹ Διότι ἐνηρτώσατε, διότι ἐπαρθεύσατε. 2. Διότι ἡ νηστεία καὶ ἡ παρθενία δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ, οὔτε καλὸν οὔτε κακόν, ἀλλὰ γίνονται

10. Α' Κορινθ. 7, 25.

11. Ματθ. 23, 41.

εἶτε καλὸν εἶτε κακὸν ἀπὸ τῆν προαίρεσιν ὁσων ἀκούειν αὐτάς. Καὶ εἰς μὲν τοὺς εἰσβολολάτραις αὐτὴ ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀκαρπός. «Διότι δὲν λαμβάνουν οὐδεμίαν ἀνταμοιβήν»,¹² καθόσον δὲν ἐξηγήσαν αὐτὴν ἀπὸ φόβου Θεοῦ, ἐνῷ εἰς, ἐπεὶ τὴν ἐξηγήσατε ἐναντιούμενοι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ κατηγοροῦντες τὰ ἔργα Του, οὐκ μόνον δὲν θὰ λάβετε ἀνταμοιβήν, ἀλλὰ καὶ θὰ κολασθῆτε; Ἐσκα δὲ τῶν δογματιῶν σας θὰ εὐρεθῆτε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν μὲ ἑκείνους, διότι, ὅπως ἀκριδῶς ἐκείνοι, ἠντήθητε καὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἔχετε εἰσαγάγει τὴν πολυθεσίαν.¹³ Ὅσον δὲ διὰ τὴν ζωὴν, ἐκείνοι θὰ εὐτυχίσουν περισσότερον ἀπὸ σᾶς. Διότι ἡ μόνη ζημία δι' ἐκείνους θὰ εἶναι νὰ μὴ λάβουν κανὲν ἀγαθόν, ἐνῷ ἔσας σᾶς ἀναμένουν καὶ τιμωραίαι. Ἐκείνοι ἀκόμη ἠμπίστεσαν νὰ ἀπολαύσουν εἰς τὸν παρόντα βίον τὰ πάντα, ἐνῷ εἰς ἔχετε στερηθῆ καὶ τὰ οὐρα. 3. Ἀρὰ γὰρ ποία κόλασις εἶναι σκληροτέρα ἀπὸ αὐτὴν, νὰ λαμβάνετε δηλαδὴ ὡς ἀνταμοιβὴν τῶν μόνων καὶ τῶν ἰδρωτῶν τὴν τιμωρίαν; Ὁ μοιχὸς καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ αὐτὸς πού χαιρέτα τὰ βίνα ἀγαθὰ καὶ ἀπέχει τὰ τοῦ πλείονος ἔχουν κάποιαν παρηγορίαν, μικρὰν μὲν, πάντως ἔχουν, ὅτι δηλαδὴ ἐπὶ τέλους τιμωροῦνται δι' ἑσὰ εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν ἀπὸλαύσαν. Ἐκείνος ὅμως πού ἐπώταυσε θεληματικῶς, διὰ νὰ καταστή πλούσιος εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, καὶ ὕπεμνε τοὺς μόνων τῆς παρθένης, διὰ νὰ καταταγῇ εἰς τὸν χορὸν τῶν Ἀγγέλων, ὅταν ἔπειτα τιμωρῆται ἔξωθεν καὶ χωρὶς καθόλου νὰ τὸ περιμένῃ, δι' ἑσὰ αὐτὰ, διὰ τὰ ὅποια ἤλπισε νὰ ἀπολαύσῃ ἄπειρα ἀγαθὰ, οὐκ κἂν δύναται νὰ ἀκαρπῶσι κανεὶς πόσον πόνου θὰ δοκιμάσῃ, διὰ τὸ ὅτι ἔπαθε δι' αὐτὰ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα. Ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω, ὅτι θὰ βασανίζεσθε ἀπὸ τὰ μαστιγώματα τῆς συνειδήσεώς του τοῦ Ἰδίου ὀρθικῶς ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν

12. Ματθ. 6, 5. Ἐπιπέθει τοῖς καὶ ὁ Ἰερὺς Χριστοδῶτος τὸν κερδέστατον τῆς ἀουερτικῆς διαθήκης, διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἡμέρας ἄλλης ἢ ἀπορίας τὸν πρῶτον μας.

13. Ὁ Μαρτίνος, ὁ Οὐαλεντίνος καὶ ὁ Μάνης ἄνηκαν εἰς τὴν ἀρετὴν τῶν Γνωστικῶν. Ἐβρῶσαν μεταξύ πρῶτον καὶ δευτέρου, μετὰ Χριστόν, αἰῶνος. Ὁ Γνωστικὸς εἶν ἴσο ἀρετὴς μὲ ἄνοιαν διδασκαλίαν, ἀλλ' ἔστι ἕκαστος οἰκουμενικῶς, πού προήλθεν ἀπὸ ἑρμητικῶν συγγραμμάτων. Περιέχει δοξολογίας εἰσβολολατρικὰς, Ἀνεκδοκὰς (Περουὰς), ἱεροθετικὰς καὶ στοιχεῖα χριστιανικῆς θεολογίας. Παρεθέσαντο δύο θεοὺς (τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸν κακόν), ὡς καὶ οἱ ἄλλοι φαινομενικῶς ἀνοηροῦντες καὶ ἄνομοι (δοκίμιαι) καὶ ἀπέβαλλον ὑποχρηστικὴν ἔγκραθειαν, διότι ἠθεώρουν τὴν βίαν καὶ τὰ σῶμα ὡς ἔργα τοῦ κακοῦ Θεοῦ. Ἐξ αὐτῶν ὁ Μάνης ἔβασε τὸν Μανιχαϊσμόν.

φλόγα τῆς κολάσεως, θὰ συλλογίζεσθε πῶς ὅσοι ἐμόχησαν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἐξ Ἰσοῦ μὲ αὐτὸν εἶναι τώρα μοῦσι μετὰ τὸν Χριστόν, ἐνῷ αὐτὸς ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν τιμωρίαν δι' τὰ ἴδια ἀκριδῶς, διὰ τὰ ὅποια ἐκείνοι ἀπολαμβάνουν τώρα τὰ ἀνεπίτητα ἀγαθὰ αὐτὸς δὲ ἂν καὶ ἐπέταυσε τὴν ζωὴν του μὲ σεμνότητι πάσχει σκληρότερα καὶ ἀπὸ τοὺς ἀκαλόστους καὶ λόγους.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΤΩΝ ΑἰΡΕΤΙΚΩΝ
ΕἶΝΑΙ ΠΙΟ ΑΚΑΘΑΡΤΟΣ ΚΑΙ ΑἰΟ ΤῆΝ ΜΟΙΧΕΙΑΝ.

Ε'. 1. Καὶ πράγματι, ἡ ἀσφοροῦνη τῶν αἰρετικῶν εἶναι χειρότερα ἀπὸ πᾶσαν ἀσελγείαν. Διότι ἡ ἀσελγεία τοῦλάχιστον περιορίζει τὴν ὀδικίαν μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐνῷ ἡ ἀσφοροῦνη τῶν αἰρετικῶν μάχεται κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὑβρίζει τὴν ἄπειρον σοφίαν Του. Τοιαύτας παγίδας ἠτήνει ὁ Διάβολος εἰς ὄσους τὸν ὑπηρετοῦν. Ὅτι δὲ χωρὶς ὑπερβολῆν ἡ παρθένα τῶν αἰρετικῶν εἶναι ἑφεύρεσις τῆς πονηρίας τοῦ Διαβόλου, δὲν τὸ λέγω ἐγὼ, ἀλλὰ ἐκείνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀγνοεῖ τὰς σκέψεις του. 2. Τί λέγει λοιπὸν αὐτός; «Τὸ ἑνὸς λέγει ρητῶς, ὅτι εἰς μελλοντικούς χρόνους θὰ ἀποστατήρουν μερικὰ ἀπὸ τὴν Πίστιν καὶ θὰ προσέχουν εἰς πνεύματα πλάνης καὶ εἰς δαιμονικὰς διδασκαλίας. Θὰ βίσουν προσοχὴν καὶ πίστιν εἰς ἀνθρώπους, πού μὲ ὑποκρίσαν διδάσκουν ψεῦδη καὶ ἔχουν καυτηριασμένην καὶ ἀναίσθητον τὴν συνειδήσιν των. Αὐτοὶ οἱ ὑποκρίται καὶ ἀσυνείδητοι θὰ ἐμπαθίσουν νὰ ἔσχειται κανεὶς εἰς γάμον καὶ θὰ διδάσκουν νὰ ἀπέχων ἀπὸ φαγητῶν; τὰ ὅποια ἔδωσαν ὁ Θεὸς διὰ νὰ τρώγουν αὐτὰ οἱ ἀνθρώποι.» Πῶς δύναται λοιπὸν νὰ εἶναι παρθένα αὐτὴ, πού ἀπεστάτησε ἀπὸ τὴν Πίστιν, πού προσέχει εἰς τοὺς πλάνους καὶ ὑπακούει εἰς τοὺς δαίμονας καὶ τιμᾷ τὸ ψεῦδος; Πῶς δύναται νὰ εἶναι παρθένα αὐτὴ πού ἔχει καυτηριασμένην τὴν συνείδησιν; Διότι ἡ παρθένα δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀμόλυτος μόνον εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, ἂν θεβαίως πρόκειται νὰ ὑποδοχθῇ τὸν ἄγιον Νυμφίον. Αὐτὴ ὅμως, πού ἔχει τόσας ἐγκαυμάτας εἰς τὴν ψυχὴν πῶς δύναται νὰ εἶναι καθαρά; Διότι, ὅν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποδοικώμεν καὶ τὰς θωακτικὰς φροντίδας μικρῶν αὐτοῦ νυμφῶνος, διότι δὲν δύναται μὲ αὐτὰς νὰ εἶναι στολισμένος, πῶς θὰ φυλαχθῇ

14. Α' Τιμῶν. 4, 1-5. Πρόκειται ἐπεὶ ἀντιλήσαν τοῦ Γνωστικῶν ἡμῶν. Ὅρα ὑποσημαίνεις 2 καὶ 13.

τὸ κάλλος τῆς παρθενίας, ὅταν τὸ αἰρετικὸν κρόνημα στρεφουρίζει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Παρθένου;¹⁵

ΟΙ ΑΡΕΤΙΚΟΙ, ΟΤΑΝ ΠΑΡΘΕΝΟΥΣ, ΜΙΑΙΝΟΥΝ
ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ ΤΑΣ ΎΓΡΑΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΤΩΝ.

ΣΤ'. 1. Διότι καὶ ἐν τὸ σῶμα τῆς Παρθένου αὐτῆς μὲν ἄπειρακτον, ὅμως τὸ πολυτιμότερον ἔχει διασφαρῆ, τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς. Ποία λοιπὸν ἡ ὠφέλεια καὶ στόκος ὁρθοῖ οἱ περιβόλοι τοῦ νεοῦ, ὅταν ὁ νεὸς ἔχη καταστροφή; Ἡ ποῖον τὸ κέρδος καὶ εἶναι καθαρός ὁ τόπος τοῦ θρόνου ὅταν ὁ ἴδιος ὁ θρόνος ἔχη μολυνθῆ; Διὰ τὴν εἰμα πῶ ἀκριβῆς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν εἶναι δυνατόν καὶ τὸ σῶμα νὰ ἀποφύγῃ τὸν μολυσμὸν. Διότι ἡ θλασφραμία καὶ τὰ αἰσχροῦ λόγια γεννῶνται μὲν ἐντὸς τῆς ψυχῆς, δὲν μένουσιν ὅμως καὶ ἐντὸς αὐτῆς, ἀλλὰ μολύνουσιν τὴν γλῶσσαν καθὼς προσφέρονται διὰ τοῦ στόματος, μολύνουσιν καὶ τὴν ἀκοήν, ἢ ὅποια τὰ δέχεται. Καὶ σὰν δηλητήρια χύνονται μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ κατατρώουσι τὴν ρίζαν καταστρεπτικότερον καὶ ἀπὸ τὸν σκώληκα καὶ μαζί μὲ αὐτὴν καταστρέφουσιν ὁλόκληρον τὸ σῶμα. Ἐάν λοιπὸν ὄρος τῆς παρθενίας μίᾳ κόρης εἶναι νὰ διατηρῆται καθαρὰ καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὸ πνεῦμα, ἐνῶ αὐτὴ καὶ εἰς τὰ δύο εἶναι μεμολυμένη καὶ βέβηλος, πῶς δύναται νὰ εἶναι παρθένος; Ἀλλὰ μοῦ δείχνει πρόσωπον ὠρῶν καὶ ἀδυνατισμένα μέλη καὶ ἐνδύματα πτωχικὰ καὶ ἡμερον δάκρυα. Καὶ τί τὸ ὄφελος, ὅταν τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς εἶναι ἀναίσχυντον; Καὶ ποῖον δάκρυμα εἶναι πῶ ἀδιδόντροπον ἀπὸ ὀκείνου, ποῦ πείθει καὶ τὰ μάτια τοῦ σώματος νὰ θεωροῦν πονηρὰ τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ; 2. «Ὅλη ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴν προέρχεται». Ἐνῶ αὐτὴ ἀνέτρεξε τὴν φυσικὴν τάξιν τοῦ προσηπτικῶ αὐτοῦ λόγου, περιδιπλοῦσα ἐξωτερικῶς ὄλην τὴν δόξαν, ἐνῶ ἔχει μέσα τῆς ὄλην τὴν ἐπιμίαν. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ὁμοῖον ὅτι ἐνῶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων δεκτικῶς μεγίστην σωφροσύνην πρὸς τὸν Θεόν, ποῦ τὴν ἐπλάσε, συμπεριφέρεται μὲ πολλὴν μακίαν. Καὶ αὐτὴ ποῦ δὲν ἀνέχεται νὰ ἀντικρῆσθῃ ὅτε δάκρυμα ἀνδρός,

15. Ἐνταῦθα ὁ ἱερεὺς Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας τοῖς εἰς τὸν ὀρθόδοξον εἶναι ἔχει ἡ ἐκκλησία καὶ ἐν γένει, ὁ ἄνθρωπος εἶναι, ἐπ' ὅσον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου αὐτῶν ἀποφύγεται τὸ ὄφελος φρόνημα, δηλαδή ἡ ἀρετή. Ματὰ φρονήματος ἀρετῶν ἔχον ἀποφύγεται αὐτὸς δύναται νὰ σωθῆ καὶ ἐν ἀνάμῃ μετράται ἰσάγγαλον πολιτείας.

16. Ψαλμὸς 44, 14.

ἐν βεβαίως ὑπάρχουν τοιαῦτα μεταξὺ τῶν, στρέφει ἀδιδόντροπα τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πρὸς τὸν δεσπότην τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμιλεῖ ἄνοσια πρὸς τὴν μεγαλωσύνην Του. Τὸ πρόσωπόν των ἔχει χρῶμα πύου¹⁷ ὅμοιον μὲ τοῦ νεκροῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀξιοδρόγητοι καὶ ἀξία πολλῶν δεκρῶν, διότι ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ταλαίπωριαν ὄχι ἀπλῶς ματαίως, ἀλλὰ πρὸς καταστροφήν τῆς ἰδίας αὐτῶν κεφαλῆς.

ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΝ ΚΑΕΥΧΩΜΕΝ
ΟΧΙ ΑΠΟ ΤΑ (ΚΑΛΟΤΗΡΙΚΑ) ΦΟΡΕΜΑΤΑ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΙΣΗΝ.

Ζ'. 1. Τὰ ἐνδύματά των πενιχρά! Ἀλλὰ ἡ παρθενία δὲν ἔχει σχέση μὲ τὰ φορέματα ὅτε μὲ τὰ χρώματα, ἀλλὰ μὲ τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. Καὶ πῶς λοιπὸν δὲν θὰ εἶναι ὁσιον, ἐν τὸν μὲν φιλόσοφον δὲν τὸν κρίνωμεν ἀπὸ τὴν κόμην, ὅτε ἀπὸ τὸ μπαστούμι, ὅτε ἀπὸ τὴν ἐξωμίδα,¹⁸ ἀλλ' ἀπὸ τοὺς τρόπους του καὶ τὸ πνεῦμα του, καὶ τὸν στρατιώτην ἐπίσης δὲν κρίνωμεν ἀπὸ τὴν χλαμίδα, ὅτε ἀπὸ τὴν ζώνην, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν λεβεντιά καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἐνῶ, ἀντιθέτως, τὴν παρθένον, πρᾶγμα τῶσον καταπληκτικόν, ποῦ ὑπερβαίνει ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, νὰ τὴν ξεχωρίζωμεν ἀπὸ τὴν ἀκτενίστου κόμην καὶ τὴν κατῆφειαν τοῦ προσώπου καὶ τὸ ἀκούρον ἱμάτιον καὶ ἔτσι ἀπλῶς καὶ προχείρως ἢ ἀποφανώμεθα ὅτι πράγματι κατέχει τὴν ἀρετὴν τῆς παρθενίας, χωρὶς νὰ ἀπογυμνώσωμεν τὴν ψυχὴν αὐτῆς καὶ ἔτσι νὰ ἐξοικονώσωμεν τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῆς; 2. Ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπει αὐτὸς ποῦ ἔθεσε τοὺς νόμους αὐτῆς τῆς ἀθλήσεως, διότι διατάσσει νὰ δοκιμάζωμεν ὅσους κατέρχονται εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ὄχι ἀπὸ τὰ ἱμάτια ἀλλὰ ἀπὸ τὰ δόγματα καὶ τὴν ψυχὴν. Διότι ὁ ἀγωνιζόμενος, λέγει, ἐγκρατεῖται εἰς ὅλα, ὅσα πορροβλάπτουν τὴν ὑγιάν τῆς ψυχῆς.¹⁹ Καὶ αὐδαὶ στεφανωμεται, ἐν νόμῳ δὲν ἀγωνισθῆ.²⁰ Ποῖοι λοιπὸν εἶναι οἱ νόμοι αὐτῆς τῆς ἀθλήσεως; Ἀκουσε πάλιν αὐτὸν νὰ λέγῃ, μᾶλλον ἀκουσε μὲ τὸ στόμα του καὶ ὁμιλῆ ὁ ἀγωνοθέτης Χριστός, «Ἡ δὲ παρθένος νὰ εἶναι ἁγία κατὰ τὸ σῶμα καὶ

17. Ὄφελος ἀκαθάρτης ἢ ἀκαθάρτων. Τὸ χρῶμα τοῦ βλάου του εἶναι κίτριον. Εἶναι γνωστὸν μὲ τὸ τοιαῦτον ὄνομα ταίματι.

18. Ἐξωμίς. Ἐντύμα ἀνδρικόν, ποῦ ἔχουν ἀκαθάρτους τοὺς δύο ὀμους.

19. Α' Κορινθ. 9, 26.

20. Β' Τει. 2, 5.

τὸ πνεῦμα²¹ καὶ πάλιν: «Ὁς εἶναι καθ' ὅλα τιμίος ὁ γάμος καὶ ἀμόλυτον τὸ συζυγικὸν κρεβάτι»²².

Ε ΠΑΡΘΕΝΟΣ (ΚΑΛΟΓΡΑΦΙΑ) ΒΑΛΗΤΕΤΑΙ,
ΟΤΑΝ ΓΙΝΕΤΗΝΑΙ ΑΙΔΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΓΙΑΝΑΡΕΜΕΝΩΝ.

Η'. 1. Καὶ λοιπὸν τί με ἀφορᾷ, λέγει, ἐμὲ αὐτὸ, ποῦ ἀπεχαιρέτησα παντελῶς τὸν γάμον; Ἄλλ' αὐτὸ, ὡ ταλαίπωρη, αὐτὸ σὲ κατέστρεψε, διότι νομίσεις ὅτι δὲν ἔχεις τίποτε κοινὸν μὲ αὐτὸν τὸν θεσπὸν. Διὰ τοῦτο μὲ τὴν ἀμετρον ὑπεροφίαν, ποῦ ἐπέδειξες ἀπέναντι τοῦ γάμου, ἐξύβρισε τὴν σαρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ διεβάλες ὅλην τὴν δημιουργίαν. Διότι ἐν ὁ γάμος εἶναι ἀκάθαρτος, τότε εἶναι ἀκάθαρτα ὅλα τὰ ζῶα, ποῦ γεννῶνται δι' αὐτοῦ, ἀκάθαρτοι δὲ εἰσθε καὶ αἰεὶ. Διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ εἶπω δι' ἀλόκληρον τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων. Πῶς λοιπὸν νὰ εἶναι παρθένος, ἀφοῦ εἶναι ἀκάθαρτος. Διότι αἰεὶ ἔχετε ἐπινοήσει δεύτερον ἢ μᾶλλον καὶ τρίτον τρόπον μολυσμοῦ καὶ ἀκαθαρσίας. Καὶ αἰεὶ ποῦ ἀποφεύγετε τὸν γάμον ὡς μολυσμένον, μὲ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἀποφυγὴν ἔχετε γίνε μισρωτέρου, διότι ἐπινοήσατε μίαν παρθένοιαν περισσοτέρον ἀκάθαρτον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν πορνείαν. 2. Ποῦ λοιπὸν νὰ σὰς κατατάξωμεν; Μετὰ τῶν Ἰουδαίων; Ἄλλὰ ἐκεῖνοι δὲν σὰς ἀνέχονται, διότι τιμῶν τὸν γάμον καὶ θαυμάζουν τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ νὰ σὰς κατατάξωμεν μεταξὺ ἡμῶν; Ἄλλὰ αἰεὶ δὲν θέλετε νὰ ἀκούσατε τὸν Χριστὸν, ποῦ λέγει διὰ τοῦ Παύλου. «Τίμιος ὁ γάμος καὶ ἀμόλυτον τὸ συζυγικὸν κρεβάτι»²³. Δὲν ἀπομένει λοιπὸν παρὰ νὰ σὰς τοποθετήσωμεν μεταξὺ τῶν ἔθνων. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνοι δὲ σὰς ἀπωθήσονται ὡς ἀσβεστότερος αὐτῶν. Διότι ὁ Πλάτων λέγει, ὅτι ἀγαθὸς ὁπτήρην ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός.²⁴ Καὶ ὅτι οὐδεὶς φθόνος δι' οὐδὲν γεννᾶται μέσα εἰς ἀγαθόν. Σὺ ὅμως ὀνομάσεις αὐτὸν πονηρὸν καὶ δημιουργὸν πονηρῶν ἔργων. Ἄλλὰ μὴ φοβηθῆς ἔχεις συντροφίαν με ἐπικοινωνοῦν εἰς τὸ θέλημα σου τὸν Διάβολον καὶ τοὺς Ἄγγελους Του; ἢ μᾶλλον οὐτε καὶ ἐκείνους. Διότι μὴ νομίσης, ἐπειδὴ σὲ ἔπεισαν νὰ παραφρονήσης με αὐτὰς τὰς πλάνας, πῶς καὶ οἱ ἴδιοι κίρσκονται εἰς τὴν ἴδιαν μὲ σὲ κατάστασιν. Ὅτι

21. Κατ' Ἐννοιαν ἐπιθέσει τοῦ ρητοῦ «Ὁ ἄγαμος μαρτυρᾷ τὸ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἢ ἄγία καὶ ἀμίση καὶ ἀνέμωτος» [Α' Κορινθ. 7, 34].

22. Ἦβρ. 13, 4.

23. Ἦβρ. 13, 4.

24. Τίμαιος.

γνωρίζουν, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς ἀκούσέ τοὺς νὰ κραυγάζουν καὶ νὰ λέγουν ἄλλοτε μὲν καὶ γνωρίζομεν ποίος εἶσαι, εἶσαι ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ,²⁵ ἄλλοτε πάλιν: «Αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι εἶναι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὕψιστου, οἱ ὅποιοι σὰς ἀναγγέλλουν δρόμον σωτηρίας»²⁶. 3. Ἀκόμη λοιπὸν θὰ ἀναφέρετε τὴν παρθένοιαν καὶ θὰ κουχῶθε δι' αὐτὴν, καὶ δὲν θὰ ἀπέλθετε διὰ νὰ κλαύσατε τοὺς ἐαυτούς σας καὶ νὰ θρηνησατε διὰ τὴν ἀπερισκεψίαν σας, ἐξ ὁτίας τῆς ὁποίας ὁ Διάβολος σὰς ἔδρασε ὡς ἀιμαλιώτους καὶ σὰς ἔσυρε εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως; Δὲν ἤλθετε εἰς γάμον; Ἄλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι εἶσαι καὶ παρθένος. Παρθένον ἐγὼ θὰ ὀνομάσω ἐκείνην, ποῦ εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον καὶ δὲν τὸ προέκρινε. Ὅταν ὅμως ἰσχυρίζοιαι πῶς ὁ γάμος εἶναι πρᾶγμα ἐμποδιζόμενον, τότε πλέον ἢ παρθένια δὲν εἶναι κατῶρθμα τῆς ἐλευτέρας σου βουλήσεως, ἀλλὰ συνέπεια νομικοῦ ἐξαναγκασμοῦ. Δι' αὐτὸ θαυμάζομεν τοὺς Πέρσας, ὅταν δὲν νυμφεύονται τὰς μητέρας τῶν, ὄχι ὅμως καὶ τοὺς Ῥωμαίους. Διότι μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ἀπὸ βλαύς γενικῶς ὀδύνη, ἐνῶ ἐκεῖ ἡ ἐλευθερία νὰ πράττουν τοῦτο ἔκανε, ὥστε νὰ ἐπανορθῶνται ἄσοι ἀπέχουν ἀπὸ ταισίμας σαρκικῆς μίσεως. 4. Ἀναλόγως λοιπὸν καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τοῦ γάμου. Ἦμεῖς δηλαδὴ ἐπειδὴ ὁ γάμος ἐπιτρέπεται εἰς βλαύς μας, εὐλόγως θαυμάζομεν ἄσους δὲν νυμφεύονται! αἰεὶ ὅμως οἱ ὅποιοι κατετάξατε τὸν γάμον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μεγίστων κακῶν, ὅν δῶνασε πλέον νὰ διακρίθῃτε ἐπαινοῦς ἀπὸ τὴν πραγματοποίησιν τῆς παρθένας. Διότι τὸ ν' ἀπέχη κανεὶς ἀπὸ πρᾶγματα ἀπηγορευμένα δὲν εἶναι ἴδιον γενναίας καὶ νεανικῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ γνώρισμα τῆς τελείας ἀρετῆς δὲν εἶναι νὰ μὴ πρότιωμεν ἐκεῖνα, ποῦ, ἂν τὰ πράξωμεν, θὰ φακῶμεν εἰς βλαύς, ὅτι εἴμεθα κακοὶ, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα λαμπροὶ εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια οὐτε δι' ἐκείνους ποῦ δὲν τὰ προέκριναν ἔχουν ὡς συνέπεια νὰ θεωρηθοῦν κακοὶ καὶ ἄσους τὰ ἐπρωτήμαρ καὶ τὰ κατῶρθωσαν ὄχι μόνον τοὺς ἀπαλλάσσουσιν ἀπὸ τῶν κινδύνων νὰ χαρακτηρισθοῦν φαῦλοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατατάσσουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγαθῶν. 5. Διότι καθὼς τοὺς εὐνοήτους κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἐπιανέσῃ διὰ παρθένοιαν, ἐπειδὴ δὲν ἔρχονται εἰς γάμον, ἔτσι δὲν ἐπιανεὶ καὶ σὰς. Διότι αὐτὸ, ποῦ εἶναι δι' ἐκείνους ἢ ἐξ ἀνάγκης τῆς φύσεως ἀπαγορεύσεις, τοῦτο διὰ σὰς ἔχει γίνε ἢ προκατάληψις τῆς

25. Ματθ. 1, 24.

26. Πράξ. 16, 17.

πουηράς σὰς συνειδήσεως. Καί ὅπως ἀκριβῶς τοὺς εὐνούχους ἢ ἀναπηρία τοῦ σώματος τοὺς ἀπεστέθησαν ἀπὸ τῆν δόξαν τῆς παρθενίας, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ σὰς ὁ Διάβολος ἐνῷ δὲ εἰς σὰς ἢ φύσις παραμένει ἀκεραία ἀφοῦ περιέκοψε τοὺς ἄρθρους λογισμοὺς σὰς ἔφερε διὰ τῆς πλάνης εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ νυμφεύσῃ, καὶ ἔτσι σὰς πείθει δεδαίως μὲ κόπους, ἀλλὰ δὲν σὰς ἐπιτρέπει νὰ τιμηθῆτε ἐξ αὐτῶν. Ἐμποδίζεις τὸν γάμον; Διὰ τοῦτο δὲν θὰ ὑπάρξῃ διὰ σὲ ἀνταποδῆ, ἐπειδὴ παρέμεινες ἀγαπῶς ἀλλὰ, ἀπεναντίας, τιμωρία καὶ κόλασις.

Ἡ ΠΑΡΑΙΝΗΣΙΣ ΠΡὸς ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΔΕΝ ΣΗΜΑΙΝΕΙ,
ὍΤΙ Ὁ ΣΥΜΒΟΥΛΟΝ ΕΜΠΟΔΙΖΕΙ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ.

Θ' 1. Σὺ —λέγει— δὲν ἐμποδίζεις; Ὅτε νὰ τὸ συζητᾷς! Εἶθε ποτὲ νὰ μὴ περιπέσω εἰς αὐτὴν τὴν τρέλλα σου. Πῶς λοιπὸν —λέγει— πρὸς τῆς ἁγιαίας; Διότι πιστεύω, ὅτι εἶναι πολὺ τιμιώτερα ἢ παρθενία ἀπὸ τὸν γάμον. Βεβαίως ἐξ αἰτίας αὐτοῦ δὲν κατατάσσω τὸν γάμον μεταξὺ τῶν πονηρῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπαινῶ παλῶ. Διότι εἶναι λιπὴν σωφροσύνης δι' ἐκείνους, ποὺ θέλουσι νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ καλῶς, ἐπειδὴ δὲν ἀφήνει τὴν φύσιν νὰ ἐξαγριωθῆται. Διότι ὁ γάμος ὡς κυματοθραύστης ἔσπῃσι τὴν νόμιμον αὐξάνειαν καὶ μὲ αὐτὴν ἀντιμετωπίζει τὰ κύματα τῆς ἐπιθυμίας καὶ πᾶρα πολὺ μᾶς γαληνεύει. Ἄλλ' ὑπάρχουν μερικαί, ποὺ δὲν ἔχουν ἀνάγκην τοιαύτης ἀσφαλείας, ἀλλὰ ἀντ' αὐτῆς ἡμερῶν τὴν μανίαν τῆς φύσεως μὲ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας μὲ τὸ νὰ κοιμῶνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ μὲ τὴν λοιπὴν σκληραγωγίαν. Τοῦτους συμβουλεύω νὰ μὴ ἔλθουν εἰς γάμον, χωρὶς νὰ τοὺς ἐμποδίσω ὅμως 2. Πολὺ δὲ διαφέρει τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲν καὶ ἡ ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν ἐκλογῆν. Διότι ἐκεῖνος ποὺ συμβουλεύει ἀφίενε τὸν ἀκρασὴν του νὰ εἶναι κύριος καὶ ἐλεύθερος διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων, διὰ τὰ ὅποια τὸν συμβουλεύει ἐνῷ αὐτός, ποὺ ἐμποδίζει τοῦ ἀφαιρεῖ καὶ αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐλευθερίας. Ἐπὶ πλέον ἐγὼ μὲ τὸ νὰ συμβουλεύω τὴν ἁγιαίαν δὲν κακίζω τὸν γάμον, οὔτε κατηγορῶ ὅποιον δὲν πεισθῆ. Ἐνῷ σὺ διαβάλλων τὸν γάμον καὶ ἰσχυρίζομενος ὅτι εἶναι κακὸν καὶ ὑποκλέπτων ἀδαιρέτως τὴν θέσιν τοῦ νομοθέτου, ἀντὶ νὰ παραμένῃς συμβούλος, ἐπόμενον εἶναι νὰ μισῆς ὁσους δὲν πείθονται. Ἐγὼ ὅμως ὄχι! ἀλλὰ θαυμάζω μὲν ὁσους ἀπεφάσισαν νὰ διεξαγάγουν αὐτὸν τὸν ἀγῶνα, δὲν κατηγορῶ ὅμως ὁσους μένουσι ἐξῆ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀθλήσιν.

3. Διότι τότε μόνον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διοτυπωθῆ ἰσχυρὰ κατηγορία, ὅταν κοινῶς ἀκολούθησῃ τὸ ἀποδεδειγμένον κακόν. Ὅποιας ὅμως κατέχει τὸ μικρότερον ἀγαθὸν καὶ δὲν φθάνει νὰ ἐπιτύχῃ τὸ μεγαλύτερον, στερεῖται δεδαίως τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τοῦ ἐπαινίου, ποὺ συνοδεύουσι ἐκεῖνο τὸ κατόρθωμα, δὲν θὰ ἦτο ὅμως δίκαιον νὰ κατηγορηθῆ δι' αὐτό. Πῶς λοιπὸν ἐμποδίσω τὸν γάμον, ἀφοῦ δὲν κατηγορῶ ὁσους ἔρχονται εἰς γάμον; Ἐμποδίζω νὰ παρουσιάζουν καὶ νὰ μοιχεύουν, ἀλλὰ οὐδέποτε νὰ συνάπτουν γάμον. Καὶ ὁσους μὲν ἀποτολμοῦσι ἐκεῖνα τὰ ἁμαρτήματα τοὺς τιμῶ καὶ τοὺς ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ὁσους ὅμως πρόττυον αὐτῶ, ἐφ' ὅσον ζοῦσι μὲ σωφροσύνην, δὲν παύω νὰ τοὺς ἐπαινῶ. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύο κέρη πραγματοποιοῦνται: τὸ ἓνα νὰ μὴ κατηγορῶμεν τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ, τὸ δεύτερον νὰ μὴ καταστρέψωμεν τὴν ἀξίαν τῆς παρθενίας, ἀλλὰ νὰ παρουσιάσωμεν αὐτὴν περισσότερον σεβαστὴν.

ΕΚΕΙΝΟΣ, ΠΟΥ ΚΑΚΟΛΟΓΕΙ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ, ΔΙΔΙΚΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

1' 1. Διότι ὁποῖος κακίζει τὸν γάμον κολοβώνει καὶ τὴν δόξαν τῆς παρθενίας ἐνῷ ὁποῖος τὸν ἐπαινῆ, ἐξαιρεῖ περισσότερο τὸ θαῦμα ἐκείνης καὶ τὸ κάνει λαμπρότερον. Ἐπειδὴ αὐτὸ, ποὺ φαίνεται καλὸν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ χειρότερον δὲν δύναται νὰ εἶναι πολὺ καλόν, ἐνῷ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι καλύτερον ἀπὸ τὰ ἀνομιμασθέντα ἀγαθὰ, αὐτὸ εἶναι τὸ ἀσύγκριτον καλόν. Τοιοῦτον ἀγαθὸν ἀποδεικνύομεν ἡμεῖς, ὅτι εἶναι ἡ παρθενία. Ὅπως λοιπὸν, ὁσὶ κακίζουσιν τὸν γάμον, καταστρέφουσιν καὶ τὰ ἔγκωμια τῆς παρθενίας, τοιοῦτοτρόπως ἐκεῖνος ποὺ ἀπαλλάσσει τὸν γάμον ἀπὸ κάθε κατηγορίας, δὲν ἐπαινῆ τόσο αὐτόν, ὅσον τὴν παρθενίαν. Διότι καὶ εἰς τὴν περίπτωσην τῶν σωμάτων, λέγομεν ὅτι εἶναι ὠραία ὄχι τὰ ἀνάπηρα, ἀλλὰ ὅσα εἶναι καλύτερα, τὰ ἄρτια, ποὺ δὲν ἔχουν οὐδὲν ἐλάττωμα. 2. Ὁ γάμος εἶναι καλὸν καὶ διὰ τοῦτο ἡ παρθενία εἶναι θαυμαστή, διότι εἶναι ἀνωτέρα τοῦ καλοῦ, καὶ εἶναι τόσο ἀνωτέρα ὅσον ἀνωτερός ἀπὸ τοὺς ναῦτας εἶναι ὁ κυβερνήτης καὶ ὁ στρατηγός ἀπὸ τοὺς στρατιώτας. Ἀλλὰ ὅπως, ἀν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὸ πλοῖον τοὺς κωπηλάτας, κατεδόξασε τὸ σκάφος, καὶ εἰς τὸν πόλεμον, ἀν ἀπομακρύνῃ τοὺς στρατιώτας ἀπὸ τὴν μάχην, παρέδωκε τὸν στρατηγὸν δεξιμόν, ἀν ἐχθρὸν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀν γάλης τὸν γάμον ἐξῆ ἀπὸ τὴν ἀρίστην τάξιν, ἔχει ἤδη προδώσει τὴν δόξαν τῆς παρθενίας καὶ τὴν κατε-

βίβασες εις την θέαν του εσχάτου καιού. 3. Καλόν ή παρθενία συμφωνώ και εγώ. Άλλά είναι και άνωτέρα του γάμου και ταύτο όμοφώνως επικυρώνω. Και άν θέλης, προσθέτω και κατά πόσον άνωτέρα είναι, όσον ο ουρανός από την γην, όσον οι άγγελοι από τους ανθρώπους. Έάν δε πρέπει να ειπω και κάτι ακόμη πιεζόμενος, και περισσότερον. Διότι οι άγγελοι, και δεν λαμβάνουν γυναίκας ούτε εις γάμον έρχονται, δεν είναι όμως καταμπελεγμένοι μαζί με σάρκα και αίμα, ούτε κατοικούν επάνω εις την γην, ούτε από επιθυμίας ενοχλούνται, ουδέ έχουν ανάγκην από τροφήν και ποτόν ούτε ήθονικόν τραγούδι δύναται να τους επηρεάση, ούτε κανένα όμοιον πρόσωπον ήμπορεί να τους λυγίση και τίποτε άλλο από τα γνωστά. Άλλά καθώς είναι δυνατόν να ήβης έν πλήρη μεσημβρία καθαρόν τον ουρανόν, όταν δεν εμπόδιζή κανέν νέφος, τοιουτοτρόπως και αι φύσεις εκείνων, επειδή δεν τας ενοχλεί καμία επιθυμία, μένουσιν κατ' ανάγκην διαυγείς και λαμπράι.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΒΑΜΝΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙ,
ΑΙΤΥΡΑΙΟΣ ΟΥΚΕΣ ΤΗΝ ΜΕΤΕΡΧΟΝΤΑΙ.

ΙΑ'. 1. Άλλά το ανθρώπινον γένος, επειδή εκ φύσεως είναι κατώτερον από τους μακαρίους εκείνους Άγγέλους σπεύδει με δίκας του τας δυνάμεις και άγωνίζεται με προθυμίαν να όμοιάση κατά δύναμιν, προς εκείνους. Πώς λοιπόν; Δεν συνάπτουν γάμους οι άγγελοι. Άλλά ουδέ ή παρθένος. Στέκουσιν διά παντός ένώπιον του Θεού και υπηρετούν Αύτόν. Ταύτο κάμνει και ή παρθένος. Δι' αυτό και ο Παύλος τας άπήλλαξε από πάσαν άλλην φροντίδα διά να είναι περισσότερον προσηλωμένοι προς τον Θεόν και άπερίσπαστοι.²⁷ Έάν δε δεν δύναται να άναβαύν τώρα κοντά εις τον ουρανόν, όπως εκείνοι διότι τας σφύρι κάτω το βάρος της σαρκός, όμως έχουν μεγάλην παρηγορίαν διότι υποδέχονται τον Δεσπότην των ουρανών, έφ' όσον θα είναι άγιαι εις το σώμα και το πνεύμα. 2. Είδες το άξίωμα της παρθενίας; Τους διαμένοντας επί της γης κάμνει να ζώσιν όμοίως προς τους άδρισκομένους εις τους ουρανούς; δεν άφήνει τους περιεβεβλημένους όλικά σώματα να ύστερούν από τας δυνάμεις των, και ένφ' είναι άνθρωποι τους φέρει εις το σημείον να άμιλλώνται με τους άγγέλους. Άλλά τίποτε από αυτά δεν δύναται να έχη σχέση

27. «Ο άγαθος μεριμνή η του Κυρίου, πώς άρτάει τή Κυρίω» (Α' Κορ. 7, 32).

με σάς, οι οποίοι ένα τόσοσν όψηλόν πράγμα το καταστρέφετε, διαβάλλετε τον Δεσπότην και τον άποκαλείτε ποιητόν. Σας άναμείνει λοιπόν ή τιμωρία του ποιητού βούλου, ένφ' αι παρθένος της Έκκλησίας θα άπολαύσων τα πολλά και μεγάλα αγαθά, που ζεπερνούν και τον άφθαίμον και την άκοήν και την σκέψιν την ανθρώπινην.²⁸ Δι' αυτό άφήνοντες πλέον εκείνους (άρκετά άλλως τε προς αυτούς έχουν λεχθή) ως άπειθώνωμεν τον λόγον προς τα τέκνα της Έκκλησίας.

ΌΤΑΝ Ο ΠΑΥΛΟΣ ΕΙΠΕ: «ΕΙΣ ΔΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΕΣΤΙΝ ΕΓΩ ΚΑΙ ΟΚΙ Ο ΚΥΡΙΟΣ», ΔΕΝ ΓΗΕΛΕΙΣΤΕΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ ΣΥΜΒΟΥΛΗΝ.

ΙΒ'. 1. Από που λοιπόν είναι καλόν ν' άρχίζωμεν τον λόγον; Από τα ήβια τα λόγια του Κυρίου, τα οποία λαλει διά στόματος του μακαρίου Παύλου. Διότι ή συμβουλή ταύτου πρέπει να πιστεύωμεν ότι είναι συμβουλή του Κυρίου. Και πράγματι όταν λέγη: «Εις εκείνους δε που έχουν έλθει εις γάμον παραγγέλω όχι εγώ, αλλά ο Κύριος» και πάλιν: «Εις δε τους λοιπούς έγγάμους λέγω και όχι ο Κύριος»²⁹ δεν τά λέγει με την έννοσιαν, ότι άλλοι είναι οι ήβιοι του λόγου και άλλοι οι λόγοι του Κυρίου. Διότι αυτός που έχει μέσα του τον Χριστόν να λαλή, αυτός που δεν έφρόντισε ο ήβιος να ζή, ώστε να ζή μέσα του ο Χριστός, αυτός που έβητε και βασιλείαν και ζωην και άγγέλους και δυνάμεις και όλην την άλλην δημιουργίαν και έν γένει τα πάντα μετά από την άγάπην του Χριστού, πώς είναι δυνατόν να άνεχθή να ειπή ή να σκεφθή τι από όσα δεν ήσαν άρεστά εις τον Χριστόν και μάλιστα όταν νομοθετή;³⁰ 2. Τι είναι τέλος πάντων αυτό που λέγει «Εγώ» και «όχι Εγώ»; Έκ των νόμων και των δογματων, άλλους μεν ο ήβιος, άλλους δε διά των άποστόλων έβωσαν εις ημάς ο Χριστός. Ότι πράγματι δεν έβησαν κατ' εύθειαν ο ήβιος όλους τους νόμους, άκουσε τί λέγει: «Έχω πολλά άκοήν να σάς ειπω, αλλά δεν ήμπορείτε τώρα να τα διατάσσετε».³¹ Διά τού μη χωρισμόν λοιπόν της γυναίκας από τον άνδρα έπρόλαθε και ένομοθέτησεν ο ήβιος, όταν ήτο επί της γης ως άνθρωπος. Και διά ταύτο λέγει: «Εις εκείνους που έχουν έλθει εις γάμον παραγγέλω όχι εγώ, αλλά ο

28. Α' Κορινθ. 9, 9.

29. Α' Κορινθ. 7, 10 και 12.

30. Ρωμ. 8, 26 και 28.

31. Ίαδν. 16, 19.

Κύριος»³² Διὰ δὲ τοὺς πιστοὺς τοῦ ἔχον ἀπίστους συζύγους οὐδὲν εἶπε ἐν ἡμῶν ὁ ἴσιος, ἀλλὰ ἐνομοθέτει, ἀφοῦ ἐκίνησε πρὸς τοῦτο τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου. 3. Καὶ διὰ τοῦτο εἶπε «Ὅχι ὁ Κύριος, ἀλλὰ ἐγὼ», ὅχι διότι ἤθελε νὰ δείξει, πὺς τὸ λεγόμενον ἦτο ἀνθρώπινον (διότι πὺς ἦτο θυγατρὴν;), ἀλλὰ διότι αὐτὴν τὴν ἐντολὴν δὲν τὴν εἶχε δώσει εἰς τοὺς μαθητὰς του δταν ἦτο μὲξί των, ἀλλὰ τὴν δίδει τώρα διὰ τοῦ Παύλου. Ὅπως λοιπὸν ἀκριβῶς τὸ «ὁ Κύριος, ὅχι ἐγὼ» δὲν σημαίνει ἀντιλογίαν εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ Χριστοῦ, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ «Ἐγὼ ὅχι ὁ Κύριος» δὲν σημαίνει, ὅτι ὁ Παῦλος λέγει κατὰ ἴσκιόν του, ἀντιθετὸν πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ φανερώνει τοῦτο μόνον, ὅτι δηλοῦσθ ἡ ἐντολὴ δίδεται τώρα δι' αὐτοῦ. 4. Διότι καὶ περὶ τῆς χήρας δταν ὤμιλε εἶπε: «κατὰ τὴν γνώμην μου ὁμῶς εἶναι εὐτοχεστέρα, ἐὰν μείνη ἔτσι»³³ Καὶ ὁμῶς διὰ νὰ μὴ νομισθῆ, εὐθὺς ὡς ἤκουσας «κατὰ τὴν γνώμην μου», ὅτι ἡ σκέψις εἶναι ἀνθρώπινη ἀπέκλεισε τὴν ὁποῖον μὲ τὴν προσθήκην τῆς φράσεως «Νομίζω, ὅτι καὶ ἐγὼ ἔχω πνεῦμα Θεοῦ». Καθὼς λοιπὸν δταν φθέγγεται τὰ τοῦ πνεύματος, λέγει ὅτι εἶναι ἰδιὴ του γνώμη καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε θὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶναι ἡ ἀπόφασις ἀνθρώπινη, τοιοῦτοτρόπως καὶ τώρα, δταν εἶπη «Ἐγὼ λέγω, ὅχι ὁ Κύριος» μὴ νομισθῆ διὰ τοῦτο, ὅτι ὁ λόγος εἶναι τοῦ Παύλου. Διότι εἶχε μέσα του τὸν Χριστὸν νὰ ὁμιλῇ καὶ δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ θέσῃ ὡς ἀπόφασιν ἕνα τὸσον σοβαρὸν δόγμα, ἐν δὲν ἔφερον εἰς ἡμῶν τὸν νόμον ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἰσως θὰ τοῦ εἶπε κάποιος: Δὲν ἀνέχομαι νὰ συζῶ μὲ τὴν ἀπίστον, ἐνὼ ἐγὼ εἶμαι πιστὸς οὔτε νὰ μένω ἐγὼ ὁ καθαρὸς σύζυγος τῆς μιᾶρος. Ὁ ἴσιος εἶπες προηγουμένως ὅτι οὐ τὰ λέγεις αὐτὰ, ὅχι ὁ Κύριος; ἀπὸ τοῦ λοιποῦ θὰ γνωρίω τὸ ἀσφαλὲς καὶ τὸ δέδαιον; Ἄλλὰ ὁ Παῦλος ἠδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς αὐτὸν μὴ φοβηθῆς, διότι δι' αὐτὸ εἶπον, ὅτι ἐγὼ μέσα μου τὸν Χριστὸν λαλοῦμαι καὶ ὅτι «νομίζω ὅτι ἐγὼ πνεῦμα Θεοῦ», διὰ νὰ μὴ φαντασθῆς, ὅτι κατὰ ἀπὸ τὰ λεγόμενά μου εἶναι ἀνθρώπινον. Διότι ἐν δὲν ἦτο αὐτὸ πραγματικότης, δὲν θὰ εἶδα τὸσον «κύρος εἰς τὰς σκέψεις μου, καθὼς οἱ λογισμοὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀδέδαιτοι καὶ ἐπισηφῆ τὰ νοήματά των»³⁴ Ἀποδεκνύει καὶ ἡ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησία, τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ νόμου, τοῦ ἔθεσε ὁ Παῦλος,

32. Α' Κορινθ. 7, 10.
33. Α' Κορινθ. 7, 40.
34. Σοφ. Σολομ. 9, 14.

διότι τὸν τηρεῖ μὲ ἀκριβῆσαν καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ τὸν ἐτήρει, ἐν δὲν ἦτο πεπεισμένη, ὅτι αὐτὸ τοῦ ἐλέγθη εἶναι πρόσταγμα τοῦ Χριστοῦ. 6. Τὶ λέγει λοιπὸν ὁ Παῦλος διδασκόμενος ἀπὸ τὸν Κύριον; «Περὶ ὧν δὲ μοῦ ἐγράφατε καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ συνδέεται μὲ γυναῖκα»³⁵ Θὰ ἠδύνατο νὰ δεχθῆ καλεῖς ὅτι οἱ Κορινθιοὶ, ἐν καὶ οὐδέποτε ἐδέχθησαν καμμίαν συμβουλήν ἀπὸ τὸν διδάσκαλον περὶ παρθενίας, ἐδῶ ἔσπευσαν αὐτοὶ καὶ τὸν ἠρώτησαν. Ἐκ τούτου συνάγεται ἡ προκοπὴ των καὶ ἡ ἐπίδοσις εἰς τὰ πνευματικὰ, προσελθοῦσα ἀπὸ τὴν θείαν χάριν. Διότι ἀπὸ τὴν Παλαιάν Διαθήκην δὲν ὄφραχεν ἀμφιβολία δι' ἐκλογὴν, ἐπειδὴ ὅχι μόνον οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀσῶται καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς ἐφρόντιζον τώρα πολὺ διὰ τὸν γάμον.

ΔΙΑΤΙ ΕΡΩΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟΝ ΟΙ ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ, ΑΥΤΟ ΔΕ ΔΕΝ ΣΥΜΒΟΥΛΗΣΕΝ ΑΥΤΟΥΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩ.

ΙΓ'. 1. Ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ἔλαβον ἀφορμὴν διὰ νὰ ὑποβάλω τὴν ἐρώτησιν: Διόκρινον καθαρὰ καὶ καλῶς ἐκείνοι τοῦτο, ὅτι ἔπρεπε νὰ κατορθώσουν μεγαλύτεραν ἀρετὴν, ἐπειδὴ ἠξιώθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ μεγαλύτερας δωρεάς. Ἄλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι ποτὲ ὁ Παῦλος δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τοιαύτην συμβουλήν. Διότι δὲν ἦτο δυνατόν ἐὰν εἶχαν ἄκουσι κατὰ παράνομον, νὰ ἔγραφον καὶ πάλιν ἐρωτῶντες ἐκ νέου περὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν. Πράγματι δὲ καὶ ἐδῶ εἶναι δυνατόν νὰ κατανοήσωμεν τὸ δάδος τῆς σοφίας τοῦ Παύλου. Διότι δὲν παρέλειψεν ἀπλῶς καὶ ἀνευ λόγου τὴν παραινῆσιν ἐπὶ ἐνὸς τὸσον σοβαροῦ θέματος, ἀλλὰ ἀνέμεν νὰ ἔλθουν αὐτοὶ πρώτοι εἰς ἐπιθυμίαν καὶ νὰ σχηματίσουν μίαν ἀμυδρὰν ἔννοιαν διὰ τὸ πρῶτον, ὥστε νὰ παραλάβῃ τὰς ψυχὰς των ἐξουκειωμένας ἤδη μὲ τὴν παρθενίαν καὶ τότε νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς αὐτὰς χρῆσιν καὶ ἀποτελεσματικῶς τοὺς σχετικὸς λόγους, ἐπειδὴ ἡ οικειότης τῶν ἀκραστῶν πρὸς τὸ θέμα παρέχει εἰς τὸν Παῦλον μεγάλην ἐδκόλιαν, ὥστε νὰ ὑποδεχθῶν ἐνοικίως τὴν παραινῆσιν του. Καὶ κατ' ἄλλον τρόπον δεῖχαι τὸ μέγεθος καὶ τὴν βαρύτητα τοῦ πράγματος τῆς παρθενίας. 2. Διότι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναμείνη τὴν προθυμίαν των, ἐὰν δὲν ἦτο αὐτὸ, ἀλλὰ θὰ ἐπρόφρασε ὁ ἴσιος νὰ εἰσηγηθῆ τὸ πρῶτον, ἐν ὅχι ὡς ἐπισηφῆ οὐδὲ ὡς ἐντολήν, ἀλλὰ ὡς παραινῆσιν καὶ συμβουλήν. Ἄφοῦ ὁμῶς

35. Α' Κορινθ. 7, 1.

ούτος δὲν ἠσπέρειν οὐτε ταῦτο νὰ πράξῃ πρῶτος, κατέστη-
σεν εἰς ἡμᾶς φανερόν, ὅτι ἡ παρθενία ἔχει ἀνάγκην παλ-
λῶν ἰδρώτων καὶ μεγάλης ἀγωνίας. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμέ-
νου ἔπραξεν οὕτω μιμούμενος τὸν κοινὸν ἡμῶν Δεσπότην.
Διότι καὶ ἐκεῖνος τότε συνεζήτησε περὶ παρθενίας, ὅταν
τὸν ἠρώτησαν ὁ μαθηταί. 3. Ὅταν δηλαδὴ τοῦ εἶπαν «Ἐάν
αὐτὸς εἶναι ὁ δεσπότης τοῦ ἀνδρός μετὰ τῆς γυναίκος, τότε
δὲν συμφέρει νὰ ἔρχεται κανεὶς εἰς γάμου» τοὺς εἶπε: «Ὑ-
πάρχουν εὐνοῦχοι ποὺ εὐνοοῦσιν τὸν ἑαυτὸν των διὰ τῆς
αὐστηρᾶς ἐγκρατείας, διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». 4.
Διότι ὅταν εἶναι μέγα τὸ κατόρθωμα καὶ εἰς αὐτὸ δὲν πε-
ριορίζεται εἰς τὸν ἐξαναγκασμὸν μιᾶς ἐντολῆς, τότε πρέ-
πει νὰ ἀναμένωμεν τὴν προθυμίαν αὐτῶν, ποὺ πρόκειται
νὰ ἐπιχειρήσωσιν τὴν κατορθώσιν, προετοιμάζοντες δι' ἄλ-
λου τρόπου καὶ χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτεύωσιν τὴν θέλησιν καὶ
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅπως ἀκριδῶς ἔπραξε καὶ ὁ Χριστός.
Δὲν τοὺς ἔβαλε, δηλαδὴ, μέσα των τὴν προθυμίαν τῆς παρ-
θενίας ἀπὸ τοὺς λόγους περὶ παρθενίας, ἀλλὰ ἀφοῦ συνε-
ζήτησε μόνον περὶ τοῦ γάμου καὶ ἀπέδειξε τὴν θαυρότητα
τοῦ πράγματος ὡς ἐδῶ ἐστομάτησε τὸν λόγον καὶ εἶπαι
ἐτακτοποίησε μὲ τὴν σοφίαν τὸ πρᾶγμα, ὥστε αὐτοὶ οἱ
ὅποιοι δὲν ἤκουσαν τίποτε περὶ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ γά-
μου, εἶπαν μόνον των, ὅτι «δὲν συμφέρει νὰ ἔρχεται κανεὶς
εἰς γάμου». 4. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ Παῦλος, ὁ μιμητὴς τοῦ
Χριστοῦ, ἔλαλε: «Δι' ὅσα μοῦ ἐγράψατε» ὡς νὰ ἀπελογεί-
το, σχεδόν, πρὸς αὐτοὺς μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ νὰ τοὺς
λέγῃ, τρόπον τινά, ὅτι ἐγὼ δὲν ἐτόλμων νὰ οἶς ὀδηγήσω
εἰς αὐτὴν τὴν υψηλὴν κορυφὴν ἀναλογιζόμενος ὅτι τὸ πρᾶ-
γμα ἦτο δυσκολοκατόρθωτον· ἐπειδὴ ὁμοῦ σὲς μὲ ἐπρο-
λάβατε καὶ μοῦ ἐγράφατε, προχωρῶ μὲ θάρρος εἰς τὴν
συμβουλίην. Διότι, διὰτὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐγραψάν περὶ παλ-
λῶν πραγμάτων, πουθενά ὀλοῦ δὲν προσέθεσε τὰ λόγια
αὐτὰ; Διὰ κανένα ἄλλον, ἀσφαλῶς, λόγον παρὰ μόνον δι'
αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶπα πρὸ ὀλίγου διὰ νὰ μὴ δυσφορήσῃ
κανεὶς εἰς τὴν παροίαν, τοὺς ὑπεθυμίζει τὰ Γράμματα,
ποὺ ἐκεῖνοι τοῦ ἔστειλαν· ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν τοὺς συμ-
βουλεῖ μὲ αὐστηρότητα, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι εἶχε ἤδη
τόσον μεγάλην ἀφορμὴν, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴν μετριοπά-
θειαν μιμούμενος καὶ εἰς τοῦτο τὸν Χριστόν. Διότι καὶ ὁ
Σωτὴρ ἀφοῦ ἐτέλειωσε τὸν λόγον του περὶ παρθενίας,
προσέθεσε: «Ὅποιοις ἡμπορεῖ νὰ τὸν δεχθῇ καὶ νὰ τοῦ

86. Ματθ. 19, 10 καὶ 12.

πραγματοποιήσῃ ἄς τὸ κάνει». 7. Τί λέγει λοιπὸν; «Δι' ὅσα
μοῦ ἐγράφατε, καλὸν εἶναι ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ πλησιάσῃ
γυναίκα».⁸⁷

ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΑΓΓΟΥΣ
ΠΡΟΣ ΕΚΒΑΔΑΟΝ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΚΑΙ ΔΥΣΙΣ.

Δ'. 1. Ἀλλὰ ἴσως θὰ μοῦ εἴπῃ τις· καὶ ἂν εἶναι καλὸν
νὰ μὴ συνδραμεθῶ μετὰ γυναίκα, διὰ ποῖον λόγον καθέρωθῃ
εἰς τὸν βίον ὁ γάμος; Ποῦ λοιπὸν θὰ χρησιμοποιήσωμεν
τὴν γυναίκα, ἐφ' ὅσων δὲν μᾶς χρησιμεύει αὐτὴ εἰς τὸν γά-
μον, οὐτε εἰς τεκνοποιίαν; Καὶ τί θὰ ἐμποδίσῃ νὰ ἀφανι-
σθῇ ὁλόκληρον τὸ ἀνδρῶπιον γένος, ὅταν ὁ μὲν θάνατος
τὸ καταπύρῃ καὶ τὸ κόπῃ καθημερινῶς, αὐτὸς δὲ ὁ λό-
γος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὴν θέσιν τῶν πιπτόντων νὰ ἐγεί-
ρῃται ἄλλοι διὰ τῶν γεννήσεων; Ἐάν ὅλοι ἀκαλουθηθή-
μεν μὲ ἔξῃλον τοῦτο τῆς παρθενίας τὸ καλὸν καὶ ἠθέλωμεν ἀ-
παρῆσαι νὰ μὴ πλησιάσωμεν γυναίκας τότε θὰ ἀφανισθῶσιν
τὰ πάντα καὶ οἱ πόλεις καὶ οἱ οἰκίαι καὶ οἱ ἄγροί καὶ οἱ
τέχναι καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ. Διότι ἔπως ἀκριδῶς, ἐάν
πέσῃ ὁ στρατηγός, ἐπέρχεται κατ' ἀνάγκην ἡ διάσπασις
τῆς τάξεως εἰς ὁλόκληρον τὸ στράτευμα, εἶται καὶ, ἂν ἀφα-
νισθῇ διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ γάμου ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸς
ὁ βασιλεὺς πάντων των ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲν θὰ διατηρήσῃ
τὴν παλαιὰν σταθερότητα καὶ τάξιν καὶ τὸ ἄραϊον τοῦτο
παράγγελμα θὰ γεμίσῃ τὴν οἰκουμένην μὲ ἀναριθμήτους
συμφοράς. 2. Ἐγὼ δὲ, ἐάν οἱ λόγοι οὗτοι προήρχοντο μόνον
ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς καὶ τοὺς ἀπίστους συντόμως θὰ ἠσχο-
λοῦμαι μὲ αὐτοὺς. Ἐπειδὴ ὁμοῦ λέγουσι ταῦτα καὶ πολ-
λοὶ, οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι ἀποβλέπουσι εἰς τὸ καλὸν τῆς
Ἐκκλησίας, διότι ἐγκατέλειψαν τοὺς ἰδρώτας τοῦ ἀγῶνος
διὰ τὴν παρθενίαν ἀπὸ ἀσθενῆ βούλησιν, καὶ τῶρα ἐπιθυ-
μοῦν νὰ σκεπάζωσιν τὴν κενυρίαν των, μὲ τὸ νὰ κοκολο-
γοῦν τὴν παρθενίαν καὶ νὰ τὴν κρίνωσι ὡς πρᾶγμα περι-
τόν, διὰ νὰ φαίνωνται, ὅτι ἐχρὶ ἀπὸ ἀμέλειαν, ἀλλὰ ἐπὶ
σωστὴν σκέψιν ὑσπέρησαν εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους, ἐπ-
πρὸς, ἄς ἀφήσωμεν τοὺς ἐχθρούς (διότι ὁ ἄνθρωπος, ποῦ
δὲν ἀνεγεννήθῃ δὲν δέχεται ὅσα ἀποκαλύπτει τὸ Πνεῦμα
τοῦ Θεοῦ, διότι τοῦ φαίνονται ἀόρατα) καὶ ἄς βιδώσωμεν
αὐτοὺς ποὺ προσποιῶνται, ὅτι εἶναι μαζί μου καὶ τὰ δύο,

87. Ματθ. 19, 12.

88. Α' Κορινθ. 7, 1.

89. Α' Κορινθ. 9, 14.

στι θεληθή οστε τὸ πρῶγμα εἶναι περιττόν, ἀλλ' ὅπειαν-τίας εἶναι πάρα πολὺ χρησιμὸν καὶ ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὔτε καὶ διὰ τοὺς ἰδίους εἶναι ἀνευ ζημίας ἢ κατηγορίας τῆς παρθενίας, ἀλλὰ θὰ φέρῃ εἰς αὐτοὺς τὸσον μέγαν κίνδυνον, ὅσον μέγαν ἔπαινον καὶ ἀνταμοιβὴν θὰ φέρῃ εἰς τοὺς καταρθούοντας τὸν ἄλλον.

3. Ἀφοῦ λοιπὸν ὠλοκληρώθη ὁλος αὐτὸς ὁ κόσμος καὶ τὰ πάντα ἐτακτοποιήθησαν διὰ τὴν ἰδικὴν μας χρῆσιν καὶ ἀνάπαυσιν, ἐπέλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησε καὶ τὸν κόσμον. Ἀφοῦ ἐπέλασθη ὁ ἄνθρωπος ἔμεινεν εἰς τὸν Παράδεισον καὶ οὐδεὶς λόγος ὄπῃρχε διὰ γάμον. Ἐχρηάσθη νὰ γίνῃ καὶ βοηθὸς του καὶ ἐγίνε' οὔτε καὶ πάλιν ὁ γάμος ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖος ἀλλ' οὔτε ἐφαίνετο ἀκόμη, ἀλλὰ ἔβλεπον οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀνάγκην τοῦ γάμου διακείμενοι εἰς τὸν παράδεισον, ὅπως εἰς οὐρανόν, καὶ ἐντυφώντες εἰς τὴν ἐπικουρωσίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐπιθυμία συνουσίας καὶ συλλήψεως καὶ πόνοι καὶ τοκετοὶ καὶ κάθε εἶδος φθορᾶς εἶχε ἐξορισθῆ ἀπὸ τὴν ψυχὴν ἐκείνων. Ὅπως δὲ ροῆ καὶ κρυστάλλινον νερὸν, ποὺ πηγάζει ἀπὸ καθαρὰν πηγὴν, οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν τόπον ἐκείνον στολισμένοι μετὰ τὴν παρθενίαν. 4. Καὶ τότε δολοκλήρος ἡ γῆ ἦτο ἔργον ἀπὸ ἀνθρώπων. Αὐτὰ δηλαδὴ ποὺ φοβούνται τώρα δοιοὶ ἀνθρώποι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν οἰκουμένην, αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι φροντίζουν μὲν ἐπιμελῶς διὰ τὰς ἐξέκαστος ὑποθέσεις, διὰ τὰς ἱεκάς των ὁμοῦ δὲν ὑποφέρουν οὔτε νὰ οὐρανῶν καὶ διὰ μὲν τὸ ἀνθρώπινον γένος τρέμουν μήπως κάποτε ἐκλειθῇ, ἐνῶ διὰ τὴν ἴδιαν τὴν ψυχὴν τὸσον ἀμελοῦν, ὡς νὰ ἦτο κάτι ξένον καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται δι' αὐτὴν μὲν νὰ λογοδοτήσουν καὶ διὰ τὰς παραμικροτέρας λεπτομερείας μὲ ἀκριβείαν, ἐνῶ διὰ τὴν ὀλιγοτῆτα τῶν ἀνθρώπων εἰς καμμίαν δὲν ὑπάκουται λογοδοσίαν. 5. Δὲν ὄπῃρχον τότε πόλεις οὔτε τέχναι οὔτε κατοικαίαι διότι καὶ δι' αὐτὰ ὅλα σεῖς διὰ καὶ ὀλίγον ἐνδιαφερόσθε' ἀλλὰ δὲν ἦσαν τότε αὐτὰ, καὶ ὁμοῦ ἐκείνην τὴν μακαρίαν ζωὴν καὶ πολὺ ἀνωτέραν αὐτῆς, τίποτε δὲν τὴν ἠμπούει, οὔτε ἐτάραττεν. Ἀφ' οὗτου ὁμοῦ οἱ πρωτόπλαστοι παρήκουσαν τὸν Θεὸν καὶ ἐγίναν γῆ καὶ σποδός, ἔχασαν μαζὶ μετὰ τὴν μακαρίαν ἐκείνην ζωὴν καὶ τὸ χάρισμα τῆς παρθενίας, ἢ ὁποῖα τοὺς ἐγκατέλειπε πλέον καὶ ἀνεχώρησε καὶ αὐτὴ μαζὶ μετὰ τὸν Θεόν. Διότι ἐν ὄσῳ παρέμενον ἀνιερτοὶ ἀπὸ τὸν Διάβολον καὶ ἐντρέποντο τὸν Κύριόν των, παρέμενε καὶ ἡ παρθενία, καὶ τοὺς δοτόλιζε περισσότερο ἀπὸ ὅσον στολιζει τοὺς βασιλεῖς τὸ δόξωμα καὶ τὰ χρυσοῖα ἰμάτια. Ὅταν ὁμοῦ ἐγίνον αἰχμάλωτοι τοῦ Διαβόλου καὶ ἐξεδύθησαν τὴν βασιλι-

κὴν αὐτὴν στολὴν καὶ ἀπέριφον τὸν οὐρανὸν στολισμένον, ἐδέχθησαν δὲ τὴν φθορὰν ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ τὴν κατάρτην καὶ τὴν οδύνην καὶ τὸν κουραστικὸν βίον, τότε μαζὶ μετὰ τὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὁ γάμος, τὸ φθορὸν αὐτὸ καὶ δουλικὸν ἐνδύμα. 6. Διότι «ἐκεῖνος ποὺ ἦλθεν εἰς γάμον, φροντίζει διὰ τὰ κοσμικά», λέγει.⁴⁰ Βλέπει ἀπὸ ποῦ ἔλαθεν τὴν ἀρχὴν ὁ γάμος, ἀπὸ ποῦ ἐθεωρήθη ὅτι εἶναι ἀναγκαῖος; Ἀπὸ τὴν παρακοῆν, ἀπὸ τὴν κατάρτην, ἀπὸ τὸν θάνατον. Διότι ὅπου ὄπῃρχει θάνατος, ἐκεῖ καὶ γάμος. Ἐάν ἐκεῖνος δὲν ὄπῃρχε, δὲν θὰ ἠκολούθει αὐτός. Ἀλλὰ εἰς τὴν παρθενίαν δὲν ἀκολουθοῦν αὐτὰ εἶναι πάντοτε χρήσιμος, πάντοτε καλὴ καὶ μακαρία, καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ μετὰ τὸν θάνατον, καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν γάμον καὶ μετὰ τὸν γάμον. Διότι, εἰπέ μου, ποῖος γάμος ἐγέννησε τὸν Ἄδამ καὶ ποῖα ὄδινε τὴν Ἔδαν; Δὲν θὰ ἠμπορούσης νὰ εἰπῆς. Διὰ τὸ λοιπὸν φοβείσαι χωρὶς λόγον καὶ τρέμεις μήπως ὄπῃρχε παύση νὰ ὄπῃρχη γάμος, θὰ παύση νὰ ὄπῃρχη καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος; Μῆρσι μυριάδες ἀγγέλων ὀμνεύουσιν τὸν Θεόν, χίλια χιλιάδες ἀρχαγγέλων παραστῆσαν αὐτὸν καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν προήλθεν ἀπὸ διαδοχῆν γονέων, οὔτε ἀπὸ τοκετοῦ καὶ ὄδινος καὶ συλλήψεως. Ποιὸν περισσώτερον λοιπὸν θὰ ἐδημιούργει ὁ Θεὸς ἀνθρώπους χωρὶς γάμον, ὅπως ἀκριβῶς ἐδημιούργησε τοὺς πρωτόπλαστους, ἐκ τῶν ὁποῖων κατὰγονται οἱ ἀνθρώποι.

Ο ΓΑΜΟΣ ΔΕΝ ΑΓΡΑΦΕΙ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΓΕΝΟΣ.

ΙΕ'. 1. Καὶ τώρα ἀκόμη τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν τὸ διατρεῖ εἰς τὴν ζωὴν ἢ θύναμιν τοῦ γάμου, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, ποὺ εἶπε ἐξ ἀρχῆς: «Ἀβέβασθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν».⁴¹ Διότι, εἰπέ μου, τί ὠφέλιμος τὸν Ἄδραμ ὁ γάμος πρὸς τακτοποιῆσιν; Μήπως καιροὶ ἐπὶ τόσο ἔτη ποῦ ἦτο ἔγγαμος δὲν ἐπρόφερε εἰς τὸ τέλος τὴν φράσιν ταύτην: «Κύριε, τί θὰ μοῦ δώσης; Διότι ἐγὼ ἀποθνήσκω ἑτακτος».⁴² Ὅπως λοιπὸν τότε σώματα νεκρὰ διὰ τακτογονίαν ὁ Θεὸς τὰ ἔκαμε ρίζαν καὶ ἀρχὴν τῶν μυριάδων, ἔτσι καὶ ἐξ ἀρχῆς, ἐάν ὄπῃρχον εἰς τὰ προστάγματα τοῦ Ἄδραμ καὶ ἡ Ἔδα καὶ ἐγκρατεῦντο ἀπὸ τὴν ἡβονὴν τοῦ δένδρου, δὲν θὰ ἐδουλοῦντο νὰ εἰρη τρέπον διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Διότι οὔτε ὁ γάμος,

40. Α' Κορινθ. 7, 32.

41. Γένεσ. 1, 28.

42. Γένεσ. 16, 2.

χωρίς την θέληση του Θεού, θα δυναθῆι να πολλαπλασιάσῃ τοὺς ὑπάρχοντας ἀνθρώπους, οὔτε ἡ παρθεσία, ὅταν ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ εἶναι πολλοὶ τὰ ἴδια καὶ ποτὲ νὰ μὴ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀσχημονάντητά ἐκείνην, τοῦτο τότε θὰ ἴητο μεγίστη ἐναντίωσις πρὸς ἑαυτὸν. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς, ἂν εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτε τὸ ἀνθρώπινον γένος εὐρίσκετο ἐν νηπιακῇ κατάστασιν, ἐνομοθετεῖ τὸν ἀσχημότερον τρόπον ζωῆς δὲν θὰ ἐξεχώμεθα ποτὲ τὸν μετριώτερον, ἀλλὰ πάντα ὅσα συντελοῦν εἰς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν θὰ εἶχον καταστραφῆ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀκαταστασίαν τοιουτοτρόπως ἂν, μετὰ ἀπὸ ἐκείνου τὸν πολὺν χρόνον καὶ τὴν ἐκ τοῦ Νέμου διαπαιδαγωγίαν, ὅτε πλεονὸς ὁ κηρὸς μᾶς ἐκάλεε εἰς τὴν οὐράνιον τοῦ Ἐδωγγελίου φιλοσοφίαν, μὴς ἄφηγε νὰ ζώμεν ὡς γῆινοι, οὐδὲν μέγα θὰ εἶχαμεν ὠφελῆθῆ ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν ἐκείνην, εἴφ' ἂσαν δὲν θὰ ἐφρόναμεν τὴν τελειότητα χάριν τῆς ὁποίας ἔγενεν ἡ συγκατάθεσις.

Ο ΓΑΜΟΣ ΟΘΕΙΛΑΤΑΙ ΕΙΣ ΕΥΚΑΤΑΒΑΣΙΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ.

ΙΣΤ'. 1. Σὺ —λέγει— αὐτὰ τὰ κατηγορεῖς. Ἄλλὰ δὲν τὰ κατηγοροῦ καθόλου. Διότι τὸ ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς καὶ ἐφάνησαν κάποτε χρήσιμα· ἔχω βίως τὴν γνώμην ὅτι εἶναι ἀσχημονα καὶ μᾶλλον καταρθώματα παιδιῶν παρὰ ἀνδρῶν. Καὶ διὰ τοῦτο θέλων ὁ Χριστὸς νὰ μᾶς ἀναδείξῃ τελείους, μᾶς ἐπρόσταξε νὰ ἀποβάλωμεν ἐκεῖνα, ὅπως τὸ παιδικὰ ἐνδύματα ποὺ δὲν ἔμπορουν νὰ φορεθοῦν εἰς τὸν τελείων ἄνδρα καὶ δὲν δύνανται νὰ στολίσουν τὸ μέτρον «τῆς πνευματικῆς ἡλικίας τῆς ἐν Χριστῷ ἠθικῆς πληρότητος»⁴⁸ ἐπρόσταξε δὲ νὰ ἐνδύσωμεν τὰ πρεπωδέστερα καὶ τελειότερα ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅχι μόνον χωρὶς νὰ νομοθετῆ ἀντίθετα πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ καὶ ἀκολουθοῦν τὸν ἑαυτὸν του μὲ ἀπόλυτον συνέπειαν. 2. Διότι ἂν καὶ τὰ προστάγματα ταῦτα εἶναι τελειότερα ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅμως ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου παραμένει ὁ ἴδιος. Ποίος λοιπὸν εἶναι αὐτός; Νὰ περκώσωμεν τὴν καρδίαν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας καὶ νὰ τὴν ἀδηγήσωμεν πρὸς τὴν τελείαν φρεσίν. Ἐάν εἶχε

48. Ἐφεσ. 4, 13.

φροντίζει μόνον διὰ τοῦτο, βηλαθῆι τὸ νὰ μὴ μᾶς προστάξῃ ὑψηλότερα ἀπὸ τὰ προηγουμένα, ἀλλὰ νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ μένωμεν διὰ παντός εἰς τὰ ἴδια καὶ ποτὲ νὰ μὴ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀσχημονάντητά ἐκείνην, τοῦτο τότε θὰ ἴητο μεγίστη ἐναντίωσις πρὸς ἑαυτὸν. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς, ἂν εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτε τὸ ἀνθρώπινον γένος εὐρίσκετο ἐν νηπιακῇ κατάστασιν, ἐνομοθετεῖ τὸν ἀσχημότερον τρόπον ζωῆς δὲν θὰ ἐξεχώμεθα ποτὲ τὸν μετριώτερον, ἀλλὰ πάντα ὅσα συντελοῦν εἰς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν θὰ εἶχον καταστραφῆ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀκαταστασίαν τοιουτοτρόπως ἂν, μετὰ ἀπὸ ἐκείνου τὸν πολὺν χρόνον καὶ τὴν ἐκ τοῦ Νέμου διαπαιδαγωγίαν, ὅτε πλεονὸς ὁ κηρὸς μᾶς ἐκάλεε εἰς τὴν οὐράνιον τοῦ Ἐδωγγελίου φιλοσοφίαν, μὴς ἄφηγε νὰ ζώμεν ὡς γῆινοι, οὐδὲν μέγα θὰ εἶχαμεν ὠφελῆθῆ ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν ἐκείνην, εἴφ' ἂσαν δὲν θὰ ἐφρόναμεν τὴν τελειότητα χάριν τῆς ὁποίας ἔγενεν ἡ συγκατάθεσις.

ΕΥΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

ΙΖ'. 1. Τώρα δὲ συνέθε κατὶ παρόμοιον μὲ τοὺς νεοσσούς. Διότι ἐκεῖνα τὰ μικρὰ πτηνὰ, ὅταν ἡ μήτηρ τὰ ἀναβρέψῃ, τὰ ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀκρὴν τῆς φωλεᾶς ἂν πάλιν τὰ ἴδη νὰ εἶναι ἀδύνατα καὶ νὰ μὴ ἔμπορουν νὰ σταθοῦν καὶ νὰ ἔχουν ἀκόμη ἀνάγκην νὰ παραμεινοῦν ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, τὰ ἀφήνει ἀκόμη περισσώτερας ἡμέρας, ὅχι διὰ νὰ μένουν συνεχῶς μέσα, ἀλλὰ διὰ θὰ δυναμώσουν πρῶτα τὰ πτερά των καὶ ἀποκτήσουν ὅλην τὴν ἀπαιτούμενην δύναμιν, ὥστε νὰ πετοῦν εἰς τὸ ἔξω μὲ πάσαν ἀσφάλειαν. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς μὲν μᾶς ἔσυρε πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ μᾶς ἐβείχε, τὸν δρόμον ποῦ ὀδηγεῖ πρὸς ἐκεῖ, χωρὶς νὰ ἀγνοῆ, τοῦναντίον ἐγγώρικε πολὺ καλῶς, ὅτι δὲν θὰ εἴμεθα ἱκανοὶ πρὸς τὸ πέταγμα ἐκεῖνο, ἐπιθυμοῦν ὅμως νὰ μᾶς δεῖξῃ, ὅτι ἡ πτώσις γίνεται ὅχι ἀπὸ τὴν θέλησιν ἐκείνου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας ἀδυναμίαν. Καὶ ἀφοῦ τὸ ββεῖχε, μᾶς ἄφηγε εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ὡς εἰς φωλεάν, νὰ τρεφώμεθα ἀκόμη ἐπὶ πολὺν χρόνον μὲ τὸν γάλακτον. 2. Ὅταν ὅμως μὲ τὴν πάροδον πολλοῦ χρόνου ἐπύρωσαν εἰς ἡμᾶς τὸ πτερὰ τῆς ἀρετῆς, τότε σιγὰ καὶ κατ' ὀλίγον ἤλθε καὶ μᾶς ἐξήγαγε ἀπὸ τὴν ἐδῶ διαμονὴν διδάσκων ἡμᾶς νὰ πετώμεν ὑψηλότερα. Ὅσοι μὲν λοιπὸν εἶναι ἀκόμη περισσώτερον ἀνηρωτοὶ καὶ κοιμῶνται ὕπνον βαδύ, τρυπῶνουν μέσα εἰς τὴν φωλεάν προσηλωμένοι εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἀντιθέτως οἱ πραγματικὰ γενναῖοι καὶ αὐτοὶ ποῦ ἀγαποῦν τὸ φῶς, ἀφοῦ ἄφησαν τὴν φωλεάν

μέ πολλήν αίκολίαν, πετούν πρὸς τὰ βῆη καὶ κατοκοτοῦν τὸν αἰρανόν, ἐγκαταλείψαντες ὅλα τὰ ἐπιγεια, τὸν γάμον, τὰ χρήματα, τὰς φροντίδας καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα συνήθως μᾶς τραβᾶν πρὸς τὰ κάτω. 3. Ἄς μὴ νομίζωμεν λοιπόν, ὅτι ἐπειδὴ μᾶς ἐπιπράτη ἀρχαῖος ὁ γάμος, ἀποτελεῖ τοῦτο ἀνάγκη διὰ τὸ μέλλον, ποῦ μᾶς ἐμποδίζει ν' ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὸν γάμον. Ὅτι θεδαίως ὁ Κύριος ἐπιθυμῆι νὰ τὸν ἐγκαταλείψωμεν, ἄκουσε τί λέγει: «Ὅποιος μπορεῖ νὰ νοιώσῃ καὶ νὰ δάλλῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὸν λόγον αὐτὸν (τὴν παρθενίαν) ὡς προκλήρησῃ καὶ ἄς τὸν ἐφαρμόσῃ.»⁴⁴ Ἐάν δὲ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς δὲν μᾶς ἐπρόσταξε, μὴ ἀπορήσῃς. Διότι οὔτε ὁ Ισραὴλ τὰ πάντα διὰ μᾶς καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν προτάσσει εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, ἀλλὰ ὅταν μὲν αὐτοὶ κατέχωνται ἀπὸ τὸν πυρετὸν, τοὺς ἐμποδίζει νὰ τρώγουν στερεὰν τροφήν ὅταν ὄμως ἐλευθερωθῶν ἀπὸ αὐτὴν τὴν φλόγα τοῦ πυρετοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἀσθενεῖαν ποῦ προκαλεῖ εἰς τὸ σῶμα, τότε ἀπὸ τὸς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν δυσάρεστον διαίταν, τοὺς ἐπακαθάρει εἰς τὸν συνθημιάνου πρόπον ζωῆς. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς τὰ σῶματα ἀρρωσταίνου περισσώτερον ἢ ἐλιγώτερον ὅταν τὰ διάφορα στοιχεῖα τοῦ παλαίου μεταξὺ τῶν, ἔτσι καὶ εἰς τὴν ψυχὴν αἱ ἀταξίαι τῶν παθῶν καταστρέφου τὴν ὀρεῖαν αὐτῆς. Καὶ χρειάζεται μάλιστα ὁ κατάλληλος καιρὸς, ὥστε τὸ πρόσταγμα νὰ εἶναι ἀποτελεσματικόν διὰ τὰ ὑπάρχοντα πάθη, ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὰ τὰ δύο δὲν θὰ εἶναι ἀρκετὸς ὁ νόμος μόνος τοῦ νὰ διορθώσῃ τὴν διαστροφήν ποῦ ἐπῆλθεν εἰς τὴν ψυχὴν, ὅπως ἀκριβῶς οὔτε ἡ φύσις τῶν φαρμάκων αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θὰ ἠδύνατο ποτὲ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν πληγὴν. Διότι ὅπως εἶναι διὰ τὰ τραύματα τὰ φάρμακα, εἶναι καὶ οἱ νόμοι διὰ τὰ ἁμαρτήματα. 4. Σὺ τὸν Ισραὴλ, ποῦ ἄλλοτε μὲν ἀπακόπτι τὸ νοσοῦν μέρος, ἄλλοτε δὲ καυτηριάσει, ἄλλοτε δὲ δὲν κάνει οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο ἐπὶ τὸν εἰς τὰ ἴδια πολλὰς φορὰς τραύματα, δὲν τὸν καλοεξετάσεις καὶ μάλιστα ὅταν συχνὰ ἀποτυγχάνῃ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ τὸν Θεὸν ὄμως, οὐ ὁ ἄνθρωπος, τὸν Θεὸν ὁ ὁποῖος οὐδαμῶ ἀποτυγχάνει καὶ τακτοποιεῖ τὰ πάντα ἀντάξια πρὸς τὴν σοφίαν Του, θὰ τὸν ἐλέγξῃ καὶ θὰ ζητήσῃ καὶ εὐθύνας ἀπὸ αὐτὸν διὰ τὰ προτάγματά Του καὶ δὲν θὰ παραμερίσῃς μπροστὰ εἰς τὴν ἄπειρον σοφίαν Του; Καὶ δὲν εἶναι αὐτὰ συμπτώματα ἐσχάτης παραφοροῦνης; Εἶπεν: «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε.»⁴⁵ Διότι τοῦτο ἀπῆρτι ὁ καιρὸς τότε ποῦ

44. Ματθ. 19, 12.
45. Γένεσ. 1, 28.

ἡ φύσις εἰμάνετο καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὸν ὀστραν τῶν παθῶν, ὅτε μέσα εἰς ἐκείνην τὴν ζάλην εἶχε νὰ καταφυγῇ εἰς κάποιον ἄλλον λιμένα. 5. Ἄλλὰ τί ἐπρεπε νὰ προστάξῃ; Νὰ ζοῦν με ἐγκράτειαν καὶ παρθενίαν; Ἄλλὰ τοῦτο θὰ ἔκανε μεγαλύτερον τὴν πτώσιν καὶ θὰ ἐροῦνταν τὴν φλόγα. Διότι καὶ τὰ βρέφη, ποῦ χρειάζονται μόνον γάλα, ἂν κάποιος τὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν τροφήν καὶ τὰ ἀναγκάσῃ νὰ τρέφονται ὅπως οἱ ἄνδρες, τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ καταστραφῶν ὁμοίως. Τόσον μεγάλο κακὸν εἶναι τὸ παράκαιρον. Δι' αὐτὸ δὲν ἐδόθη ἐξ ἀρχῆς ἡ παρθενία. Ἡ μᾶλλον ἡ παρθενία ἐφανερῶς εἰς ἡμᾶς ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν γάμον δι' αὐτὰ ὄμως εἰσχωρήσαν ἐπειτα ὁ γάμος καὶ ἐνομίξτετο ὅτι ἦτο πρᾶγμα ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ ἔάν ὁ Ἄδάμ παρέμενε εἰς τὴν ὑπακοήν, δὲν θὰ ἐχρειάζετο ὁ γάμος. Καὶ πᾶς, λέγει, θὰ γίνοντο τότε τὰ τόσα πλήθη τῶν ἀνθρώπων; Ἐγὼ δὲ πάλιν σὲ ἐρωτῶ, ἐπειδὴ ἐξακολουθεῖ νὰ σὲ τρομάξῃ πάρα πολὺ αὐτὸς ὁ φόβος, πᾶς ἔγινε ὁ Ἄδάμ, πᾶς ἡ Ἔβα; ἐγὼ δὲν ἐμεσολάβει γάμος; Τί λοιπόν; Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγει, ἐπράκειτο νὰ γίνονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι; Ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἢ κατ' ἄλλον, δὲν γνωρίζω νὰ λέγω. Διότι τώρα τὸ ζητούμενον εἶναι, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ τὸν γάμον διὰ νὰ πολλαπλασιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς.

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΓΕΝΟΣ ΔΕΝ ΤΟ ΕΛΑΤΤΗΣΗ
Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ, ΑΛΛΑ Η ΑΜΑΡΤΙΑ.

ΙΗ'. Ὅτι ἡ παρθενία δὲν συντελεῖ εἰς τὸν ἀφανισμόν τοῦ ἀνθρωπίνου γένος, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία καὶ αἱ παρά φύσιν γεννητήσιοι σχέσεις, ἀπέδειξεν ἡ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε γενομένη πανώλεθρος ἐξόντωσις καὶ ἀνθρώπων καὶ πτηνῶν καὶ ὄλων ἐν γένει τῶν ζώων ἐπὶ τῆς γῆς. Διότι ἐάν τότε ἐναντιώνοντο οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ εἰς ἐκείνην τὴν ἐπονείδιστον ἐπιθυμίαν καὶ εἶχον τιμῆσει τὴν παρθενίαν, ἐάν δὲν ἐβλεπον με ἔνοχα βλέμματα τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ τοὺς εὕρισκε τέτοια καταστροφή.⁴⁶ Καὶ ὅς μὴ νομίση κανεῖς, ὅτι ἐγὼ θεωρῶ τὸν γάμον ὡς αἰτίαν διὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν. Δὲν ἐννοῶ αὐτό, ἀλλὰ ὅτι ἡ καταστροφή

46. Ἐπίσης δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων οὐ καλεῖ αἰτίαν, ἐκείνον ἱστορεῖ γυναικας ἀπὸ καθῆν, ἐν ἡμέλει. Σὺ εἶπε Κύριος ὁ Θεός: σὺ μὴ κατακίνησθαι τὸ πνεῦμα μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις ταῦτοις εἰς τὸν αἰῶνα διὰ τὸ εἶναι σάρκα» (Γένεσ. 6, 2-3).

και ο αφανισμός του ανθρώπινου γένους δεν είναι αποτέ-
λεσμα της παρθεσίας, αλλά της αμαρτίας.

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΝ ΓΥΝΕΚΟΝ ΑΥΤΟ ΠΡΟΦΑΞΙΣ
ΑΙΑ ΤΩΝ ΓΑΜΟΝ, ΤΩΡΑ ΔΕ ΜΙΑ.

ΙΘ'. 1. Ο γάμος λοιπόν εβόη και πρὸς τεκνογονίαν. Πολύ όμως περισσότερο διά να κατασβέση την φλόγα της φύσεως. Και μάρτυς είναι ο Παύλος που λέγει: «Διά τον κίνδυνον όμως της πορνείας, ἃς ἔχη καθένας την σύζυγόν του.»⁴⁷ Οχι διά την τεκνοποίησιν. Και πάλιν προστάσσει να συγκρατηθῶνται, ἄχι διά να γίνον πατέρες πολλῶν τέκνων ἀλλά διατί: «Διά να μη σᾶς περιόξῃ ὁ Σατανᾶς»,⁴⁸ λέγει. Και προκλήρον δεν εἶπεν «ἐάν δε ἐπιθυμοῦν τέκνα ἃς ὑμπεύονται ἀλλά τί; «Ἐάν δεν ἐγκρατεῦνται, ἃς ἔλθουν εἰς γάμον».⁴⁹ Διότι εἰς τὴν ἀρχήν, ὅπως ἔλεγον, ὁ γάμος εἶχε τὰς δύο ταύτας αἰτίας ὥστερον όμως όταν ἐγάμοσ ἀπὸ ἀνδρώπουσ και ἡ γῆ και ἡ θάλασσα και ἄλλο κληροσ ἢ οἰκομένη, μία μόνον πρόφασισ ἀπέμεινε πλέον διά τὸν γάμον, ἡ ἀποφυγὴ τῆσ ἀκολασίας και ἀσελείας. 2. Διότι αὐτοῦσ, που ἀκόμη και τώρα κυλοῦνται εἰς αὐτὰ τὰ πάθη και ἐπιθυμοῦν να ζοῦν ὅπως οἱ χοῖροι και να φθειρῶνται εἰς διασφορεία, δεν τοῦσ ὠφελεῖ και ὀλίγον, ἀφοῦ τοῦσ ἀπελευθερώνεισ ἀπὸ ἐκείνην τὴν τυραννίαν τῆσ σαρκὸσ και τὴν ἀκαθαρσίαν και τοῦσ διατηρεῖ εἰς ἀγιασμόν και σεμνότητά. Ἀλλά ἔωσ τότε θὰ συνεχίζωσ να σκιαμαχῶ; Διατί και οἱσ, που λέγετε αὐτὰ, γνωρίζετε ἄχι ὀλιγότερον ἀπὸ ἐμὲ τὴν ὑπεροχήν τῆσ παρθεσίας και ὅλα ἃσα λέγετε εἶναι δικαιολογίαι και προφασίαι και σκεπτάσματα ἀκολασίας.

ΤΟ ΝΑ ΕΒΟΘΕΣΘΗΝΗ ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟΝ ΑΚΙΝΑΙΝΟΝ, ΕΣΤΙ ΚΑΙ ΑΝ ΚΑΝΕΙΣ ΠΡΟΒΑΞΕΙ ΚΙΝΑΙΝΟΣ ΔΕΝ ΑΠΙΣΤΑΙ ΑΥΤΟΣ, ΠΟΙ ΤΗΝ ΕΒΟΘΕΣΘΗΝΟΝ.

Κ'. Ἀλλά ἀκόμη και ἂν ἐπιτρέπεται να λέγωμεν αὐτὰ ἀκινδύως, ἔπρεπε και τότε να παύσωμεν τὴν κατηγορίαν. Διότι ἐκεῖνοσ, ὁ ὁποῖοσ πρὸς τὰ καλὰ πράγματα ἔχει ἀντίθετον γνώμην, μαζί με τὴν ἄλλην ἑμίαν παρέχει εἰς

47. Α' Κορινθ. 7, 9.
48. «Και ἄλλιν εἶπὲ τὸ αὐτὸ ἀνέφησθε, ἵνα μὴ περιόξῃ ἡμᾶσ ὁ σατανᾶς» (Α' Κορινθ. 7, 5).
49. Α' Κορινθ. 7, 9.

δλους και μίον ἀπόδειξιν τῆσ μοχθηρίας του με τὴν ἄδικον και διαστραμμένην γνώμην. που διατυπώνεισ ἄσπε, ἂν μὴ δι' ἄλλον λόγον, τοῦλάχιστον διά να μὴ προσφύκαμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας ψῆμν τὸσον ποιητῶν ἔπρεπε να συγκρατηθῶμεν τὴν γλώσσασ μας, σκεπτάμενοι, ἔτι αὐτοῦσ που θαυμάζει τοῦσ διακρίθέντασ εἰς τοῦσ μεγάλουσ ἀγῶνασ και ἂν δεν δύναται ὁ ἴδιοσ να φθάσῃ ἐκεῖ, θὰ θυνηθῇ πάντωσ να τὴν συγγνώμησ ἀπὸ δλουσ ἐνῶ ἐκεῖνοσ που, ἔκτοσ τοῦ ἔτι ὁ ἴδιοσ δεν κατέρχεται εἰς αὐτοῦσ τοῦσ ἀγῶνασ, ἐπι πλέον κατακρίνει και τὰ ἔργα που εἶναι: ἄσια πολλῶν στεφάνων, δικαίωσ ἤθελε μισηθῇ ἀπὸ δλουσ ὡσ ἐχθροσ και πολέμιοσ τῆσ ἀρετῆσ, ὀθλιώτεροσ και ἀπὸ τοῦσ μανιακοῦσ. Διότι αὐτοῖ μὲν δεν γνωρίζουν ἃσα κάμουν, αὐτε ἃσα πᾶσχουν τὰ ὑπομένουσ με τὴν βέλτησιν των δι' αὐτὸ και, όταν ὀφρίζουν τοῦσ ἀρχοντασ, ἄχι μόνον δεν τιμωροῦνται, ἀλλά και δέχονται τὸν οἶκτον ἀπὸ τοῦσ ἴδιοσ τοῦσ ὀφρισθέντασ. Ἐάν όμως κανεῖσ ἀποτολήμηση βεληματικά ἃσα ἐκείνοι πράττουσ παρὰ τὴν βέλτησιν των, δικαίωσ θὰ κατεδικάζετο ἀπὸ δλουσ, ὡσ ἐχθροσ τῆσ ἰδικῆσ μας φύσεωσ.

ΕΙΝΑΙ ΜΕΓΑΛΟΣ Ο ΚΙΝΑΙΝΟΣ ΔΙ' ΑΥΤΟΥΣ
ΠΟΙ ΕΒΟΘΕΣΘΗΝΟΝ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

ΚΑ'. 1. Ἐπρεπε λοιπόν, καθὼσ ἔλεγον, ἀκόμη και ἂν ἦτο ἄνευ κινδύνου ἡ κατηγορία αὐτή, τοῦλάχιστον διά τοῦσ λόγουσ που ἀνέφερα, να ἀπέχωμε ἀπ' αὐτήν. Ἀλλά τώρα ὑπάρχει εἰς τὸ πρῶμα και μεγάλωσ κίνδυνωσ: διότι δεν θὰ τιμωρηθῇ μόνον ὁστικὸσ κἀθηται και σικοφαντεῖ τὸν ὀδελφῶν του και προκαλεῖ σκάδαλα ἐναντίον τοῦ υιοῦ τῆσ μητρός του,⁵⁰ ἀλλά και ἐκεῖνοσ που ἐπιχειρεῖ να κατηγορήσῃ πράγματα, που θεωροῦνται ἀπὸ τὸν θεὸν καλὰ, ἄκαυσε λοιπόν τί λέγει ἄλλωσ προφήτησ ἐμιλῶν περὶ αὐτοῦ ἀκριβοῦσ τοῦ θέματοσ: «Ἀλλοῖμονον εἰς τὸν λέγοντα τὸ ποιητῶν καλὸν και τὸ καλὸν ποιητῶν. Εἰς τὸν ἐμφορίζοντα τὸ φῶσ ὡσ σκότοσ και τὸ σκότοσ ὡσ φῶσ. Εἰς τὸν ἐμφορίζοντα τὸ γλυκὺ ὡσ πικρὸν και τὸ πικρὸν ὡσ γλυκὺ».⁵¹ Διότι τί εἶναι γλυκύτερον ἀπὸ τὴν παρθενίαν, τί ὠραιότερον, τί φωτεινότερον; Και πράγματι αὐτὴ ἐκπέμπει λάμψεισ λαμπροτέρασ και ἀπὸ τᾶσ ἡλιακάσ ἀκτίνασ, διότι μᾶσ ἀπομακρύνει ἀπὸ βλασ τὰσ φροντίβασ αὐτοῦ τοῦ θίου και

50. «Καθήμενοσ κατὰ τὸ δόξαροσ σου κατεδάσεισ και κατὰ τοῦσ υιοῦ τῆσ μητρός σου ἐτίθεισ σκάνδαλον» (Ψαλμ. 49, 90).
51. Ἐπιστολὴ 5, 20.

μᾶς καθιστᾷ καινούς νὰ ἀνεγκώμην μὲ καθαροὺς ὀφθαλμοὺς κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Καὶ αὐτὰ μὲν ὁ Ἡσαΐας εἶπα δι' ἐκείνους, ποὺ ἔχουν μέσα των τὰς διαστραμμένους γνώμης. 2. Ἄκουσε τώρα τί λέγει ἕνας ἄλλος προφήτης δι' ἐκείνους, ποὺ μεταβίβουν τὰ ἀρρωστημένα αὐτὰ λόγια εἰς ἄλλους, ἀρχίζων καὶ οὕτως μὲ τὸν ἴδιον ταλαιπωροῦν: «Ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνον ποὺ ποτίζει τὸν πλησίον του μὲ ποτὸν βοτρῶν καὶ θλαθερῶν».⁵² Τὸ «οὐαὶ» δὲν εἶναι μία ἀπλή λέξις, ἀλλὰ μία ἀπειλή, ποὺ προσαναγγέλλει εἰς ἡμᾶς ἀνεκφραστον καὶ ἀσυγχώρητον τὴν τιμωρίαν. Διότι τὸ ἐπιφύλημα τοῦτο εὐρίσκειται διατυπωμένον εἰς τὰς Γραφὰς δι' ἐκείνους, ποὺ δὲν δύνανται πλέαν νὰ διαφύγουν τὴν μελλοντικὴν κόλασιν. 3. Καὶ ἄλλος πάλιν προφήτης, κατηγοροῦν τούς Ἰουδαίους, ἔλεγεν: «Ἐποτίσατε οἶνον τοὺς ἠγιασμένους».⁵³ Ἐάν ὁμοῦς αὐτὸς ποτίζει τοὺς Ναζαρηαίους,⁵⁴ μὲ οἶνον θὰ ὑποστῇ τὸσον μεγάλην τιμωρίαν, τότε ἐκεῖνος ποὺ ἐνσταλλάζει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀφελεστέρων ἀκάθαρτον διδασκαλίαν καὶ δηλητηριασμένην ποίαν ἀρὰ γε τιμωρίας θὰ εἶναι ἄξιος; Ἐάν αὐτὸς ποὺ παραδίδει ἕνα μικρὸν μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου, ἐπιβαλλομένης ἀσκήσεως ἐπιούρη ἀπαραίτητως τὴν τιμωρίαν, τότε ἐκεῖνος ποὺ διασείρει αὐτὴν τὴν ἀγιοσύνην ὀλοκλήρην, ποῖαν τιμωρίαν θὰ ὑποστῇ; «Ἄν κάποιος» —λέγει ὁ Κύριος— «σκουβαλίῳ ἕνα ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς μικροῦς, ποὺ πιστεύουν εἰς ἐμέ, τὸν συμφέρει μᾶλλον νὰ κρεμάσῃ εἰς τὸν λαμῖν του μυλόπετραν, ἢν' αὐτὰς ποὺ γυρίζει ὁ ὄνος εἰς τὸν μύλον καὶ νὰ δουλιᾷ εἰς τὴν ἀνοκτὴν καὶ βαθεῖαν θάλασσαν».⁵⁵ Τί θὰ εἶπουν λοιπὸν ὅσοι μὲ αὐτοῦς τοὺς λόγους σκουβαλίζουν ὄχι ἕνα ἀπλοῖκόν καὶ ταπεινόν, ἀλλὰ πολλούς; Διότι ὅταν θὰ ἀπαχθῇ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, αὐτὸς ποὺ ἀποκαλεῖ τὸν ὀδελφόν του μαρτῶν, τότε αὐτὸς ποὺ διαβάλλει τὸν ἰσάγγελον αὐτὸν εἶναι, πᾶσιν ὀργὴν δὲν θὰ ἐπιούρη κατὰ τῆς κεφαλῆς του; 4. Κάποτε ἡ Μαριάμ εἰρωμεύθη τὸν Μωυσῆν, ὄχι τῶσον ὅσον σὲς τὴν ἰσχυρίαν, ἀλλὰ πολὺ ὀληγώτερον καὶ ἐλαφρότερον. Διότι δὲν διεύρισε τὸν ἄδρα, οὐτε ἐχλεύασε τὴν ἀρετὴν τοῦ μακαρίου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν

52. «... Ἄ ποτίζον τὸν πλησίον ἀπὸ ἀναροσθῆ βοτρῶν καὶ μεθῶσαν» (Ἰερ. 17, 1).

53. Ἰερ. 2, 13.

54. Ναζαρηαῖοι ἀνομιλοῦντο μὲ τῆς Ἰβραίων, ποὺ εἶχον αὐστηροτάτας ἀρχὰς μεταξὺ τῶν ἑσῶν ἦτο καὶ ἡ ἀπαγόρευσις νὰ πίνουν οἶνον. Ἦσαν ἀφιερωμένοι εἰς τὸν Θεόν.

55. Ματθ. 18, 6.

ἐθαύμασε· τοῦτο μόνον εἶπε, ὅτι ἀπῆλθε καὶ αὐτὴ τὰ ἴδια μὲ ἐκείνον ἐν τούτοις ὁμοῦς ἐπροκάλεσε τῶσον ἰσχυρὰν τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, ὥστε οὐτε αἱ ὑπὲρ αὐτῆς παρακλήσεις ἐκείνου ποὺ ἐθεωρήθη ὕβριστις νὰ τὴν ὠφελίσουν καθόλου, ἀλλὰ ἡ τιμωρία τῆς νὰ ἀποθῆ αὐστηροτέρω ἀπὸ τὴν γνώμην του.⁵⁶

ΔΙΕΚΑΙΑ ΕΚΑΘΕΣΤΑΝ (ΕΠΙΜΟΡΦΩΘΕΣΤΑΝ)
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ, ἸΟΥ ΕΠΙΡΕΝΕΥΘΕΣΤΑΝ ΤΟΝ ΕΙΣΑΙΘΕΙΟΝ.

ΚΒ' 1. Καὶ διατὶ ἀναφέρει τὴν Μαριάμ; Ἀφοῦ τὰ παιδιὰ ἐκείνα, ποὺ ἔπαιζον κοντὰ εἰς τὴν Βηθλεὲμ μὲ τὰ νὰ εἶπουν εἰς τὸν Ἰησοῦσιν τοῦτο μόνον: «Ἀνάθεμα, φαλακρὲ» τῶσον παρωργισαν τὸν Θεόν, ὥστε εὐθὺς ἄμεως μὲ τὸν λόγον ἐξαπέλυον ἀρκτοῦς ἐναντίον τοῦ πλήθους (διότι ἦσαν τεσοφάκοντα δύο). Καὶ ἄμεως τότε ὅλοι ἐκεῖνοι καταπαράσσοντο ἀπὸ τὰ θηρία.⁵⁷ Καὶ οὐτε ἡ ἡλικία αὐτὴ τὸ πλήθος οὐτε τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἔκανον διὰ νὰ γελάσων ὠφέλησε τὰ παιδιὰ. Καὶ πολὺ εὐλόγως, διότι, ἐάν προκρίνεται ὅσοι ἀναλαμβάνουν τῶσους κόπους διὰ τὴν ἀρετὴν νὰ διασῶνται καὶ ἀπὸ παιδιὰ καὶ ἀπὸ ἀνδρας, τότε ποῖος ἀπὸ τοὺς ἀσθενεστέρους θὰ προτιμῆσῃ νὰ ὑποδῆσῃ εἰς κόπους, ποὺ προκαλοῦν τὰ γέλια καὶ τὸν χλευασμόν; Καὶ ποῖος ἀπὸ τοὺς πολλοὺς θὰ ἐπιδιώξῃ μὲ ἥλιον τὴν ἀρετὴν, ὅταν τὴν βλέπῃ νὰ εἶναι ἔτσι καταγέλαστος; 2. Διότι ἐάν τώρα ὅπου ὅλοι τὴν θαυμάζων εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὄχι βέ μόνον ὅσοι τὴν ἀκοῦν ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐξέπεσον ἀπὸ αὐτὴν, ἐν τούτοις ὁμοῦς πολλοὶ διατάξων ν' ἀποδυθοῦν εἰς τοὺς ἰβρώτας ἐκείνους, ποῖος πλέον θὰ ἠθέλει εὐκόλως νὰ ἀκολουθῆσῃ αὐτὴν, ἐάν ἐκτός τῆς ἀπουσίας θαυμασμοῦ ἐβλεπε ταύτην καὶ νὰ κατηγορῆται ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους; Ἐπειδὴ οἱ πολὺ ἰσχυροί, ποὺ ἔχουν τοποθετηθῆ πλέον εἰς τὸν πρὸς οὐρανὸν δρόμον, δὲν ἔχουν καθόλου ἀνάγκην ἀπὸ τὴν προστασίην τῶν πολλῶν, ἀλλὰ ὡς μεγίστη παρηγορία τοὺς ἀρκεῖ ὁ ἴπαινος ἀπὸ τὸν Θεόν ὅσοι ὁμοῦς παραμένουν ἀκόμη ἀδύνατοι καὶ τώρα μολὶς θηματίζων πρὸς τὴν ἀρετὴν (ὅπως τὰ παιδιὰ ποὺ τὰ πίνουν ἀπὸ τὸ χερὰκι) λαμβάνουν πρόσθετον δύναμιν, ὄχι καὶ ἀσῆμαντον, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιδοκμασίαν τῶν πολλῶν, ἕως ὅτου ἀφοῦ μορφωθοῦν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τελείως, κατανατῆσθαι νὰ μὴ ἔχουν πλέον ἀνάγκην ἀπὸ αὐτὴν τὴν βοή-

56. Τὸ ἐπισπῶθον ἐναφέρεται εἰς τὸ 12ον Κεφ. τῶν Ἀριθμῶν.

57. Δ' Βασιλ. 2, 36.

θειαν τῶν ἀνθρώπων. 3. Ὅχι δὲ πρὸς χάριν ἐκείνου μόνον, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, ποὺ τοὺς χλευάζουσι, γίνεται αὐτὸ ὥστε αὐτοὶ νὰ μὴ προχωρήσουσι περισσότερον εἰς τὴν κακίαν, μὴ τὴν ἐπιμωρίαν των διὰ τὰ πρότερα ἁμαρτήματα. Ἀλλὰ καθὼς ἐλεγα αὐτὰ, ἐνεθυμήθην καὶ αὐτὰ ποὺ συνέθεσαν μετὰ τὸν Ἥλιον. Αὐτὸ δηλαδὴ ἀκριβῶς ποὺ ἔπαθον ἀπὸ τῶν ἀρκτοῦς τὰ παιδιὰ ὡς τιμωρίαν διὰ τὸν Ἐλισσαίον, τὸ ἴδιον ὑπέστησαν, διὰ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, ἀπὸ φωτία, ποὺ ἤνευε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἑκατὸν ἀνδρας μαζί με τοὺς ἀρχηγούς των. Ἐπειδὴ δηλαδὴ καὶ ἐκεῖνοι προσήλθον καὶ μετὰ πολλὴν εἰρωνειαν ὤμιλον πρὸς τὸν δίκαιον καὶ τὸν προέτρεπον νὰ κατέλθῃ πρὸς αὐτούς, ἀντὶ ἐκείνου κοπήθη τὸ πῦρ καὶ κατέφαγεν ὅλους αὐτούς, ὅπως καὶ ἐκείνα τὰ θηρία, ποὺ κατοπαράραξαν τὰ παιδιὰ.⁵⁸ 4. Αὐτὰ λοιπὸν ἀφοῦ θάλατε καλὰ εἰς τὸν νοῦν σας, σεις, οἱ ἐχθροὶ τῆς παρθένιας, θάλατε ἐπὶ τέλους κάποτε εἰς τὸ στόμα σας θύραν καὶ μοχλόν, διὰ νὰ μὴ ἀρχίσσητε καὶ σεις νὰ λέγητε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καθὼς θὰ βλέπετε ἐκεῖ ὅσους λάμπουν ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς παρθένιας: «Αὐτοὶ ἦσαν ποὺ ἡμεῖς κάποτε ἐχλευάζομεν καὶ τοὺς εἶχαμεν παρὰδειγμα ὀνειδισμού ἡμεῖς οἱ ἄπορονες τοὺς ἐνομιζομένους ἀπὸ τὸν θῖον αὐτῶν μοναχικὸν καὶ τὸ τέλος αὐτῶν ἐθεωροῦσαμεν ἄξιον. Πῶς κατετάραξαν μετὰ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκληρώθησαν μετὰ τὸν ἁγίον; Ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης δὲν ἐθαψίμεν εἰς ἡμᾶς.» Ἀλλὰ ποῖον τὸ κέρδος ἀπὸ τοῦ λόγου αὐτοῦ, ἀφοῦ ἡ μετάνοια θὰ ἔχη χάσει πλέον τὴν δύναμιν τῆς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς τότε κρίσεως;

ΔΙΑΤΙ ΟΣΟΙ ΔΙΑΠΡΑΤΤΟΥΝ ΤΑ ΙΣΙΑ ἈΜΑΡΤΗΜΑΤΑ,
ΔΕΝ ΤΙΜΩΡΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΤΡΟΠΟΝ.

ΚΓ'. Ἀλλὰ ἴσως θὰ εἴπῃ κάποιος ἀπὸ οὗς. Κανεὶς λοιπὸν, μετὰ ἀπὸ τοὺς χρόνους ἐκείνους, δὲν ἐκακολόγησεν ἁγίους ἀνδρας; Πόλλοι καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς γῆς. Πῶς λοιπὸν—λέγει δὲν ἐτιμωρήθησαν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον; Ἐτιμωρήθησαν μὲν καὶ γνωρίζομεν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ἄν δίστασον καὶ μερικοὶ, ἀλλὰ δὲν θὰ διαφύγουν εἰς τὸ τέλος. Διότι, κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον, «μερικῶν αἱ ἁμαρτίαι εἶναι ὀλοφάνεροι, ὥστε νὰ διεκολούουν τὴν κρίσιν. Εἰς μερικοὺς ὁμοῦ φανερώνονται ὅστερα ἀπὸ χρόνον

58. Α' Βασίλ. 1, 9-13.
60. Ζαχ. Βολορ. 5, 3-5.

ἀρκετόν.»⁵⁹ Καὶ ὅπως ἀκριβῶς οἱ νομοθέται εἴησαν διὰ γραμμάτων τὰς τιμωρίας τῶν ἐνόχων, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀφοῦ ἐτιμώρησε ἑνα καὶ δύο ἐκ τῶν ἁμαρτησάντων καὶ ἀνέγραψε, τρόπον τινα, εἰς χαλκίνην στήλην τὰς τιμωρίας ἐκείνων, δι' αὐτῶν ποὺ συνέθεσαν εἰς ἐκείνους συνομιλεῖ πρὸς ὄλους διδάσκων, ὅτι ὅσοι ἀποταλοῦν τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα καὶ ἂν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν δὲν τιμωρηθῶν μετὰ τὴν αὐτὴν ποινήν, θὰ ὑπαστοῦν ὁμοῦ σκληροτέραν τιμωρίαν εἰς τὴν μέλλουσαν.

ΟΤΑΝ ΒΑΛΘΗΜΕΝ ΝΑ ΜΗ ΤΙΜΩΡΟΝΤΑΙ ΟΣΟΙ ἈΜΑΡΤΑΝΟΙ
ΔΕΝ ΠΕΡΕΙΕ ΝΑ ΑΠΟΚΤΜΕΝ ΘΑΡΡΟΣ, ΑΛΛΑ ΝΑ ΦΟΒΟΜΕΘΑ.

ΚΔ'. 1. Ὅποτε εἶπαι ἁμαρτανόμενοι πάρα πολὺ καὶ δὲν ὀφιστάμεθα κοινὰ κακόν, ὅς μὴ ξεβαρυνώμεθα, ἀλλὰ μέλλουσι πρέπει διὰ ταῦτα νὰ φοβοῦμεθα. Διότι καὶ ἂν εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν δὲν κριθῶμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, εἰς τὴν ἄλλην ὀπωσθήμεθα θὰ καταδικασθῶμεν μαζί με τοὺς ἄλλους. Καὶ αὐτὴ πάλιν ἡ κρίσις δὲν εἶναι ἰσκή μου, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἠμίλει διὰ τοῦ Παύλου. Ἀπευθυνόμενος λοιπὸν πρὸς ἐκείνους, ποὺ μεταλαμβάνουν τὸν ἱερὸν Μυστηρίων ἀναξίως, λέγει: «Ὡς αὐτὸ ὑπάρχουν μετὰ σὺς πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ ἀπαθηθῆσαν ἄρκετα. Διότι ἐάν ἀνεκρίναμεν καὶ ἐξετάσαμεν, μετὰ φόβον Θεοῦ, τὸν ἑαυτὸν μας προτοῦ νὰ προσέλθωμεν εἰς τὴν θείαν Μετάληψιν, δὲν θὰ καταδικασθῶμεθα ἔτσι ἀπὸ τὸν Θεόν. Τώρα δὲ κατακρινόμενοι ἀπὸ τὸν Κύριον τιμωρούμεθα παιδαγωγικῶς ἀπὸ αὐτοῦ διὰ νὰ διορθωθῶμεν καὶ μὴ καταδικασθῶμεν ὀριστικῶς εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν μετὰ τὸν ἁμαρτανὸν κόσμον.»⁶⁰ Διότι ὑπάρχουν μερικοὶ, ποὺ τὰ ἁμαρτήματά των εἶναι μέτρια καὶ συγγνωστά καὶ δι' αὐτὰ χρειάζονται κατὰ τὴν παροῦσαν μόνον ζωὴν μίαν ἐπιτίμησιν καὶ ἀφοῦ τιμωρηθῶν, νὰ μὴ ὑποπίπτουν πάλιν εἰς τὰ προηγουμένα ἁμαρτήματα ἀπομιμούμενοι τὸν σκόλον, ποὺ ἐπιτρέφει εἰς τὸν ζῆτον του ἄλλοι δὲ, ἐξ αἰτίας τῆς ὑπεροχῆς των κακίας θὰ τιμωρηθῶν καὶ ὅσοι καὶ ἐκεῖ. Καὶ, τέλος, ὑπάρχουν ἄλλοι ποὺ θὰ τιμωρηθῶν μόνον ἐκεῖ, διότι διεπράξαν τὰ ἄρτερα ἀπὸ ὄλους ἁμαρτήματα, καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἐκρίθησαν ἔτσι νὰ μαστιγωθῶν μετὰ ἀνθρώπων. Διότι, λέγει: «Ἄν θὰ μαστιγωθῶν μετὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.»⁶¹ ἐπειδὴ αὐ-

60. Α' Τιμ. 8, 24.
61. Α' Κορινθ. 11, 30, 32.
62. Ψαλμ. 78, 5.

τοί φυλάσσονται διά τήν τιμωρήσασθαι με τούς δαίμονας. Διότι λέγει: «Φύγετε μακρόν μου εἰς τήν σκοτάδι καί τήν φλόγα τήν αἰκνίαν ποῦ ἔχει ἔτοιμασθαι διά τόν διάβολον καί τούς ἀγγέλους αὐτοῦ».⁶⁴ 2. Πολλοί ἤρπασαν τήν ἰερωσύνην μέ χρημάτων καί δέν ἐδρέθη κανεῖς νά τούς ἐλύξῃ, οὔτε ἤκουσαν αὐτό, ποῦ ἤκουσαν Σίμων ὁ μάγος τότε ἀπό τόν Πέτρον.⁶⁵ «Ὅμως δέν θίξουν διά τοῦτο τήν τιμωρίαν, ἀλλά διά τήν ὁπαστοῦν ἀκλεροτέρην ἀπό αὐτήν ποῦ θά ὀρίσταντο ἐδῶ εἰς τήν παρούσαν ζωήν, διότι δέν ἐσωρονίσθησαν οὔτε ἀπό τῶ παρεόνημα. Πολλοί ἀπετόλμησαν τῶ ἀμαρτιολά ἔργα τοῦ Φαραῶ, δέν κατεποντισθησαν, ἐπειδὴ τήν ἀσέβειαν τοῦ Φαραῶ, δέν κατεποντισθησαν, ὅπως αἰεῖνος, τούς ἀναμένει ὁμοῦ νά τούς καταπῆ τὸ πέλαγος τῆς κολάσεως. Οὔτε ὅσοι ἀναμάξουν τούς ἀδελφούς μαρούς ἐτιμωρήσαν ἤδη, ἐπειδὴ ἡ τιμωρία τους ἔχει ἀποταμιευθῆ ἔχει. 3. Μὴ νομίζετε λοιπόν, ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ εἶναι μόνον λόγια. Διότι δι' αὐτό ἀκριβῶς καί μερικῶς ἐξ αὐτῶν ἐπραγματοποιήσαν, ὅπως π.χ. εἰς τήν περίπτωσιν τῆς Σαπφείρας, τοῦ Χαρμί, τοῦ Ἀναρῶν⁶⁶ καί πολλῶν ἄλλων, ὅστε ὅσοι δέν πιστεύουν εἰς τούς λόγους Αὐτοῦ ἀφοῦ παραχθῶν μέ τήν ἀπόδειξιν ἐκ τῶν πραγμάτων νά παύσουν τοῦ λοιποῦ νά ἀποπαταῖνται, ὅτι τάχα δέν θά τιμωρηθῶν, καί νά μάθουν, πῶς ἡ κλωσύνη τοῦ Θεοῦ εὐρίσκει εἰς τήν προθεσίαν, ποῦ παρέχει εἰς τούς ἀμαρτάνοντας, πρὸς μετάνοιαν καί ἔχει εἰς τήν πλήρη ἀτιμωρίαν αὐτῶν ποῦ ἐπιμένουν εἰς τῶ ἀμαρτήματα. 4. Θά ἤδυνάμεθα νά λέγωμεν καί περισσότερα ἀποδεκνύοντες πόση φωτιά ἀνάθουν διά τούς ἑαυτούς των ἄεινοι, ποῦ ἐξευτελίζου τήν ὀραϊότητα τῆς παρθενίας; ἀλλά διά τούς σῶφρονος καί αὐτῶ μόνον εἶναι ἀρκετῶ, ἐνῶ τούς ἀδιορθοῦτος καί παράφρονος καί πολύ περισσότερα νά ληχθῶν ἀπό αὐτῶ δέν θά ἠμπορέσουν νά τούς ἀπαλλάξουν ἀπό τήν μανίαν των. Διά τοῦτο ἄς ἀφήσωμεν αὐτούς καί ἄς

64. Ματθ. 23, 41.

65. «Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἡ ἀγαθὴν σου οὐκ οὐκ εἶπὴ εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν ὁρεάν τοῦ Θεοῦ ἐνέμενος διὰ χρημάτων κτεθεῖαι» (Πράξ. 8, 20).

66. «Ὁ Κορὴ μετὰ μετὰ τῶν ἀσέβων καὶ ἄθεων ἀπανοστήσαν κατά τῶν θεοδόξων καὶ ἄθεων καὶ ἐξήσαν νά καταλάβουν τήν ἰερωσύνην ἐξουσίαν πρὸς τιμωρίαν των ἡοιῶν ἡ γῆ καὶ κατέπιε» (Ἀριθ. 16, 1-95). ἐξουσίαν πρὸς τιμωρίαν των ἡοιῶν ἡ γῆ καὶ κατέπιε (Ἀριθ. 16, 1-94).

67. Ἀριθ. 16, 35.

68. Ἐννοεῖ ὁ ἱερεὺς Χριστοστος τήν τιμωρίαν τοῦ Ἀνανίου καὶ τῆς Σαπφείρας, διὰ τοῦτο ποῦ εἶπον (Πράξ. 5, 1-10).

στρέψωμεν ἄλλον τὸν λόγον πρὸς τούς σῶφρονος ἀφοῦ ἐπανέλθωμεν καί πάλιν εἰς τὸν μακάριον Παῦλον. Λέγει λοιπόν «Διά τῶ ζητήματα ποῦ μοῦ ἐγράφατε, ὡς ἀποκτώ τῶ ἔξης. Καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον νά μὴ πλησιάζῃ καθόλου γυναῖκα».⁶⁸ Ἄς ἐπιτραποῦν λοιπόν τώρα καί οἱ δύο καί ὅσοι κοκκῶν τὸν γάμον καί ὅσοι τὸν ὀφώνουν ἐπάνω ἀπό τήν ὄξιν του. Διότι καί τούς δύο ἀποστομῶναι ὁ Παῦλος καί μέ αὐτούς τούς λόγους καί μέ ὅσους ἀκούουθων.

Ο ΓΑΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ (ΨΙΚΗΝΣ).

ΚΕ'. Ὁ γάμος εἶναι καλὸν πρᾶγμα, διότι διατρέφει τὸν ἄνδρα εἰς τήν σωφροσύνην καί δέν τὸν ἀφήνει, ἀφοῦ κατακυριεύσῃ εἰς τήν πορείαν νά ἀποθῆναι. Μὴ τὸν κατατηγρήσῃ λοιπόν, ἐπειδὴ πολὺ ὀφελεί, κατ' ἄσων δέν ἀφήνει τῶ μέλη τοῦ Χριστοῦ νά γίνουν μέλη πόνησ»,⁶⁹ καί δέν ἐπιτρέπει ὁ ὀγιος καὶς (τοῦ σώματος) νά γίνῃ ἐβέλτος καί ἀκόσμος. Ναι, εἶναι καλόν, δι' αὐτό, διότι συγκρατεῖ καί ἀνορθώνει αὐτὸν ποῦ εἶναι ἔτοιμος νά κατακυριεύσῃ. Ἄλλὰ τί νόημα ἔχει δι' ἑνὸς ποῦ στέκει σταθερῶς, δι' ἐκείνον, ποῦ δέν ἔχει καθόλου ἀνάγκην ἀπὸ τῆν βοήθειάν του; Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτῆν θεοκόως δέν εἶναι πλέον χρήσιμος ὁ γάμος οὔτε ἀναγκαῖος, ἀλλ' ἀπεναντίας, εἶναι καί ἐμπόδιον εἰς τήν ἀρετήν, ὅχι μόνον διότι παρεμβάλλει πλείστα ἐμπόδια, ἀλλὰ καί διότι ἀφαιρεῖ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀπὸ τῶ ἐγκώμια.

ΑΔΙΚΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΤΟΝ ΡΑΙΤΟΝ ΤΟΥ ΑΙΤΟΣ. ΝΟΤ' ΕΝΘ ΗΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΡΕΝΕΤΗ ΥΠΑΝΑΡΕΤΕΤΑΙ.

ΚΖ'. Διότι αὐτὸν ποῦ εἶναι ἱκανὸς νά μάχεται γυμνὸς καί νά νική ὅχι μόνον δέν ὀφείλῃσιν εἰς τίποτε ἐκείνος, ποῦ τὸν ἐνδοῖε μέ πανοπλίαν, ἀλλὰ τὸν ἐξήμισσε μέ ἀνεπανόρθωτον ζημίαν, διότι τὸν ἐπέτησε ἀπὸ τὸν θαυμασιῶν καί τούς λαμπροῦς στεφάνους. Διότι δέν τὸν θάρσσε νά φωνῇ ὀλη του ἡ δύναμις, οὔτε νά γίνῃ περιλάλητον τὸ κατόρθωμα τῆς νίκης του. Ὅς πρὸς τὸν γάμον ἡ ζημία εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερη, διότι δέν ἀποστρεφῆ τὸν ἄνθρωπον μόνον ἀπὸ τῆν δόξαν, ποῦ ἐκδομίδωναι τούς παλλούς, ἀλλὰ καί ἀπὸ τῆν ἀνταμοσίην, ποῦ ἔχει ὀρισθῆ διά τήν παρθε-

68. Α' Κορινθ. 7, 1.

69. Α' Κορινθ. 6, 15.

νον. Δι' αὐτὰ ὁ ἄνθρας «καλὸν εἶναι νὰ μὴ πληροῖξῃ γυναικὰ».⁷⁰ Διὰ ποίαν αἰτίαν λοιπὸν ἐπιτρέπει, κατὰ συγκατάθεσιν νὰ πληροῖξῃ; «Διὰ τὰς πορνείας» ἀπαντᾷ. Φαβοῦμαι νὰ σὲ ἀναβιάσω εἰς τὸ ὕψος τῆς παρθενίας, διὰ νὰ μὴ κατακορμηθῆς εἰς τὸ βάραθρον τῆς πορνείας; τὰ πτερά σου δὲν εἶναι ἀκόμη τόσο ἐλαφρά, διὰ νὰ σὲ σηκώσω εἰς ἀέριον τὴν ὀηλίην κορυφῇ. Καὶ ὅμως αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀπαδύθησαν τὸν ἀγῶνα καὶ μὲ προθυμίαν ἔτρεξαν πρὸς τὴν δόξαν τῆς παρθενίας. Διὰτὶ λοιπὸν φοβείσαι καὶ πρᾶξις, ὦ μακάριε Παῦλε; Διότι —βά ἀπῆλτα ἰσως— αὐτοὶ δευκύνουν τὴν προθυμίαν, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουν πόσον δύσκολον εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἐνῶ ἐμένα ἡ πείρα μου καὶ τὸ ὅτι ἔχω ἦδη ριθθῆ εἰς αὐτὴν τὴν μάχην μὲ καθιστοῦν ἀτολήμον ὅταν πρόκειται νὰ συμβουλευθῶ δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τοὺς ἄλλους.

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΕἶΝΑΙ ΜΕΓΑΛΟΝ ΠΡΑΪΜΑ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΓΑΘΩΝ.

ΚΖ'. 1. Γνωρίζω πόση δια χρειάζεται, γνωρίζω τὴν ἔντασιν αὐτῶν τῶν ἀγωνισμάτων, γνωρίζω τὴν σφοδρότητα αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Ἀπαιτεῖται ψυχὴ μαχητικὴ καὶ μὲ δρεξὴν ἀντιστάσεως, πρόθυμη ὡς ὀποδοθῆ εἰς ἀπεγνωμένον ἀγῶνα κατὰ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. Διότι πρέπει αὐτὸς ποῦ θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν παρθενίαν νὰ περπατῆ ἐπάνω εἰς ἀνθρακας καὶ νὰ μὴ καίεται, νὰ βαδίσῃ ἐπάνω εἰς τὴν κόψην τοῦ βίβρου καὶ νὰ μὴ πληγῶνεται. Ἐπειδὴ εἶναι τότε ἡ δύναμις τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, δση εἶναι ἡ δύναμις τῆς φωτιᾶς καὶ τοῦ σιδήρου. Καὶ ἂν συμθῆ νὰ μὴ εἶναι ἔτσι καταλλήλως προετοιμασμένη ἡ ψυχὴ ὥστε νὰ μὴ λυγίσῃ ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς γρήγορα θὰ καταστραφῆ. Χρειάζεται λοιπὸν διάνοια ἀκομπίτος ὅπως τὸ διαμόντι, ὀφθαλμοὶ συνεχῶς ἀνυστακτοὶ, ἀνεξάντλητος καρτερικότης, ἰσχυρὰ τεῖχη, περιφρούματα καὶ μοχλοὶ ὅπ' ἔξω, φρουροὶ ἀγρυπνοὶ καὶ γενναῖοι καὶ ἐπάνω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἡ ἐκ τοῦ Θεοῦ βοήθεια. «Διότι ὅαν δὲν φυλάξῃ τὴν πόλιν ὁ Κύριος, ματαιῶς ἔμεναν ἀγρυπνοὶ οἱ φρουροὶ τῆς».⁷¹ 2. Πὺς λοιπὸν θὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν δόξαν αὐτῆν; Ὅταν συνεισφέρωμεν ὅλα ὅσα ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἡμᾶς, δηλαδὴ λογισμὸν ἠγαθόν, πολλὴν αὐτοπρότητα νηστείας καὶ ἀργουσίας, ἀκρίθειαν εἰς τὴν ἐφορμογὴν τῆς μοναχικῆς νομοθεσίας, φύ-

70. Δ' Κορινθ. 7, 1.
71. Ψαλμ. 136, 1.

λαξιν τῶν ἡτολῶν καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀπὸ ὅλων νὰ μὴ ἐπιστευώμεθα εἰς τὸν ἑαυτὸν μας. Διότι καὶ ἂν συμθῆ νὰ κατορθώσωμεν μεγάλα κατορθώματα, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπανολογιδώμεμεν διαρκῶς πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας. «Ἐὰν ὁ Κύριος δὲν οικοδομήσῃ τὸν οἶκον, ματαιῶς κοπιᾶσιν αὐτοὶ καὶ τὸν οικοδομοῦν».⁷² Ἐπειδὴ πραγματικῶς ἀδὲν ἔχομεν νὰ παλαίσωμεν πρὸς ἀντιπάλους ἀπὸ αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράταρας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, πρὸς τὰ πνευματικὰ μεταξὺ τῶν ἑπουρανίων ἄγωνα τῆς ποικιλίας.⁷³ Καὶ πρέπει: νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ στίκουν ὀπλισμένοι οἱ λογισμοὶ μας καὶ νὰ ἡμιπνεύον φρόνον εἰς τὰς ἀνασχόντους ἐπιθυμίας; διότι ὀλίγον νὰ ὀπακρήσουν, παραστέκει πλησίον ὁ διάβολος κρατῶν πῦρ εἰς τὰς χεῖρας του, ὥστε νὰ τὸ ἀνάψῃ μέσα μας καὶ νὰ κατακόψῃ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐμεθε ἀχυραμένοι ἀπὸ παντοῦ. Διότι ἡ μάχη ποῦ καταλαμβάνει νὰ διεξαγάγωμεν εἶναι ἐναντίον τῆς φυσικῆς ἀνάγκης, καλούμεθα νὰ ἐπιβεξίωμεν ἴηλον διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἀγγέλων καὶ ὁ βράμιος, ποῦ πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν, συμπαραίεται μὲ δυνάμεις ἀσκαμάντους. Ἡ γῆ καὶ ἡ στίκτη ἀγωνίζονται διὰ νὰ ἐξουσιῶν μὲ τοὺς παρομένοντας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ φθορὰ συγκαμνίζεται πρὸς τὴν ἀθάρασίαν. 3. Ἐπέ μου, λοιπὸν, θὰ ταλμῆθῃ κανεὶς νὰ παραδόλῃ τὸν γάμον καὶ τὴν ἡδονὴν μὲ ἕνα τόσον μέγα καὶ ὀφηλὸν πρᾶγμα; Καὶ πὺς δὲν θὰ εἶναι πολὺ ἀνόητον ἕνα τοιοῦτον; Ὅλων αὐτῶν εἶχε πλήρη συνείδησιν ὁ Παῦλος, ὅταν ἔλεγε: «Ἄς ἔχη καθένος τὴν σύζυγον του».⁷⁴ Διὰ τοῦτο ἐξίστασις, διὰ τοῦτο δὲν ἐλάμβανε τὸ θάρρος νὰ συζητήσῃ ἐξ ἀρχῆς περὶ παρθενίας, ἀλλὰ ἐνασχολεῖται εἰς τὴν συζήτησιν διὰ τὸν γάμον, ἐπιθυμῶν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν γάμον καὶ ἀφοῦ ὀμίλησε συντόμως περὶ ἐγκρατείας συνάμειξε τὴν αὐτοπρόθυμιαν αὐτῆν ὀμιλίαν πρὸς τοὺς λόγους περὶ γάμου, ποῦ ἦσαν ἑκτενεῖς, χωρὶς νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ τρομάξῃ ἡ ἀσκήσις ἀπὸ τὴν αὐτοπρόθυμιαν τῆς παραίνεσεως. Διότι ἐκεῖνος ποῦ πλέκει ὅλον τὸν λόγον μὲ τὰς θαυρτέρας παρανοήσεις εἶναι κοραστικὸς εἰς τὸν ἀκοραστὴν καὶ πολλάκις ἐξαναγκάζει τὴν ψυχὴν νὰ ἀποσκίση πρὸς τὰ ἀντίθετα, καθὼς αὕτη δὲν δύναται νὰ ὀπακρῆσῃ τὸ βάρος τῶν λεγομένων. Ἐνῶ ὁ ὀμιλητὴς ποῦ ποικίλλει τὸν λόγον καὶ ἀναμειγνύει

72. Ψαλμ. 136, 1.
73. Ἔφεσ. 6, 12.
74. Α' Κορινθ. 7, 2.

περισσότερα από τὰ ἐγκοιλία καὶ ὀλίγα ἀπὸ τὰ δύσκολα, μετρίξει τὴν θαυρότητα τοῦ πράγματος καὶ ἀφοῦ ἀναπαύσῃ ἑτοίμους τὸν ἀκοαστὴν, τὸν πείθει καὶ τὸν προσελκύει περισσότερο· αὐτὸ λοιπὸν ἔπραξε καὶ ὁ μακάριος Παῦλος.

4. Διότι, ἀφοῦ εἶπε «Καλὸν εἶναι εἰς τὸν ἄνδρα νὰ μὴ ἐγγύχῃ γυναῖκα»⁷⁶ μετεπήδησεν ἀμέσως εἰς τὸν γάμον λέγων «καταστὰς ἄς ἔχη τὴν ἰστένην τοῦ σώζοντος».⁷⁷ Καὶ τὴν μὲν ὑπόθεσιν τῆς παρθενίας ἀμακάριος μόνον καὶ τὴν ἄφῃκε ἐκάλον εἶναι εἰς τὸν ἄνδρα νὰ μὴ ἐγγύχῃ γυναῖκα· εἶπε ἄνω διὰ τὸν γάμον συμβουλεύει καὶ παραγγέλλει καὶ τὸν αἰτιολογεῖ, λέγων: «Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν παρνεσιῶν».⁷⁸ Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι δικαιολογεῖ τὴν ἄδειαν τοῦ γάμου, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως μὴ τὰς δικαιολογίας διὰ τὸν γάμον ἐξυφάνει τὸν ἔπαινον τῆς ἐγκρατείας, χωρὶς νὰ τὸ δείξη ὀλοφάνερα, ἀλλὰ ἀφήνω αὐτὸ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκοραστῶν. Διότι αὐτὸς ποῦ θὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι νοουθετεῖται νὰ νυμφευθῇ, ὅχι διότι ὁ γάμος εἶναι ἡ ὀφεισθεὶς ἀρετὴ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ Παῦλος τοῦ καταλογίζει τὴν ἁμαρτίαν, ὡστε χωρὶς τὸν γάμον νὰ μὴ δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἀφοῦ κοικασίη καὶ ἐντραπή, θὰ φροντίσῃ ἀμέσως νὰ ἀγκαλιῇ τὴν παρθενίαν καὶ νὰ ἀποκρούσῃ τὴν τὴν καταφρόνησιν.

ΟΣΑ ΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ, ΠΡΟΤΙΡΕΟΥΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

ΚΗ'. 1. Τὶ λέγει δὲ μετὰ ταῦτα: «Εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ ἄς ἀποδίδῃ ὁ ἄνδρας τὴν ἐξουσίαν ποῦ τῆς χρεωστῆ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυναῖκα, τὸ ἴδιον εἰς τὸν ἄνδρα τῆς». Ἐπειτα ἀφοῦ τὸ ἐξηγεῖ καὶ τὸ ἀποσαφηνίζει προσθέτει: «ἡ γυναῖκα, δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα τῆς, ἀλλὰ τὸ ἐξουσιάζει ὁ ἄνδρας τῆς. Τὸ ἴδιον δὲ καὶ ὁ ἄνδρας δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα τοῦ ἀλλοῦ τὸ ἐξουσιάζει ἡ γυναῖκα τοῦ». Καὶ δὲ αὐτὰ φαίνονται μὲν ὅτι λέγονται ὑπὲρ τοῦ γάμου· ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ὅπως τὸ δόγμα εἰς τὸ ἄριστον, οἷον δάξει μῆσιν εἰς τὰς ἀκούσων τῶν μαθητῶν τοὺς περὶ τοῦ γάμου λόγους, ἐπιθυμῶν ἀκριβῶς νὰ τοὺς ἀπαμαρτύνῃ ἀπὸ τὸν γάμον. Διότι ὅποιος ἀσκάσει, ὅτι μετὰ τὸν γάμον δὲν θὰ εἶναι Κύριος τοῦ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ θὰ εἶναι ὑποταγμένος εἰς τὴν γλῶσσην τῆς γυναίκας, γρήγορα θὰ φροντίσῃ

76. Α' Κορινθ. 7, 1.
76. Α' Κορινθ. 7, 2.
77. Α' Κορινθ. 7, 3.
78. Α' Κορινθ. 7, 4.

ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτῆς τῆς παρνεσιῶν δουλείαν ἢ ἄλλαν δὲν θὰ δεχθῇ καθάλου νὰ ἐποδληθῇ εἰς αὐτὸν τὸν ζυγὸν ἐπειδὴ, ὅπως καὶ ὑποβλήθῃ, εἶναι ἀνάγκη πλέον νὰ παραμείνῃ ὡς δούλος, ἢ ὡς ἄνθρωπος ταῦτα εἰς τὴν γυναῖκα. 2. Καὶ ὅτι αὐτὸ ποῦ λέγω δὲν τὸ συμπεραίνω μόνον ἀπὸ τὴν γλῶσσην τοῦ Παύλου εἶναι ἐγκαλον νὰ τὸ ἀντιληφθῇ κανεὶς πάρα πολὺ καλῶς ἀπὸ τοὺς Μαθητὰς τοῦ Κυρίου. Διότι οὔτε καὶ οἱ κείνοι ἐξουσιάζοντες τὸν γάμον δυσβάστακτον καὶ κουραστικόν, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἤκουσαν τὸν Κύριον νὰ τοὺς καταβῆναι συμπερομακτικῶς εἰς τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀνάγκης, ποῦ ἀδήγησε τότε καὶ ὁ Παῦλος τὴν σκέψιν τῶν Κορινθίων. Διότι τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ ἐκείνος ποῦ θὰ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα σου, ἐκτός ἀπὸ λόγον πορνείας τὴν κάνει νὰ μοιχεύεται.⁷⁹ Καὶ τὰ λόγια τοῦ Παύλου «ὁ ἄνδρας δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα σου»⁸⁰ ἔχουν λεχθῆ διαφορετικῶς, ἐπαρξάνοντες ὅμως τὸ ἴδιον νόημα. 3. Ἄν ὅμως ἤθελε νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς τὰ λόγια τοῦ Παύλου προσεκτικώτερον θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι μᾶλλον ἐπιτίθενται τὴν τυραννίαν καὶ καθιστοῦν τὴν δουλείαν περισσότερο κουραστικὴν. Διότι ὁ μὲν Κύριος δὲν παραχωρεῖ εἰς τὸν ἄνδρα τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἐκδιώξῃ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἄνω ὁ Παῦλος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνδρα καὶ αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἴδιου τοῦ σώματος, ἀφοῦ παραδίδῃ ὁλόκληρον τὴν κυριαρχίαν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὴν γυναῖκα καὶ καταβάλλει ἑτοίμους αὐτὸν εἰς θέσιν κατώτερον τοῦ ἀργυρανθήτου δούλου. Διότι καὶ αὐτὸς ὁ δούλος δύναται πολλάκις ν' ἀποκτήσῃ τὴν πλήρη ἐλευθερίαν του, ἀν καταβῆσθαι κάποτε καὶ ἀπακτήσῃ χρήματα, τὰ ὅποια νὰ καταβῆσθαι εἰς τὸν κύριον του ὡς τιμῆμα τῆς ἐλευθερίας του· ἄνω ὁ ἄνδρας, ἀόμιλη καὶ ἀντυχὴ νὰ ἔχη τὴν πλέον δύστροπον γυναῖκα, εἶναι ἀναγκασιόμηνος νὰ ὑπομείνῃ τὴν δουλείαν καὶ δὲν δύναται νὰ εἰρηρθεῖ ἀπὸ τὴν ἀπαλλαγῇ, οὔτε διαφεύσῃ ἀπὸ αὐτῆς τῆς δουλείας.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ «ΜΗ ΑΙΤΟΥΝΤΕΡΕΤΕ ΑΣΑΗΣΟΥΣ» ΟΔΗΓΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

ΚΘ'. 1. Ἀφοῦ λοιπὸν εἶπε «ἡ γυναῖκα δὲν ἐξουσιάζει τὸ ἴδιον τῆς οἰκίας», προσθέτει «ἄς μὴ ἀποστρέψῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄλλον, ἐκτός ἂν τὸ κάμῃτε ἀπὸ συμφύσους προσκαίως, εἰς τὸν ἀφαιρωθῆτε εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν

79. Ματθ. 5, 32.
80. Α' Κορινθ. 7, 4.

και μετα ταυτα ανερχοσθε παλιν επι το αυτα». 81 Νομιζω, πως πολλοι εδω απο αυτους, που ησπαθησαν την πορθενην, κακικηδουν και αντρεπονται δια την μεγαλην ουγκατησασιν του Παυλου· αλλα μη φοβηθητε και μη καταληθητε εις αποπουσ σκεψεις, διωτι φαινονται μεν και αυτα οτι τα λεγει προς χωρον των εγγυμων· ειν ουκος τα εξεταση κανεις θαυτοτερον θα ερη, οτι λεγονται με το Ιβιον πνευμα που ελεχθησαν και το προηγουμενα. Εδω δεσβαως κανεις θα ηθελε να τα προσπεραση επισημειωτικως, χωρις να τα συνδεση με την αιτιαν, που τα προσκαλεσ, θα νομιση πως ειναι λογος μαλλον προξενητρος παρα Αποστολου· αν ουκος εμβαθη εις αλακληρον τον σκοπον των λογων, τότε θα ερη πως και αυτη η συμβουλη ειναι ανταξια του αποστολικου κυρους. Διωτι προς τι ανεπτυσσει εκτονωστρον το θεμα τουτου; Δεν του εβθανε, θεου παρουσιασας σεμνωτρον το θεμα με τα παραπανω λογια, να σταματηση εως εκει την συμβουλην; Διωτι το «μη αποστεριτε ο ενας τον άλλον, εκτος εδω πρτετετε τουτο απο συμφωνου προσκαίρωσ, τι χει παρα πάνω απο το «εις την γυναικα του εσ αποδιβη ο ανδρας την εδνοισαν που της χρωσται» και απο το «ο ανδρας δεν εδουσιδξει το σωμα του;». Τιποτε το περισσώτερον απλωσ αυτω, που εκει ελεχησ αμυδρωσ και εν συντομη, εδω το ανεπτυξε σαφωστρον. 2. Και κανει το αυτο μωμωμενος τον εγιον του θεου Σωμουηλ. Οπως δηλαδη ακρωδωσ εκεινωσ ερηγει, εις τον Ιουδαϊκων λαον με πωσαν ακρωδισαν τους νόμους δια την βασιλειαν, οχι δια να αποδεχθωσ, αλλα δια να μη αποδεχθωσ και εκ πρώτης εδφωσ η ερηγησ που φαινεται, οτι ειναι, εδβακαλια, η αληθεια ουκος ειναι οτι απετέλει μίαν αποτροπήν εκ της ακρωδισ επιθυμιασ των 82. Ετσι και ο Παυλος επανέρχεται ουγκωσ και σαφωστρον εις την τυραννισαν του γάμου, επειδη επόθυμει με τα λογια αυτα να τους απομακρηνησ απο εκει. Διωτι μόλις εητε «η γυναικα δεν εδουσιδξει το Ιβιον της σωμασ προσθετει εδσ μη αποστεριτε ο ενας τον άλλον εκτος εδω πρτετετε τουτο απο συμφωνου δια να ασχολησθε με την νησταση και την προσευχην». Βλεπωσ πως χωρις να προκαλεση οπαθισαν και χωρις να φανη ενωχλητικωσ εβερν δουσ ζωδν εις τον γάμου εις την ασκρωσ της εγκρατειασ; Εις μεν την αρχην δηλαδη απλωσ επήνεσε το πράγμα, δταν εητε καλον ειναι εις τον ανθρωπον να μη εγγιξη γυναικα» εδω ουκος

81. Α' Κορινθ. 7, 5.
82. Α' Κορινθ. 8, 11-12.

προσθεσει και συμβουλην λεγων εδσ μη αποστεριτε ο ενας τον άλλον, εκτος εδω πρτετετε τουτο απο συμφωνου». 3. Αλλα διατι αυτω που ηθελε να θεωμοθετησ, το εισηγαγε απο μορφήν συμβουλησ και οχι προασησ; Διωτι δεν ειτε κωσ αποστεριτε μεν ο ενας τον άλλον, απο συμφωνου» αλλα τι; «Μη αποστεριτε ο ενας τον άλλον, εκτος εδω πρτετετε τουτο απο συμφωνου». Διωτι ετσι ο λογος εγινητο ελκυστικωστρον, φανερώνων την πρόθεσιν του διδακτελου, να μη απαιτη τουτο σπώταμωσ, οπωσ η εκπληρωμωσ των προτεμωμενων γηεται με πολλήν εωχαριστησιν. Και δεν παρηγορει τον ακρωστην με αυτω μόνον, αλλα και με το να περιορησ εις αλίγασ λέξεισ την βαρειαν και δωσκολον υπώδειξιν και, πριν να στενωχωρηθη ο ακρωστησ, να μεταπηδησ εις τα ευχάρισια και να επιμνησ περισώτερον εις αυτω.

ΔΙΑΤΙ Ο ΠΑΥΛΟΣ ΠΡΟΤΕΡΗΕΙ ΟΥΚΩΣ ΝΗΕΥΤΩΜΩΝ ΝΑ ΔΗΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΝ ΣΕΣΕΙΝ. 83* ΟΣΩΝ Ο ΓΑΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΙΜΙΟΣ.

Α'. 1. Αξίζει να εξετασωμεν και τουτο, θεου ο γάμου ειναι τιμωσ και η κατη θμισανωσ, τότε διατι δεν επιτρεπει την συζυγην προσεγγισιν κατω τον χρονον της νησταεισ και της προσευχησ; Διωτι θα ηητο εντελωσ δισπον οι μεν Ιουδαιοι, εις τους οπωιουσ εηγον διαταγησ δια τα σωματικα και τους επετρεπετο να εχουν και δυο συζυγουσ, αλλωσ μεν να εδιδωκουν και αλλωσ να εισαγουν, να δεκωνουν τωσαν ενδιαφερον δια το πράγμα, δωτε δταν επρωκετο να ακρωσσουν θεουσ λογουσ, να απέγουν και αυτησ της νομωμου ουνωσιασ και μάλωσ οχι μίαν αυτε δυο μόνον ημωσ, αλλα και περισσώτερας και ημεις που απολαουμεν τωσάτην χωρον, που ελάδωμεν Πνευμα θεου, που ενεκρωθημειν και συνετάφημεν μαζι με τον Χριστόν, που ηεωθημειν να γινωμεν υιοι θεου, ημεις που οφώθημεν εις τωσην τιμην, δωτερα απο δια αυτα τα πολλα και τωσαν μεγαλα εγωσθ να μη φθωσωμεν ουτε εις αυτην την φροντιδα με εκεινωσ τους νηστωσ; 2. Αν κανεις παλιν επιμνησ και ζητη να μάθη ο Ιβιος ο Μωωσησ διατι απετρεψε τους Ιουδαιουσ απο αυτην την ουνωσιαν; 84 εκεινω θα ημωροωσα να εητω, οτι αν και ειναι τιμωσ ο γάμουσ, αλλα δυνάται να φθωσση μόνον μεχρι τουτου του σημειου, δωτε να μη μω-

83. «Κατωσ ο Μωωσησ εκ του ερουσ προς τον λαον και ηησαν οστωσ, και εβλυναν τα μωτα. Και αυτε το λαωσ γίνωσθε δισπομω τρεσ ημωσ, μη προσεληθεσ γυναικα!» (Εβρωσ 19, 14-15).

λύση τὸν ἔγγομον, ἢ ἀναθεῖς διως ἁγίων δὲν εἶναι ἔργου τῆς δυναμείας τοῦ γάμου, ἀλλὰ τῆς παρθενίας. Ὅτι δὲ παρήγγελλον ταῦτα ἄχι μόνον ὁ Μωϋσῆς, οὐτε ὁ Παῦλος, ἄκουσε τί λέγει ὁ Ἰωήλ: «Ἀγιάσατε τὴν νηστείαν, κρούσατε τὴν θερατείαν, συγκαλέσατε τὴν ἐκκλησίαν, ἐκλέξατε τοὺς πρεσβυτέρους.»⁸⁴ Ἀλλὰ ἰσως ζητεῖτε ἄκαιο, ποῦ βηλαθὴ διέταξε τὴν ἀποχήν ἀπὸ γυναικας; «Ἄς ἐξέλθῃ» — λέγει — πὸ γαμβρὸς ἀπὸ τὸν κοιτῶνα του καὶ ἡ νύμφη ἀπὸ τὸ νυμφικόν τῆς κρεββάτι.»⁸⁵ Τοῦτο βεβαίως εἶναι μεγαλύτερον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπιταγὴν τοῦ Μωϋσῆως. Διότι, δὲν ὁ νυμφικὸς καὶ ἡ νυμφίφη, εἰς τοὺς ἄποικους ἢ ἐπιθυμία τῆς ἀμοιβαίας ἀπολαύσεως εἶναι ἐντονωτέτη, εἰς τοὺς ἄποικους ἢ κέστης σφριγῶ καὶ ὁ ἐρωτικὸς πόθος εἶναι ἀσυγκράτητος, δὲν πρέπει νὰ συγκρίχωνται κατὰ τὸν χρόνον τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς, πῶσον μᾶλλον πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τοῦτο οἱ λοιποὶ οἱ ἄποικοι δὲν ἔχουν τόσον μεγάλην ἀνάγκην συνουσίας; Διότι ἐκεῖνος ποῦ προσεύχεται καθὼς πρέπει καὶ νηστεύει, πρέπει νὰ ἀπορρίψῃ κάθε πόθον δικτικόν, πῶσον φροντίδα καὶ κοσμητικὴν δικητικότητα καὶ ἀφοῦ ἀπὸ κάθε ἀποφῆν ἀποσυγκεντρωθῆ καλῶς, εἶσι μόνον νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν Θεόν. Διὰ ταῦτο εἶναι καλὸν πρᾶγμα καὶ ἡ νηστεία, διότι περικόπτει τὰς φροντίδας τῆς ψυχῆς καὶ, καθὼς ἐμποδίζει τὴν ἀμείλιαν ποῦ γυροφέρνει τὸν νοῦν, συμμαρθεῖ δὲν τὴν σκέψιν πρὸς τὸν ἑαυτὸν τῆς. Αὐτὸ ἔχων κατὰ νοῦν καὶ ὁ Παῦλος ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν συνουσίαν καὶ μάλιστα ἐχρησιμοποίησε ἀρκετὰ ἐπιτυχῆ κυριολεξίαν. Διότι δὲν εἶπε νὰ ἀπέχεσθε διὰ νὰ μὴ μολυνθῆτε, ἀλλὰ «διὰ νὰ ἔχετε καιρὸν νὰ ἀπεκρῶνεσθε περισσότερο εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν» ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ σαρκικὴ ἐπαφὴ τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τὴν γυναῖκα του δὲν ὀδηγεῖ εἰς ἀκαθαρσίαν, ἀλλὰ εἰς ἀσχολίαν καὶ περιστομῶν.

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΘΕΜΠΕΙ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΤΗΝ ΑΠΟΧΗΝ
ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΡΙΝΗΣ ΣΚΕΠΕΣ ΔΙ' ΟΘΙΟΣ ΠΡΟΚΗΝΤΑΙ
ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗΝ.

ΛΑ'. Διότι τώρα μετὰ ἀπὸ τῶσας προφυλάξεις ὁ διδὸλος προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς προσευχῆς: ἂν εὖρη τὴν ψυχὴν διασκορπισμένην καὶ ἐξαιτίας τῆς ἐρωτικῆς συμπαιδείας πρὸς τὴν γυναῖκα, νὰ ἔχη

84. Ἰωήλ 2, 16.
85. Ἰωήλ 2, 16.

ἀποκαυθῆ καὶ τί δὲν θὰ πράξῃ, διὰ νὰ περιπλανῶνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς διανοίας μας; Πράγμα τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ πάθωμεν μῆτε ὅταν πρὸ παντὸς φροντίσωμεν νὰ καταστῶμεν τὸν Θεόν ἀποπληγνικὸν ἀπάντημας, νὰ προσκρούσωμεν εἰς Αὐτὸν διὰ τῆς ἀκατακτάς προσευχῆς μας, διὰ τοῦτο μᾶς προτρέπει νὰ εἴμεθα ἀπληγῶμενοι τότε ἀπὸ τὴν ἡβουήν τῆς κοίτης.

ΟΤΑΝ ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΕΘΑ ΜΕ ΑΜΕΛΙΑΝ, ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ
ΔΕΝ ΕΠΙΔΟΥΜΕΘΑ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΚΝΩΜΕΝ ΤΟΝ ΘΕΟΝ.

ΑΒ'. 1. Διότι δὲν οἱ προσερχόμενοι εἰς τοὺς βασίλεις — τί λέγω εἰς τοὺς βασιλείς; — εἰς αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ἄρχοντας καὶ ὡς δούλοι παρουσιάζονται κτερευτικὰ εἰς τοὺς κυρίους των, εἶτε τὸ κόμισιν διότι ἠδικήθησαν ἀπὸ ἄλλους, εἶτε διότι οἱ ἴδιοι ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ κάποιο εὐεργέτημα, εἶτε ἀκόμη, σπεύδουν νὰ κατευνάσωσιν κάποιαν ὀργὴν ποῦ ἠγέρθη ἐναντίον των, ἀφοῦ προσπλάσωσιν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ δὲν τὴν σκέψιν των πρὸς ἄκειους, εἶσι μόνον ἐπιπύχωνται τὴν συνάντησιν, διὰ δὲ ἀλίγων ἐκχεσθῶν, ἄχι μόνον δὲν κατορθώνουν αὐτὰ διὰ τὰ ὅποια παρεκάλουν, ἀλλὰ ἀπέρχονται ἀφοῦ λάβουν ἐπὶ πλέον καὶ κάποιο ἄλλο κακὸν ἐν λοιπὸν αὐτοὶ ποῦ ἐπιδύκων νὰ καταπαύσωσιν τὸν θυμὸν τῶν ἀνθρώπων, καταβάλλουν τὴν φροντίδα, τί θὰ πάθωμεν ἡμεῖς οἱ δυστυχιοὶ, προσερχόμενοι μετὰ τὴν ἀδιαφορίαν εἰς τὸν Θεόν, τὸν δεσπότην τῶν πάντων, καὶ μάλιστα ὅταν εἴμεθα ὑπαίτιοι πολὺ μεγαλύτερας ὀργῆς; Διότι οὐτε δούλος τὸν κύριόν του, οὐτε παλίτης τὸν βασιλέα δύναται νὰ παροῦσῃ τῶσον, ὅσον ἡμεῖς καθημερινῶς τὸν Θεόν. 2. Καὶ τοῦτο ἤθελε νὰ βεῖξῃ ὁ Χριστὸς, ὅταν παρωμοίσε τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἀμαρτήματα μετὰ ἐκαστὸν θηνάριον, ἐνῶ τὰ πρὸς τὸν Θεόν μετὰ μύρια τάλαντα. Ἐπειδὴ λοιπὸν μετὰ τὰς προσευχὰς προσερχόμεθα διὰ νὰ κατασβέσωμεν τὴν ὀργὴν καὶ διὰ νὰ συμφιλιωθῶμεν μετὰ Αὐτόν, ποῦ καθημερινῶς τὸν κάμνομεν ἐχθρὸν μας, εὐλόγως μᾶς ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν ἡβουήν ἐκείνην, λέγων περὶ τοῦ: Πρόκειται διὰ τὴν ψυχὴν μας, ἀγαπητοί, ὁ κίνδυνος εἶναι διὰ τὰ μέγιστα. Πρέπει λοιπὸν νὰ τρέμωμεν καὶ νὰ φοδοῦμεθα καὶ νὰ εἴμεθα συνεσταλαμέναι προσερχόμεθα ἐνώπιον φοδερῶ Κυρίου, ποῦ ἔχει ὑβρίσῃ πάρα πολὺ ἀπὸ ἡμᾶς, ποῦ δύναται νὰ μᾶς ὑπαγγεῖλῃ πολλὰς κατηγορίας καὶ νὰ μᾶς ζητήσῃ πολλὰς εὐθύνας. Αὐτὸς ὁ καιρὸς δὲν εἶναι καιρὸς ἐναγκαλιῶν, οὐτε ἡβουῶν, ἀλλὰ θεκρῶν καὶ στεναγμῶν πικρῶν, γοηκτικῶν ἐνώπιον τοῦ

Θεού και ελεγκτικός εξομολογήσεως, έντονου παρρησιάζουσας και πολλών Ιουδαίων. Διότι θα είναι ευχάριστον, αν και-νείς, αφού προσέτιη ένωπιον του Θεού με τόσο φρονι-βα, όταν προσέλθῃ, να δουλήσῃ καὶ καταπραΰνη έκείνην τὴν δογμὴν. "Οχι διότι είναι σκληρός οὔτε ὅτι είναι ἄμωός ὁ Κύ-ριός μας ἀπειναντίας είναι πέρα πολύ ἡμερος καὶ ψιλόν-φρωντος ἀλλὰ τὸ υπερβολικά μας ἀμαρτήματα οὔτε τὸν καλὸν καὶ ἐπιική καὶ πολυέλεον ἀφόνου να μᾶς συγχωρή-ση γρήγορα. 3. Δι' αὐτὸ λέγει εἰς τὴν προσευχήν. Τί λοιπὸν δύναται να είναι πικρότερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν δουλείαν; Θέ-λω να προκάρω εἰς τὴν ἀρετὴν, να πετάξω πρὸς τὸν οὐ-ρανόν, ἐπιμένω εἰς τὴν νηστείαν καὶ προσευχάς να καθαρι-σθῶ ἀπὸ τὸν ρύπον τῆς ψυχῆς. Ἐπειτα ἔμωσ ἀνέκλειψθαι θέλῃ να συμμορφωθῇ με αὐτὴν τὴν γνώμην ξεναγωγέσθαι να γίνω βασιλεὺς τῆς λαγωγίας τῆς. Διὰ τοῦτο ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχὴν σκαλόν είναι εἰς τὸν ἄνθρωπον να μὴ ἐγγίχῃ γυ-νοικαί. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Μαθηταὶ εἶπον πρὸς τὸν Κύριον εἰς τὴν ἀφορμὴν τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τῆς γυναίκα είναι αὐτὴ καὶ μόνον, τότε δὲν συμφέρει να ἐρχεται κανεὶς εἰς γάμον. Καὶ εἶπον αὐτὰ ἀφου ἐπέκρίθησαν ὅτι κατ' ἀ-νομιάν εἰσαν ἀνάγκη θα προήρχετο ἐλάθῃ διὰ τὸ ἄλλο μέρος καὶ ὡς ἀκ τοῦτου ἐπινοηθήσονται.

Η ΕΠΑΝΑΦΩΤΙΣ ΤΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ
ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΦΩΤΙΣΜΟΣ ΟΣΩΝ ΝΗΜΩΝΤΑΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΩΝ.

ΑΓ'. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συχνά ἐπανομιάζει αὐτὸ, διὰ να ἀμείβῃ τοὺς Κορινθίους εἰς αὐτὸν τὸν λογισ-μόν. « Ἄς ἔχη ὁ καθένας τὴν οὐσιν τὸν. Εἰς τὴν γυναί-κα του ὡς ἀπαίδει ὁ ἀνδρὸς τὴν ἐκείνου πού τῆς χρεω-στῆ. Ἡ γυναίκα δὲν ἐξουσιάζει, τὸ ἴσκιον τῆς σώμης. Μὴ ἀποστερήτῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄλλον. Να συνέχεσθε εἰς τὰς συ-ζυγικάς σας σχέσεις. Διότι οὔτε καὶ οἱ μακάριοι ἐκείνοι ἐπαθὸν τοῦτο ἀμείως μόλις ἤκουσαν ἀλλὰ ὅταν ἐκ δευ-τέρου ἤκουσαν αὐτὰ, τότε συνηθέσαν τὴν ἀνάγκη τῆς ἐπιτολῆς. Ἐπειδὴ καὶ ὅταν ὁ Χριστὸς ἐκάθητο ἐπάνω εἰς τὸ θρόνον, ἀμείβεται καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θέμα, καὶ ὕστερον ἀπὸ πολλὰ ἄλλα πάλιν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τοὺς εἰσή-

86. Α' Κορινθ. 7, 1.
87. Ματθ. 19, 30.
88. Α' Κορινθ. 7, 2-5.
89. Ματθ. 5, 28 καὶ 91.

γοῦ εἰς τὸν ἔρωτα τῆς ἐγκρατείας ὅταν τὰ ἴδια πράγμα-τα, λέγονται συνεχῶς, ἔχουν μεγαλύτεραν ἐπίφραση. Καὶ ἐδῶ λοιπὸν μειώμενος ὁ Μαθητὴς τὸν Διδάσκαλον συνε-χῶς οὐκ εἶπε διὰ τὰ ἴδια θέματα. Καὶ πεισθὴ δὲν ἀναφέρει ἄλλως ὅτι συγχωρεῖται ἡ ἔργασις οὐκ εἶπε, ἀλλὰ ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτίαν, λέγων διὰ τὰς πορνείας καὶ τοὺς σατανι-κοὺς πειρασμοὺς καὶ τὴν ἄλλοθεν ἐγκρατείας, καὶ τοιοῦτο-τρόπως, χωρὶς κανεὶς να τὸ ὑποπτεῖθῃ, πλάκει τὸ ἐγκώ-μιον τῆς παρθένας με τοὺς λόγους του παρὶ τοῦ γάμου.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΘΑΥΜΑΣΤΗ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΣΤΡΩΦΑΝΩΝ.

ΑΔ'. 1. Διότι, ὅταν τοὺς ἐγγάμους ἐφοδῆθῃ να κρατήσῃ ἐπὶ πολὺ τὸν ἑνα μακρὸν τοῦ ἄλλου, διὰ να μὴ εἶρη τὴν εὐκαρίαν να διεισθύσῃ ὁ Διδάσκαλος, πόσον στεφάνου πρέ-πει να είναι θείαι αὐταὶ πού δὲν ἐχρεώσθησαν καθόλου αὐτὴν τὴν ἐκ τοῦ γάμου παρηγορίαν καὶ παρέμενον μέχρι τέλους ἀκήρητοι; "Αν καὶ οἱ ἐπινοήσεις τοῦ Διδασκάλου δὲν ἀπειλοῦν καὶ τοὺς δύο ἐξ Ἰσου. Διότι τοὺς μὲν ἐγγάμους, νομίζω, δὲν τοὺς ἐνοχλεῖ καν, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι πλείστον τοὺς ἀρίσκειται ἡ καταφυγὴ, καὶ ἀν ἀίσθανθῶν σφοδρότε-ραν τὴν προσβολὴν, δύναται να καταφυγῶν ἀμείως εἰς τὸν ἑμῶν διότι οὔτε καὶ ἀφίνει ὁ μακάριος Παῦλος να ταξιδεύσων μακρότερον, ἀλλὰ τοὺς προτρέπει να ἐπιστρέ-φω, ὅταν κουράσωνται, ἐπιτρέπων εἰς αὐτοὺς πάλιν να συνειρσκωνται. Ἐνῶ ἡ παρθένα ἀναγκάζεται διαρκῶς να θαλασσοδέρνη καὶ να πλέη εἰς πέλαγος χωρὶς ἑμῶν καὶ ἀν ἀκόμη ἐγερθῇ ἡ σφοδρότερα τρικυμία, οὔτε τότε ἐπι-τρέπεται να ἀράξῃ τὸ σκάφος τῆς καὶ να ἀναπαυθῇ. 2. "Ο-πως λοιπὸν οἱ πειρασμοὶ τῆς θαλάσσης δὲν ἐπιτίθενται ἐ-ναντίον τῶν πλεόντων ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει πλείστον πόλις ἡ ἐπίκειον ἡ λιμὴν (διότι ματαίως θα ἐκινδύνευον) ἀν δὲ συναντήσων τὸ σκάφος εἰς τὸ μέσον τοῦ πελάγους, ἔχου-τες καὶ ὡς ἐφόδιον τῆς τάλμης τῶν τῶν ὅπουσιν ἐκείνων, πού θα ἐσπεύων να βοηθήσων τὰ θέματα τῶν, ἀναστα-τύνων καὶ κινῶν τὰ πάντα καὶ δὲν σταματοῦν, παρὰ ὅ-ταν ἡ θυβίσιον τὸ σκάφος ἀποσπῶν ἢ πάθων τὸ ἴδιον αὐτοὶ. Ἐταὶ λοιπὸν καὶ ὁ φοβερός αὐτὸς πειρασμὸς σκῶναι ἐναντίον τῆς παρθένας μεγάλην θαυμάσιον, καὶ φοβε-ρὸν ἀνοσιτάτων καὶ ἀφόρητον τρικυμίας, ὅλα τὰ ἀνατα-ράσσει ἀνω-κάτω, ὥστε με τὴν βίαν καὶ τὴν ὀρμὴν να ἀνατρέφῃ τὸ σκάφος. Διότι ἤκουσε, ὅτι ἡ παρθένας δὲν ἔχει τὸ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέχεσθαι τῶν ἐγγάμων, ἀλλὰ είναι ἀνάγκη να παλαιῇ διαρκῶς, διαρκῶς να μάχεται ἐναντίον

των ποιητῶν πνευματικῶν. Ἔως οὕτω καταπλέσθη εἰς ἡσυχον ἡμένα. 3. Διότι ὁ Παῦλος ἐπέλειε τὴν παρθένον ὡς γενναίον στρατιώτην, ἔβω ἀπὸ τὰ τεῖχη καὶ δὲν ἄφηκε νὰ ἀνοιχθοῦν δι' αὐτὸν οἱ πύλαι, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ἐχθρὸς τῆς ἐπιτίθεται μὲ πρωτοφανῆ ἀγριότητα, καὶ ἂν γίνεται ἀγριώτερος ἀκόμη ἐπειδὴ ἔχει ὑπ' ὄψιν του τοῦτο, ὅτι ὁ ἀντίπαλος δὲν ἔχει οὐδεμίαν δυνατότητα ἀνασώχης. Ὅχι δὲ μόνον ὁ διάβολος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔντονος ἐρεβιαδὸς τῆς φυσικῆς ἐπιθυμίας ἐνοχλεῖ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν τοὺς ἀγάμους· καὶ τοῦτο εἶναι ὁλοφάνεροσ εἰς πάντα. Ὅσων, δηλαδή, πραγμάτων ἔχομεν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπολαύσεως, δὲν καταλαμβάνομεθα ταχέως ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν των, διότι ἡ ἄβεια τῆς ἀπολαύσεως των ἐπιτρέπει εἰς τὴν ψυχὴν νὰ ἡσυχάζη. Τοῦτο ἐπιθεβαιώνει καὶ κάποια λαϊκὴ παροιμία ἀπολύτως ἀληθῆς. Αὐτὸ, πού δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν εὐκόλως, δὲν προκαλεῖ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν. Ἄν ὅμως κάποτι ἐμποδισθοῦμεν ἀπὸ αὐτὰ πού ἄλλοτε ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, τότε συμβαίνει τὸ ἀντίθετον καὶ αὐτὰ πού ἄλλοτε κατεφρονοῦμεν, διότι ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, αὐτὰ τὰ ἴδια, ὅταν χάσωμεν τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν, διεγείρουν σφοδρότερον τὴν ἐπιθυμίαν μας. 4. Πρῶτον μὲν λοιπὸν δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶναι μεγαλύτερα ἢ γαλήνη ἡ φλόγα φουρνίσου· τὴν καταστέλλει ὁμοίως ἡ ἐπέλθουσα οὐνοουσία. Ἀλλὰ ἡ παρθένος ἐπειδὴ δὲν δύναται κατ' ἄλλον τρόπον νὰ σβῆσθαι τὴν φωτιάν, τὴν βλέπει μὲν νὰ κορυφώνεται· καὶ νὰ ἀνοδάσθῃ ψηλά, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὴν σβῆσθαι, ἕνα μόνον προσέχει, νὰ μὴ καθί καθὼς μάχεται μὲ τὴν φωτιάν. Ὑπάρχει ἀρὰ γε πρῶγμα πῶς παράδοξον ἀπὸ αὐτὰ, νὰ βαστάσῃ δηλαδή μέσα τῆς τὴν φωτιάν καὶ νὰ μὴ καίεται; Νὰ στρωγουρῆ μὲν ἡ φλόγα μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τῆς καὶ νὰ διατηρῆ ἀνέσπαστον τὴν διανοίαν τῆς; Διότι κανεὶς δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ ἀδειάσῃ ἔξω αὐτοὺς τοὺς ἀναμμένους διθρακας· ἀλλὰ αὐτὸ πού ὁ Περρωμαστῆς λέγει, ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς τὴν φύσιν τῶν σωμάτων, αὐτὴ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ τὸ ὑπομένη εἰς τὴν ψυχὴν τῆς. Καὶ τί λέγει ἐκεῖνος; «Εἶναι δυνατόν νὰ περιπατήσῃ κανεὶς ἐπάως εἰς ἀναμμένα κάρθουσα καὶ νὰ μὴ κατακαύσῃ τοὺς πόδας του;»⁹¹ Νὰ ὅμως πού αὐτὴ περιπατεῖ καὶ ὑπαφέρει αὐτὸ τὸ βασανιστήριον. «Εἶναι δυνατόν νὰ δάλλῃ κανεὶς τὴν φωτιάν μέσα εἰς τὸν κόρφον του

90. Παροιμία, 6, 28.

καὶ νὰ μὴ κατακαύσῃ τὰ ἰμάτιά του;»⁹² Ἀλλὰ αὐτὴ ὅμως, πού ἔχει ὄχι εἰς τὰ φορέματά τῆς, ἀλλὰ μέσα τῆς τὴν φωτιάν νὰ φουρνίσῃ καὶ νὰ τριξοδολῆ, ὅποῦναι καὶ στεγάζει τὴν φλόγα.

5. Λοιπὸν, εἰπέ μου, θὰ ταλμῆσῃ κανεὶς ἀκόμη νὰ συγκρίνη τὸν γάμον μὲ τὴν παρθένον; ἢ, ἔστω, νὰ τὴν ποιήσῃ κατάματα; Ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπιτρέπεται ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ ὁποῖος διεκώρισε σαφῶς τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. «Διότι» —λέγει— «ἡ μὲν παρθένος μεριμνᾷ διὰ τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, ἐνῶ ἡ ἔγγαμος μεριμνᾷ διὰ τὰ ἔργα τοῦ ἑαυτοῦ». Ἄφου λοιπὸν ἐπέτρεψεν νὰ συνέλθωσιν τὰ ἀνδρόγυνα καὶ τοὺς ἔκομε τὴν χάριν αὐτῆν, ἄκουσε πῶς τοὺς ἀνεδίξεν πάλιν. «Νὰ συνέλθωσθε» —εἶπε— «διὰ νὰ μὴ οὐκ περῶσθῃ ὁ Σατανᾶς». Καὶ θέλων νὰ δεῖξῃ, ὅτι δὲν προέρχονται ὅλα ἀπὸ τὴν περρωματικὴν ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἀλλὰ τὸ περισσότερον καὶ ἀπὸ τὴν ἑσχὴν μας ἀμέλειαν προσέθεσε τὴν κυριώτερον αἰτίαν λόγων ἀπὸ ἑσκήν οὐκ ἀκρασίαν.⁹³ 6. Ποῖος λοιπὸν δὲν θὰ κοκκίσῃ ὅταν ἀκούῃ ταῦτα; Ποῖος δὲν θὰ φροντίσῃ ν' ἀποφύγῃ τὴν μομφὴν τῆς ἀκρασίας; Διότι ἡ παρρωμασία αὐτὴ δὲν ἀπευθύνεται πρὸς ὅλους, ἀλλὰ πρὸς ὅσους φέρονται ἰσχυρῶς πρὸς τὰ γήϊνα. Ἄν, λέγει, εἶσαι τόσοσ δούλος τῶν ἡδονῶν, ἂν εἶσαι τόσοσ παραλυμένος, ὥστε νὰ κυριαρχῆσαι διαρκῶς ἀπὸ τὴν σκέψιν τῆς συνουσίας καὶ νὰ ἀποχαικύνεσαι, νὰ συνέλθωσαι μὲ τὴν γυναῖκα. Αὐτὴ ἡ παρρωμασία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἀποδοχῆν, ὥστε ἀπὸ ἔπαινον, ἀλλὰ μάλλον ἀπὸ χλευσμοὺσ καὶ καταδῆκην. Διότι, ἔάν δὲν ἦθελε νὰ ἐπιτεθῇ μετὰ σφοδρότητος εἰς τὴν ψυχὴν τῶν φιληδονῶν, δὲν θὰ ἐχρησιμοποίει τὴν λέξιν «ἀκρασίαν», μίαν λέξιν πού εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ καὶ ἔχει τὴν ἐνοσίαν μεγάλης μομφῆς. Διατί, ἀλήθεια, δὲν εἶπε «εἰς αἰτίας τῆς ἀσθενείας σου»; Διότι ἡ λέξις αὐτὴ ἐκφράζει μᾶλλον συμφωνίαν, ἐνῶ ἡ ἄλλη, ἡ ἀκρασία, φανεραίνει τὴν υπερβολικὴν κωδρότητα. Χαρακτηριστικὸν λοιπὸν τῆς ἀκρασίας, δηλαδή τῆς ἀκολασίας, εἶναι νὰ μὴ δύναται κανεὶς νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν πορρωείαν, ἂν δὲν πλησιάζῃ συνεχῶς τὴν γυναῖκα του καὶ ἀπολαμβάνῃ τὴν σαρκικὴν ἔκωσιν, 7. Τί ἔχουν λοιπὸν νὰ εἰπουν ἐπ' αὐτοῦ ὅσοι ἔχουν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ παρθένια εἶναι περιττή; Αὐτὴ μὲν ὅσον περισσότερο ἐντείνεται εἰς ἀγῶνα, τόσοσ περισσότερο ἐπαινείται· ἐνῶ ὁ γάμος, ὅταν κανεὶς τὸν χρησιμοποίῃ κατὰ

91. Παροιμία, 6, 27.
92. Α' Κορινθ. 7, 24.
93. Α' Κορινθ. 7, 5.
94. Α' Κορινθ. 7, 5.

κόρον, τότε πρό πάντας στερείται ἀπὸ κάθε ἱπικίου. Διότι —λέγει— τούτο τὸ λέγω κατὰ συγκυροῦσιν, δὲν τὸ ἐπιβάλλω ὡς ἐντολήν. Ἐκεῖ ὅμως ἔπου ὑπάρχει συγκυροῦσιν δὲν δύναται νὰ ἔχη ὅσον ὁ ἱπικίος. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς παρθένους ἔσαν ἐπιβλή λέγει: «δὲν ἔχω ρητὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου». Ἐπιβλή δὲν ἔστιν ὡς ἐξέλιξεν τὸ πρῶτον. Κάθε ἄλλο. Διότι διὰ τὴν παρθένον βίβη γυνῆν, ἐνῶ ἐδῶ κἀμὲν συγκυροῦσιν. Καὶ δὲν ἐπιτάσσει οὐτε τὸ ἐν οὐτε τὸ ἄλλο, δχι θεοῦσιν διὰ τὴν ἴδιαν αἰτίαν ἀλλὰ εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν, διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζεταί, ὅποιος ἐπιβλήμει νὰ ὑψωθῆ ἔπαυσιν ἀπὸ τὴν ἀκροασίαν, μὲ τὴν ἐντύπωσιν εἶναι. Ἐπιβλήμει τὸν τρόπον τινὰ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐντολῆς τοῦ γάμου εἰς τὴν ἄλλην, διὰ νὰ μὴ κατακρίνεταί, ὅποιος ἀδυνατοί νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὄφος τῆς παρθένιας, μὲ τὴν ἐντύπωσιν εἶναι παραβαίνει πρόσταγμα. Δὲν προστάσσω —λέγει— νὰ παρθεύετε· διότι φοβοῦμαι τὸ δυσκολοκατόρθωτον τῆς παρθένιας. Δὲν προστάσσω νὰ συνέρχονται συνεχῶς οἱ ἄνδρες μὲ τὰς γυναῖκας τῶν· διότι δὲν θέλω νὰ γίνω νομοθέτης ἀκροασίας. Ἐπειὰ «νὰ συνέρχεσθε», διὰ νὰ σὰς ἐμποδίσω νὰ πέτετε χαμηλά, δχι διὰ νὰ ἀνακόψω τὴν προθυμίαν προόδου εἰς τὴν ἐγκράτειαν. 8. Ὅστε ἡ ἀρχὴ τοῦ θέλησιν δὲν ἴτω νὰ συνέρχεται συνεχῶς ὁ ἄνδρας μὲ τὴν σύγγινόν του, ἀλλὰ τούτο τὸ ἐνομοθέτησε ἡ ἀκροατία τῶν ἀμελεσιτέρων καὶ πιδυρῶν. Διότι, ἐν θέλησιν νὰ μάθῃσιν ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Παύλου, ἀκούσε: «θέλω —λέγει— εἶναι οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶναι ὅπως καὶ ἐγὼ, ἀγαθοί». Ἀποῖν, ἐν θέλησιν νὰ ζοῦν εἶναι εἰς τὴν ἐγκράτειαν, αὐτὸ σημαίνει εἶναι δὲν θέλει νὰ εἶναι καλὸς ἐγγαμῶς. Ἐν τῶσιν δὲν ἐμποδίζω εἶναι αὐτὸ ὅσους θέλουσιν νὰ ὑπερβαίνωσιν, οὐτε τοὺς κατηγοροῦ, ἀλλὰ εὐχομαι καὶ ποθῶ νὰ εἶναι εἶναι ὅπως καὶ ἐγὼ, ἐπιτρέπω ὅμως, κατὰ συγκυροῦσιν, καὶ τὸν γάμον διὰ νὰ ἀποφεύγουν τὰς παρθένας. Διὰ τούτο εἰς τὴν ἀρχὴν εἶπεν: «Καλὸν εἶναι εἶναι τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ ἐγγίξῃ γυναῖκα». διότι αὐτὸ ἐπιβλήμει περισσοτέρων.

ΚΑΤ' ΑΝΑΚΗΝ Ὁ ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΚΕΙ ΤΟΝ ΣΑΥΤΟΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΒΕΙΓΜΑ ΕΥΚΡΑΤΕΙΑΣ.

ΛΕ΄. 1. Διὰ ποῖον δὲ λόγον ἐδῶ ἀναφέρει τὸν ἑαυτὸν του, λέγων: «θέλω εἶναι οἱ ἄνθρωποι, νὰ εἶναι ὅπως καὶ

96. Α' Κορινθ. 7, 25.
96. Α' Κορινθ. 7, 7.
97. Α' Κορινθ. 7, 1.

ἐγώ». Ἐνῶ ἐδῶ δὲν προστίθετα τούτο, δὲ ἔχεν ἀποφύγει τὴν παρακωλοῦσιν. Διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν προστίθετα ὡς καὶ ἐγώ». Ὅχι ἀπὸ ἱπικίου· διότι αὐτὸς εἶναι εἶναι τῶν ἀποστόλων, καὶ ὅπαινε μὲν τοὺς περισσοτέρους κόπους διὰ τὸ βίαιον κήρυγμα, ἀξίως εἶναι τὸν ἑαυτὸν του ἀνάγειν ν' ἀποκαλεῖται ἀπόστολος. Διότι, μόλις εἶπε, εἶναι «ἐγὼ εἶμαι ὁ ἐλάχιστος ἀπὸ ὅσους τοὺς ἀποστόλους», ὡσὺν νὰ ἐπρόφερε κάτι ποῦ ὑπερέβαινε τὴν ἀξίαν του, οὐδέβη ἀξίως νὰ διορθώσῃ τὸν ἑαυτὸν του λέγων «ποῦ δὲν εἶμαι ἀξίως νὰ λέγωμαι ἀπόστολος». Διὰ τοῖν ἐδῶ, κατὰ τὴν συμβουλήν, προβάλλει τὸν ἑαυτὸν του: Ὅχι ὅπως καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώριζεν, εἶναι οἱ μαθηταὶ τότε κυρίως παρακωλοῦνται νὰ γίνωσιν ἡλιθίων τῶν καλῶν, ὅταν παραβιωματίζωσιν ἀπὸ τοὺς διδασκάλους. Ὅπως λοιπὸν αὐτὸς ποῦ φιλοσοφεί μόνο μὲ λόγια, χωρὶς ἔργα, δὲν ἀφελεί πολὺ τὸν ἀκροατήν, εἶναι, ἀντιθέτως, καὶ αὐτὸς ποῦ δύναται νὰ δείξῃ, εἶναι πρῶτος ὁ ἴδιος κατώρθωσε νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν συμβουλήν, καὶ δίδει περισσοτέρον ἀπὸ κάθε ἄλλο παρακωλοῦσιν ἐκείνον, καὶ ἀκούει. Ἐπὶ πλείον ἀποδεικνύεται καθαρός ἀπὸ φθόνου καὶ ἱπικίου· διότι αὐτὸ τὸ ἐξαιρετικόν, ἡ ἐγκράτεια, θέλει νὰ γίνῃ κοινὸν γνώριμον τῶν μαθητῶν, χωρὶς νὰ ἐπιβλήμει νὰ ἔχη τίποτε περισσοτέρον αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ ἐξισώνεται εἰς ὅλα μὲ αὐτοὺς. 2. Ἐγὼ νὰ εἶπω καὶ τρίτην αἰτίαν. Ποῖαν; Τὸ πρῶτον φησὶν, εἶναι ἴτω δυσκόλον καὶ δχι εὐκόλον εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπιβλήμει λοιπὸν ἴτω εὐκόλον καὶ δχι εὐκόλον εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπιβλήμει, φέρει εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, ποῦ τὸ κατώρθωσε διὰ νὰ μὴ νομίζωσιν εἶναι αὐτὸ εἶναι πάρα πολὺ ἐπίπονον, ἀλλὰ ἀποβλέποντες πρὸς τὸν ἡγέτην τῶν, νὰ ἀκολουθήσωσιν καὶ αὐτοὶ μὲ θάρρος τὸν ἴδιον ἄρειον. Τούτο τὸ κἀμὲν καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις. Σιζήτων π.χ. μὲ τοὺς Γαλιθαίους καὶ οὐδέβη νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ παλαιοῦ Νόμου, εἶναι αἰτίας τοῦ ὅποιου προσκολληθῶσιν εἰς τὴν παλαιὴν συνήθειαν διατηροῦντες πολλὰς διατάξεις του, τί τοὺς λέγει: «Γίνεσθε ὅμοιοι μὲ ἐμὲ, διότι καὶ ἐγὼ καθὼς σὺς εἶμαι». Καὶ αὐτὸ ποῦ λέγει ἔχει τὴν ἐξῆς περίπτωσιν σημασίαν. Δὲν δύνασθε νὰ εἶπτε —λέγει— εἶναι ἐπείσεσθε ἀπὸ εὐδολογίας εἰς τὸν Χριστιανισμὸν τώρα καὶ ἐπειδὴ δὲν γινώσκεις τὸν φόβον ποῦ προέχεται ἀπὸ τὴν παράδοσιν τοῦ παλαιοῦ Νόμου, εἶναι τοῦ ἀσφαλοῦς διδάσκεις εἰς ἡμᾶς ὅλα αὐτὰ. Διότι καὶ ἐγὼ —λέγει— ὅπως καὶ σὺς, ὑπεβλή-

98. Α' Κορινθ. 15, 8.
99. Γαλ. 4, 12.

θην κάποτε εις αὐτὴν τὴν βουλίαν διπέλεσα κάτω ἀπὸ τὰ προτάγματα τοῦ Νόμου ἐβύλαθα τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐνταλῶν ἄλλα, ὅταν ἐπαρῆν ἡ Θεία Χάρις, δὴν τὸν ἐαυτῶν μου μετέθεσα ἐκ τοῦ Νόμου εἰς τὴν χάριν. Δὲν ὀπάχει λοιπὸν πλέον παράδειξις ἀφοῦ ἐγένεθαι μὲν ὄψομαι εἰς ἄλλων ἄνορα.¹⁰⁰ Ὅποτε κανεὶς δὲν δύναται νὰ λέγῃ τοῦτο, ὅτι ἐνῶ ἄλλα συμβουλεύω, ἄλλα πράττω ἢ ὅτι, ἀφοῦ ἐξησφάλισα τὸν ἐαυτῶν μου, παράδεισα αἰς εἰς τοὺς κινδύνους. Διότι, ἐὰν τὸ πρῶγμα ἦτο κίνδυνος, δὲν θὰ ἐπρόβδισα τὸν ἐαυτῶν μου, ὅτε θὰ παρημέλουν τὴν ἰσικίην μου σωτηρίαν. Ὅπως λοιπὸν ἐκεῖ, πρὸς τοὺς Γαλάτας, προέβαλε τὸν ἐαυτῶν του ὡς παράδειγμα καὶ θέλωσε τὸν φόβον, τοιουτοτρόπως καὶ ἐδῶ τοὺς ἐκρίζωνει τὴν ἀγωνίαν διὰ τὴν παρθενίαν μὲ τὸ νὰ φέρῃ τὸν ἐαυτῶν του εἰς τὸ μέσον.

ΑΠὸ ΜΕΤΡΙΟΦΡΟΣΥΝΗΣ Ὁ Αἰ. ΠΑΥΛΟΣ
ΟΝΟΜΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ ΧΑΡΙΣΜΑ.

ΑΣ' 1. Ἰ. Ἀλλὰ καθένος — λέγει — ἐχει ἰδιαιτέρον χάρισμα, ἄλλος μὲν ταῦτα, ἄλλος δὲ ἐκεῖνα.¹⁰¹ Πρόσεξε, ὅτι ὁ χαρακτήρ τῆς ἀποστολικῆς ταπεινοφροσύνης πουθενά δὲν χάνεται, ἀλλὰ παντοῦ διακρίνεται μὲ ἀκριβείαν χάρισμα τοῦ Θεοῦ ὀνομάζει τὸ κατὰ κράτος αὐτὸ καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἔχουσιν ἄφθονον ἰσχύα, τὸ ἐναντιοῦν ὁλόκληρον εἰς τὸν Κύριον. Καὶ τί τὸ παρόδοσον, ἐν πράττει αὐτὸ καὶ μὲ τὴν ἐγκράτειαν, ἀφοῦ ἐρησιμιστοίους τὸν ἴδιον τρόπον ὅταν ὀμίλει διὰ τὸ κήρυγμα, διὰ τὸ ὅποιον ὀπίσθεν ἀναρῶνται τοὺς κόπους, συνεχεῖς θλίψεις, ταλαιπωρίας ἀνεκδιηγῆτους, καθημερινούς θανάτους; Τί λέγει λοιπὸν δι' αὐτοῦ; Ἐπισημότερον ἀπὸ ἑαυτοῦ ἐκποισσάσθαι ὅχι ὅμως ἐγώ, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ποῦ εἶναι μαζί μου.¹⁰² Δὲν λέγει,

100. Εἶναι γνωσὴ ἡ καταφορά τῶν ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανῶν κατὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου. Ὅσοι ἐπέμενον, παρὰ τὴν ἐκπόνησιν τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου, νὰ ἴκωντο οἱ προερχόμενοι εἰς τὴν Κρισηνιστὴν ἐκ διατάξεως τοῦ Μωσαιοῦ Νόμου καὶ κατηγόρησαν τὸν Ἀπ. Παῦλον, ὡς ἀποστεινόν. Ἀπὸ τοῦ ἀνταποκρίσθαι εἰς τὴν ἐκτὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν ὁ Ἀπ. Παῦλος. Ἐπὶ αὐτὸ ἀπεκρίσθησαν ἐνταῦθα ἡ ἱερὰ Κροδοστορία, ὅταν λέγῃ, ὅτι δὲν βεβαιώματα παράδειξις τοῦ Μωσαιοῦ Νόμου, ἐν ᾧ ὄσον ἐλαττώθησαν ἄνθρωποι ἐπέμενον, δηλαδὴ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐχει δὲ φάνηται ἐν ᾧ ὄσον ἐπὶ ἱερὰ Κροδοστορία καὶ τὸ τοῦ Ἱερουλοῦ β. 11. Ἐνν ἐξουσιοποιήσθαι ἄνθρωπον τὴν γενετικὴν ὁδοῦ, καὶ ἀπέλθῃ ἐπ' αὐτοῦ καὶ γέννηται ἄνθρωπος ἄνθρωπος.

101. Α' Κορινθ. 7, 7.
102. Α' Κορινθ. 16, 10.

ὅτι μέρος μὲν ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ ἐν ἄλλο μέρος ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ ὅτι ὁλόκληρον ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν. Τοῦτο εἶναι γινώρισμα εὐγνώμονος βούλου, νὰ μὴ θεωρῆ τίποτε ἰδικόν του, ἀλλὰ ὅλα θεοποτικά, νὰ μὴ νομίξῃ τίποτε ἰδικόν του ἔργον, ἀλλὰ ὅλα ἔργα τοῦ Κυρίου. 2. Τὸ ἴδιον πράττει καὶ ἄλλοῦ. Ἀφοῦ δηλαδὴ εἶπε «ἐχόντες δὲ διάφορα χάρισμα ἀνάλογα μὲ τὴν χάριν, ἢ ὅποια μᾶς ἐδόθη»,¹⁰³ προχωρῶν ἀπαρίθμησε καὶ μεταθῶ αὐτῶν προστασίας καὶ ἐλεημοσύνας καὶ μεταδόσεις ἀγαθῶν εἰς τοὺς πτωχοῦς.¹⁰⁴ ὅτι ὅμως αὐτὰ εἶναι κατὰ κράτος καὶ ὄχι χάρισμα, εἶναι ὁλοφάνηρον εἰς καθένα. Εἶπα δὲ αὐτὰ ὅστε, ὅταν τὸν ἀκούσης νὰ λέγῃ: «Καθένος ἐχει ἰδιαιτέρον χάρισμα» νὰ μὴ δειλιάσῃ καὶ νὰ μὴ εἰπῆ εἰς τὸν ἐαυτῶν σου: Τὸ πρῶγμα δὲν χρειάζεται τὴν ἰσικίην μου προσταθείαν ὁ Παῦλος τὸ ἀπεκάλεσε χάρισμα. Ἀπὸ μετριοφροσύνης λοιπὸν τὸ λέγει αὐτὸ καὶ ὄχι διότι θέλει νὰ καταθέσῃ τὴν ἐγκράτειαν εἰς τὴν κατὰ κράτος τῶν χαρισμάτων. Δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐναντιωθῆ τόσο μὲν καὶ πρὸς τὸν ἐαυτῶν του καὶ πρὸς τὸν Χριστόν πρὸς μὲν τὸν Χριστόν, ποῦ λέγει: «Υπάρχουν καὶ ἄλλοι ἐκνούχοι, ποῦ ἠγωνίσθησαν κατὰ τῆς ἀσκήτου ὁδοῦ δι' αὐτοπροαιρέτου ἀποχῆς ἀπὸ τῶν γάμων καὶ αὐτοπρὸς ἐγκρατίας, διὰ νὰ ἐργασθῶν χωρὶς κανένα περισπασμὸν διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»¹⁰⁵ καὶ ποῦ προσέθεσαν «ὅποιος ἠμπορεῖ νὰ παραδεχθῇ καὶ νὰ ἐπαρμόσῃ τὸν λόγον αὐτὸν ὡς προχωρήσῃ πρὸς τὸν ὁρῶν τῆς ἀγνότητος». Ὅτε πάλιν νὰ ἐναντιωθῆ, πρὸς τὸν ἐαυτῶν του, ὅταν καταδικῶν τὰς γυναῖκας, ποῦ ἐπρωτήθησαν τὴν χρείαν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν νὰ μείνουν πιστοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν των πρόθεσιν. Διότι, ἐὰν εἶναι χάρισμα, διατί τὰς ἀπειλεῖς λέγων ὅτι «ἐχουν κατὰ κράτος καὶ κατὰ κρίσιν, ἐπειδὴ δὲν ἐφόρασαν τὴν πρώτην των ὀπόσχεσιν»;¹⁰⁶ Διότι πουθενά ὁ Χριστὸς δὲν ἐτιμώρησε αὐτοῦ, ποῦ δὲν ἔχουν χάρισμα, ἀλλὰ ἐτιμώρησε παντοῦ βουῶν δὲν ἐπέβεισαν ἐνείκετον εἶον. Καὶ τοῦτο κυρίως ἐπιζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς, ἀριστον εἶον καὶ ἀνεπίληπτα ἔργα ἢ δὲ διανομὴ τῶν χαρισμάτων δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ λαμβάνοντος, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ποῦ τὰ παρέχει. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς πουθενά δὲν ἐπαινεῖ δούλους κἀννοῦν θαύματα, ἀλλὰ, ὅτι ἔναντίας, καὶ τοὺς μοθητὰς του, ὅταν ἐμεγαλοφρο-

103. Ρωμ. 12, 8.
104. Ρωμ. 15, 7-8.
105. Μτθ. 19, 12.
106. Α' Τιμ. 5, 12.

νουν δι' αὐτό, τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τῆν τοιαύτην ἡθονὴν λέγων: «μὴ χαίρετε, διότι οὐκ ἔσονται οὐδὲν τὰ δοκίμια.»¹⁰⁷ Διότι αὐτοὶ ποὺ μακαρίζονται παντοῦ εἶναι οἱ ἐλεημίμονες, οἱ ταπεινοὶ, οἱ πρῶτοι, οἱ ἔχοντες καθάραν καρδίαν, οἱ εἰρηνοποιοὶ, ὅλοι ὅσοι πράττουσιν αὐτὰ ἢ τὰ παρόμοια.

3. Καὶ ὁ Ἰδιὸς ὁ Παῦλος ἀπαρτῶν τὰ ἰδικὰ του καθάρματα μεταδὲ αὐτῶν ἀνέφερε καὶ τὴν ἐγκράτειαν: Διότι ἀφοῦ εἶπε ἐμὲ ὑπακοῆν πολλὴν, μὲ ἀδελφεῖς, μὲ ἀνάγκας, μὲ στενοχωρίας, μὲ δαρμούς, μὲ φυλακίσεις, μὲ σκληρὰ μετακινήσεις ποὺ δὲν μᾶς ἀφήνουν νὰ σταθῶμεν πουθενά, μὲ κόπους, μὲ ἀγρυπνίας, μὲ νηστείας προσέθεσε ἐμὲ ἀγυιότητα ἀπὸ κάθε μολυσμῶν¹⁰⁸ ἐν δὲ τὸ ἔκρινε αὐτό, ἐν ἡ ἐγκράτεια ἴτω χάρισμα. Ἀλλὰ καὶ διατὶ σκώπτει θεοὺς δὲν τὴν ἔχουν καὶ τοὺς ἀνομιᾶζει ἀκρατεῖς; Διὰ τὴν δὲ καὶ ὅποιος δὲν δίδει εἰς γάμον τὴν παρθένον του κάμνει καλύτερον; Διὰ τὴν δὲ καὶ τὴν χίρην μακαρίζει περισσότερον, ἐὰν παραμεινῆ ἔτσι; Διότι, ὅπως εἶπο μολὶς παραπάνω, οἱ μακαριστοὶ καθὼς καὶ αἱ τιμωρίαι δὲν εἶναι διὰ τὰ θαύματα, ἀλλὰ διὰ τὰ ἔργα. Καὶ πῶς ἐπιμένει πάλιν καὶ συμβουλεύει διὰ τὰ ἴδια, ἐὰν τὸ πρᾶγμα δὲν ἐξηριτάτο ἀπὸ ἡμῶς καί, μετὰ ἀπὸ τὴν κλίση ποὺ θὰ μᾶς ἐνέπνευε ὁ θεός, δὲν ἐκρεῖσθε καὶ ἡ ἰδικὴ μας ἐντατικὴ προσκόθεο; Διότι, ἀφοῦ εἶπε «θέλω νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅπως ἐγὼ καὶ ἐγώ, δηλαδὴ εἰς τὴν ἐγκράτειαν», πάλιν λέγει: «λέγω δὲ εἰς τοὺς ἀγάμους καὶ τὰς χήρας, ὅτι εἶναι καλὸν εἰς αὐτοὺς, ἐὰν μείνουν, ὅπως μὲν καὶ ἐγώ, δηλαδὴ εἰς τὴν ἐγκράτειαν.»¹⁰⁹ Πάλιν προβάλλει τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν ἴδιαν αἰτίαν. Διότι ἔχοντες τὸ παράδειγμα πλησίου καὶ τρόπον τινὰ ἰσικῶν των, μετὰ μεγαλύτερας προθυμίας θὰ ἀπετόλμων τοὺς κόπους τῆς παρθένας. Ἄν δὲ λέγῃ πᾶρα πάνω «θέλω νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅπως ἐγὼ καὶ ἐγώ» (προσθέτει) πάλιν «εἶναι καλὸν εἰς αὐτοὺς, ἐὰν μείνουν, ὅπως καὶ ἐγώ» καὶ δὲν προσθέτῃ πουθενά τὴν αἰτίαν, μὴ ἐκπληττεσθῆ. Διότι δὲν τὸ κάμνει ἀπὸ ἀλασθονείαν, ἀλλὰ διότι θεωρεῖ ἀρετὴν ἀπολογίαν τὴν ἰδικὴν του γυμνίαν, μὴ τὴν ὅποιον κατάρθωσεν τὸ πρᾶγμα.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΓΑΜΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙ; ΠΟΛΛΑΣ ΑΝΘΙΣΣΕΙΣ

ΑΖ'. 1. Ἄν ἔμως κανεὶς θέλῃ νὰ μάθῃ καὶ δικαιολογίας δις ἐρευνησῇ πρῶτον τὸ περὶ τούτου φρονίμα δλων τῶν

107. Λουκῆ 10, 29.

108. Β' Κορινθ. 6, 4-6.

109. Α' Κορινθ. 7, 7-8.

ἀνθρώπων καὶ ἔπειτα δεῖα συμβαίνουν γύρω ἀπὸ τὴν ὁπόθεσιν. Διότι, ἐν καὶ οἱ νομοῦνται δὲν τιμωροῦν τοὺς τοιαύτους γάμους τῶν χηρανομένων, ἀλλὰ τοὺς ἐπιτρέπουσιν καὶ παραχωροῦν τὴν θέσιν, ἐν τούτοις πολλὰ καὶ ἀπὸ πολλοῦ λέγονται ἐναντίον των εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν, διὰ νὰ τοὺς ἐρωτευθοῦν, νὰ τοὺς κατηγορήσουσιν, νὰ τοὺς ἀποστραφούσιν. Διότι ὅλοι ἀποστρέφονται αὐτοὺς ὄχι ὀλιγότερον ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ παραδοῦναι τὸν ἔρκον των, καὶ δὲν τοῦμαισιν οὔτε φίλους νὰ τοὺς κἀνουν, οὔτε εἰς συμφωνίαν νὰ ἔλθουν, οὔτε νὰ τοὺς ἐμπιστευθοῦν δι' ὀλιγότερον. Ἐπειδὴ ἔσαν τοὺς ἄλλοι νὰ λησμονοῦσιν τόσοσιν κῶκολα τὴσιν συνουσιαστροφῆν, τὴσιν φίλων καὶ συγγενῆσιν σχέσιν καὶ συμβίωσιν, τοὺς καταλαμβάνει κάποιο μωδιόσισμα ἀπὸ αὐτῶν τὰς σκέψεις καὶ δὲν πλησιάζουσιν αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους μὲ δλον τὸν αὐδομητισμὸν των, ὡς ἐλαφροῦς καὶ ἀλλοπροσάλλους. Καὶ δὲν τοὺς ἀποστρέφονται μόνον δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀηθίαν δι' ὅσα λαμβάνουσι χῶρον. 2. Διότι, εἰπέ μου, τί εἶναι περισσότερον ἀγαρι παρὰ, ὅταν, ὑστῆρα ἀπὸ τὸν πολλὸν θρήνον καὶ τὰ κλάματα καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὰ μάϊρα φορέματα, ἀκούονται ἔξωθεν κρότοι χαρμᾶσιν καὶ ἐτοιμάζεται νυμφικὸς θάλαμος καὶ θάρος, ἐντελῶς ἐντίθετος πρὸς τὸν προηγουμένον, ὡσὺν νὰ παῖζουσιν θέατρον εἰς τὴν οκρινὴν ἡθουκοί, καὶ τὴν μίαν στιγμὴν νὰ γίνεται τούτο, τὴν δὲ ἄλλην τὸ ἄλλο; Ἐπειδὴ μόνον ἐκεῖ εἰς τὸ θέατρον, δύνασαι νὰ ἴδῃς τὸ ἴδιον πρόσωπον νὰ εἶναι ἄλλοτε μὲν βασιλεὺς καὶ ἄλλοτε ὁ πτωχότερος δλων. Τὸ ἴδιον καὶ ἐδῶ αὐτὸς, ποὺ προηγουμένως δὲν ἠποσιπῶτο ἀπὸ τῶν τῶρον, ἔξωθεν κηρανοῦναι γαμῶν. Αὐτὸς ποὺ ἐξεπρίκωνε τὰ μαλλιά του ἀπὸ τὴν θλίψιν, φέρε πάλιν εἰς τὸ ἴδιον κεφάλι, στέφανον ὁ θλαμῆμος καὶ σκουρῆμος, ποὺ πολλὰς φορὰς μὲ δάκρυα ἐπλήξε τὸ ἐγκόμιον τῆς ἀποθανούσης συζύγου πρὸς ἐκείνους, ποὺ ἤθελον νὰ τὸν παραγαρήσουσιν καὶ ποὺ διεκρίφυν, ὅτι τοῦ εἶναι πλέον ἀδίκουτος ὁ βίος, καὶ ποὺ δυσπρεσβίτη μὲ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀπέτρεπον ἀπὸ τοὺς θρήνους, αὐτὸς τώρα συχνὰ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἴδιους αὐτοὺς ἀνθρώπους στολίζεται πάλιν καὶ ἀμορφαίνει καὶ μὲ τὰ μάτια, ποὺ ἦσαν δακρυοσμένα πρωτύτερα, μὲ τὰ ἴδια τώρα τοὺς βλέπει μὲ γέλια καὶ σκορπῶ φιλοφρονήσεις καὶ φιλία μὲ τὸ ἴδιον στόμα, μὲ τὸ ὅποιον προηγουμένως ἄρκετο δι' ὅλα αὐτὰ.

3. Καὶ τὸ θλιβερότερον ἀπὸ ὅλα εἶναι ὁ πόλεμος ποὺ ἀρχίζει ἐναντίον τῶν παιδιῶν (διὰ τοῦ δευτέρου γάμου) ἢ λέσσαν, ποὺ ἔρχεται νὰ συγκατοχήσῃ μὲ τὰς θυγατέρας;

διότι παντός και πάντοτε λείπει είναι η μητρική.¹¹⁰ Από έδω αρχίζει η καθημερινή φιλονεκία και διαμάχη, από έδω ή παράφρησι εκείνη και άουνησθητη ζηλοτυπία έναντιόν έ- κείνης, που δεν ένοχηί πλέον. Διότι οι ζωντανοί, επί τέ- λους, και φθονού, και φθονούσονται, ένώ προς τους νεκρούς συνθηκολογούν άκόμη και οι έχθροι. Αυτό όμως δεν συμ- βαίνει έδω: αντίθέτως κατά τόν εκ χρείας γάμου, ζηλοτυ- πείται τό χάμα και ή στάκτη και αναπτύσσεται ανεπίπτων μίσος έναντιόν εκείνης που την έχει σκεπάσει: ό τάφος και έκτοφούνται όδρες και άμπαγμοί και κατηγορίαί προς έ- κείνην, που έχει ήδη διαλυθή μέσα εις την γήν, άπονοούν μίσος προς εκείνην, που δεν την έχει λυτήσαι καθόλου. Τι χειρότερον από αυτόν τόν παραλογισμόν δύναται να συμβή από αυτήν την ώμότητα; χωρίς να έχη άδοκτηρή καθόλου από την άποθαμένη — τι λέγω δεν ήδκήθη; — ένώ ωφε- λείται από τους κόπους εκείνης και άπολαμβάνει τά αγα-θά της, δεν παύει ή δεύτερος σούζυγος να μάχεται έναντιόν της οικίας της άποθανούσης και την γυναίκα, που δεν την έλόπησε καθόλου και που συνήδως δεν την έχει ήδη πατέ- της, την μαστιγώνει καθημερινώς με άμετρήτους χλευα- σμούς. Και αυτήν, που δεν υπάρχει πλέον, την άδικείται εις τό πρόσωπον των τέκνων της και πολλάκις άπλίζει τόν άνδρα έναντιόν των, όπου αυτή δεν τα καταφέρνει.¹¹¹

4. 'Αλλ' όμως έλ' αυτά έθεωρήσαν από τους ανθρώ- πους εύκολα και άποφεράτ, μόνον και μόνον διά να μη ά- ναγκάζονται να ύπομένουν την τυραννίαν της έπιθυμίας. 'Αλλά ή παρθένος δεν καταλήθη από έαλην εμπρός από αυτήν την έχθρικήν παράφρησι, ούτε άπέφυγε την συμπαλο- κήν, που θεωρείται άσυμφορος από τους πολλούς, αλλά έστάθη γυναίκα και άπεδέχη την μάχην με την φύσιν. Πώς λοιπόν δύναται κανείς έσπίσις να την βαυμάση, όταν οι μόν άλλοι χρειάζονται και δεύτερον γάμου διά να μη κα-

110. Είς τό σημείον αυτό ό άναγνώστης θέ θεωρείται άρ' ενός μόν την άφύστη ήλικήν άπέλθειν, που είχε διά τόν γάμον ό τέρος χρεώστης, ά- οτε να θεωρή τόν δεύτερον γάμον άσπαστον παραβίασιν της τέρτης του μυστηρίου έλλ' άρ' έταροι και την εαυτήν ήθίρασιν, που ήντισαν επί της φύξης του ό ήρωϊσμός της χρείας της ήθίρας του, ή όποια μετά γεν- ναϊσμούσ όσημανεν «την στήθην κάμνον» της χρείας, από αεθασιών προς την μάχην τού άνανδρός Σκευόου, έλλα και από άγάνην προς τό άπορ- φανισθέν τέκνον της.

111. Να και μία άκόμη άνάθεξις της άναπράξιας άγνοιας της σοφίας: ό τέρος χρεώστης άναγίρει μίαν άρετή άπνογημένην φυλογε- κήν άνατομίαν της μικροει: 'Ανασθίματα και τραγικά τά θάρτα της μη- τρώιδε, 'Ικάρουον εαθίρας και ήθίρας άναρτων γυναικών, που ός ού- ττοι έα χρείας έδωθόν, έμπίκταν μετά κρητοφωδός σπαρτής τά ένεα τέκνα. Πρόκειται όμως περί απανωσάτων ήθίραςων.

τακούνται από την σαρκικήν έπιθυμίαν ένώ αυτή, που δεν συνήθε ούτε ένα, μένει διά παντός άγία και άπραγματί- στος; Δι' όλα αυτά και, έπάνω από αυτά, διά τας άμοισιάς της χρείας, που άναμένουν εις τους ούρανούς, έλεγεν αυ- τός, που είχε μέσα του άμολώντα τόν Χριστόν. «Καλόν είν- ναι εις αυτούς, έάν μείνουν, όπως και έγώ».¹¹² Δεν ήδυνή- θης ν' άπέλθης εις την ώφιστην κορυφή; Μη πείσης, τού- λαχιστον, κάτω και από την χαμηλοτέρην. Τόσον ή παρ- θένος δε υπερτερεί από σέ, καθ' όσον εκείνη ούτε μίαν φοράν δεν την κατακίησε ή έπιθυμία, ένώ σέ, σε άκυρίως μεν πρότερον, δεν ήδυνήθη όμως διά παντός να σε κρα- τήση ύποχλείου της. Και σό μόν άκίησε μετά την ήτταν, ένώ εκείνη έχει την νέκην καθαράν από πάσαν ήτταν και ένώ συνάτται μαζί σου κατά τό τέλος, υπερέχει μόν- νον κατά την αρχήν.

ΔΙΑΤΙ Ο ΠΑΥΛΟΣ ΕΙΣ ΜΕΝ ΤΟΙΣ ΨΑΝΘΡΕΜΕΝΟΙΣ
ΔΙΑΤΙ ΚΟΛΑΗΝ ΠΑΡΘΟΤΙΑΝ, ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ
(ΚΑΛΟΙΠΑΙΝ) ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΚΚΟΙΤΑΖΕΙ ΑΔΟ ΤΟΙΣ ΚΟΗΟΤΕ.

ΑΗ'. 1. Είς τας έγγάμιους λοιπόν προσφέρει μεγάλην παρηγορίαν, ότε να μη άποστερή ό ένας τόν άλλον, και άν άκόμη ό ένας τό ήθελε, μήτε ή από συμφώνου άποχή να παρατίναται πολύ. 'Επέτραιεν άκόμη και δεύτερον γά- μον έάν θέλου, διά να μη φλέγονται από την έπιθυμίαν. 'Ενώ εις αυτούς που παρθευέσων δεν έδωσε καμμίαν του- αύτην παρηγορίαν: αλλά τους μεν έγγάμιους άφού τους άνακουρίση δε' έλίγον, πάλιν τους θέτει από δοκιμασίαν, ένώ την παρθένας δεν της έπιτρέπει ούτε έλίγον να άνα- πνεύση, αλλά την άφνηι να μάχεται όρθια διαρκώς και να κτυπιέται από τας έπιθυμίας, χωρίς να της δίδη την εύκαιρίαν να συνάψη και μίαν σύντομον άνακωχήν. Διότι τάχα δεν είπε και εις αυτήν: «'Εάν δεν έγκρατεύεται, δια έλθη εις γάμον»; Διότι ούτε προς τόν άθλητήν, άφού άπο- βάλη τά φορέματά του και άλεψθη και εισέλη εις τό στάδιον και σκουισθη, δύναται τις να είπει: «'Αναχώρησε, άπόφυγε τόν αντίπαλον: άνάγκη πλέον να συμβή τό έν εκ των δύο, ή να στεφανωθή ή να φύγη νικημένος και έυ- τροπισμένος. Διότι εις μεν τό γυμναστήριον και την πα- λαιοστραν, όπου ή άσκησις διεξάγεται με γνωστός και συμ- πλέκται ό άθλητής με φίλους, φαινομενικά άντιπάλους, είναι εις την έξουσίαν του να κωπίση ή να μη κωπίση: όταν όμως έγγραφή εις τόν κατάλογον των άθλητών, που

112. Α' Κορινθ. 7, 8.

πρόκειται να αγωνισθῶν, καὶ συγκεντρωθῆ τὸ πλῆθος τῶν φιλάλων καὶ παρισταται ὁ ἀγωνοθέτης καὶ οἱ θεαταὶ καταλάθουσι τὰς θέσεις τῶν καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὸν στίβον ὁ ἀντιπαλοὺς καὶ ἀντιπαροταθῆ, ὁ νόμος πλὴν τῶν ἀγώνων τοῦ ἔχει ἀπαρῶσι αὐτὴν τὴν δυνατότητα 2. Καὶ εἰς τὴν παρθένον, λοιπὸν, καθ' ἂν χρόνον αἰετίζεται, ἂν πρέπει νὰ ὁπανδρευθῆ ἢ ὄχι, ὁ γάμος εἶναι ἀκίνητος· ἀφοῦ ὁμοῦ ἔχη κάμει τὴν ἀλογογὴν τῆς καὶ ἔχει ἐγγραφῆ εἰς τὸν κατάλογον τῶν καλογαυῶν, ἔχει ἤδη εἰσέλθει εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐγκρατείας διὰ τὴν ἀγωνισθῆ. Ποῖος θὰ τολμήσῃ λοιπὸν, ἔται ἤδη τὸ θέατρον ἔχει ἐτοιμασθῆ καὶ θεωροῦν μὲν ἀπὸ τὸν αὐρανὸν οἱ ἀγγελοὶ καὶ εἶναι ἀγωνοθέτης ὁ Χριστός, ὁ δὲ διάβολος μαινεται καὶ φρουμᾶζει καὶ εἶναι ἐτοιμος νὰ συμπλακῆ εἰς τὴν πάλην εἰς τὸ μέσον τοῦ στίβου, ποῖος λοιπὸν θὰ τολμήσῃ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ μέσον καὶ νὰ εἴπῃ: «Ἀπόφυγε τὸν ἐχθρὸν, ὑποχώρησε πρὸ τῶν κόπων, μὴ ἐπιχειρήσῃς νὰ τὸν συλλάβῃς, μὴ νεκτήσῃς οὕτε νὰ πκτήσῃς τὸν ἀντίπαλον, ἀλλὰ παραχώρησε εἰς αὐτὸν τὴν νίκην;». 3. Καὶ τί λέγω πρὸς τὰς παρθένας; Πρὸς τὰς χήρας δὲν δύναται κανεὶς νὰ τολμήσῃ νὰ ὠφώσῃ τὴν ἴδιαν κρουγὴν, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς λέγει ἐκεῖνα τὰ φοβερά λόγια: «Ὁταν καταληφθῶσι ἀπὸ τὴν σαρκίαν ἐπιθυμίαν ἀρανῆται ἡ ἀγάπη τῶν πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ θηλήσου νὰ ἐλθου εἰς γάμον, ἔχουν κατὰ κρίσιν καὶ καταδικῆν, διότι καταπέρονησαν τὴν πρώτην τῶν ὑπόσχων, ὅτι θὰ παρέμενον πιστοὶ καὶ ἀφωσιμῶμαι εἰς τὸν Χριστόν».¹¹³

ΕἰΣ ΠΟΛΙΝ ΧΗΡΑΝ ΚΑΙ ΕἰΣ ΠΟΛΙΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ
ΚΗΤΡΕΘΕΙ Ο ΠΑΥΛΟΣ ΝΑ ΓΙΑΝΑΡΧΙΟΝΤΑΙ.

ΑΘ' 1. Καὶ ὁμοῦ αὐτὸς αἰσιωτῶ: «Λέγω δὲ εἰς τοὺς ἄγαμους καὶ εἰς τὰς χήρας, ὅτι εἶναι καλὸν εἰς αὐτοὺς, ἐν μείνουσι, καθὼς καὶ ἐγώ. Ἐάν ὁμοῦ δὲν ἐγκρατεύονται, ἄς ἐλθου εἰς γάμον». Καὶ πάλιν: «Ἐάν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας τῆς, εἶναι ἐλευθέρη νὰ ὑπανδρευθῆ μὲ ὅποιον θέλει, ἀρκεῖ μόνον ὁ γάμος τῆς νὰ γίνη σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου».¹¹⁴ Πῶς λοιπὸν, ἀφοῦ τὴν ἀφῆκε ἐλευθέρην νὰ ὁπανδρευθῆ, ἀπὸ τὴν ἄλλην τὴν τιμαρεῖ, καὶ τὸν γάμον ποῦ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, τὸν κατακρίνει ὡς γινώσκοντος παρανομίας;

Μὴ φοβηθῆς, δὲν ἔνοει αὐτὸν τὸν γάμον, ἀλλὰ ἄλ-

113. Α' Τιμ. 5, 11-13.
114. Α' Κορινθ. 7, 8, 9, 39.

λου, καθὼς ἀκριβῶς, ἔταν λέγει «ἐάν ἡ ἄνομος κόρη ἐλθῇ εἰς γάμον, δὲν ἡμάρτησε».¹¹⁵ δὲν ὁμιλεῖ δι' ἐκείνην ποῦ ἔβη νῆθη, χάριν τῆς ἐγκρατείας, τὸν γάμον (διότι εἶναι εἰς ὄλους φανερόν, ὅτι αὐτὴ ἡμάρτησε καὶ μάλιστα ἀμαρτίαν ἀσυγχώρητον): ἀλλὰ τὸ λέγει διὰ τὴν ἄνομον κόρην, ἢ ὅποια ὁμοῦ ἀκόμη δὲν ἀπεφάσισεν, ἂν θὰ ἀκολουθῆσῃ τὸν γάμον ἢ τὴν παρθένοιαν, ἀλλὰ εὐδοκίεται εἰς τὴν μέσην αὐτῶν τῶν λογισμῶν ἔπει καὶ ἔδω χήραν ἔνοει τὴν γυναῖκα ποῦ ἀπλῶς δὲν ἔχει ἄνδρα καὶ δὲν ἔχει λάθει ἤδη μίαν συγκεκριμένην ἀπόφασιν, ἀλλὰ εἶναι ἀκόμη ἐλευθέρη νὰ ἐκλέξῃ καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο. Ἐκεῖ ὁμοῦ ἔνοει ἐκείνην, ποῦ δὲν ἔχει πλὴν τὴν ἐξουσίαν νὰ συνάψῃ πάλιν γάμον μὲ ἄλλον νομφίον, ἀλλὰ ἔχει εἰσέλθει μὲ τὴν θέλησὺν τῆς εἰς τὸν στίβον διὰ νὰ ἀποδυθῇ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐγκρατείας. 2. Διότι εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι χήρα καὶ νὰ μὴ κατατάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν καθιερωμένων χηρῶν, ὅταν δὲν ἔχη ἀποδεχθῆ ἀκόμη αὐτὸ τὸ ὄφισμα. Δι' αὐτὸ καὶ λέγει: «Χήρα ἄς κατατάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν χηρῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπ' ὅσον δὲν εἶναι μικρότερα τῶν ἐξήντα ἐτῶν καὶ ἐπ' ὅσον ὑπῆρξε σύζυγος ἐνὸς ἀνδρός».¹¹⁶ Αὐτὴν λοιπὸν ποῦ εἶναι ἀπλῶς χήρα τὴν ἀφῆκε νὰ ὑπανδρευθῆ, ἂν θέλῃ ἐκείνην ὁμοῦ ποῦ ὑπεσχέθη εἰς τὸν Θεόν νὰ μείνῃ διὰ παντὸς χήρα καὶ ἔπειτα ὑπανδρευθῆ, τὴν ἔκαμε μὲ τὸν Θεόν.¹¹⁷ δὲν ἔνοει λοιπὸν αὐτὰς, ἀλλ' ἐκεῖνας, ἔταν λέγει: «Ἐάν ὁμοῦ δὲν ἐγκρατεύονται, ἄς ἐλθου εἰς γάμον. Διότι προτιμώτερον εἶναι νὰ ἐλθῇ κανεὶς εἰς γάμον παρά νὰ φλέγεται ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας».¹¹⁸

Βλέπει, ὅτι ποῦθεν δὲν θαυμάζεται καθ' ἑαυτὸν ὁ γάμος, ἀλλὰ θεωρεῖται ἀναγκαῖος διὰ τὰς πορνείας, διὰ τὸν πειρασμὸν καὶ διὰ τὴν ἀκρασίαν; Διότι δὲν αὐτὰ προηγουμένως τὰ ἀνέφερε ἔδω δὲ, ἐπειδὴ τοὺς ἐκέντισε σφοδρῶς μὲ τοὺς ἀνεδιουμῶς, χρησιμοποίησεν ἠπιωτέρας λέξεις καὶ ἀποκαλεῖ τὸ ἴδιον πρᾶγμα ὀνομαζόμενον αὐτὸ ἔμπροσθεν καὶ φλόγα. 3. Ἄν καὶ οὕτε ἔδω παρέλεγε νὰ περάσῃ ὁ λόγος, χωρὶς νὰ κεντήσῃ τὸν ἀκρατῆν. Διότι δὲν εἶπε (ἄς

115. Α' Κορινθ. 7, 38.

116. Α' Τιμ. 5, 9.

117. Ἡ πρῆξι χριστιανικῆ Ἐκκλησίας εἶχε μίαν ὁργάνωσιν. Εἰς τὴν ὁργάνωσιν αὐτὴν αἱ χηραὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἐκτελεῖσαν τὴν ἑαυτῶν, ὅπως αἱ ἀκρίβειαι. Ὁ ἱερεὺς Χριστοδῶμος φιλολόγησε τὴν ὁργάνωσιν αὐτὴν. Περιφωρῶς ἀναφέρεται τὸ ἀριστοτελεῖ ἀδελφῶν, εἰς τὸ κοινωτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ἀναβλέψῃ ἡ χήρα Ὀλυμπίας.

118. Α' Κορινθ. 7, 9.

ὀπιθευόμενοι) «ἐάν ἀναγκάζονται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, ἐάν γυροφέρουν, ἐάν δὲν θύναται» δὲν εἶπε τίποτε ἀπὸ αὐτά, ποὺ ἀφοροῦν εἰς τοὺς πειρασμούς καὶ ἀξίους συγκύβητος ἀλλὰ τί εἶπε: «Ἐάν δὲν ἐγκρατεύονται», φράσις ποὺ ἀρμόζει εἰς ἀκείνους ποὺ δὲν θέλουν νὰ κοπιέσων καὶ νὰ ἐνεργοῦν κατὰ τῆς σαρκτικῆς ἐπιθυμίας ἀπὸ ραθυμίας. Δεικνύει δηλαδὴ, ὅτι ἐνὶ εἴναι εἰς τὸ χεῖρ των τὸ πρῶγμα, δὲν τὸ καταρθάνουν, διότι δὲν θέλουν νὰ ὑποδληθοῦν εἰς κόπους. Ἄλλ' ὅμως οὔτε πάλιν τοὺς τιμωρεῖ, οὔτε τοὺς κηρύσσει ἐνόχους, ἀλλὰ μόνον ἀφοῦ τοὺς ἀποστέρησεν ἀπὸ τοὺς ἐπαίτους, τὴν σφοδρότητα τῆς ἐπικρίσεως τὴν περιορίζει εἰς τοὺς λόγους, χωρὶς νὰ κἀνη πουθενά λόγον διὰ τὴν γέννησιν τέκνων, ποὺ εἶναι ἡ πλέον εὐπράστωτος καὶ ἀξιοσέβαστος πράξις τοῦ γάμου, ἀλλὰ ἀπεναντίας ὁμιλεῖ διὰ πύρωσιν καὶ ἀφασίαν καὶ διὰ πορνείας καὶ σατανικῶν πειρασμῶν καὶ συγχωρεῖ τὸν γάμον μόνον διὰ νὰ μὴ γίνωται: αὐτά.

4. Καὶ τί μὲ ταῦτα; θὰ εἴπῃ. Ἐφ' ὅσον μὲς ἀπαλλάσσει δι' αὐτὸ ἀπὸ κάθε τιμωρίαν, εὐκόλως θὰ ὑποφέρωμεν πάσον κατὰκρισιν καὶ πάντα ὀνειδιῶν ἄρακι νὰ δυναμέθα νὰ ἱκανοποιώμεθα καὶ νὰ ἀπολαύωμεν συνεχῶς τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν.

Τί λοιπὸν φέρε μου ἂν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τρυφώμεν καὶ νὰ ἀπολαυθώμεν τὴν ζωὴν, θὰ καρπονώμεθα μόνον τὸν ὀνειδιισμόν; Καὶ πῶς, λέγει, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ζώμεν μὲ τὰς ὀπολαύσεις, ἐφ' ὅσον ὁ Παῦλος λέγει «ἐάν ὅμως δὲν ἐγκρατεύονται, ὡς ἔθουν εἰς γάμον». Ναί, ἀλλὰ ἔκουσε καὶ τὴν συνέχισιν τοῦ Παύλου.

5. Ἐμοῦς δεῖ εἶναι προτιμώτερον νὰ ἔλθῃ καιεῖς εἰς γάμον παρὰ νὰ φιλοζῆται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ἀπειδέχης τὸ εὐχάριστον, ἐπίτηδες τὴν ἀδειον, θραύσας τὸν Ἀπόστολον διὰ τὴν συγκατάθεσίν του ἀλλὰ μὴ σταματήσης ἕως ἐδῶ, νὰ δεχθῆς καὶ τὰ ἐπίμμενα διότι καὶ τὰ δύο παραγγέλματα εἶναι τοῦ Ἰησοῦ. Τί λέγει, λοιπὸν, ἐν συνεχείᾳ; «εἰς ἀκείνους δὲ ποὺ ἔχουν ἔλθει εἰς γάμον, παραγγέλλω δεῖ ἔγω, ἀλλὰ ὁ Κύριος, ἡ γυναῖκα νὰ μὴ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς ἐάν δὲ συμβῇ νὰ χωρισθῇ, ὡς μείνη ἄγαμος, ἢ ὡς συμφυλιωθῇ μὲ τὸν ἄνδρα τῆς. Ἄλλὰ καὶ ὁ ἄνδρας νὰ μὴ ἀφήνῃ τὴν γυναῖκα του.»¹¹⁹

119. Α' Κορινθ. 7, 10-11.

Ἡ ΔΟΞΑΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΕἶΝΑΙ ΠΟΛΥ καὶ ΑΝΑΠΟΘΗΚΕΤΟΣ.

Μ'. 1. Τί γίνεται ὅμως, ἐάν ὁ ἄνδρας εἶναι ἄσχυρος, ἢ δὲ σὺζυγος μοχθηρῶς, κακόβουλος, φλύαρος, σπάταλος, πρῶγμα ποὺ εἶναι κοινὸν ἐλάττωμα ἄλλων τῶν γυναικῶν, γιμᾶτη ἀπὸ πολλὰς ἄλλας κακίας, πῶς θὰ ὑποφέρῃ αὐτὴν τὴν καθημερινὴν ἀθλίαν ἀκείνος ὁ ταλαίπαρος, τὴν ἀλαζονείαν, καὶ τὴν ἀδρανειότητα τῆς; Τί θὰ συμβῇ πάλιν, ἐν τούτωντιον αὐτὴ μὲν εἶναι κοσμία καὶ ἄσχυρος, ἀκείνος δὲ εἶναι θρασύς, ὑπερήφανος, ἀπότομος, φοντασιμένος πολλὸ ἀπὸ τὰ χρήματα, ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν σὺζυγῶν του τὴν θεῖ ὡς δούλην, καὶ ἀπέναντι τῆς συμπεριφέρεται μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ποὺ συμπεριφέρεται καὶ πρὸς τὰς ὑπηρετίας του, πῶς τότε θὰ ὑποφέρῃ ἢ σὺζυγος αὐτὴν τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν διαίτητά; Καὶ τί θὰ συμβῇ, ἐν συνεχῶς τὴν ἀποστρέφεται καὶ ἐπιμένη διὰ πωτὸς εἰς αὐτὴν τὴν συμπεριφορὰν του;

Νὰ ὑποφέρῃ, λέγει, ἄλλῃ αὐτὴν τὴν δουλείαν: διότι, ἐταν ἀποθάνῃ, τότε μόνον θὰ εἶσαι ἐλευθέρη. Ἐν ὅσω ὅμως θὰ ζῇ κατ' ἀνάγκην ἐν ἐκ τῶν δύο, θὰ κἀμινῃ ἢ δηλαδὴ θὰ τὸν διαπλάσῃ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ θὰ τὸν καλύτεροῦσης, ἢ ἐάν ταῦτο ἀποδειχθῇ ὀδύνητον, θὰ ὑπομένης μὲ γενναϊότητα αὐτὸν τὸν ἀσχημικτὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀσυνθροκόλογητον παντοτεινὴν μάχην.

2. Καὶ πέρα πάκου μὲν ἔλεγε ὡς μὴ ἀποστέρῃ ὁ ἄνδρας τὸν ἄλλον ἀπὸς ἐάν πράττετε ταῦτο ἀπὸ συμφωνίου προκαίρωσ. Ἐδῶ ὅμως καὶ ἄται ἀκόμη χωρισθῇ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν τῆς, τὴν προτάσσει νὰ ἐγκρατεύεται τοῦ λοιποῦ. Διότι, λέγει «ὡς μὲν ἄγαμος ἢ δε συμφυλιωθῇ πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς»¹²⁰ θάλας, πῶς ἔχει ἀποκλεισθῇ μεταξὺ δύο πολιῶν. Ἡ δηλαδὴ πρέπει νὰ ὀπομένη τὴν σφοδρότητα τῆς ἐπιθυμίας ἢ, ἂν, δὲν τὸ θέλῃ αὐτὸ, πρέπει νὰ κατακεῖ τὸν τύραννόν τῆς καὶ νὰ δίδεται εἰς ἀκείνον νὰ τὴν κἀνῃ δεῖ θέλει, εἴτε νὰ τὴν κυτῶν περισσότερο ἢ νὰ τὴν περιλούξῃ μὲ ὕδεις ἢ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὴν καταφρόνησιν τῶν ὑπηρετῶν, εἴτε ἄλλο παρόμοιον. 3. Διότι οἱ ἄνδρες μηχανεύονται πολλοὺς τρόπους, ἐταν θέλουν νὰ τιμωροῦν τὰς γυναῖκας των. Ἐάν πάλιν δὲν θέλῃ νὰ τὸ ὑποφέρῃ, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀσκηῖ τὴν ἀκαρτίαν ἐγκράτειαν. Καὶ λέγω τὴν ἀκαρτίαν, ἐπειδὴ δὲν στήριζεται εἰς τὴν ἀρμόζουσαν ὑπόθεσιν διότι δὲν γίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ἀγισιώσης, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀγῆν πρὸς τὸν ἄνδρα. «Ἄς

120. Α' Κορινθ. 7, 11.

μείνη —λέγει— σήματος ή, ως συμφιλίωσθ με τον άνδρα. Τι θα γίνει λοιπόν αν δεν θέλη να συμφιλίωσθ ποτέ; Έχει δευτέραν λύσιν και δυνατότητα λυτρώσεως. Ποιον; Γεράμενε τον θάνατόν του.

4. Διότι όπως η παρόνοσ δεν επιτρέπεται ποτέ να έλθη εις γάμον, επειδή ζή πάντα ο Νυμφίος της και είναι άθάνατος; ούτως ή θγάμος τότε μόνον δύναται να έλθη εις νέον γάμον, όταν ο άνδρας της αποθάνη. Διότι, εάν επιτρέπεται και ενώ ακόμη ζή ο άνδρας της, αυτή να μεταπηδών από τον πρώτον εις άλλον άνδρα και πάλιν εις τρίτον, τότε τί χρειάζεται πλέον ο γάμος, όταν οι άνδρες θα χρησιμοποιούν άδικαίρως τας γυναίκας των και γενικά όλοι θα άνεμεγγύνοντα σαρκικά με άλλας; Και πώς δεν θα καταστρέφεται και εις τή άνδρόγυνα ή άμοιβαία συζυγική έλξις, όταν σήμερον ό ένας άνδρον ό άλλος και πάλιν άλλος έπληρωσε με τήν ίδιαν γυναίκα (ως να ήτο κοινή);¹⁹¹ Δικαίως λοιπόν ό κύριος αυτό τό ώνόμασε μοιχείαν.

ΔΙΑΤΙ Ο ΘΕΟΣ ΕΒΕΤΡΕΨΕΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΙΟΥΔΑΙΟΥΣ
ΝΑ ΔΙΑΘΗΝ ΔΙΑΣΤΙΘΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΩΝ.

ΜΑ' 1. 'Αλλά πώς επέτρεψε τούτο εις τους Ιουδαίους; Διά τήν ακληροκαθήν, τήν άπανθρωπίαν των και διά να μη γαμίουν τας οικίας των από συγγενικά αίματα. Διότι τί ήτο προτιμότερον, επεί μου, ή γυναίκα που έμοιγή να εκδώσθ ή να αφισγη εντός της οικίας; Διότι αυτό θα εκαμνω, εάν δεν τους επέτρεπτο να τήν εκδώσουν. Διά τούτο λέγει «εάν μοιγή τήν γυναίκα σου, να τήν αποπέμψης».¹⁹² Όταν δε συζητή με τούς έπαικείς, εις τούς όποιους δεν επιτρέπει ούτε να άρχίζονται, τί λέγει; «Εάν δε χωρισθ, ως μείνη άγαμος».¹⁹³ Βλέπετε λοιπόν τον καταναγκασιόν, τήν απαραίτητον δουλείαν, τον δεσμόν του γάμου, που περιβάλλει και τούς δύο; Διότι, πράγματι, ό

191. Ένωσθη ό ιερής Χριστούσεως διαμεριμένται: τού άδελφάτου του γάμου. Παρατρέπει δέ εις ή δουκεύτης διασώσεως του γάμου κατατρέπεται τήν άμοιβαίαν σφαιρικτήν έλξις, δηλαδή αυτήν τούτην τήν ψυχολογικήν έλξις του γάμου και συνρίζει τήν θηκικήν προσωνομασία της γυναίκας. ήτις καταπό να είναι «ήμερον μόν τούτου, αήριον δέ εκάστου, και πάλιν άλλων», δηλαδή κοινή και ήτοιρα.

192. Πρόκειται περί συννεκτικής άποδοσεως του χωρίου του άευτεροννομίου 24, 1: «Εάν δε τις λάθη γυναίκα και συννεκίση αυτήν, και έσται, εάν μη έλρη γάμον ένωστικόν αυτής. εις αήριον έν αυτή άρχεται πάτρημα, και γράφει αυτήν εις τήν οικίαν αυτού και δόσει εις τας χείρας αυτής και έμπορεύεται αυτήν εις τή οικίαν αυτού».

193. Α' Κορινθ. 7, 11.

γάμος είναι δεσμός, όχι μόνον λόγω του πλήθους των φροντίδων, ούτε διά τας καθημερινάς λύπας, αλλά διότι αναγκάζει τούς συζύγους να ύπακούουν ό εις εις τον άλλον βαρύτερον και από κάθε δούλου. 2. «Ο άνδρας, λέγει ως είναι έξουσιαστής της γυναίκας».¹⁹⁴ Και ποίον είναι τό κέρδος από αυτήν τήν δεσποτειαν του άνδρος; Αφού αυτόν τον κάμνει πάλιν δούλον τής έξουσιασμένης, έπισησεως μίαν παράδοξον άντιστάθμισιν δουλείας. Και όπως ακριβώς τα πόδια των φυγάδων έχουν δεσμή τό καθένα χωριστά, άλλα επί πλέον έχουν δεσμή και τό δύο μαζί με μίαν μικράν άλυσίδα, που συνδέεται και από τό δύο άκρα με τό δεσμά, ώστε να μη δύναται να διαφύγειν ελεύθερα, επειδή τό ένα αναγκάζεται να ακολουθή τό άλλο. Κατά τον ίδιον τρόπον και οι ψυχή των συζύγων έχουν μίαν και τας ίδιαιτέρας των φροντίδας, καταπιέζονται όμως και από τήν άνάγκην του άμοιβαίου δεσμού, που τούς πύγει χειρότερα από όποιαδήποτε άλυσίδα και άφαιρεί τήν ελευθερίαν και των δύο, επειδή δεν δώσε τήν έξουσίαν εις τον ένα διά παντός, άλλα τήν διαιρίσασεν και εις τον ένα και εις τον άλλον.¹⁹⁵ Πού είναι λοιπόν αυτοί, που είναι έτοιμοι να ύπομείνουν κάθε μορφής καταθίκην διά τήν παρηγορίαν τής ήθους;

3. Διότι δεν άκρωτηριάζεται και όλιγον ή ήθονή, όταν συχνά έξουδεύεται άρκτός χρόνος εις τας μεταξύ των φιλονεικίας και δυσσεκειας. Και αυτή ή δουλεία, που ύποχρώνει τον ένα να ύπομείνη, παρά τήν θέλησιν του, τήν μοιχίαν του άλλου, είναι ικανή να έπικολίση όλην τήν αισθησιακήν τρυφερότητα. Διά τούτο ό μακάριος εκείνος πρώτον μόν άνέστειλε τήν όρην προς τήν έπιθυμίαν με έλεγκτικώς λόγους περί πορνικιών και άκρασίας και ερωγώσεων από τήν έπιθυμίαν. 'Αλλά μόλις άντελήθη, ότι ό έλεγκτικός λόγος έράνη εις τούς πολλούς άσημαντας, προσέθεσε διά να τούς αποτρέψη ακόμη ισχυρότερον έπιχείρημα, διά τό όποιον και οι Μάθηται του Κυρίου ήναγκάσθησαν να ειπουν «τότε δεν συμφέρι να ύπανδρεύεται και νεις».¹⁹⁶ Αυτό σημαίνει, ότι αδελφί των έγγάμων είναι κύριος του εαυτού του. Και δεν τό προτείνει αυτό υπό μορφήν παραινεσεως και συμβουλής, άλλα ως ύποχρεωτικήν προσαγήν και έντολήν. Τό να έλθωμεν εις γάμον ή να μη

194. Γεννά. 3, 16.

195. Έξάφεται ένωσθη, από τού ιερής Χριστούσεως, καιτοι άρνητικως, ή έν τού γάμου Ιουδαίαν του άνδρος και της γυναίκας.

196. Ματθ. 19, 10.

Ελθόμεν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας· τὰ μετὰ τὸν γάμου ὁμοῦς δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ ὅτε τὸ θέλομεν εἶτε ὄχι εἶμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὑποφέρωμεν τὴν δουλείαν.

4. Διατί ὅρα γε; Διότι ἐπροτιμήσαμεν αὐτὴν τὴν ὁδὸν ὄχι ἀπὸ θύσαν, ἀλλὰ θεληματικῶς ὑποβλήθημεν εἰς αὐτὸν τὸν ζυγόν, γνωρίζοντες πολὺ καλὰ τὰ δικαιώματα αὐτῆς καὶ τοὺς νόμους. Κατόπιν, ἀφοῦ ὁμίλησε δι' ἑκείνας, ποὺ ἔχουν ἀπίστους συζύγους καὶ ἀνέλυσε μὲ ἀκρίβειαν τὰς ἑς τοῦ γάμου ὑποχρεώσεις καὶ παρενόθελε τὸν λόγον διὰ τοὺς δούλους καὶ ἀφοῦ παρηγόρησεν αὐτοὺς ἀρκετὰ διὰ νὰ μὴ περιορίσουν τὴν πνευματικὴν εὐγένειαν ἕνεκα αὐτῆς τῆς δουλείας, μεταβαίνει κατόπιν εἰς τὸν λόγον τῆς παρθενίας. Ἐνα θέμα ποῦ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τὸν ποιοῦσε καὶ ὀσπευθεὶ νὰ τὸ μεταδώσῃ, τὸ ἐγέννησε δὲ τώρα, διότι δὲν ἀντιζεῖ νὰ τὸ ἀποσιωπήσῃ οὔτε κατὰ τὴν ὁμίλιαν τοῦ περὶ γάμου. 5. Συντόμως δεθαίως καὶ συμπτυματικῶς, ἀλλ' ὅμως παρενόθελε αὐτὸ καὶ εἰς ἐκείνην τὴν συμβουλήν. Καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν μέθοδον, ἀφοῦ προεγύμνασε τὴν ἀκοὴν καὶ προετοίμασε τὴν σκέψιν των, εἰσέρχεται πλέον ἀριστα εἰς τὸ περὶ παρθενίας θέμα. Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ τὴν συμβουλήν πρὸς τοὺς δούλους («Ἔχετε ἐξαγορασθῆ ἀπὸ τοῦ Κυρίου μὲ τίμημα ἀνεκτίμητον» — λέγει — «μὴ γίνεσθε δοῦλοι τῶν ἀνθρώπων»¹⁹⁷), ἀφοῦ μᾶς ὑπενθύμισε τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κυρίου καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐσηκώσε καὶ ἀνύψωσε τὰς διανοίας ὅλων ἕως τὸν αὐρονόν, τότε καὶ περὶ παρθενίας ὁμιλεῖ μὲ τοὺς ἑξῆς λόγους: «Διὸ δὲ τὰς παρθένας δὲν ἔχω ἐντολὴν τοῦ Κυρίου· δίδω μόνον γνώμην ὡς ἀνθρώπου ποῦ ἔχω ἐλεηθῆ ἀπὸ τὸν Κύριον διὰ νὰ εἶμαι διδάσκαλός σας ἀξιόπιστος»¹⁹⁸. «Ἄν καὶ διὰ τοὺς πιστοὺς συζύγους, ποὺ ἔχουν νυμφευθῆ μὲ γυναῖκα ἀπίστου, χωρὶς νὰ ἔχῃς (ὁ Παῦλε) βίαν ἐντολὴν μὲ πολὺ κύρος ἐνομοθέτησε γράφων τὰ ἑξῆς: «Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς ἄγαμους ἐγὼ λέγω, ὡς Ἀπόστολος, καὶ ὁ ὄχι κατ' εὐθειαν ὁ Κύριος· ἂν κενὸν ἀδελφός Χριστιανός ἔχει γυναῖκα ἀπίστην, ποῦ τὴν ἔπηρε πρὶν νὰ πιστεύσῃ καὶ αὐτός, δεχεταιὶ δὲ μὲ προθυμίαν νὰ κατοικήσῃ μαζί του, ὡς μὴ τὴν διώξῃ»¹⁹⁹. 6. Διατί λοιπὸν δὲν ἀποφαινεῖς μὲ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ διὰ τὰς παρθένας; Διότι περὶ αὐτοῦ ὁ Χριστός φανερώς θελομέτησε, ἐπιτοκῶν τὸ πρᾶγμα νὰ λάβῃ τὴν μορφήν ὑποχρεωτικῆς ἐντολῆς. Διότι τὰ ἄσπι-

197. Α' Κορινθ. 7, 23.

198. Α' Κορινθ. 7, 25.

199. Α' Κορινθ. 7, 12.

ος ἤμπορεῖ νὰ παραδεχθῆ καὶ νὰ δώσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὸν λόγον αὐτὸν τῆς ἀγαπίης, ὡς προχωρήσῃ²⁰⁰ ἀφήνει τὸν ἀκραστὴν ἐλευθέρων νὰ ἐκλέξῃ. Ὁμιλῶν μὲν διὰ τὴν ἐγκράτειαν λέγει: «θέλω νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄκροατοι, ὅπως εἶμαι καὶ ἐγὼ»²⁰¹· δηλαδὴ νὰ ἐγκρατεύονται. Καὶ πάλιν: «λέγω δὲ εἰς τοὺς ἀγάμους καὶ τὰς χήρας, ὅτι εἶναι καλὸν εἰς αὐτοὺς, εἴναι μείνου, ὅπως μὲν καὶ ἐγὼ»²⁰². Εἰς δὲ τοὺς λόγους διὰ τὴν παρθενίαν ποιεῖται δὲν ἐπρόβαλε τὸν ἑαυτόν του. Δι' αὐτὸ καὶ πολὺ μετροπιαθῆς καὶ μὲ πολλὴν ἐπιφύλαξιν ὁμιλεῖ· διότι οὔτε ὁ ἴδιος δὲν εἶχε καταρῶσαι τὸ πρᾶγμα.²⁰³ Δὲν ἔγω, λέγει, πρόσταγμα.

7. Ἀφοῦ πρῶτον ἐπρόταξε τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως ἀλογῆς καὶ ἐξησφάλισε τὴν καλὴν γνώμην τοῦ ἀκραστοῦ, τότε ἐπροχώρησε πρὸς τὴν συμβουλήν. Διότι ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τῆς παρθενίας καὶ μόνον νὰ λεχθῆ, ἀμέσως παρουσιάζει τὸν πολὺν κόπον, μὲ τὸν ὅποιον εἶναι συνηθασμένη, διὰ τοῦτο δὲν ἐσπευσεν ἀμέσως εἰς τὴν συμβουλήν, ἀλλὰ ἀφοῦ προηγουμένως ἰκανοποίησε τὸν νοητήν μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως ἀλογῆς καὶ κατέστησε τὴν ψυχὴν τοῦ πρόθυμου καὶ εὐκολοχαλίνωτου, τότε πλέον εἰσέρχεται τὸ θέμα. Ἦκουσας παρθένοιον, ἕνα ὄνομα ποῦ σημαίνει πολλοὺς κόπους καὶ ἰδρώτας. Μὴ φοβηθῆς; δὲν ἀποτελεῖ ἐπιταγὴν, οὔτε ἔχει τὸν χαρακτῆρα ὑποχρεωτικῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ ἐκείνους ποὺ ἀναβόηονται αὐτὴν μὲ τὴν ἐλευθέρων των θέλησιν τοὺς ἀνταπεῖλει μὲ τὰ ἴδικά της καλά, στεφανώνουσα τὸ κεφάλι των μὲ τὸν χαρμόσυνον καὶ πλεγμαίνον μὲ τὰ ἀραιότερα ἀσθη στεφάνων, ἐνῶ ἐκείνους ποὺ παραποιεῖται ἀπὸ τὴν προσπάθειαν καὶ δὲν θέλουσι νὰ τὴν ἀκολουθήσουν οὔτε τοὺς τιμᾶσι οὔτε τοὺς ἀναγκάζει περὶ τὴν θέλησιν των, νὰ πράξουν ταῦτα. 8. Καὶ ὄχι μόνον μ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατέστησε τὸν λόγον εὐχάριστον καὶ καθελοφορτικόν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ χάρις αὐτῆ δὲν ἀνήκει εἰς αὐτόν, ἀλλὰ εἰς τὸν Χριστόν. Διότι δὲν εἶπε «περὶ τῶν παρθένων δὲν διατάσσω», ἀλλὰ εἶπε «δὲν ἔχω διαταγὴν ἀπὸ τοῦ Κυρίου», ὡς νὰ ἔλεγε: «Ἐάν ἐγὼ κινουμένος ἀπὸ ἀνθρώπινους σκέψεις σὰς συνεβούλευον αὐτὰ, δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχετε θάρρος ἐπειδὴ ὁμοῦ αὐτὸ εἶναι κρίσις τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐγγύησις τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἀσφαλισμένη. Τὴν μὲν ἐξουσίαν νὰ δίδω τοιαύτας ἐπιταγὰς δὲν

200. Ματθ. 19, 12.

201. Α' Κορινθ. 7, 8.

202. Ἐνθ' ἀνοκτάρα.

203. Τὴν ἴδιαν ἀντιμετῶς ὁ ἱερός Χριστοστας δὲν εἶναι σοφός.

τὴν ἔγω, ἐὰν ὄμως θέλετε, ἀκοῦσατέ με ὡς σὺμβουλόνας· γνῶμην δίδωμ — λέγει — ὡς ἄνθρωπος, ποῦ ἔχει ἐλευθερία ἀπὸ τὸν Κύριον νὰ εἶναι πιστός.

9. Καὶ ἀξίζει νὰ θαυμάσωμεν ἐξ ὧν τὴν πολλὴν εὐστροφίαν καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ μακαρίου Παύλου, καὶ πῶς, ἐνῶ εὐρέθη ἐν μέσῳ δύο ἀνεγκάκων καὶ ἀντιθέτων καταστάσεων, δηλαδὴ, ἀπ' ἑνὸς μὲν νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἑαυτὸν του κατὰ τὸν τρόπον ποῦ θὰ ἔκανε εὐπρόσδεκτον τὴν συμβουλήν καὶ ἀπ' ἑτέρου νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἔπαρσιν, διότι καὶ ὁ ἴδιος εὐρίσκειτο ἔκτος τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, μὲ ὀλίγας λέξεις τὸ ἐπέτυχε καὶ τὰ δύο. Διότι μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, ὡς ἄνθρωπος, ποῦ ἔχει ἐλευθερία ἀπὸ τὸν Θεόν· οὐσιαστικῶς τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ πάλιν τὴν ἴδιαν στιγμὴν ταπεινώνει καὶ συμμαζεύει τὸν ἑαυτὸν του, διότι δὲν τὸ ἐπρότεινε ὑπὸ τὴν λαμπρότερον του ἰδιότητα, (δηλαδὴ τοῦ Ἀποστόλου).

Η ΤΑΠΕΙΝΟΦΟΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ.

ΜΒ'. 1. Διότι δὲν εἶπε «ὡς δίδω γνῶμην», ὡς ἄνθρωπος, ποῦ ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἤξωκε νὰ γίνῃ κήρυξ τῶν ἔθνων, ὡς νὰ μοῦ ἀνέθεσε τὴν ἰδικήν σας προστασίαν διὰ νὰ εἶμαι διδάσκαλος καὶ καθοδηγητὴς σας. Ἀλλὰ τί εἶπε; ὡς ἄνθρωπος, ποῦ μὲ ἤλπισε ὁ Θεός, λέγει, «διὰ νὰ εἶμαι πιστός» προβάλλων ἴσως τὸ ὀλιώτερον. Διότι τὸ νὰ εἶναι μόνον πιστός εἶναι ὀλιώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι διδάσκαλος τῶν πιστῶν. Ἀνακαλύπτει ἐπίσης καὶ ἄλλην ταπεινωσίν. Ποῖον; Δὲν εἶπε: «ἐπειδὴ εἶναι πιστός», ἀλλὰ «ἐπειδὴ μὲ ἤλπισεν ὁ Θεὸς νὰ γίνω πιστός». Μὴ νομίζετε δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀποσταλὴ μου καὶ τὸ κήρυγμα καὶ ἡ διδασκαλία μόνον εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, διότι καὶ ἡ ἴδια ἡ πίστις μου προήλθεν ἀπὸ τὴν εὐσπλαγγίαν αὐτοῦ. Δὲν ἤξωδην νὰ γίνω πιστός, ἐπειδὴ ἤμουν ἄπιστος, ἀλλὰ ἐπειδὴ μόνον καὶ μόνον μὲ ἤλπισεν ὁ Θεός· ἡ δὲ εὐσπλαγγία προέρχεται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ὅχι ἀπὸ τὴν ἴδιαν τοῦ ἀνθρώπου. 2. Ὅστε ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ἦτο ὑπερβολικὰ πολὺ εὐσπλαγγνος, ὅχι μόνον ἀπόστολος ἀλλὰ οὔτε πιστός δὲν θὰ ἤδυσάμην νὰ γίνω ποτέ. Ἐἴθε εὐγνωμοσύνην δοῦλου καὶ καρδίαν συντρετρυμμένην; Πῶς δὲν ἀποδίδει εἰς τὸν ἑαυτὸν του τίποτε περισσώτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τοῦτο, ποῦ ἦτο καινὸν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους μαθητάς, δηλαδὴ ἡ πίστις, δὲν λέγει ὅτι εἶναι ἰδικὴ του ἀρετὴ. ἀλλὰ καρπὸς τῆς εὐσπλαγγνίας καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· ὡσάν νὰ ἔλεγε μὲ τὸν τρόπον αὐτόν: Μὴ περιφρονῆσατε νὰ δεχθῆτε ἀπὸ ἐμένα συμβουλήν, διότι καὶ

ὁ Θεὸς δὲν μὲ ἔκρινε ἀνόμιον τοῦ ἔλεους Του. Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ συμβουλή μου εἶναι γνώμη, ὅχι ἐπιταγή. Διότι συμβουλεύω, δὲν νομοθετῶ. Τὸ νὰ παρουσιάσῃ δὲ κανεὶς τὰ συμφέροντα εἰς τὸν καθέναν καὶ νὰ τὰ προσβάλλῃ, κανεὶς νόμος δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐπιβιβάσῃ, ὅταν τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν αἰτήσιν τῶν ἀκούστων, ὅπως ἀπὸ σας τώρα. «Νομίζω» λοιπὸν λέγει, «ὅτι τοῦτο εἶναι καλόν». Βλέπετε πάλιν πόσον ἥπιος εἶναι ὁ λόγος καὶ ἀπηλλαγμένος ἀπὸ κάθε ἐπιτακτικότητος; Ἄν καὶ ἤθύνοντο νὰ ἐμιλήσῃ ὡς ἐξῆς: Ἐπειδὴ ὁ Κύριος δὲν ἐπέβαλε μὲ ἐντολήν τὴν παρθεσίαν, διὰ τοῦτο δὲν τὸ πράττω οὔτε ἐγώ. Ἀλλὰ ὄμως σὺς συμβουλεύω καὶ σας παρακῶ νὰ τὴν ἐπιδικήσῃτε μὲ ἕηλον, διότι εἶμαι ἰδικός σας ἀπόστολος. 3. Ὅπως ἀκριβῶς ἔλεγεν ἀργότερον, ὅταν ἀπεμύνητο πρὸς αὐτούς: «Ἐὰν δὲν εἶμαι ἀπόστολος δι' ἄλλους εἶμαι ὀπωδηήτοτε διὰ σας». 124 Ἐδῶ ὄμως δὲν λέγει τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ χρησιμοποιοῖ τὰς λέξεις μὲ μεγάλην φειδῶ καὶ ἀντὶ τοῦ «συμβουλεύω» λέγει «δίδω γνῶμην», ἀντὶ τοῦ «ὡς διδάσκαλος σας» λέγει «ὡς ἐλεηθεὶς ἀπὸ τὸν Κύριον νὰ γίνω πιστός». Καὶ ὡσάν νὰ μὴ ἐφθονον ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ καταστήσουν τὸν λόγον περισσώτερον μετριοπαθῆ, ὅταν ἀρχίξῃ νὰ συμβουλεύῃ περιρίζει πάλιν τὴν αὐθεντικότητα καὶ δὲν διατυπώνει ἀπλῶς τὴν ἀποφίν του, ἀλλὰ προσθέτει καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πράγματος: «Νομίζω», λοιπὸν, «ὅτι αὐτὸ εἶναι καλόν ἐξ αἰτίας τῆς τωρινῆς ἀνάγκης». 125 Ἄν καὶ, ὅταν ὠμίλει περὶ ἐγκρατείας οὔτε τὸ «νομίζω» ἔθεσε οὔτε κομμίαν ἄλλην αἰτιολογίαν, ἀλλὰ εἶπεν ἀπλῶς «Εἶναι καλόν εἰς αὐτούς, ἐὰν μένουν, ὅπως μένω καὶ ἐγώ». Ἐδῶ ὄμως λέγει: «Νομίζω ὅτι εἶναι καλόν διὰ τὴν τωρινὴν ἀνάγκην». Καὶ πράττει τοῦτο, ὅχι διότι ἔχει ἀμφιβολίαν διὰ τὸ πρᾶγμα. Κάθε ἄλλο: ἀλλὰ διότι ἤθελε νὰ θέσῃ ὅλα εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκούστων. Διότι αὐτὸς εἶναι σύμβουλος· ὅχι ἀκείνος ποῦ ἀποφασίζει ὁ ἴδιος δι' ὅσα προτείνει, ἀλλὰ αὐτὸς ποῦ ἀφήνει ὅλα εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκούστων του ν' ἀποφασίσουν.

ΠΟΙΩΝ ΑΝΑΓΚΗΝ Ο ΠΑΥΛΟΣ ΟΝΟΜΑΖΕΙ ΕΝΕΚΕΤΕΩΝ.

ΜΓ'. Ποῖαν δὲ ἀνάγκην ἐνοεῖ ἐδῶ; Ἀρὰ γὲ τὴν προερχομένην ἀπὸ τὴν ἴδιαν τὴν φροσίν; Οὐδόλως. Διότι κατὰ πρῶτον, ἐὰν ἀνεφέρετο εἰς αὐτήν, θὰ ἐπετύγχανε τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ, ποῦ ἐποδύωκε μὲ τὴν ἐνόμησίν αὐτῆν. Ἐ-

124. Α' Κορινθ. Β, 3.
125. Α' Κορινθ. 7, 26.

πειθῆσαι θέλουσι νὰ εἰδῶσι ἐν γάμῳ, αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἀνάγκην ἐπικαλοῦνται ἐπιμόνως. Δεύτερον δὲν θὰ τὴν ὠνόμαζε «παρηνίην». Ἐπειδὴ δὲν παρουσιάζεται κόρα διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ ἐρυτεύθη βαθεῖα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ παλαιότερον μὲν ἦτο διακρίτως καὶ ἀκαταστάσιμος. Ὅτι δὲμος ἦλθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἡ ἀρετὴ προώθησε, τότε καὶ αὐτὴ ἢ ἐκ τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατὰσθη εὐκολοκωκίτης. Ὅποτε δὲν κἀμνεὶ λόγον δι' αὐτήν, ἀλλὰ κἀμνειν ἄλλην ὑπεκρίσεται πολυπλακῶν καὶ πολυμορφῶν. Ποία λοιπὸν εἶναι αὕτη; Ἡ ἀθεοπαθὴς καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Διότι εἶναι τὴν ἢ σύγχυσις, τὴν ἢ τυρανία τῶν φροντίδων, τὴν ἢ ἐκ τῶν προβλημάτων τοῦ θίου ταραχῆ, ὥστε καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ πολλῶς ὁ ἔγγαμος ἀναγκάζεται νὰ ἀμαρτάνῃ καὶ νὰ σφάλῃ.

ΕΠΙΚΟΛΩΤΕΡΑ ΚΑΝΕΙΣ ΚΕΡΑΙΣΗ ΤΗΝ ΒΑΣΙΑΣΙΑΝ
ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΗΝΙΑΝ, ΠΑΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ.

ΜΔ'. Διότι εἰς τὴν παλαιὰν ἐποχὴν δὲν εἶχομεν τόσον αὐστηρὸν μέτρον ἀρετῆς· ἀλλὰ τότε ἐπιτρέπετο καὶ ν' ἀποκρούσῃ τὸν ὀδοῦντα, καὶ νὰ ὕβριση τὸν ὀδιστὴν, ἐπιτρέπετο νὰ συγκεντρώσῃ πλοῦτην καὶ νὰ ὀρεξέσῃ ἀληθινὰ καὶ νὰ θγάλλῃ ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ νὰ μισήσῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ ὅτε ὄπῃρκεν ἐμπόδιον νὰ εἴη κανεὶς εἰς τὴν τρυφήν, ὅτε νὰ ὀργίζετο, ὅτε τὴν μίαν γυναῖκα νὰ ἀκείωκῃ καὶ εἰς τὴν θέσιν τῆς νὰ λαμβάνῃ ἄλλην. Καὶ οὐ μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ ὁ νόμος ἐπέτρεπε νὰ ἔχηται ταυτοχρόνως καὶ δύο γυναῖκας καὶ ὄπῃρκεν μεγάλη συγκατάθεσις καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θέμα καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα. Μετὰ δὲ μὴ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ ἡ ὁδὸς ἔγινε κατὰ πολὺ στενωτέρα οὐ μόνον μὲ τὸν περιορισμὸν τῆς ἀπεριορίστου αὐτῆς ἐλευθερίας εἰς ὅλα αὐτὰ, ποῦ ἀνεφέρομεν καὶ τὴν περικοπὴν τῆς ἰδικῆς μας ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ διότι εἰμεθα ὑποχρεωμένοι διὰ τοῦ γάμου νὰ ἔχωμεν μέσα εἰς τὸ σπίτι μας διαπαντὸς τὴν γυναῖκα, ἢ ὅποια πολλῶς μᾶς ἐπιβάλλει καὶ μᾶς ἀναγκάζει καὶ, παρὰ τὴν θέλησιν μας, νὰ ἀμαρτανῶμεν εἰς πολλὰ ἢ, ἀν θέλῃ ὁ ἄνδρας νὰ τὴν ἐκείωξῃ δὲ πρέπει νὰ ἀποβίξῃ δι' εἶναι ἔνοχος μοιχείας.

2. Καὶ οὐ μόνον ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἡ ἀρετὴ ἔγινε εἰς ἡμᾶς δυσκολοκοπώρρωτος, ἀλλὰ καὶ ἀν ἄκομη ἡ σύζυγος ἔχη μολίς ὑποφερτὸν χαρακτῆρα, τὸ πλῆθος τῶν φροντίδων δι' αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα τῆς, ποῦ μᾶς περικυκλώνει, εἶναι τόσον μεγάλο, ὥστε δὲν μᾶς ἐπιτρέπη οὐδὲ κατ' ἐ-

λάχιστον νὰ ὀφώσωμεν τὸ ἐλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ ἀπὸ παντοῦ καταδυθεῖ τὴν ψυχὴν μας, ὡς ἂν ἴδῃ, ποῦ μᾶς στριφογυρᾷ. Πρόσκει λοιπὸν ἐπιθυμῆν ὁ ἄνδρας νὰ εἴη τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀκίβητον ζωὴν τοῦ ἰδίου· ὅταν δὲ μὴς ἴδῃ νὰ περικυκλώνεται ἀπὸ τέκνα καὶ ἀπὸ μίαν γυναῖκα πολυδάπανον, τότε καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ρίπτει εἰς τὴν περπέτειαν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Καὶ ὅταν πλέον πῆσῃ ἀεὶ μέσα εἶναι ἄδύνατον ν' ἀπαριθμῶμεν εἰς ὅσα κατ' ἀνάγκην ἀμαρτήματα δὲ ὑποπέσῃ, ὅταν ὀργίζετο, ὅταν ὀρεξέται, ὅταν κακολογῇ, ὅταν ὑπακούεται, ἄλλως δὲ πράξει ὅταν ἐκείλῃ χαριστικὰ καὶ ἄλλως ἀπὸ ἀντιπάθειαν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους τοῦ. Διότι πᾶς εἶναι δυνατόν, ὅταν περιστρέφεται εἰς τὴν εἰσὴν καὶ ἐπιθυμῆν νὰ ἀνοδεύῃ μέσα εἰς αὐτήν, νὰ μὴ ἀνοκατεῖθῃ μὲ πολὺ ῥυθμὸν ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα αὐτὰ; Ἀλλὰ καὶ ἀν ἐξέτασῃ κανεὶς τὰ ὀικονομικὰ προβλήματα, θὰ τὰ εὕρῃ γεμῆτα ἀπὸ τὴν ἴδιαν καὶ μεγαλύτεραν ἄκομη δυσκολίαν ἐξ αἰτίας τῆς γυναικός. Διότι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ μεριμνῆ πολὺ καὶ διὰ πολλὰ προβλήματα, ἀπ' τὰ ὅποια θὰ ἦτο ἀπηλλαγμένος ὁ ἄνδρας, ἐάν εἴη μόνος τοῦ. Καὶ αὐτὰ βαθεῖως, ἀν ἡ γυναῖκα τοῦ εἶναι σεμνὴ καὶ ὀλιγαρκῆς. Ἄν θῆσας εἶναι μοχθηρὰ καὶ τυραννικὴ καὶ δυσκολοσυγκράτητος, τότε τὸ πρῶμα δὲν θὰ τὸ ἀνομάσωμεν πλέον ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν καὶ κόλασιν. Πᾶς λοιπὸν θὰ δυναθῇ νὰ βαδίσῃ τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν οὐρανόν, ποῦ χρειάζεται γαργὰ καὶ ἐλαφρὰ πόδια καὶ ψυχὴν εὐκολοκωκίτην καὶ πανέτοιμον, ὅταν εἶναι φορτωμένος μὲ τῶσων ὄγκων φροντίδων καὶ περικοπῶν, δεμένος μὲ τῶσα δεσμὰ καὶ μὲ μίαν τοιοῦτην ἀλυσιῶν ποῦ τὸν οὐρεὶ συνεχῶς πρὸς τὰ κάτω, δηλαδὴ τὴν πονηρίαν τῆς γυναικός;

ΕΙΣ ΕΚΒΙΒΟΝΤΕ, ΠΟΚ ΕΚΗΝΟΟΝ ΠΕΡΙΤΤΑΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ,
ΔΕΝ ΑΥΚΟΕΙΤΑΙ ΚΑΜΝΙΑ ΑΝΤΑΠΟΔΟΣΙΣ.

ΜΕ'. 1. Ἄλλὰ ποῖος εἶναι ὁ σοφὸς λόγος ποῦ ἀπαντοῦν οἱ πολλοί, ὅταν τοὺς ἐκθέσωμεν ὅλα αὐτὰ; Δὲν θὰ εἶναι, λοιπὸν λέγουσι, θῆσις μεγαλυτέρας τιμῆς αὐτῶς, ποῦ κατορθώνει τὴν ἀρετὴν, καίτοι πιεῖται ἀπὸ τὴν ἀνάγκην; Διὰ ποῖον λόγον, ἀγαπητέ μου, καὶ διὰ ποῖον ἀνάγκην; Διότι, λέγει, ὀφίσταται μεγαλύτερον μόνον ἐξ αἰτίας τοῦ γάμου. Ἄλλὰ ποῖος τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἀναλάβῃ ἕνα τόσον μέγα φορτίον; Διότι ἐάν ἐξεπλήρωσε μίαν ἐντολήν ἐρχόμενος εἰς γάμον καὶ ἡ ἀνομία ἦτο παράθεσις νόμου, θὰ ἦτο εὐλογον τὸ ἐπιχείρημα ταῦτο. Ἐάν δὲμος, ἐνῶ ἦτο κῶ-

ριος να μη υποβληθῆ εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ γάμου, θεληματικά, χωρὶς τὸν ἀναγκάσει κανεὶς, ἤθελες νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τόσας δυσκολίας, ὥστε νὰ γίνῃ δι' αὐτὸν βαρύτερος ὁ ἀγὼν τῆς ἀρετῆς, τοῦτο δὲν εἶχε καμμίαν σημασίαν διὰ τὸν ἀγωνοθέτην. Διότι αὐτὸς μᾶς διέταξε νὰ φερόμεν εἰς πέρας ἕνα μόνον, τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Διαβόλου καὶ νὰ κερδίσωμεν τὴν νίκην ἐναντίον τῆς κακίας. Ἔτε το ἐπιτυχάνει κανεὶς τοῦτα ἐρχόμενος εἰς γάμον καὶ ζῶν εἰς τὴν τρυφὴν καὶ ἀναλαμπάνων πολλὰς φροντίδας, ἔτε το ἐπιτυχάνει μὲ τὴν ἀσκησὴν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν, καὶ δὲν μερᾶν διὰ τίποτε ἄλλο, τὸ πρᾶγμα δὲν ἐνδιαφέρει καθόλου τὸν ἀγωνοθέτην. Διότι αὐτὸς λέγει, ὅτι ὁ τρόπος τῆς νίκης καὶ ἡ ὁδὸς ποῦ ὁδηγεῖ εἰς τὸ τέρμα εἶναι αὐτῆ, ποῦ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ ὅλα τὰ ἐγκλήματα.

2. Ἐπειδὴ δὲ σὺ μὲ σύζυγον καὶ τέκνα καὶ μαζὶ μὲ ὅλα τὰ προβλήματα ποῦ συνοδεῖουν μίαν τοιαύτην ζωὴν θέλεις νὰ ἐκτρατεύσῃς καὶ νὰ πολεμᾷς, μὲ τὴν σκέψιν ὅτι θὰ ἐπιτύχῃς τὰ ἴδια μὲ ἐκείνους ποῦ δὲν ἔχουν ἡμιπλακῆ καθόλου εἰς αὐτὰ καὶ διὰ νὰ ἀπολαύσῃς διὰ τοῦτο, μεγαλύτερον θαυμασιόν, ἵσως μᾶς καταλογίσῃς μεγάλου ἐγωισμοῦ ἢ σου εἴπωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃς εἰς τὴν ἴδιαν κορυφὴν μὲ ἐκείνους. Τὸ τέλος ὅμως καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀπονομῆς τῶν ἐπάλων θὰ εἰς πέρας τότε κολλᾷς, ὅτι εἶναι προτιμότερα ἢ ἀσφάλεια ἀπὸ τὴν ἀσκοπὸν φιλοτιμίαν καὶ ὅτι εἶναι καλύτερον νὰ ὀπακοῦς εἰς τὸν Χριστὸν παρὰ εἰς τὴν ματαιότητα τῶν λογισμῶν σου. Διότι ὁ μὲν Χριστὸς λέγει, ὅτι δὲν ἄρκει διὰ τὴν ἀρετὴν νὰ ἀπορηθῶμεν ὅλους τοὺς ἰσικούς μας, ἢ δὲν μιμῶμεν καὶ τὸν ἑαυτὸν μας. Ἐνῶ σὺ ἰσχυρίζεσαι, ὅτι ἀνακατεῖναι μὲ ὅλα αὐτὰ ἠμπορεῖς νὰ φαῖς ἀνώτερος. Ἀλλὰ, ὅπως εἶπα, τότε θὰ ἐνοήσῃς καλῶς πόσον μέγα ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀρετὴν εἶναι ἡ γυνὴ καὶ αἱ φροντίδες τῆς γυναίκας.

AN Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΕΙΝΑΙ ΕΜΠΟΔΙΟΝ ΔΙΑ ΤΟΝ ΤΕΛΕΙΟΝ ΒΙΟΝ, ΤΟΤΕ ΔΙΑΤΙ Η ΑΓ. ΓΡΑΦΗ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΝ ΒΟΗΘΩΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ;

ΜΕΤ'. 1. Πῶς λοιπὸν, λέγει, ὁ Θεὸς ἐκάλεσε βοηθὸν τοῦ ἀνδρός, αὐτὴν ποῦ τὸν ἐμποδίζει; «Ἄς δημιουργήσωμεν» εἶπε, «ἕβ' αὐτὸν βοηθὸν ὅμοιον μὲ αὐτόν.»¹⁸⁷ Κι' ἐγὼ μὲ τὴν σειράν μου θὰ σὲ ἐρωτήσω: πῶς εἶναι βοηθὸς αὐτῆ ποῦ ἀπεστέρησε τὸν ἄνδρα ἀπὸ τούτην ἀσφάλειαν, ποῦ τὸν ε-

186. Γεν. 2, 18.

ὄγαλε ἔξω ἀπὸ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην διαμονὴν εἰς τὸν Παράδεισον καὶ τὸν ἔραμεν εἰς τὴν παραχτὴν τοῦ παρόντος βίου; Διότι αὐτὰ ὄχι μόνον ἔργα βοηθοῦ δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὀποῦλου ἐχθροῦ. Διότι νῆπι τὴν γυναῖκα», λέγει, «ἤρ- χισε ἡ ἁμαρτία καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀποθνήσκουσαν ὄλοι.»¹⁸⁸ Καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγει: «Ὁ Ἀδάμ δὲν ἐξηπατήθη, ἐνῶ ἡ γυνὴ ἐξηπατήθη καὶ ἔπεισε εἰς τὴν παράδοσιν.»¹⁸⁹

2. Πῶς λοιπὸν εἶναι βοηθὸς ἐκείνη, ποῦ ὑπέταξε τὸν ἄνδρα εἰς τὸν θάνατον; Πῶς εἶναι βοηθὸς αὐτῆ, ποῦ ἐξ αἰτίας τῆς, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, μάλλον ὄλοι οἱ ἄνθρωποι ποῦ κοπιᾶσκον τότε τὴν γῆν, ἐχάθησαν μαζὶ μὲ τὰ ἄγρια θηρία καὶ τὰ πτηνὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ζῶα, ἀπὸ τὰ ὄπλα τοῦ κατακλισμοῦ; Μήπως αὐτῆ δὲν ἐπρόκειτο νὰ καταστρέφῃ τὸν ἕκαιον ἰώδ, ἢν ἐκείνος δὲν ἦτο δυνατὸς ἀνήρ;¹⁹⁰ Αὐτῆ δὲν κατέστρεψε τὸν Σαμψών;¹⁹¹ Αὐτῆ δὲν συνετέλεσε νὰ λάθῃ μέρος ὅλα τὸ ἔθνος τῶν Ἑβραίων εἰς τὰς τελευταῖς τοῦ Βεελζεβὸρ καὶ νὰ σφαγοῦν ὅσοι τὸ ἔπραξαν ἀπὸ χρίμα συγγενικά;¹⁹² Καὶ τὸν Ἀχασὸς ποῖος πρὸ παντὸς τὸν παρῆδωκεν εἰς τὸν Διάβολον καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὸν τὸν Σολομῶνα μετὰ ἀπὸ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην σοφίαν καὶ δόξαν;¹⁹³ Δὲν ἐξωθῶν ἀκόμη καὶ σήμερα τοὺς ἄνδρας τῶν νῦν ἁμαρτάνουν εἰς τὸν Θεόν; Μήπως δὲν λέγει διὰ τοῦτο ὁ σοφὸς ἐκείνος ἀνὴρ «Ὀλαθίποτε κακία εἶναι μικρὰ μπροστά εἰς τὴν κακίαν τῆς γυναίκας.»¹⁹⁴

3. Πῶς λοιπὸν — λέγει — εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς «θὰ δημιουργήσωμεν δι' αὐτὸν βοηθὸν ὅμοιον μὲ αὐτόν;»¹⁹⁵ Διότι θεοθαῖος ὁ Θεὸς δὲν ψευδεταί. Ὅστε ἐγὼ δόνομαι νὰ εἴπω τοῦτο, κάθε ἄλλο. Ἀλλὰ ἐδημιουργήθῃ μὲν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ διὰ τὸ ἔργον αὐτό, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἀξίαν τῆς, ἔπος ἀκριβῶς ὡς ὁ ἄνδρας τῆς. Διότι ἐκείνον ὁ Θεὸς τὸν ἔπλασε κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Ἰβίου. Διότι λέγει: «Ἄς πλάσωμεν τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν.»¹⁹⁶ ἔπος ἀκριβῶς εἶπε «ἕς πλάσωμεν δι' αὐτὸν βοηθόν.» Καὶ ὅταν ἐδημιουργήθῃ ἔλασε καὶ τὰ δύο. Διότι οὔτε τὸ «κατ' εἰκόνα» οὔτε τὸ «καθ'

187. Σοφ. Σειράχ 26, 24.

188. Α' Τυμ. 2, 14.

189. Ἰεβ. 2, 8.

190. Ἐρατ. 16, 8.

191. Ἄρθρ. 26, 1-5.

192. Γ' Βασίλ. 11, 1 καὶ 16, 20.

193. Σοφ. Σειράχ 26, 19.

194. Γεν. 2, 18.

195. Γεν. 1, 26.

ομοίωσιν ετήρησε (διότι πῶς θὰ τὸ ἐκάλυπτε, ἀφοῦ ἐπέθεσε εἰς ἀλογὸν ἐπιθυμίαν, ἐνέκηθη ἀπὸ τῆς ἀπάτης καὶ δὲν ἠβουλήθη νὰ κινήσῃ τὴν ἡθούην) καὶ κατ' ἀνάγκην τοῦ ἀρηρόθῃ καὶ τὸ «κατ' εἰκόνα» παρὰ τὴν θέλησίν του.¹⁴⁶

4. Διότι ὁ Θεὸς περιέκλειεν ὄχι καὶ μικρὸν μέρος τῆς ἀρχικῆς του ἐξουσίας, καὶ τὸν φοβερὸν εἰς ἄλους, ὡσάν δεσπότην, τὸν ἔκαστε ἕνα περιφρονημένον μεταξὺ τῶν ὁμοούλων του, ὡς ἀχώριστον ὑπερῆτην μετὰ, ἀφοῦ προσέκρουσε εἰς τὴν ἐντολήν του δεσπότη. Διότι εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ ἄνθρωπος ἐπέθηκε φόβον καὶ εἰς ἅλα τὰ θηρία. Διότι ἅλα τὰ ζῶοντα πλησίον του ὁ Θεὸς καὶ κανένα δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐλάτῃ οὔτε νὰ τὸν ἐπιβουλεύῃ· διότι ἔβλεπαν εἰς αὐτὸν λάμπουσαν τὴν βασιλικὴν εἰκόνα. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἠμαύρωσαν αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὁ Θεὸς τὸν κατεδίδασεν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἐκείνης.

5. Ὅπως λαῖπὸν τὸ νὰ μὴ ἐξουσιάζῃ ὁ ἄνθρωπος ὅλα ὅσα ἐδρῶνται ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἀπεναντίας νὰ φοβῶνται καὶ νὰ τρέμῃ μερικὰ, δὲν διαφεύγει τὴν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ, ποῦ λέγει: «καὶ ὡς ἐξουσιάζουν τὰ θηρία τῆς γῆς, (διότι ὁ ἀκρατησιασμός τῆς ἐξουσίας ἔγινε ὄχι ἀπὸ αὐτὸν, ποῦ ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ ἀπὸ εὐδὸνμν ἐκείνου ποῦ τὴν εἶχε λάθει). Ταιουτοτρόπως οὔτε αἱ βασιότητες τῶν γυναικῶν εἰς ἄλλοις τῶν ἀνδρῶν καταστρέφουν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. «Ἄς πλάσωμεν εἰς αὐτὸν βοῆθὸν ἑμῶν μετ' αὐτόν». Ἐπιλάσθη θεδαίως εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ δὲν ἔμεινε σταθερὰ εἰς αὐτόν. Ἐκτός ὁμοῦ ἀπὸ αὐτῶν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν καὶ τὸ ἔξης, ὅτι δηλαδὴ δεκνύει τὴν βοήθειάν της καὶ πρὸς τὴν συγκρότησιν τοῦ παρόντος θίου καὶ πρὸς τεκνοποιήσασιν πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς φυσικῆς του ἐπιθυμίας· ἔστιν ὁμοῦ δὲν εἶναι πλέον καιρὸς τοῦ παρόντος θίου, οὔτε τεκνοποιήσασιν, οὔτε ἐπιθυμίας, διὰτὶ κάμνεις ματαίως λόγον περὶ βοῆθῆς; Διότι ἐκείνην, ποῦ δύναται μόνον εἰς τὰ ἐλάχιστα νὰ βοηθήσῃ, ὅν τὴν καλέσῃ κανεὶς συνεργόν εἰς τὰ μεγάλα, ὄχι μόνον δὲν πρόκειται νὰ τὸν ἀπελήθη, ἀλλὰ καὶ προσκόμματα τοῦ φέρει μετὰ τὰς ἰδικὰς τῆς φροντίδας.

¹⁴⁶ Ὁμοίωσιν τὸ νύμφος μετὰ τὴν θ' ἄ λ η ο ι ν του 5 ἄνθρωπος ἐπέθεσε εἰς αὐτὸν ἑμῶν ἐπιθυμίας ἐκείνου, ἐπέθεσε δ' ἡ ο ι β ο ε α ν ἀνελήθη πλέον τὸ κατ' εἰκόνα, ἔστιν ὁ σκόλον τῶν βίαιων χαρακτηρισμάτων.

ὍΣΟΙ ΑΓΑΠΑΤΑ ἢ ἸΥΝΑΙΚΑ ΝΑ ΑΝΑΔΕΙΧΘΩ
ΒΟΗΘΟΙ ΕἰΣ ΤΟΙΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟῦΣ ΑΓΩΓΑΙΣ.

ΜΖ'. 1. Τί θὰ εἰπωμεν λοιπὸν — λέγει — εἰς τὸν Παῦλον, ποῦ λέγει: «ἀλλοί τί εὐφραίνε, γυναῖκα, ἐάν οὕτως εἰς τὸ τέλος τῶν ἀνδρῶν;»¹⁴⁷ Θεωρεῖ λοιπὸν τὴν βοήθειαν τῆς γυναικῆς ἀναγκαίαν καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα; Καὶ ἐγὼ συμφωνῶ μετ' αὐτό. Διότι δὲν τὴν ἀπακλείω τελείως ἀπὸ κάθε πνευματικῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα (μὴ γένοιτο). Ὑποστηρίζω ὁμοῦ, ὅτι τότε δύναται αὕτη νὰ κατορθώσῃ αὐτὰ, ἔστιν δὲν ἀσχολεῖται μετὰ τὰ ἔργα τοῦ γάμου, ἀλλὰ παραμένουσα κατὰ τὴν φύσιν γυναικῆ παρὰ πρὸς τὴν ἀρετὴν τῶν μακαρίων ἀνδρῶν. Διότι οὔτε μετὰ τοὺς καλλωπισμούς, οὔτε μετὰ τὴν τρυφήν, οὔτε ἀπειταῦσα ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῆς χρηματικῆς προσόδου, οὔτε καθιστομένη πολυτέλης καὶ πολυεξοδῆ θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν προαικώσῃ· ἀλλὰ ἔστιν ἀφώνεται ἐπάνω ἀπὸ ἅλα τὰ παρόντα πράγματα καὶ ἀποτυπώσασιν εἰς τὴν ζωὴν τῆς τῶν ἀποστολικῶν θίου παρουσιάσῃ ἔστι: μεγάλῃν σεμνότητι καὶ μετριοφροσύνην καὶ περιφρονησιν χρημάτων καὶ ἀνεξαρτησίαν· τότε θὰ δυνηθῇ νὰ ἀρχαιωτήσῃ αὐτόν, ἔστιν λέγει «καὶ ὅσον δὲν ἐχνομη τρωφῆς καὶ σκεπάσματα εἰς αὐτὰ θὰ ἀρκουσῶμεν».¹⁴⁸ Ὅταν φιλοσοφῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὸ ἀποδεκνῇ μετὰ ἔργα καὶ περιφρονησιν τῶν σωματικῶν θάνατον καὶ λέγῃ ὅτι ἡ παρουσία ζωῆ δὲν εἶναι τίποτε, ἔστιν νομίζῃ, ἔστι ἅλη ἡ δόξα αὐτοῦ τοῦ θίου εἶναι ὡς ἄνθος χάρτου, κατὰ τὸν Προφήτην.¹⁴⁹

2. Δὲν θὰ δυνηθῇ λαῖπὸν νὰ σώσῃ τὸν ἄνδρα μετὰ τὴν σαρκικὴν ἔκτασιν μετὰ τὸν ὡς γυναῖκα, ποῦ εἶναι, ἀλλὰ ἔστιν διακρίνεται διὰ τὸν εὐαγγελικὸν τῆς θίου, ἐπειδὴ πολλὰι γυναῖκες ἐπέτυχον αὐτὸ καὶ χωρὶς τῶν γάμων. Ἡ Πρίσκιλλα, ἐπὶ παραδείγματι, λέγει, ποῦ ἔλαθε πλησίον της μετὰ τὴν ἰσοκρίτητα τῶν Ἀποστόλων, τὸν χειραγωγῆσε πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας.¹⁵⁰ Ἐάν τώρα αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπεται, πάντως δύναται νὰ ἐπιδείξουν ἅλην των τὴν πρόθυμον δραστηριότητα πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ ν' ἀπακομίσουν τὸ ἴδιον κέρδος. Καὶ πράγματι, αὐτὸ ποῦ εἶπα πρὸς ἄλλοις, οὐδὲ ἡ ἔγγαμος προσελκύει τὸν ἄνδρα της, ἐπειδὴ εἶναι σύζυγός του, ἐπειδὴ τίποτε δὲν θὰ ἐμποδίσῃ κανένα ποῦ ἔχει σύζυγον πιστὴν νὰ μὴν ἀπιστοῦ, ἐάν ἡ συμβία-

¹⁴⁷ Α' Κορ. 7, 16.

¹⁴⁸ Α' Τιμ. 6, 8.

¹⁴⁹ Ἠσ. 40, 6.

¹⁵⁰ Πράξ. 18.

εις και η συνομοσία επιτύγχανε τὸ πρῶγμα. Τὸ πρῶγμα ὁμως δὲν ἔχει οὕτω, ἀλλὰ μόνον ἐάν ἐπιτεκνῶσιν πολλὴν φιλοσοφίαν καὶ ὑπομονὴν καὶ περιφρονοῦν τὰς διασπασταῖς καταστάσεσι τοῦ γάμου, καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ πρῶτον συνεχῶς, αὐτὸ εἶναι ποῦ ἐπιτυγχανεὶ νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ συζύγου της. Διότι ἐάν ἐπιμένῃ νὰ ἐπιζητῇ τὰ συνηθῆ ἔργα τῶν γυναικῶν, ὅχι μόνον δὲν τὸν ὠφελεῖ εἰς τίποτε, ἀλλὰ καὶ συνηθῶς τὸν βλάπτει. Ὅτι δὲ τὸ πρῶγμα εἶναι ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα, ἀκουσε τί λέγει: «Διότι τί ζήσεις, γυναῖκα, δὲν σώσης εἰς τὸ τέλος τὸν ἄνδρα»;¹⁵¹ Αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον τῆς ἐρωτήσεως συνηθίζομεν νὰ χρησιμοποιοῦμεν δι' ἑσὰ συμβαίνον παραδόξως.

3. Τί λέγει ὁμως μετὰ ἀπὸ αὐτά: «Ἐχεις δεθῆ με γυναῖκα; Μὴ ζητῆς νὰ χωρισθῆς; Εἶσαι ἐλευθέρου ἀπὸ γυναικῶν; Μὴ ζητῆς γυναῖκα».¹⁵² Ἐλέπεις μὲ πόσῃ μεθοδικότητι μεταβαίνει ἀπὸ τὴν μίαν ἰδέαν εἰς τὴν ἄλλην καὶ πῶς ἀνομειγνύει τὰς παραinéσεις του, τὴν μίαν με τὴν ἄλλην; Ὅπως εἰς τοὺς λόγους του διὰ τὸν γάμον παρενέβαλε καὶ τοὺς λόγους διὰ τὴν ἐγκατάλειπιν, διεγείρων ἐν τῷ μεταξύ τὸν ἀκρατῆν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐδῶ παρεμβάλλει τοὺς λόγους περὶ τοῦ γάμου, διὰ νὰ ἐπινοήσῃ τὸν ἀκρατῆν. Ἦρχοι ἀπὸ τὴν παρθενοῖαν καὶ πρὶν νὰ εἴπῃ κάτι δι' αὐτὴν, ὁμοίως ἐστρεφε τὸν λόγον του πρὸς τὸν γάμον. Διότι ἡ φράσις του «δὲν ἔχω ἰντολίην» φανερώνει, ὅτι ἐπιτρέπει καὶ εἰσάγει τὸν γάμον. Ἐπειτα, ὅταν ἦλθεν εἰς τὸ θέμα τῆς παρθενοῖας καὶ εἶπεν, ὅτι «Νομίζω λοιπόν, ὅτι αὐτὸ εἶναι καλόν» ἐπειθὲν, ἐγνώριζεν ὅτι τὸ ὄνομα τῆς, ὅταν λέγεται συχνά, ἀντιχεῖ μὲ προσηύχεται μεγάλῃν εἰς τὴν λεπτότητα τῆς ἀκοῆς, δὲν τὸ μεταχειρίζεται τακτικῶς, ἀλλὰ ἂν καὶ ἀνῆκεν ἰκοὴν αἰτίαν διὰ νὰ παρηγορήσῃ εἰς τοὺς ὅπερ αὐτῆς κόπους, θηλασθῇ τὴν τωρινὴν ἀνάγκην, οὐδὲ εἶσι ἔλαβε τὸ θάρρος διὰ νὰ εἴπῃ πάλιν παρθενοῖαν, ἀλλὰ τί εἶπει: «καλὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴν ἔσῃ». Καὶ οὕτως ἐξοκλοῦσθαι τὸν περὶ αὐτῆς λόγον, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐχώρισε καὶ τὸν δίκαιον, πρὶν νὰ φωνῇ οὐκ ἠρόρα, παρενέβαλε πάλιν τοὺς λόγους περὶ γάμου. «Ἐχεις δεθῆ, με γυναῖκα;» λέγων, «νὰ μὴ ζητῆς χωρισθῆναι». Ἐπειθὲν ἐν δὲν τὸ ἔλεγε διὰ τοῦτο οὐδὲ ἤθελεν ἐδῶ νὰ φέρῃ τὴν παρηγορίαν, ἦτο περιττὸν νὰ φιλοσοφῇ περὶ γάμου, ἐνῶ περὶ τῆς παρθενοῖας συνεβάλλετο. Μετὰ πάλιν μεταβαίνει εἰς τὸν λόγον περὶ παρθενοῖας, καὶ οὕτως τῶρα τὴν ὀνομάζει κατὰ τὴν κυριολε-

151. Α' Κορινθ. 7, 16.

152. Α' Κορινθ. 7, 27.

εἶαν τῆς, ἀλλὰ πῶς; «Ἐχεις ἐλευθερωθῆ ἀπὸ γυναικῶν; Μὴ ζητῆς πάλιν σύνδεσμον με γυναῖκα».

4. Ἀλλὰ μὴ φοβηθῆς. Δὲν τὸ διετύπωσεν ὡς ἀπόφασιν, οὔτε ἔθεσε νόμον. Διότι ὁ λόγος περὶ τοῦ γάμου εἶναι πάλιν πλησίον καὶ ἀπὸ αὐτῶν τὸν φόβον ἐλευθερώνει καὶ λέγει: «Ἐάν ἐλθῆς εἰς γάμον δὲν ἡμάρτησες».¹⁵³ Ἀλλὰ μὴ τε τῶρα νὰ ἀδιαφορήσῃς, διότι καὶ πάλιν πρὸς τὴν παρθενοῖαν οὐ αὔρει καὶ αὐτὸ ἐπιδικῶει ὁ λόγος του, ποῦ διδάσκει, ὅτι αὐτοὶ ποῦ πλησιάζουσιν εἰς τὸν γάμον, ὑπομένουσιν πολλὴν θλίψιν σωματικὴν. Ὅπως δηλαδὴ οἱ ἄριστοι τῶν Ιατρῶν καὶ οἱ συνετοὶ ποῦ πρόκειται νὰ προσφέρουν εἰς τὸν ἀσθενῆ πικρὸν φάρμακον ἢ ἐπιχειροῦν τομὴν ἢ καυτηρίασιν ἢ κατὰ παρόμοιον δὲν τὸ προσφέρουν ἕλον μαζί, ἀλλὰ δίδουσιν ὀλίγον στὴν ἀρχὴ διὰ νὰ ἀνακουφίσουν τὸν ἀσθενῆ καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον συνεχίζουσιν καὶ μετὰ τὸ ὀπλοποιῶν. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, ὅχι κατὰ τρόπον ἀνέυδοτον, οὔτε ἄλλῃν μαζί ἐπεξηγησάθη καὶ προσέφερε τὴν συμβουλήν περὶ παρθενοῖας, ἀλλὰ διακόπτων αὐτὴν συνεχῶς καὶ ἐναλλάσσων αὐτὴν με τοὺς λόγους περὶ γάμου καὶ ἀποκρύπτων με τρόπον τὰς μεγάλας δυσκολίας ποῦ εἶναι συνηθισμέναι με αὐτὴν, κατέστησε τὸν λόγον μετριοπαθῆ καὶ εὐπρόσβατον. Ἡ ποικιλὴ ἀναιμειβίς λοιπὸν τῶν λόγων ἔγινε δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν. Ἀεῖζει ὁμως νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ταύτους τοὺς λόγους: «Ἔσαι θεμέλιος με γυναῖκα διὰ τοῦ γάμου; Μὴ ζητῆς νὰ λυθῆς ἀπὸ τὸν δεσμόν ποῦ ἔχεις μαζί της».¹⁵⁴ Τοῦτο δὲν εἶναι τόσο πνεῦμα ἀνθρώπου ποῦ συμβουλεύεται, ἄσων ἀνθρώπου ποῦ θέλει νὰ δείξῃ τὴν σταθερότητα καὶ τὸ ἀδιέροδον ἀπὸ αὐτῶν τὸν δεσμόν. Διὰ τοῖον λόγον δὲν εἶπεν «Ἐχεις γυναῖκα; μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃς. Συζῆς με αὐτῇ; μὴ τὴν χωρίσῃς», ἀλλὰ ἀπεκάλεσε «θεμιά» τὴν συζυγικὴν ζωὴν; Ἀπλούστατα, διότι ἤθελε νὰ δείξῃ τὸ ἐπαχθὲς τοῦ πράγματος. Τὸ γεγονός δηλαδὴ ὅτι ὅλοι τρέχουσιν πρὸς τὸν γάμον ὡς κατὰ εὐκολον καὶ ἀνετον δεσμῶν, ὅτι οἱ ἔγγαμοι δὲν διαφέρουσιν ἀπὸ τοὺς δεσμώτας. Διότι καὶ ἐδῶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ θά κινήθῃ ὁ εἰς, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀκολουθῇ καὶ ὁ ἄλλος ἢ, ἂν ὁ ἓνας στασιάζῃ, ἀναποτρέπτως χάνεται καὶ ὁ ἄλλος μαζί. Τί λοιπὸν πρέπει νὰ γίῃ, λέγει, ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητῇ τὴν σαρκικὴν σχέσιν, ἐγὼ δὲ θέλω ἐγκατάλειπιν; Πρέπει κατ' ἀνάγκην ν' ἀκολουθήσῃς ἐκεῖνον. Διότι, ἐάν δὲν θέλῃς νὰ πράξῃς αὐτὸ, αὐτὴ ἡ γλυκεία βλυσὸς τοῦ γά-

153. Α' Κορινθ. 7, 28.

154. Α' Κορινθ. 7, 27.

μου πού σᾶς δένει, σὲ σῦρε θιασῶς πρὸς αὐτὸν μὲ τὸν ὁποῖον ἔχεις δεθῆ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν. Ἐάν πάλιν ἀντισταθῆς καὶ ἀποσυμβῆθῃς, ἔχει μόνον δέν ἔχεις ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰ δεσμά, ἀλλὰ ἔρραφες ἤδη τὸν ἑαυτὸν σου εἰς ἐσχάτην τιμωρίαν.

ΑΥΤΗ ΠΟΙ ΕΓΚΡΑΤΕΥΘΗΙΑΙ, ΧΡΙΣΤΕ ΚΑ ΤΟ ΘΕΑΡ
Ο ΣΧΕΤΟΣ ΤΗΣ, ΟΤΑΝ ΑΥΤΟΣ ΠΕΒΗ ΕΙΣ ΠΟΡΝΕΙΑΝ,
ΘΑ ΤΙΜΩΡΩΘΗ ΑΓΕΤΗΡΟΤΕΡΟΝ.

ΜΗ'. 1. Διότι ἡ γυναῖκα πού ἐγκρατεύεται παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνδρός, ἔχει μόνον ἀποστρέφεται ἀπὸ τὴν ἀνταμοιβὴν τῆς ἐγκρατείας, ἀλλὰ θὰ εἶναι ὑπαίτιος διὰ τὴν μοιχείαν ἐκείνου καὶ θὰ βαρύνεται αὐτὴ μὲ τὰς εὐθύναις ἐκείνου. Διὰ τὴν αὐτὴ τὸν ὤθησεν εἰς τὸ βάρος τῆς ἀσελείας, ἐπειδὴ τὸν ἀπεστέρησεν ἀπὸ τὴν νόμιμον μίξιν. Ἐάν ἂν δέν ἐπιτρέπεται νὰ κάμνη τοῦτο οὔτε δι' ὀλίγον παρὰ τὴν θέλησιν ἐκείνου, ποῖαν συγγνώμην δύναται νὰ ἔχη ἡ γυναῖκα πού διὰ παντὸς τοῦ ἀνήρσεον αὐτὴν τὴν παρηγορίαν; Καὶ τί, λέγει, δύναται νὰ ὑπάρξῃ βαρύτερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ἀβλιότητα; Καὶ ἐγὼ αὐτὸ λέγω. Διὰ ποῖον λόγον ὑποβάλλεις τὸν ἑαυτὸν σου εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην; Διότι αὐτὴν τὴν σκέψην ἔπρεπε νὰ τὴν εἶχες κάμει πρὸ τοῦ γάμου, ἔχει μετὰ ἀπὸ αὐτὸν.

2. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος πού ἐποσθεύτησε τὴν ἀνάγκην τοῦ δεσμοῦ εἰς τὸ τέλος, τότε ἔμειλε καὶ διὰ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ. Ἀφοῦ δηλαδὴ εἶπε «εἰσαι δεμένος μὲ γυναῖκα διὰ τοῦ γάμου; Μὴ ζητῆς νὰ λυθῆς ἀπὸ τὸν δεσμόν τοῦ ἔχεις μαζὶ τῆς; κατόπιν συνεχίζει «εἰσαι λυμένος καὶ ἐλεύθερος ἀπὸ γυναῖκα; Μὴ ζητῆς γυναῖκα». Καὶ τὸ κάμνει αὐτὸ, ὥστε σὺ ἀφοῦ πρῶτον σκεψῆς καὶ μάθῃς κολλῶς τὴν βίαν πού συνακολουθεῖ τὸν γάμον, δεχθῆς εὐκολύτερον τὸν λόγον διὰ τὴν ἀγαμίαν «καὶ ἐάν ὄμως ἔλθῃς εἰς γάμον», λέγει, «δέν ἡμάρτησας. Ἴδοὺ λαίπρον πού καταλήγει τὸ μέγα κατόρθωμα τοῦ γάμου. Ἀπλῶς δέν ἐπιούρει τὴν καταδίκην, δέν γίνεται ὄμως καὶ ἀντικείμενον θαυμασμοῦ. Διότι ὁ θαυμασμός ἀνέκει εἰς τὴν παρθενίαν, ἐνῶ ὁ ἔγγαμος ἄς ἀρκεῖται νὰ ἀκούῃ, ὅτι δέν ἡμάρτησεν. Διὰ ποῖον λόγον, λέγει, μὲ παρακινεῖς νὰ μὴ ζητῶ γυναῖκα; Διότι σπας καὶ δεθῆς, δέν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπαλλαγῆς, ἀφ' ἑσὸν τὸ πρᾶγμα συνοδεύεται ἀπὸ μεγάλην θλίψιν. Τοῦτο μόνον εἶπέ μου, μὲ τὴν παρθενίαν θὰ κερδίσωμεν μόνον τὴν διαφυγὴν ἀπὸ αὐτὴν τὴν θλίψιν; Καὶ ποῖος ἔ' ἀνεχθῆ νὰ

μὴν παρθένας διὰ τὴν αὐτὴν ἀμοιβὴν; Ποῖος θὰ ἰδέχεται νὰ κατέλθῃ εἰς τόσον μέγαν ἀγῶνα, ὅταν πρόκειται ἐναντι τῶσον ἰσχυρῶν νὰ λάβῃ αὐτὴν μόνον τὴν ἀμοιβὴν;

ΔΙΑΤΙ Ο ΑΝ. ΠΑΥΛΟΣ ΠΡΟΤΡΕΠΕΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ
ΚΑΙ ΑΠΟΤΡΕΠΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΕΓΓΑΜΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΕΣ ΒΟΥΣ.

ΜΘ'. 1. Τί λέγεις; Ἐγὼ μὲ καλεῖς εἰς μάχην πρὸς δαιμόνας (διότι πραγματικῶς δέν ἔχομεν νὰ παλαίσωμεν πρὸς ἀντιπάλους ὁμοίους μας, μὲ αἷμα καὶ σάρκα, ἀντὶ τὴν ἰσικὴν μας), ἐγὼ μὲ προτρέπεις νὰ σταθῶ ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν μαγίαν τῆς φύσεως, ἐγὼ μὲ προσκαλεῖς ἐμὲ πού ἔχω σάρκα καὶ αἷμα νὰ κατορθώσω ἀντάξια πρὸς θεωμάτους δυνάμεις, κάμνεις λόγον διὰ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ καὶ λέγεις, ὅτι δέν θὰ ἔχαμεν τὴν θλίψιν πού παρακολουθεῖ τὸν γάμον; Διότι δέν ἀμύλησεν ὡς ἔφη; Ἐάν ἡ ἀγαμία κέρη ἔλθῃ εἰς γάμον, δέν ἡμάρτησεν, ἀπεστέρησεν ὄμως ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ στεφάνου τῆς παρθενίας, ἀπὸ τὰς μεγάλας καὶ ἀπαρητήτους δωρεάς; Διὰ τὴν νὰ μὴ περιγράψῃ τὰ ἀγαθὰ πού τὰς περιμένουν μετὰ τὴν ἀθήσιν, πῶς ἔρχονται εἰς προεδίτησιν τοῦ Νυμφίου, πῶς μέλλουν νὰ ἔχουν λαμπράς λαμπάδας, πῶς εἰσέρχονται μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς ἐκεῖνον τὸν νυμφῶνα μὲ μεγάλην δόξαν καὶ παρρησίαν, πῶς ἐξ ὧν πλησιέστερον πρὸς τὸν θρόνον ἐκείνου καὶ τὰς βασιλικὰς παστοδάδας λάμπουν; Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δέν κάμνει οὔτε τὴν ἐλαχίστην μνείαν, ἀλλὰ παντοῦ μνημονεῖ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰς δυσχερείας, τοῦ θίου. «Νομίζω», λέγει, «ὅτι αὐτὸ εἶναι καλόν». Καὶ παραλείπων νὰ εἴπῃ «ὅτι τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ» λέγει «ὅτι τὴν παρούσαν ἀνάγκην». Ἐπειτα πάλιν, ἀφοῦ εἶπεν «ὅτι ἡ ἀγαμία κέρη ἔλθῃ εἰς γάμον, δέν ἡμάρτησεν» καὶ ἀφοῦ παρεσιώπησε τὰ οὐράνια δῶρα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀπεστέρησε τὸν ἑαυτὸν τῆς, λέγει «θὰ ἔχουν ὄμως θλίψιν καὶ φροντίδας καὶ ἄλλας δοκιμασίας εἰς τὸν σωματικόν τους βίον οἱ ἀνθρώποι αὗτοι».

2. Καὶ δέν στομαστὰ ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ ἕως τὸ τέλος κάμνει τὸ ἴδιον καὶ παραλείπων νὰ ἐξάρη τὸ πρᾶγμα διὰ τὰ μέλλοντα, ἀγαθὰ, καταφεύγει πάλιν εἰς τὴν ἴδιαν ἀπίσαν λέγον «ὁ καιρὸς τοῦ παρόντος θίου εἶναι συμμαζευμένος καὶ λιγοστός». Καὶ ἀπὸ τὴν νὰ εἴπῃ «θέλω σῆς νὰ λάμψετε εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ νὰ φανῆτε πολλὸ λαμπρότεροι ἀπὸ τοὺς ἔγγαμους, πάλιν ἐδῶ συνεχίζει νὰ λέγῃ «θέλω θὰ νὰ εἰσθε ἐλεύθεροι ἀπὸ φροντίδας, πού ζαλιζοῦν καὶ σᾶς

ρίπτουν εις μεγάλην ακήνην.¹⁵⁶ Καί δὲν τὸ κάμνει αὐτὸ μόνον ἔσθ, ἀλλὰ ὁμιλῶν καὶ περὶ ἀνεξικακίας ἠκολούθησε τὴν ἴδιον μέθοδον εἰς τὴν συμβουλὴν. Διότι, ἄφοι εἶπεν «ἐάν λοιπὸν πενᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, θίβε τοὺς ψωμί καὶ τροφῆν. Ἐάν δευῖ, φέρε τοὺς νερὸ καὶ πῖρ».¹⁵⁷ Καὶ ἐνῶ ἔδωσε μίαν τῶν μεγάλων ἐπιταγῶν καὶ παρώτρυνε νὰ παραδίδωσιν καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν τῆς φύσεως καὶ νὰ παραταχθῶν ἀντιμέτωποι πρὸς τὴν ἀφώρητον πυρᾶν, εἰς τοὺς λόγους τοῦ περὶ τῶν ἀγαθῶν, ἐνῶ ἀπεκρίθησαν τὸν αὐρανοῦ καὶ τὰ ἀεράνια δῶρα, καθώρισε τὴν ἀναπόδοσιν εἰς τὴν θλάσθην ἐκείνου ποῦ μᾶς ἐλύπησεν. Καὶ λέγει: «διότι, ἐάν πράττης αὐτὸ, θὰ μακεύσῃς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου σάν θλάκα κάρθουνα ἀναμείβεται σωροὺς ἐντροπῆς καὶ τύψεως συνειδήσεως».¹⁵⁸

3. Διὰ ποῖον λοιπὸν λόγον χρησιμοποῖ αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς προτροπῆς; Ὅχι ἀπὸ ἄγνοιας, οὔτε διότι δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ προσελκύσῃ καὶ πείσῃ τὸν ἀκροατὴν, ἀλλὰ διότι ἀκριβῶς καταίχε περισσότερον ἀπὸ ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους αὐτὴν τὴν ἀρετὴν, ἐνόησε τὴν δύναμιν νὰ πείθῃ. Ἀπὸ ποῦ καταφαίνεται τοῦτο; Ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ. Πῶς καὶ κατὰ ποῖον τρόπον; Διότι ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς Κορινθίους (πρότερον θὰ ὁμιλοῦμεν δι' ὅσα ἐξῆθετε περὶ τῆς παρβενίας), πρὸς τοὺς Κορινθίους, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ, δὲν θὰ ἐγνώριζον τίποτε, παρὰ μόνον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ αὐτὸν ἐσταυρωμένον. Πρὸς αὐτοὺς δὲν ἠδυνήθη νὰ ὁμιλήσῃ ὡς πρὸς ἀνθρώπους πνευματικῶς καὶ, ἐπειδὴ ἦσαν ἀκόμη σαρκικοί, τοὺς ἐπότιζε γάλα, τοὺς ὅποιοι, δταν ἔγραψεν αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν, ἔβγυν: «Ἀλλὰ οὔτε καὶ τώρα ἔχετε ἀρετὴν δύναμιν. Διότι ἔχετε ἀκόμη σαρκικά φρονήματα καὶ συμπεριφέρεσθε μὲ διαγωγὴν ἀνθρώπου κοινῶ καὶ μὴ ἀναγεννημένου».¹⁵⁹

4. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τὰ ἐπίγεια πράγματα, ἀπὸ τὰ ὀρατά, ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ τοὺς προτρέπει πρὸς τὴν παρβενίαν καὶ τοὺς ἀποτρέπει ἀπὸ τὸν γάμον. Διότι εἶχε πληρῆ συνείδησιν τοῦτου, ὅτι τοὺς ταπεινοὺς καὶ χαμηλὰ βαδίζοντας καὶ κύπτοντας ἀκόμη πρὸς τὴν γῆν ἀπὸ τὰ ἐπίγεια μᾶλλον δύναται κανεὶς νὰ τοὺς προσελκύσῃ καὶ νὰ τοὺς προτρέψῃ διὰ τὸ ὕψηλόν. Διότι, εἰπέ μου, διατί πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀγροτικούς καὶ χουβροκαμμένους ἀνθρώπους

156. Α' Κορινθ. 7, 22.
157. Παροιμ. 25, 21.
158. Παροιμ. 25, 22.
159. Α' Κορινθ. 3, 2-3.

ἀρκίζονται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὰ μικρὰ καὶ διὰ τὰ μεγάλα καὶ ἀσφύτως παραβαίνουν τὸν ὄρκον των, ἐνῶ ποτὲ δὲν θὰ ἐπιτρέψωμιν νὰ ὀρκισθῶν εἰς τὴν ζωὴν τῶν τέκνων των; Καὶ ἄλλως ἔκειν ἡ ἐπιτορκία καὶ ἡ τιμωρία εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὴν. Ἐν τούτοις ὁμως κατέχεται μᾶλλον ἀπὸ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ τοῦ ὄρκου παρὰ ἐκείνου.

5. Καὶ διὰ τὴν δοξασίαν τῶν πτωχῶν δὲν τοὺς διεγείρουν τόσοι οἱ λόγοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅν καὶ συνεχῶς τοὺς ἀκούουν, ὅσον ἡ ἐλπίς διὰ τὰ ἀγαθὰ τοῦ παρόντος βίου ἢ διὰ τὰ τέκνα των ἢ δι' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους. Τότε βεβαίως ἐπιδεικνύουν ζῆλον διὰ τὴν δοξασίαν αὐτοῦ τοῦ εἴδους, δταν ἀναλάβωσιν ἀπὸ μακροχρόνιον νόσον, δεῖται διακρίνωσιν τὸν κίνδυνον, δταν ἐπιτύχωσιν κάποιο ἀξίωμα ἢ κάποια ἀρχήν. Καὶ γενικὰ θὰ εὕρῃς τοὺς περισσοτέρους τῶν ἀνθρώπων νὰ βέχωνται τὴν νοουθεσίαν μὲ θέσιν τὰ κίνητρα ποῦ εὐρίσκονται μπροστὰ εἰς τὰ πόδια των. Καὶ μεταξὺ τῶν χρηστικῶν ἐκείνου κινουὺν εἰς προτροπὴν καὶ μεταξὺ τῶν λυπηρῶν ἐκείνου προκαλοῦν μεγαλύτερον φόβον, ὅσον ἔχουν ἐγγυτέρων τὴν ἀσθέναν. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους συνελήθει μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ τοὺς Ρωμαίους ἐξήρακε εἰς τὴν ἀνεξικακίαν χρησιμοποῦν τὰ παρόντα.

6. Διότι ἡ ἀδύνατη καὶ ἀδικημένη ψυχὴ δὲν ἀποβάλλει τόσον εὐκόλως τὸ θηλητήριον τῆς ὀργῆς, δταν ἀκούσῃ περὶ βασιλείας καὶ τροφοδοτηθῇ μὲ μακροπροβέσμιος ἐλπίδος, ὅσον δταν ἐλπίσῃ ἐπὶ θὰ λάθῃ ἐκδικεῖσιν ἀπὸ ἐκείνου ποῦ τὴν ἀδικεῖσιν. Ἐλέων λοιπὸν νὰ ἀποσπᾷσῃ τὴν ρίζαν τῆς μηλακίας καὶ νὰ ἐκτονώσῃ ἀμέσως τὴν ὀργὴν, πρῶτα ποῦ συμβάλλει περισσότερον εἰς τὴν παρηγορίαν τοῦ ἀδικημένου, ἀπὸ αὐτὸ ὀμᾶται, χωρὶς νὰ τὸν ἀποστέρῃ καὶ ἀπὸ τὴν τιμὴν, ποῦ εἶχε ὀρθῶ διὰ τὸν μέλλοντα καιρὸν, ἀλλὰ σπεύδει νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὸν ἀμέσως μὲ κάθε τρόπον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς φιλοσοφίας καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς συμφιλώσεως. Διότι τὸ δυσκολότερον εἶναι νὰ γίνῃ ἡ ἀρχὴ διὰ τὸ κατόρθωμα καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν ὁ κόπος δὲν εἶναι τόσοι μεγάλοι.

7. Ἀλλὰ δὲν κάμνει τοῦτο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οὔτε δταν ὁμιλῇ περὶ παρβενίας οὔτε δταν ὁμιλῇ περὶ ἀνεξικακίας. Ἀλλὰ εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ὡς ἔπαθον θετεῖ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. «Διότι ὑπάρχουν εὐνοῦχοι», λέγει, «ποῦ διὰ τοῦ σωφρονισμένου λογισμοῦ ἐποβλήθησαν εἰς τὸν ἑαυτῶν των καὶ εὐνοῦχισαν τὸν ἑαυτῶν των δι' αὐτοπραϊρέτου ἀποχῆς ἀπὸ τὸν γάμον

και αδοξητος εγκρατίας. Αυτοί παραμένουν θγαμοί και παρθένοι διά να εργασθούν χωρίς κανένα περισπασμόν διά την βασιλείαν των ουρανών και διά να την κερδίσουν εδωκωτέρων.¹⁶⁰ Και όταν εκάλει να εδωχάνται υπέρ των εχθρών, χωρίς να εζητή τίποτε διά την θλάσθην εκείνων που μās δέκτησαν και χωρίς να μημνησκώη το πύρ των ανδράκων, αλλά αφήνουν κατά μέρος όλα εκείνα να λέγωνται προς τους μικροφύλους και ταλαπάρους, αὐτὸς τοὺς προτρέπει μὲ τὰ ὑψηλότερα. Και ποία εἶναι αὐτά; «Διὰ τὴν γάμει», λέγει, «ἴμοιοι πρὸς τὸν Πατέρα σας, που εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς».¹⁶¹ Βλέπετε πόσον μέγα εἶναι τὸ ἔπαθλον.

Διότι τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς ἄκουε ὁ Πέτρος και ὁ Ἰάκωβος και ὁ Ἰωάννης και ὁ ὑπόλοιπος χορὸς τῶν ἀποστόλων. Διὰ τοῦτο ἐκίνη τὰς ψυχὰς των μὲ τὰ πνευματικὰ ἔπαθλα. Και ὁ Παῦλος τὸ ἴδιον δὲ ἔκαμεν, ἔδν ἀπευθύνετο μὲ τὸν λόγον του πρὸς παρομοίους ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ ὁμοίως ἀπευθύνετο πρὸς τοὺς Κορινθίους που ἦσαν ἀτελεῖς και τραχεῖς, ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς συντόμως τοὺς καρπούς τῶν μόχθων, διά να προσέλθουν προθυμότερον εἰς τὸ ἔργον διὰ τὴν δακρινὴν τῆς ἀρετῆς.

8. Διὰ τοῦτο και ὁ Θεὸς παρέλεψε να ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν και τοὺς ἐχάρει τὰ ἐπιγεια ἀγαθὰ. Και διὰ τὰς πονηρὰς των πράξεις δὲν τοὺς ἠτέλει μὲ τὴν γέννησιν τοῦ πυρός, ἀλλὰ μὲ τὰς συμφοράς εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, μὲ λιμοὺς, λοιμοὺς, και νόσους, και πολέμους, και αἰχμαλωσίαν, και ἄλλα ἄλλα παρόμοια. Διότι οἱ σαρκικώτεροι τῶν ἀνθρώπων κατέχονται μάλλον ἀπὸ αὐτά, και ταῦτα φοβοῦνται περισσότερο. Ἐνῶ εἰ' ἄρα δὲν φαίνονται οὐδὲ εἶναι παρόντα, ἐλάχιστα ἀνησυχοῦν. Διὰ τοῦτο και ὁ Παῦλος ἀσχολεῖται περισσότερο μὲ αὐτά, τὰ ὅποια ἦσαν περισσότερο προσιτὰ εἰς τὴν ἀπαιδεύσιν των. Ἐπιπλέον δὲ ἤθελε να δείξῃ και τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ μερικὰ μās θαρῶνουν ἔδω μὲ πολλοὺς κόπους, ἐνῶ ἄλλο τὸν καρπὸν τῶν ἐνοσθητέων εἰς τὸ μέλλον. Και ἡ παρθεσία, ἔταν κατορθώνωμεν να τὴν ἀσκαῶμεν, μās ἀνταμείβει δχι ὀλίγον, καθὼς μās ἀπαλλάσσει ἀπὸ τῶσους κόπους και φροντίδας. Και μαζί μὲ αὐτὰ ἐσκέφθη και ἔν τρίτον ἐπιχείρημα. Ποῖον; Τὸ να ἐμφανισῇ τὸ πρᾶγμα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε να μὴ θεωρηθῆ ἔργον τῶν ἀδυνάτων, ἀλλὰ τοῦναντίον τῶν πολὺ δυνατῶν.

160. Ματθ. 19, 12.
161. Ματθ. 5, 45.

Και τὸ κάμνει αὐτὸ ἐμφανίζων μὲ μεγάλην εὐκολίαν τὸν γάμον να συνκολουθῆται ἀπὸ περισσότερὰς δυσκολίας, ὥσων να ἔλεγε πρὸς κάποιον: «Σοῦ φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι κοπιώδες και ἐπιπόνον; Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐγὼ λέγω, ὅτι πρέπει να τὸ δοκιμάσῃς, διότι εἶναι τόσον πολὺ εὐκολον, ἐφ' ὅσον μās δημιουργεῖ πολὺ ὀλιγώτερὰς δυσκολίας ἀπὸ τὸν γάμον. Ἐπειδὴ λοιπὸν σὰς λυτοῦμαι και δὲν θέλω να ἔχετε θλίψιν, διὰ τοῦτο δὲν θέλω να ἔλθετε εἰς γάμον».

9. Και ποῖαν θλίψιν; δὲ εἴηη κάποιας ἰσως. Τοῦναντίον μάλιστα δὲ εὐρωμεν, ὅτι ὁ γάμος παρέχει πολλὴν ἀνεσιν και τρυφήν. Και πρώτον ἐξ ὧλων να ἰκανοποιῶμεν τὴν ἐπιθυμίαν μας μὲ κάθε ἐλευθερίαν και ἀνεσιν και να μὴ δοκιμάζωμεν καμμίαν καταπίεσιν ἀπὸ τὴν φύσιν, πρᾶγμα που δὲν εἶναι μικρὰ εὐκολία. Ἐπειτα ἡ ζωὴ μας ἀπὸ κάθε ἀποψίν δὲ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὴν κατῆρσιν και τὴν τραχύτητα και δὲ εἶναι γεμάτη ἀπὸ εὐδωμίαν και γέλωτα και χαρὰν. Διότι δὲ περιποιώμεθα τὸ σῶμα μας και τὰς ἀνάγκας του μὲ πολυτελεῖς τροφίμας, μὲ μαλακὰ ἱμάτια, μὲ μαλακώτερον στρώμα, μὲ συνεχὴ λουτρά και ἀρώματα και μὲ ὄνιον που μοσχοβαλεῖ δχι ὀλιγώτερον ἀπὸ μῶρον και μὲ ἄλλας πολλὰς και μεγάλας δαπάνας, που παρέχουν εἰς τὴν σάρκα μεγάλην ἀπόλαυσιν.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΕἶΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗΝ ΔΙΔΑΧΗΝ.

Ν'. 1. Ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητά ταῦτα δὲν εἶναι ἐπιτρεπτά. Ὁ γάμος συνήθως μās προσφέρει μόνον τὴν ἐλευθερίαν τῆς σαρκικῆς ἐνώσεως, δχι ὁμοί και τὴν τρυφήν. Και μάρτυς ὁ μακάριος Παῦλος που λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἡ χῆρα ὁμοί που σπατολεῖ και εἶ ἔδν τρυφήλῶν, καίτοι φαίνεται ζωντανή, ἔχει ἀποθάνει πνευματικῶς».¹⁶² Και ἔν αὐτὰ λέγονται διὰ τὰς χῆρας, ἄκουσε τί λέγει και διὰ τὰς ἐγγάμους: «Τὸ ἴδιον θέλω και οἱ γυναῖκες να προσεῶχονται μὲ ἐνδωμσίαν σαμνήν, να στολίζον τὸν ἑαυτῶν των μὲ συστολίαν και σωφροσύνην, δχι μὲ φιλόρεσκα πλεξίματα τῶν μαλλίων των ἢ μὲ χρυσὰ ἢ μαργαριτάρηνα κοσμήματα ἢ μὲ ροῦχα πολυτελεῖ, ἀλλὰ μὲ δχι πρέπει εἰς γυναῖκας που παρουσιάζονται εἰς τὰ μάτια ὧλων, δχι εἰδῶνται τὸν Θεόν. Θέλω δηλαδὴ αἱ γυναῖκες να στολίζονται μὲ ἔργα ἀγαθὰ».¹⁶³ Και δχι μόνον ἔδω, ἀλλὰ και εἰς

162. Α' Τιμ. 5, 6.
163. Α' Τιμ. 2, 9-10.

ἄλλα σημεῖα δύναται τις νὰ ἴδῃ αὐτὸν νὰ κέρηψι πολλὸν λόγον νὰ μὴ ἐπιδιώκωμεν μὲ σπουδὴν ἀπολύτως τίποτε ἀπὸ αὐτὰ.

2. Λέγει λοιπὸν: «Ἐχόντες τὰς ἀναγκαστῆρας τροφὰς καὶ σκεπάσματα, ὡς ἀκούομεθα εἰς αὐτὰ. Διότι δοσι δὲ ἐπιθυμοῦν νὰ πλουτοῦν πίπτουν εἰς ἀνοήτους ἐπιθυμίας καὶ διαθεράς, ποὺ διαθέθουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς καταστροφὴν καὶ ἀπώλειαν». Καὶ τί λέγω τὸν Παῦλον; Διότι καὶ ὁ Ἄμωσ οὐκ ἔσταν μὲ τοὺς ἠγαστοὺς Ἰουδαίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπετο καὶ ἡ τρυφή καὶ ἡ πολυτέλεια καὶ διαγενκῶς τὰ περιττὰ, ἔκουσε μὲ πόσῃ σφοδρότητι ἐπικρίνει αὐτοὺς ποὺ εἶναι προσκαλλημένοι εἰς τὴν τρυφήν: «Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἐσπέρτακτους ψευθεῖ ὁδοδοτα, ποὺ κοιμῶνται ἐπὶ κλινῶν ἀπὸ ἐλεφαντοστούν, ποὺ παραδίδονται εἰς τὴν ἀκολασίαν ἐπὶ τῶν στραμμάτων των, ποὺ τρώνουν ἐρίφια ἀπὸ τὰ πόρνια καὶ μάσχους γάλακτος ἀπὸ τὰς ἀγέλας. Ποὺ ἀπαντοῦν μὲ χειροκροτήματα εἰς τὴν μουσικὴν τῶν ὀργάνων. Ποὺ θεωροῦν ὡς σταθερὰ καὶ αἰώνια τὰ παροδικὰ. Ποὺ πίνουν ἰσὺν διυλισμένον καὶ χρησιμοποιοῦν πολὺτιμα ἀρώματα».¹⁶⁴

ΚΑΙ ἌΝ ΑΚΟΜΗ ΕΠΙΘΥΜΗ ΚΑΝΕΙΣ
ΤΗΝ ΤΡΥΦὴΝ ΕἶΝΑΙ ΑΡΚΕΤΑ ΤΑ ΑΠΗΡΑ
ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΝΑ ΒΕΒΑΘΑΝΤΟΙΝ ΑἴΤΗΝ ΤΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΕΩΣ,

ΝΑ'. 1. Αὐτὸ ἀκριβὲς ποὺ εἶπον προηγουμένως, δὲν ἐπιτρέπει νὰ ζῶμεν δίω τρυφηλόν. Ἄλλὰ καὶ ἂν κανὲν ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐμποδίζετο, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐπιτρέποντο, ὑπάρχουν ἄλλα ἀντίρροπα τοῦτων ποὺ προκαλοῦν τὴν θλίψιν καὶ τὴν ὀδύνην, μάλιστα τόσο πολλὰ καὶ μεγαλύτερα, ὥστε ἐξ αἰτίας των οὐτε ἐλαχίστην ἀίσθησιν τῆς ἠδονῆς νὰ ἔχωμεν, ἀλλὰ νὰ τὴν θέτουν ἐξ ὀλοκλήρου ἐκποδῶν.

ΠΟΣΟΝ ΚΑΚΟΝ ΠΡΑΓΜΑ ΚΙΝΑΙ Ἡ ΒΕΒΑΘΤΗΣΙΑ.

ΝΒ'. 1. Ἐὶν κανεὶς τύχη νὰ εἶναι ἀπὸ χαρακτήρος ἠηλότυπος ἢ καταληθῆ ἀπὸ αὐτὸ τὸ κακὸν ἀπὸ ἀφορμὴν κάποιας συμπτωματοκτικῆς προφάσεως, εἰπέ μου, τί μπορεί νὰ ὑπάρξῃ ἑλευσνότερον ἀπὸ μίαν τέτοιαν ψυχὴν; Μόνον ἂν παραδῶλωμεν μὲ πόλεμον καὶ τρικυμίαν αὐτὴν τὴν αἰ-

164. Ἄμωσ 6, 8-6.

κίαν, θὰ δυνηθῶμεν νὰ δώσωμεν μίαν ἀκριβῆ ἀπεκρίσιν. Τὰ πάντα εἶναι μετὰ ὀδύνης, ὀποφίας, πολέμου καὶ ταραχῆς. Ὅποιος κτυπηθῆ ἀπὸ αὐτὴν τὴν μανίαν δὲν εὐρίσκειται εἰς καθόλου καλύτερον κατάστασιν ἀπὸ τοὺς δαιμονισμένους ἢ κατεχομένους ἀπὸ παραφροσύνης. Τιοιουτοτρόπως συνεχῶς κρύσσεται εἰς ἐξαλλοὺν κατάστασιν καὶ ἀνοηθεῖ καὶ ἐρίζει πρὸς τοὺς πάντας καὶ ὀργίζεται μὲ ὁποῖον κέρηψι ἐμπρὸς του, ἐντελῶς ἀνεύθυνον, εἴτε δούλος εἶναι, εἴτε υἱὸς του ἢ οἰοσθῆποτε ἄλλος. Καὶ πᾶσα χαρὰ ἔχει ἀποδωχθῆ καὶ τὰ πάντα εἶναι πλήρη κατηφείας καὶ πένθους καὶ ἀθείας. Καὶ ἂν μὲν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἂν πηγαίη εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἂν ταξιδεύσῃ ἔξω τῆς χώρας, παντοῦ ἡ φοβερὰ αὐτὴ κατάστασις τὸν κατατρυχεῖ καὶ τὸν κεντῆ τραγύτερον ἀπὸ κάθε κεντρί καὶ τοῦ ἐκρέζει τὴν ψυχὴν καὶ δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ ἤρωσι. Διότι αὐτὴ ἡ νόσος συνθῆζει νὰ γενῆ ὄχι μόνον στενοχωρίαν, ἀλλὰ καὶ ἀφῶρητον ὀργὴν. Καὶ ἀπ' ἄλλα αὐτὰ καὶ μόνον τοῦ ἕνα δύναται νὰ καταστρέψῃ τὸν πάσχοντα. Ὅταν ὁμοῦ συμπίσουν ἄλλα μαζί καὶ τὸν πολιορκοῦν καὶ τὸν πῆξουν συνεχῶς καὶ δὲν τὸν ἀφήνουν οὔτε στιγμήν νὰ ἀναπνεύσῃ, τότε πᾶσαν θανάτων δὲν εἶναι ταῦτα φρικτότερον; Ἄν ἀναφῶρη κανεὶς τὴν ἐσχάτην πείναν ἢ νόσον ἀνίανον ἢ τὸ πῦρ ἢ καὶ τὸν σίδηρον, πάλιν δὲν θὰ εἴπῃ κάτι ἴσον μὲ αὐτὸ. Καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζουν πολλὸ καλῶς μόνον δοσι τὸ ἔχουν βρκειμάσει. Διότι κανεὶς λόγος δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς συμφορᾶς. Ὅταν κανεὶς τὴν γυναῖκα ποὺ ἀγαπᾷ περισσότερον ἀπὸ ἄλλα καὶ χάριν τῆς ὁποίας εὐχαρίστας θὰ ἔβουισσε καὶ τὴν ζωὴν του, ἀναγκάζεται διαρκῶς νὰ τὴν ὑποπεύθῃται, τότε τί ἐξ ὧων θὰ ἠδύοντο νὰ τὸν παρηγορήσῃ;

2. Καὶ ἂν χρειάζεται νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν κλίνην ἢ νὰ λάβῃ τροφὴν ἢ ποτὸν θὰ νομίζῃ, εἰ ἡ τράπεζα εἶναι γεμάτη ἀηλιτήρια μᾶλλον παρὰ ἐδέσματα. Εἰς τὴν κλίνην οὐδὲ στιγμήν θὰ δυνηθῆ νὰ ἠσυχάσῃ, ἀλλὰ ὡσὸν νὰ εἶναι ἐξοπλισμένος ἐπάνω εἰς ἀθήρακας τόσο συνταράσσεται καὶ συστρέφεται. Καὶ οὔτε ἡ συντροφία τῶν φίλων, οὔτε ἡ φροντίς τῶν ὑποθεσῶν του, οὔτε ὁ φόβος τῶν κινδύνων, οὔτε ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἠδονῆς οὔτε ἄλλο τι θὰ δυνηθῆ νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ αὐτῆν τὴν εἴλην. Ἄλλὰ αὐτὴ ἡ καταιγὶς τυραννικώτερον ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην θλίψιν κατέχει τὴν ψυχὴν του. Αὐτὰ εἶχε ὅπ' ἔβην του ὁ σαρὸς Σολομῶν καὶ εἶλεγον: «Ἡ ἔηλεια εἶναι ὀκλήρα ὡς Ἀθήνα. Καὶ πάλιν: «Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς εἶναι πλήρης ἠηλοτυπίας καὶ δὲν θὰ τὸν λυπηθῆ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ δὲν θὰ ἀνταλ-

λάβη τὴν ἔχθραν μὲ κανὲν λύτραν, οὔτε μὲ πολλὰ δῶρα θὰ ἐξίλωθῃ».²⁶

3. Τόση εἶναι ἡ μακροία αὐτῆς τῆς νόσου, ὥστε μίτη μετὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ προεβλήσαντος τὴν θλίψιν ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν ὀδύνην. Πολλοί, ὡς γνωστὸν, ποῦ ἐφάνησαν τὸν μοιχόν, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ φοβέσων τὸν θυμὸν καὶ τὴν θλίψιν. Μερικοὶ μάλιστα καὶ ἀφού κατέσφαξαν τὰς συζύγους των συνέχισαν νὰ τῆκνται ὁμοίως ἢ καὶ σφοδρότερον ἀκόμη εἰς τὴν πυράν. Καὶ ὁ μὲν ἄνδρας οὐχὶ μὲ τόσα κακὰ, καὶ ὅταν τύχῃ νὰ μὴ ἀποδεχθῇ ἀληθῆς ὀδύν. Ἡ ὀδύνη ὅμως καὶ ταλαιπωρία σφόδρα ὑπομένει βαρύτερα ἀκόμη ἀπὸ τὸν ἄνδρα. Ὅταν δηλαδὴ αὐτόν, ποῦ ὄφειλε νὰ εἶναι ἡ κατηγορία τῆς εἰς ἑλάς τὰς θλίψεις τῆς, καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ περιμένη προστασίαν, τὸν ἴδῃ ἀποθρῆσκάντων νὰ δικάζεται πρὸς αὐτὴν ἐχθρικότερον πάντων, ποῦ θὰ δυνηθῇ πλέον νὰ στραφῇ; Πρὸς ποῖον νὰ καταφύγῃ; Ἀπὸ ποῦ νὰ εὕρῃ ἀπαλλαγὴν τῶν κακῶν, ὅταν ὁ λιμὴν ἔχει κλεισθῆ ἀπὸ μυριάς προδόλους;

4. Τότε καὶ οἱ ὑπέρταται καὶ αἱ δοῦλαι συμπεριφέρονται πρὸς αὐτὴν αἰσθητέστερον καὶ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς. Διότι αὐτὸ τὸ γένος εἶναι ποῦ εἶναι ὀπποῖον καὶ ἀχάριστον, δύνανται ὅμως ἴδῃ τοὺς κυρίους του νὰ ἐχθρεύωνται καὶ νὰ στασιάζουν μεταξὺ τῶν, εὐρίσκουν ὀφρομὴν ἀπὸ τὸν πόλεμον ἐκείνων νὰ ἐκηδώσων ὅλην τὴν συνήθη των μοχθηρίαν. Διότι εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν δύνανται νὰ πλάθουν καὶ νὰ συνθέτουν ὅσα θέλουν μὲ πᾶσαν ἀνεσίαν καὶ νὰ ἐνισχύσων τὴν ὑποψίαν τῶν συζύγων μὲ τὰς διαβολὰς των εἰς ἄλλου τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Ἡ ψυχὴ ἀπαιεῖ ἔχει προσβληθῆ ἀπὸ τὴν πομπρὰν αὐτῆν νόσον, πιστεῖται εὐκόλως τὰ πάντα καὶ στρέφουσα τὴν ἀκοήν ἐξ ἰσού πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, δὲν ἀνεχεται νὰ κάμῃ διακρίσιν μεταξὺ τῶν συκαφαντῶν καὶ μὴ, ἀλλὰ νομίζει μάλιστα ὅτι εἶναι περισσότερον ἀξιοίσοιτο ὅσοι ἐξάπτουν τὴν ὑποψίαν παρὰ ὅσοι προσπαθοῦν νὰ τὴν ἐξαλείψων.

5. Δι' αὐτὸ λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ φοβῆται καὶ νὰ τρέμῃ περισσότερον ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἐκείνους τοὺς δραπέτας καὶ τὰς γυναῖκας των καὶ νὰ παραχωρῇ τὴν θέσιν τῆς εἰς ἐκείνους καὶ νὰ μεταπέτη ἢ ἴδια εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν. Πότε λοιπὸν θὰ δυνηθῇ ἢ ἴδια εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν. Πότε λοιπὸν θὰ δυνηθῇ νὰ ζῆσιν ὀδύνη; Ποῖαν νύκτα; Ποῖαν ἡμέραν; Ποῖαν ἑσπέρην; Πότε θὰ ζῆ χωρὶς στεναγμοῦ, χωρὶς ὀδυρμοῦ καὶ βρῆνου; Θὰ διαγῆ διὰ παντὸς ἐν μέσῳ ἀπειλῶν καὶ ὄβρων καὶ λοιδοριῶν, προ-

165. Ημερομ. θ, 34.

εργουμένων, ἄλλων μὲν ἀπὸ τὸν πληγωμένον ἄνευ λόγου αὐτῶν, ἄλλων δὲ ἀπὸ τοὺς μικροὺς ὑπηρέτας. Φρουραὶ καὶ πάλιν φρουραὶ καὶ τὰ πάντα μετὰ φόδου καὶ τρόμου. Διότι δὲν ἐλέγχονται ἐξουχιστικῶς αἱ εἰσοδοὶ καὶ αἱ ἐξοδοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγοι καὶ τὰ δῶματα καὶ οἱ στενοχημαὶ τῆς ὑποβάλλοντα εἰς θασανιστικὴν ἔρευναν καὶ εἶναι ὀποχρεωμένη ἢ νὰ μὴν ἀκινήτος ὡς λίθος καὶ ἔτι πλέον ἢ νὰ ὑπεμῆν τὰ πάντα σιωπηλῶς καὶ νὰ μὴν καρπωμένη εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς διὰ παντός, χειρότερον ἀπὸ φυλακισμένη ἢ, ἂν βέλῃσιν νὰ ὁμιλήσῃ καὶ νὰ στενάξῃ καὶ νὰ ἐξέλθῃ, δι' ὅλα ἔχει νὰ δώσῃ λόγον εἰς ἐκείνους τοὺς διεφθαρμένους δικαστὰς, ἐνωσὶ τὰς θεραπευτέας καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὑπηρετῶν.

6. Τώρα, ἂν βέλῃς, ἐν μέσω αὐτῶν τῶν δεινῶν φέρε τὸν ἀφθονὸν πλοῦτον, τὰς πολυτελεῖς τραπέζας, τὰ κοπάδια τῶν δούλων, τὴν λαμπρότητα τῆς καταγωγῆς, τὸ μέγεθος τῆς ἑξουσίας, μεγάλην δόξαν, ἐπιφανεῖς προγόνους. Μὴ ἀφήσῃς κανὲν ἀπὸ ἐκείνα ποῦ θεωροῦνται, ὅτι κάμνουν ἐπὶ τὴν τὸν παρόντα διὰ, ἀλλὰ ἀφού τὰ συγκεντρώσῃς ὅλα ἀντιπαράθεσά τα εἰς αὐτὴν τὴν λύπην καὶ θὰ διαπιστώσῃς, ὅτι δὲν διακρίνεται κανὴν ἡ χαρὰ ποῦ προέρχεται ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ θὰ τὴν ἴδῃ ἐξοφρατισμένην, ὅπως εἶναι φυσικὸν ἕνας μικρὸς σπινθὴρ τοῦ ἔπεσε μέσα σὲ μέγα πέλαιος νὰ ὀθεσθῇ ὁμοίως. Καὶ αὐτὰ συμβαίνει, διότι ἡ γυναικὴ (καὶ ταῦτα γίνονται συχνάκις), ὁ μὲν ἄνδρας τὸ ἀντιμετωπίζει εὐκαλύτερον ἀπὸ τὴν γυναικὰ καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ὀδύνης συνήθως πίπτει πάλιν ἐπάνω εἰς τὴν ὀδύνην ἐκείνην. Διότι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ χρησιμοποίησιν τὰ ἴδια ὅπλα ἐναντίον τοῦ συζύγου ποῦ τὸν ὑποτασσεται. Ποῖος θ' ἀνεχθῇ, ἐπειδὴ τὸ ἀξιώνει ἡ γυναικὴ του, νὰ μὴν διαπαντὸς εἰς τὴν οἰκίαν;

7. Ποῖος ἐκ τῶν ὑπηρετῶν θὰ τολμήσῃ νὰ παρακολουθῇ τὸν κύριόν του καὶ δὲν θὰ ρηθῇ αἰετῶς εἰς τὸ ὄραθρον; Ὅτε λοιπὸν μὲ αὐτὰ τὰ μέσα θὰ δυνηθῇ νὰ παρηγορηθῇ, οὔτε μὲ τὸ νὰ ἐκσπάσῃ τὴν ἀργὴν τῆς μὲ λόγους. Ἀλλὰ ἴσως τὴν ὑπομῆναι ὁ ἄνδρας τῆς ἐξωργισμένην μίαν καὶ δύο φορές. Ἐὰν ὅμως ἐπιμείνῃ νὰ τὸν κατηγορῇ συνεχῶς, θὰ τὴν μάθῃ συντόμως, ὅτι εἶναι προτιμότερον νὰ τὰ ὑπομῆναι αὐτὰ σιωπηλῶς καὶ νὰ λεώνῃ. Καὶ αὐτὰ συμβαίνει εἰς τὴν περίπτωσιν ἀπλής ὑποψίας. Ὅταν ὅμως τὸ κακὸν τύχῃ νὰ εἶναι ἀληθές, τὴν μὲν γυναικὰ οὐδεὶς θὰ δυνηθῇ ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὀδημένου συζύγου, ἀλλὰ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν

νόμων αὐτὴν τὴν φιλότιμην ἐξ ὧλων συνίθως τὴν ὁδηγεῖ εἰς τὸ δικαιοσύριον καὶ τὴν κατασφάζει. Καὶ ὁ ἄνδρας διαφεύγει τὴν τιμωρίαν τῶν νόμων, καὶ ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ παρηγορήσῃ τὴν θλίβην ἐκείνην, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπομῆνῃ ἕνα ἄργον καὶ ἀξιοβηρήτητον θάνατον ἀπὸ τὰς μογγαλαίας καὶ τὰς φαρμακείας ἐκείνας, ποῦ ἐπιτηδεύονται αἱ πορευόμεναι γυναῖκες. Μερικαὶ μάλιστα δὲν χρειάσθη κἄν νὰ καταφύγῃ εἰς ὄπισθα μέσσω, ἀλλὰ καταληφθεῖσαι ἀπὸ σφοδρῶν θλίβην ἐπρόφασσον καὶ ἔβασον νόμια τέρμα εἰς τὸ μαρτύριον. Ὅστε καὶ ἂν ὄλοι οἱ ἄνδρες ἐδεικνύουν μεγάλην σπουδὴν διὰ τὸν γάμου, αἱ γυναῖκες δὲν θέλουν ἔπαυσι τὸν ἐπιδικῶσιν. Διότι οὔτε δύνανται νὰ εἰπουν, ὅτι ἡ τυραννία τῆς ἐπιθυμίας εἶναι τόσο μεγάλη εἰς αὐτὰς καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κακῶν ποῦ τὸν συνακολουθεῖν τὸ γυναικῶν αὐτῶν, ὅπως ἀκριβῶς ἀπέδειξεν ἡ ἀνάλυσις.

8. Τί λοιπόν, λέγει, αὐτὸ συμβαίνει εἰς ὄλους τοὺς γάμους; Ἄλλὰ δὲν λείπει καὶ ἀπὸ ὄλους. Ἐνῶ τοῦτο εὐρίσκειται ἐξω καὶ μακρῶν πάσης παρθενίας. Καὶ ἡ μὲν ἔγωγος, καὶ ἂν δὲν περιπέσῃ εἰς αὐτὴν τὴν βεινήν κατάστασιν, πάντως θέλει περιπέσῃ εἰς τὸ ἀγχος τῆς ἀναμοιῆς τοῦ βαινοῦ. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν ἡ γυναῖκα ποῦ πρόκειται νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν ἄνδρα, μαζὶ μὲ τὴν ἐνωσιν νὰ μὴ ἀναλογίζεταί καὶ νὰ μὴ φοβῆται τὰ βαινά. Ἐνῶ ἡ παρθένος εἶναι ἀπηλλαγμένη οὐκ μόνον ἀπὸ τὰς δυσχερείς αὐτὰς καταστάσεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ὑποψίαν αὐτῶν. Αὐτὸ πάντως δὲν συμβαίνει εἰς ὄλους τοὺς γάμους. Οὔτε γὰρ τὸ ὑποστηρίξω. Ἄλλὰ δὲν τοῦτο δὲν συμβαίνει, συμβαίνειν παλὰ ἄλλα. Καὶ ἂν κανεὶς κατορθώσῃ νὰ διαφύγῃ ἐκεῖνα, πάντως δὲν θέλει δουλεῖν νὰ τ' ἀποφύγῃ ὄλα. Ἄλλὰ ὅπως, ὅταν ἐπιχειρήσῃ νὰ διαφύγῃ κανεὶς ἕνα φράκτιν καὶ κερφύονται εἰς τὰ λιμένα τὰ ἀγκάθια καὶ, ὅταν στρέψῃ διὰ νὰ ἀφαιρήσῃ τὸ ἕνα, πίνεταί ἀπὸ πολλὰ ἄλλα, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὰ πράγματα τοῦ γάμου, ὅστις κατορθώσῃ ν' ἀποφύγῃ τὸ ἕνα, περιπλέκεται εἰς ἄλλα. Καὶ ὅστις διαφύγῃ ἐκεῖνο, πάλιν συνίθως προσκρούει εἰς ἄλλα. Καὶ γενικῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρῃς γάμον ἀπηλλαγμένον ἀπὸ κάθε δυσάρεστον συνέβησιν.

ΔΕΝ ΕἶΝΑΙ ΖΗΛΟΥΤΟΣ ΕἶΝΑΣ ΠΑΡΘΕΝΟΣ ΠΑΝΟΣ.

ΝΓ'. 1. Ἄλλὰ, ἂν θέλῃς, ἄς ἀφήραμεν τώρα τὰ δύσκολα καὶ ἄς εὐθωμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὴν πλευρὰν τοῦ γάμου ποῦ θεωρεῖται ὅτι εἶναι ἀξιομακρίστος, καὶ ποῦ οἱ

περισσότερο ἢ ἄλλων ὄλοι εἰχονται νὰ τὴν ἐπιτόχουν. Ποία εἶναι αὐτὴ λοιπόν; Τὸ νὰ λάβῃ κανεὶς, ἐνῶ ὁ βίος εἶναι πτωχὸς καὶ ταπεινὸς κατογωγίης, γυναῖκα ἀπὸ μεγάλην καὶ ἰσχυρὴν οἰκονομίαν μὲ πολλὰ πλοῦτη. Εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλην ἐπιτοὴν ὑπεροπτικὸν τὸ γένος τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ εἰς αὐτὸν τὸν τομεῖα διατρέπουν κυρίως αἱ γυναῖκες, τόσοσπερ ὅσοσπερ ὄσον εἶναι ασθενέστεραι. Δι' αὐτὸ καὶ καταλαμβάνονται περισσότεροσπερ ἀπὸ τὸ πάθος. Ὅταν ὄμως ἔχη καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ὑπεροπίας, δὲν ὑπάρχει τίποτε ἱκανὸν νὰ τὴν συγκρατήσῃ. Ὅπως ἡ φλόγα ποῦ ἀγκαλιάζει ἕνα ὄξος, εἰς τόσοσπερ ἀπερίγραπτον ἔπαυσι φθάνουν καὶ ἀνατρέπουν τὴν καινοκίην τάξιν καὶ κἄνουν τὰ ὄνω κάτω. Διότι ἡ γυναῖκα δὲν ἀφήνει τὸν ἄνδρα νὰ μὲν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ ἀλαστοκίαν καὶ κευδοσίαν τὸν ὑποβάθει εἰς τὴν θέσιν ποῦ ἀρμόζει εἰς αὐτὴν, τὸν ὑποτάσσει καὶ γίνεται αὐτὴ κεφαλὴ καὶ ἀρχὴν τῆς οἰκονομίας. Καὶ τί χειρότερον δύνανται νὰ συμβῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνωμαλίαν. Καὶ ἀποσποῦν τὰ αἰσχη, τὰς ὄβριες καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις, ποῦ εἶναι ἐπιχρόστερα πάντων.

ΚΑΙ ἂν ἄκομη ἀγνηθὴ κανεὶς νὰ ὑποτάσῃ τὴν παύσιαν ἰγναίην, ὅσα παρὰ μείνῃς μερίστη ἡ ἀβία.

ΝΔ'. 1. Ἄν ἰσχυροθῇ κανεὶς (διότι ἄκουσα πολλοὺς νὰ τὸ ὑποστηρίξουν, ὅταν γίνονται παρόμοια συζητήσεις): «Ἄς πλοῦτήσῃ μόνον καὶ ἄς γίνῃ εὐπορος καὶ δὲν εἶναι καθόλου δύσκολον νὰ κάμῃ καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημά της». Ἄν κανεὶς ὑποστηρίξῃ αὐτὰ, πρώτον μὲν ἀγνοεῖ, ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον δύσκολα, ἔπειτα ὅτι καὶ ἂν συμβῇ αὐτὰ, συνεπάγεται οὐκ μόνον ζημίαν. Διότι ἡ ὑποταγή της εἰς τὸν ἄνδρα ἀπὸ ἐξαναγκασμῶν καὶ φόβου εἶναι βραχύτερον καὶ πλέον δυσάρεστον ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν της ἐπ' αὐτοῦ μὲ ἄλην τὴν ἐξουσίαν. Τί ἐπιφέρει λοιπόν αὐτὸ; Αὐτὴ ἡ δια ἐκρίκειν ἄλην τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἡδονὴν. Καὶ ὅταν δὲν ὑπόφρη ἀγάπη αὐτὴ πόθος, ἀλλὰ ἀντ' αὐτῶν βασίλει: ὁ φόθος καὶ ὁ καταναγκασμὸς, τί ἄξια δύνανται νὰ ἔχη ἕνας τέτοιος γάμος;

ΕἶΝΑΙ ἈΝΤΙΘΕΤΟΝ ΕἶΝΑΙΝ ΤΑ ΠΑΡΕ ἢ ἰγναίκα ΠΑΥΣΙΟΤΕΡΟΝ ἈΡΑΡΑ.

ΝΕ'. 1. Καὶ αὐτὰ συμβαίνειν, ὅταν ἡ γυναῖκα εἶναι εὐπορος. Ἄν ὄμως συμβῇ αὐτὴ νὰ μὴ ἔχη τίποτε, ὁ δὲ

θύβρας να πλουτή, καταντά θεράπαινα από νόμιμος σύζυγος, και η ελευθέρω γίνεται δούλη και άφοδ χόση την αξιοπρέπειάν της, θα περιέλθη εις κατάσταση, που δεν είναι καθόλου καλύτερα από την κατάσταση των άγροάξοιμων παλλακίδων. Άλλα άσχημη και αν θέλη ο σύζυγος να άκολοαστην, να επιδίδεται εις ομοσποιας και αν θέλη να φέρη εις αυτήν την συζυγικήν κλίσην πλήθος έπαυράν, είναι αναγκασιμένη να τὰ άπομνην έλα και να συμβιδάζε-ται με αυτά η άλλως να άδικωχθή από την οικίαν. Και δεν είναι αυτό μόνον τό φοδεράν, αλλά τό γεγονός ότι μια γυναίκα που ο άνδρας της δεκνύει άπέναντί της αυτήν την συμπεριφοράν, δεν δά δύναται με την ίδίαν ελευθερίαν να προστάξη ούτε τους ύπηρέτας ούτε τας θεραπεινίδας, άλλα ώσάν να ζή εις ξένον και έχθρικήν περιβάλλον και να άναξιοσθή και να συζή μάλλον με κύριον παρά με σύζυγον, ούτως αναγκάζεται να κάμνη και να υποφέρη τὰ πάντα. Και αν κανείς έλθη εις γάμον με σύζυγον της αυτής τάξεως, πάλιν η ίσοτιμία συγκρούεται με τον νόμον της ύποταγής, διότι τό μέτρον της ίσης οικονομικής δυνατότητας την ώθει προς την άξίωσιν της εξισώσεως με τον άνδρα. Τί δύναται λοιπόν να πράξη κανείς, όταν από παντου άνοκέρωνται τόσαι δυσκολίαι; Τώρα αν πολύ άλίγαι, έλάχιστοι γάμοι διάρουν ατάς τας καταστάσεις, μή τους επικαλεσθής. Διότι άρμόζει να χωροστριζώμεν τὰ πράγματα όχι από τας απαιτίας περιπτώσεις, άλλα από αυτά που συμβαίνουσι συνήθως. Εις την παρθενίαν είναι δύσκολον η μάλλον άδύνατον να συμβούδι αυτά, ενώ εις τους γά- μους αντίθετος είναι δύσκολον να μη συμβούδι.

Η ΠΑΝΑΡΕΤΙΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΕΚΕΙ ΠΟΛΛΑΣ ΑΙΤΙΑΣ ΑΓΙΗΣ.

ΝΣ'. 1. Έάν λοιπόν με αυτά που θεωρούνται καλά γεννώνται τόσαι δυσάρετοι καταστάσεις και τόσαι συμφοραί, τότε τί να έπιη κανείς δια τὰ άναμφισήτητως λυπηρά; Διότι δεν φοδεεται μόνον δι' ένα θάνατον, καίτοι μίαν φοράν πρόκειται ν' άποθάνη, ούτε φροντίζει δια μίαν ψυχήν, ενώ έχει μίαν μόνον, άλλα τρέμει μεν δια τον άνδρα, τρέμει δια τὰ τέκνα, δια τας συζύγους και τὰ τέκνα των τέκνων της και εις όσον περισσότερους συγγενείς εκτείνεται η ρίζα του γένους τόσον αυξάνουσι και οι φροντίδες της. Και εις κάθε περιότασιν, είτε πρόκειται περί οικονομικής ζημίας, είτε περί άσθενείας, είτε συμβή κάτι άλλο άνεπιθύμητον, αναγκάζεται να κλαίη και να θρηνη περισσότερο από τους ίδίους τους πάσχοντας. Και αν μεν άπο-

θάνουσι οι άλλοι πρώτοι, τό πένθος είναι άφορητον. Άν πάλιν άλλοι μείνουσι και άλλοι άποθάνουσι προώρις, ούδέ τότε δύναται τις να εύρη καθαράν παρηγορίαν.

2. Διότι ο φόβος που συσταράσει διαρκώς την ψυχήν δια τους ζώντας δεν είναι άλιγώτερος από την θλίψην δια τους άποθονόντας, άλλα παραδόξως είναι θαυρότερος. Την λύπην δια τους νεκρούς συνήθως την μαλακώνει ο χρόνος, ενώ οι φροντίδες δια τους ζωντανούς είναι άνάγκη να παραμένουσι δια έλου και θα παύσουσι μόνον με τον θάνατον. Έάν δεν έπαρκοίμεν εις τας ίδίαις μας συμφοράς, τότε τί έδουσι ζώνη θα κάμωμεν όταν έμεθα αναγκασιμένοι να παθώμεν και δια τας συμφοράς των άλλων; Πολλοί γυναίκες καταγόμεναι από ενδοξούς γονείς, ανετράφησαν μέσα εις μεγάλην τρυφήν και ύπονδρεύθησαν με κάποιον από τους δυνατούς, έξασμα έπειτα πριν να τις κάλοσυχίσουσι δι' αυτά, ενεκλήπτετι ένας κίνδυνος ώσαν καταγίγχα η κυκλών, και τας έθύβισε και ατάς και άσκάμιασιν έλα τὰ δεσά του ναυαγίου και, ενώ έχαιρόντο πρό του γάμου άπειρα αγαθά, άφρημισθησαν εις την έχρήτην συμφοράν άσ' ότου ήλθον εις γάμον. Άλλά αυτά, λέγει, δεν συμβαίνουσι συνήθως εις έλους. Άλλά πάντως ούτε και από έλους άφιστανται (δια να άπατήσω με τό ίδιον έπιχείρημα). Άλλοι μεν είχαν την τύχην να τὰ δοκιμάσουσι, άλλα και όσοι διάφυγον την προσωπικήν πείραν, και ατούς πάλιν συνεχώς έλύπει τό ενδεχόμενον να συμβούδι. Κάθε παρθένος όμως είναι άπηλλαγμένη και από την προσωπικήν πείραν και από τό ενδεχόμενον.

ΤΑ ΑΓΕΑΡΕΤΑ, ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΕΙΣ ΟΛΟΙΣ ΤΟΙΣ ΓΑΜΟΙΣ.

ΝΖ'. 1. Άλλά, εάν έπιθυμήτε ν' άφρωμεν κατά μέρος αυτά, τὰ όποία είναι συνυφασμένα με την φύσιν του γάμου και τὰ όποία ούδεις ούτε με την θέλησιν του ούτε χωρίς αυτήν δύναται να διαφύγη, αυτά άς εξετάσωμεν τώρα. Ποία λοιπόν είναι αυτά; Όδινες τοκετών και τέκνα. Άς φέρωμεν τον λόγον όπιου και άς εξετάσωμεν όσον τό δυνατόν λεπτομερέστερον τὰ πρό του γάμου. Διότι έπαρκίδως τὰ γνωρίζουσι μόνον οι παθόντας. Φθάνει ο καιρός της μησταίας. Και άμέσως άνακούπτου φροντίδες άλλεπάλληλοι και ποικίλοι, δηλαδή τί σύζυγον θα λάβη, μήπως θα είναι κανείς ταπεινής καταγωγής η κανείς άσημος η αυθάδης η άπιστών η άλοκών η βραχύς η ζηλότυπος η κανείς μικροσπειτής η άνόητος η πονηρός, μήπως κανείς σκληρός η άνανδρος. Όλ' αυτά δεν είναι ύποχρεωτικόν να

συμβαίνουν με όλας τὰς ἀποδρευμένας, εἶναι ὅμως ἀναγκασμένοι νὰ μεμνησθῶν καὶ νὰ φροντίζω δι' ἄλλα. Διότι δὲν εἶναι γνωστὸν ποῖος θὰ τῆς τύχη, ἀλλὰ καθὼς εὐρίσκεται ἐνώπιον ἀθεοῦ ἐπιβόης ἡ ψυχὴ φοβεῖται καὶ τρέμει τὰ πάντα καὶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ποῦ νὰ μὴ τὸ σκέπτεται. Ἐάν ἰσχυρισθῇ κανεὶς, ὅτι δύναται νὰ εὐφρανῆται μετὰ τὴν προσδοκίαν τῶν ἀντιθέτων, ὅς γνωρίζῃ καλῶς, ὅτι δὲν μᾶς παρηγοροῦν τόσο αἱ ἐλπίδες τῶν ἀγαθῶν ὅσον μᾶς λυποῦν αἱ ἐνδεχόμενα συμφοραὶ. Διότι τὰ ἀγαθὰ τότε γεννοῦν τὴν χαρὰν, ὅταν τὰ ἐπιβῶμεν μετὰ θεοσιότητος. Ἐνῷ αἱ συμφοραὶ καὶ μόνον μετὰ τὴν ὑπόψιν τῆς ἐκφρασεως τῶν προκαλοῦν σύγχυσιν καὶ ταραχὴν εἰς τὴν ψυχὴν.

2. Ὅπως ἀκριδῶς συμβαίνει μετὰ τοὺς δούλους, ποῦ ἡ ἀγνοία τῶν μελλοντικῶν κυρίων των δὲν ἀφήνει τὴν ψυχὴ των νὰ ἠρεμήσῃ, τὸ ἴδιον καὶ τῆς παρθένου ἡ ψυχὴ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μητροτείας, ὁμοιάζει μετὰ πλοῖον κλυδωνιζόμενον ἀπὸ τὴν τρικυμίαν, καθὼς οἱ γονεῖς ἀλλοῦς κρατοῦν καὶ ἄλλοις ἀδικοῦν. Διότι τὸν μητροτῆρα ποῦ ἐνίκησε γένης, τὸν ὑπερέβη σήμερον ἄλλος καὶ τοῦτον πάλιν τὸν ἐξέβηξεν ἕνας τρίτος. Κάποτε μάλιστα καὶ εἰς τὸ κατώφλι τοῦ γάμου ὁ νεμφίος ποῦ ἐφάνη ὅτι ἐπεκράτησεν, ἀπῆλθε μετὰ τὰς χεῖρας κενὰς, ἐνῷ οἱ γονεῖς παρέδωσαν τὴν κόρην εἰς τὸν πλέον ὀπίσθινον. Ὅχι μόνον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες δοκιμάζουσιν ἐπαχθεῖς φροντίδας. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτοὺς, εἶναι εὐκόλου νὰ διερευνοῦν τὸ πᾶγμα, ἐνῷ τῆς γυναίκος, ποῦ εἶναι διαρκῶς κλεισμένη μέσα, πῶς θὰ διερευνηθῇ κανεὶς τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν μορφήν τῆς. Καὶ αὐτὰ συμβαίνουν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μητροτείας. Ὅταν ὅμως φθάσῃ ὁ καιρὸς τοῦ γάμου ἐντείνεται ἡ ἀγωνία καὶ ὁ φόβος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν ἡβουλήν, μήπως ἀπὸ τὴν πρώτῃν νίκτῃ κάπως δυσάρεστη καὶ πολλὴ κατωτέρα ἐπ' ἑτι ἀνεμένετο. Διότι ἡ γυναῖκα ποῦ ἐπῆρθε εἰς τὴν ἀρχὴν, εἶναι κάπως ὑποφερτὸν νὰ καταφρονῆθῃ ἀργότερον, ὅταν ὅμως εὐδὲς ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τὴν ἀφετηρίαν τρόπον τινὰ τοῦ ἔραμου, φανῇ ἀπεχθὴς, τότε λοιπὸν θὰ δυνηθῇ νὰ θαυμάσθῃ.

3. Καὶ μὴ μοῦ ἀντεπίης τούτο, ὅτι δηλαδὴ πῶς δύναται νὰ συμβῇ αὐτό, ἂν τύχη νὰ εἶναι εὐμορφος; Ἄλλὰ καὶ τότε δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνησυχίαν. Διότι, πολλαὶ γυναῖκες ποῦ ἐλαμψαν μετὰ τὸ σφῆρος τοῦ σώματος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατοικήσῃ τὸν ἄνδρα των, οἱ ὅποιοι τὰς ἐγκατέλειψαν καὶ συνεδέθησαν μετὰ ἄλλας ποῦ ὑπελείποντο κατὰ πολλὸ ἀπὸ αὐτὰς. Ἄλλὰ καὶ ἂν διαλυθῇ αὐτὴ ἡ ἀνησυχία, ἀναφέρεται ἄλλη δυσἀρέσκεια σχετικῶς

μετὰ τὴν καταβολὴν τῆς προικῆς. Διότι καὶ ὁ πενθερὸς μετὰ ἀποδομίαν ἀποδοῖει τὴν προικα, καὶ ὁ γαμβρὸς ἐνῷ ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν παραλάβῃ τὸ ταχύτερον, ἀναγκάζεται ὅμως νὰ διενεργῇ τὴν ἐσπράξιν μετὰ ἐντροπὴν, καὶ ἡ γυναῖκα ἐντροπιομένη καὶ ἐρυθρῶσα διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποπληρωμῆς τῆς προικῆς αἰσθάνεται ἐναντὶ τοῦ ἀνδρὸς τῆς περισσότερον στενωχῶρα καὶ ἀπὸ τὸν πλέον ἀγνώμονα φειλέτην.

4. Ἄλλὰ καὶ ἂν παρακαμθῇ καὶ αὐτὴ ἡ ἀγωνία, ἀνακύπτει αἰετως ὁ φόβος τῆς ἀτεκνίας καὶ ἐπὶ πλέον ἡ φροντίς τῆς πολυταιβίας, καὶ ἐπειδὴ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι ποτὲ φανερόν, συνταράσσεται ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς ἀγωνίας. Καὶ ἂν μὲν καταστῇ αἰετως ἔγκυος, ἡ χαρὰ αὐτῆ συνοδεύεται πάλιν ἀπὸ φόβου, διότι κανεὶς ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τοῦ γάμου δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένον φόβου. Καὶ ὁ φόβος εἶναι μήπως ἀποβάλλῃ καὶ ἀποθάνῃ τὸ θρέφος καὶ διατρέξῃ τὸν ἔσχατον κίνδυνον καὶ αὐτὴ ἡ ἔγκυος. Ἄν δὲ μεσολαθῆσῃ ἀρκετὸς χρόνος, ἡ γυναῖκα δὲν τολμᾷ νὰ ἀμύλη ἐλευθέρως, ὥσῃ νὰ ἐξαρτᾷ ἀπακλειστικῶς ἀπὸ αὐτῆν ἡ τεκνοποιία. Ὅταν ὅμως φθάσῃ ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ, σταματοῦν πλέον αἱ ὠδίνες ποῦ τόσον κατεπόνησαν τὴν κοιλίαν τῆς, οἱ ὅποιοι καὶ μόνον εἶναι ἱκανοὶ νὰ σκιάσῃ τὰς καλάς πλευράς τοῦ γάμου. Τὴν συνταράσσουσιν καὶ ἄλλαι ἐπὶ πλέον φροντίδες. Διότι ἡ δυστυχὴς καὶ ταλαίπωρος κόρη, ἂν καὶ δοκιμάζεται τόσον σφοδρῶς ἀπὸ τοὺς πόνους ἐκείνους, φοβεῖται ἀκόμη περισσότερον μήπως τὸ θρέφος γεννηθῇ ἀσθενὲς καὶ ἀνάπηρον ἀντὶ ἀρετοῦ, μήπως γεννηθῇ θῆλυ καὶ ἄχι ἄρρεν. Διότι πράγματι αὐτὴ ἡ ἀγωνία τὰς θορυβεῖ τότε καθόλου ἀλιγώτερον ἀπὸ τὰς ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ. Καὶ δὲν φοβοῦνται τοὺς ἄνδρας ἀλιγώτερον δι' ἑσᾶ μόνον εἶναι αἱ ἴδιαι ὑπεύθυνοι, ἀλλὰ καὶ δι' ἑσᾶ εἶναι ἀπηλλαγμένοι πάσης εὐθύνης. Καὶ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν τρικυμίαν ἐγκαταλείπου πάσαν φροντίδα διὰ τὴν ἴδιαν των ἀσφάλειαν, μεμνησθῶν δὲ μήπως συμβῇ κάτι ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἶναι ἀνεπιθύμητα εἰς τὸν ἄνδρα. Καὶ ἔσῃ τὸ παιδί γεννηθῇ καὶ ἐκβάλῃ τὴν πρώτῃν φωνήν, ἄλλαι φροντίδες διαδέχονται ἢ μία τὴν ἄλλην, διὰ τὴν ἐπιβίωσίν του, διὰ τὴν ἀνατροφήν του.

5. Καὶ ἂν τύχη νὰ γεννηθῇ εὐφυὲς καὶ εὐάγωγον πρὸς τὴν ἀρετὴν, πάλιν οἱ γονεῖς του κατέχονται ἀπὸ φόβου μήπως πάθῃ φοβερόν τι, μήπως ἀποθάνῃ πρόωκως, μήπως ἐκφυλισθῇ καὶ κυριωρηθῇ ἀπὸ κάποιο ἐλάττωμα. Διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν μεταβάλλονται μόνον εἰς χριστούς ἀπὸ πονηροί, ἀλλὰ καὶ ἀντιθέτως ἀπὸ σπουδαῖοι μεταβάλλονται

λονται εις πονηράς και φαύλους. Και αν συμβη κάτι από αυτά τα ανεπιθύμητα, το πράγμα προκαλεί βαρύτεραν λύπην παρά αν συμβήση να εμφανισθούσιν όλα αυτά εξ αρχής. Και αν εμφανίζονται σταθερά όλα τα χρηστά, τους παραστέκει πάντα ο φόβος της μεταβολής, που συνταράσσει την ψυχήν των γονέων, άκρατηκρίθουσιν κατά μέγα μέρος την χαράν. Άλλα δέν συμβαίνει: Όλοι οι έγγαμοι να αποκλήσουν τέκνα. Μου υπενθυμίζεις έτσι άλλην σοφωράν αίτιαν δυσθυμίας, "Όταν λοιπόν και όταν έχουν τέκνα και όταν δέν έχουν και όταν αυτά είναι καλά και όταν είναι πονηρά, συνεχονται εις διας τας περιπτώσεις από διαφόρους λύπας και αγωνίας, που θα στηριχθώσιν διά ν' αποκλιόμεν γλυκύτερον τον έγγαμον βίον;

6. Και πάλιν, αν οι σύζυγοι ζούσιν εις μίαν άδιατάρακτον όμόνοιαν, υπάρχει πάντοτε ο φόβος μήπως έμπέση ο θάνατος και διακόψη την χαράν. Και τούτο δέν είναι ένας απλός φόβος μόνον, ούτε το δεινόν περιορίζεται μόνον εις το ένδεχόμενον, αλλά κάποτε είναι ανάγκη αυτό να συμβη εις την πράξιν. Διότι κανείς δέν έχει να προσκομίση και μίαν έστω περίπτωσιν, που την ίδίαν ημέραν απέθισαν και οι δύο οι σύζυγοι. Και έπειδή αυτό δέν συμβαίνει, δέν απομένει παρά ο έπίκυβν σύζυγος να διάγη εις τον υπόλοιπον χρόνον μίαν ζωήν επαχθεστέραν, είτε έζησε μετά του σύζυγου παλιν είτε και άλιγου χρόνον. Εκείνος μάλιστα που έζησε πολλόν χρόνον εσαν περισσότεραν πείραν του έγγαμου βίου είχε, τόσοσιν μεγαλύτεραν δδύνην δοκιμάζει, διότι ή μακρά συνήθεια καθιστά τον χωρισμόν άφορητόν. Εκείνος δέ που δέν έπρόφθασε να γευθη ή να χορτάση την αγάπην και εύρίσκειται ακόμη εις την άκμήν της έπιθυμίας, όταν την στερηθη, πεινεί περισσότεροσιν δι' αυτό παρά διά τον έκλιπόντα και ούτω από διαφορετικής αίτίας συνεχόν και τούς δύο ίσαι λύπαι.

7. Τί πρέπει να έπωμεν διά τούς χωρισμούς που συμβαίνουσι, διά τας μακράς αποδημίας, τας αγωνίας που είναι συνυφασμένοι με αυτάς, διά τας άσθενείας; Και τί αγέσιν έχουν αυτά με τον γάμον, λέγει: "Όχι μόνον έχουν, αλλά και από αυτήν την αίτίαν πολλοί γυναίκες ήσθένυσαν. Διότι και από άδκίαν που υπέστησαν και όργισθησάσι δι' αυτό, έν μέρει από την όργην, έν μέρει από την έλλην έπρακτέσαν πολλούς τυρετούς. Άλλά και αν εύρίσκειται διαρκώς πλησίον των ο σύζυγος και δέν δοκιμάσων κανέν τοιούτον κακόν, αλλά ζούσιν διά παντός εις μίαν άμπαφοίραν κατανοήσεως και αγάπης, εξ αίτίας της αποδημίας περιπίπτουσι πάλιν εις αυτάς τας συμφοράς. "Όλ' αυτά άς

τα παραλείψωμεν και άς μη κατηγορούμεν τον γάμον δι' ούδέν, αλλά πάλιν δέν θα δυνηθώμεν να τον απαλλάξωμεν και από αυτήν την κατηγορίαν. Από ποίον λοιπόν; "Ότι τουν ύγιη δέν τον άφημε; να εύρίσκειται εις καθόλου καλύτεραν κατάστασιν από τον άσθενή, αλλά τον ρίπτει εις την ίδίαν θλίψιν με τον κατώκοιτον.

Ο ΓΑΜΟΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΑΡΟΣ ΑΠΟΛΟΤΟΝ.
ΕΣΤΙΝ ΚΑΙ ΑΝ ΑΠΟΦΘΗ ΟΛΑ ΤΑ ΑΣΤΑΦΕΥΣΤΑ.

ΝΗ'. 1. Θέλεις τώρα να κάμωμεν μίαν άφάρισιν όλων αυτών και να υποθέσωμεν τα άδύνατα, και να συμφωνήσωμεν, ότι υπήρξε γάμος που συγκεντρώνει όλα μαζί τα αγαθά, πολλά τέκνα και καλά τέκνα, πλούτον, σωφροσύνην της γυναίκας, κάλλος, σύνεσιν, όμόνοιαν και μακροζωίαν; "Άς προστεθη και ένδοξος καταγωγή και μέγεθος δυναμείας και άς υποθέσωμεν, ότι δέν τον παράσσει ούτε αυτό τό έμφυτον πάθος εις άλλους, ο φόβος θηλασθ της μεταβολής των και άς αποκλείσωμεν πύσαν αίτιαν θλίψεως, πύσαν άφορμήν φροντίδος και μαρμήνης και ότι ούτε άλλη αίτία δέν διασπεί τον γάμον, όπως ο πρόωρος θάνατος, ο οποίος άς δεχθώμεν ότι τούς εφρε την ίδίαν ημέραν ή πράγμα που θεωρείται πολύ εύτυχεστέρον από αυτό, ότι μένουσι τα τέκνα κληρονόμοι και προστέπουσι όλα διού τούς γονείς των εις την τελευταίαν των κατοκίαν εις γήρας θαδύ. Και ποίον είναι τό τέλος; Ποίον κέρδος θα λάβουσι μαζί των εκεί από όλην αυτήν την πολλήν χαράν; Διότι τό ότι άφησαν πολλούς παίδας και έζησαν άπολαυστικώς με καλήν γυναικα και όλα τα άλλα που πρό άλιγου άνάφερα, και ότι έφθασαν εις θαθή γήρας, δλ' αυτά εις τί θα δυνηθούσιν να μάς ώφεληθούσιν εις τό δικαστήριον εκείνου που θα ζετείση δέξιαν αιώνίους και άληθινάς; Είς τίποτε. Λοιπόν όλα είναι σκιά και όνειρον.

2. "Όταν δέν έχωμεν να κερθίσωμεν τίποτε από όλα αυτά εις τούς άτελευτήτους αιώνας της άλλης ζωής, μήτε να απολαύσωμεν κάποιαν παρηγορίαν, τότε πρέπει να θέσωμεν εις την ίδίαν μοίραν όποιον έδοκίμασεν όλα αυτά μ' εκείνους που δέν τα έδοκίμασαν. Διότι ούτε αν κανείς εις τα χίλια χρόνια μόνον μίαν ύψικα είδεν όνειρον καλόν, θα έπωμιέν ποτε, ότι ούτος πλεονεκτεί από εκείνον που δέν άπηλάτισεν αυτό τό όνειρον. Και πάλιν δέν έπτα αυτό που ήθελα. Διότι ή έδύ ζωή από την άλλην δέν άπέχει τόσον μόνον, εσαν άπέχουσιν τα όνειρα από την πραγματικότητα, αλλά ακόμη περισσότερον. Ούτε ή παρούσα ζωή

πρός τὴν μέλλουσαν ἔχει τὴν ἴδιαν ἀναλογίαν πού ἔχει μία νύξ πρὸς χίλια ἔτη, ἀλλὰ πολὺ μεγαλύτεραν καὶ πάλιν ὀλίγον εἶναι. Ἡ παρθένος ὅμως, δὲν ἔχει καμμίον σχεδὸν μὲ αὐτὰ, ἀλλὰ ἀπέχεται ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν μὲ πάλαι ἄλλα πολυτιμότερα ἀγαθὰ. Μᾶλλον δεξ ἐξετάσωμεν τὸ πρῶγμα ἐξ ἀρχῆς.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟΝ.

ΝΒ'. 1. Ἡ παρθένος δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀσχολῆται μὲ τὸν σύζυγον τῆς, οὔτε φοβεῖται μήπως ἀναγκασθῆ νὰ ὑπομείνῃ κάποιοι ἀπάτην τοῦ. Διότι (ὁ νυμφίος τῆς) εἶναι Θεὸς καὶ ὄχι ἄνθρωπος, εἶναι κύριος κάποιας διαφορετικῆς φύσεως. Αὐτὰ σχετικῶς μὲ τὴν διαφορὰν τῶν νυμφίων. Ἐξέτασε τώρα καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἀγαθῶν πού λαμβάνουν ὡς προικὰ. Διότι αὐτὰ δὲν εἶναι δοῦλοι, οὔτε ἐκτάσεις γῆς, οὔτε τόσα καὶ τόσα τέλειαντα χρυσοῦ, ἀλλὰ εἶναι οἱ οὐρανοὶ καὶ τὰ οὐρανία ἀγαθὰ ἢ προίξ αὐτῆς τῆς νύμφης. Ἐπὶ πλέον ἡ ἑγγαμῖος γυνὴ τρομάζει τὸν θάνατον καὶ δι' ἄλλους λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι τὴν χωρίζει ἀπὸ τὸν σύζυγον τῆς, ἐνῷ ἡ παρθένος καὶ ποθεῖ τὸν θάνατον, καὶ θεωρεῖ θάρος τὴν ζωὴν, καὶ σπεύδει νὰ ἀνταρκῶσιν τὸν νυμφίον πρόσωπον μὲ πρόσωπον διὰ ν' ἀπολύσῃ ἐκείνην τὴν δόξαν.

Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗΝ ΤΙΠΟΤΕ ΑΠὸ Οἶα ΔΕΝ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΘΗΣΙΑΝ ΜΑΣ.

Ξ'. 1. Ἐπειτα ἡ πτωχὴ ζωὴ δὲν δύνανται καθόλου νὰ τὴν θλάσῃ, ὥπως συμβαίνει μὲ τὸν γάμον, ἀλλὰ ἀπεναντίας ἐφ' ὅσον τὴν ὑπομένει μὲ τὴν θέλησίν τῆς, αὐτὴ τὴν καθιστᾷ περισσότερον ποθητὴν εἰς τὸν νυμφίον, οὔτε ἡ ταπεινὴ τῆς καταγωγὴ, οὔτε ἡ ἑλληνικὴ κοσμητικὴν βελγῆτρων, οὔτε κανὲν ἄλλο αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Τί λέγει; Ἀκόμη καὶ ἂν δὲν εἶναι ἐλευθέρη, οὔτε αὐτὴ ἐλαττεῖ τὴν μηποτικὴν τῆς, ἀλλὰ ἀρκεῖ νὰ ἐπιδείξῃ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τῆς καὶ τὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ πρωτεία. Δὲν ἔχει νὰ φοβῆται τὴν ἐπιλοτυπίαν, δὲν ἔχει λόγους νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὸ μαρτύριον τοῦ φόβου, διότι κάποια ἄλλη γυναῖκα συνεξυβίη μὲ λαμπρότερον σύζυγον. Διότι δὲν ὑπάρχει νυμφίος ὅμοιος οὔτε ἴσος μὲ αὐτὸν, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον παραπλήσιος. Ἐνῷ εἰς τὸν γάμον ἀκόμη καὶ ἂν μία γυναῖκα ἔχῃ σύζυγον ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους καὶ ἰσχυροτέρους, πάλιν δύνανται νὰ εὖρη ἄλλην νὰ ἔχῃ ἀνώτερον ἀκόμη σύζυγον.

2. Ἡ γὰρ πού δοκιμάζει μία σύζυγος πλεονεκτοῦσα γενικῶς, ἀλλὰ πάντως ἐβρισκομένη εἰς κατωτέραν μοῖραν ἀπὸ μίαν ἄλλην, περιορίζεται τὰ μέγιστα ἀπὸ τὴν ἀνυπερότητα αὐτῆς ἐξῆ. Ἀλλὰ ἡ ἄφρονος ἐπιδείξει χρυσοῦ καὶ ματιῶν καὶ πολυτελοῦς τροπῆς καὶ ἡ δὴ ἄνεως γενικά εἶναι ἰκανὴ νὰ δελεάσῃ καὶ νὰ γοητεύσῃ τὴν ψυχὴν; Καὶ πόσαι εἶναι αἱ γυναῖκες πού χαίρονται ἄλλῃ αὐτὴν τὴν τροπὴν; Διότι τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀνθρώπων εἶναι μέσα εἰς τὴν πενίαν, εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς κακοτυχίας. Ἄν ὑπάρχουν μερικαὶ προνομιούχοι, αὗται εἶναι ἐλάχισται καὶ διαγουν ἀντιθέτως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, διότι μία ται αὕτη ἐπιδείξει δὲν εἶναι θαμιτῆ, ὥπως τὸ ἀπειθεῖσθαι καὶ ἀνωτέρω.

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΕΧΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΝ ΦΟΒΟΝ ΑΠὸ ΤΗΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ.

ΞΑ'. 1. Ἀλλὰ δεξ ὑποθέσωμεν πάλιν, ὅτι αὕτη ἡ πολυτέλεια εἶναι ἐπιτρεπτή καὶ ὅτι οὔτε ὁ προφήτης οὔτε ὁ Παῦλος δὲν αἰσθάνονται ἀπέχθειαν πρὸς τὰς γυναῖκας πού διάγουν εἰς τὴν χλιδήν. Ποῖον τὸ ὄφελος ἀπὸ τῶν πλοῦτων τῶν χρυσαφικῶν; Κανὲν ἀπολύτως, ἐκτός μόνον ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὰς περιττὰς φροντίδας καὶ τὸν ἀσυνήθη φόβον. Διότι ὄχι μόνον εἶναι τὰ καταθέτου εἰς τὴν κοσμηματοθήκην καὶ οὔτε μόνον, εἶναι ἐπέληθ ἡ ὑκτία, κατατρώχονται ἀπὸ ἀνησυχίαν, ἀλλὰ καὶ εἶναι τὰ φοροῦν καὶ κατὰ τὴν διάρκειον τῆς ἡμέρας ἀποφέρουν ἀπὸ τὰς ἰδίας ἀνησυχίας, μᾶλλον ἀπὸ χειροτέρας. Καὶ πράγματι, αὗται αἱ ἀμαρτωλαὶ γυναῖκες μεταδίδουν καὶ εἰς τὰ θεμόσια λουτρά καὶ εἰς ἄλλους δημοσίους χώρους. Καὶ πολλὰ πρόσωπα πού εἶναι τὰ διακρίνον, καθὼς συνεισδύονται καὶ πείθονται ἀπὸ τὸ πλῆθος αὐταὶ αἱ χρυσοφοροῦσαι γυναῖκες, τοὺς κλέπτουν χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν μερὰ ἀπὸ τὰ χρυσαφικά τους. Κατ' αὐτῶν τὸν τρόπον πολλὰ ἔχασαν ὄχι μόνον αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ θαυμάσια περιδέρασα ἐκ πολυτίμων λίθων, τὰ ὅποια ἐκόπησαν καὶ ἀπεισιπάζθησαν ἀπ' αὐτῶν.

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ ΣΗΜΙΩΝΟΥΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΧΗΜΙΑΝ ΕΠΙΤΡΕΚΟΥΝ.

ΞΒ'. 1. Ἀλλὰ δεξ ἀπαρρηῖωμεν καὶ αὐτὸν τὸν φόβον, καὶ δεξ ἀγνοήσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν φροντίδα. Καὶ πάλιν τί τὸ ὄφελος; «Μὲ εἶδεν ὁ ἄλλος», λέγει, «καὶ μὲ ἐθαύμασεν». Δὲν ἐθαύμασεν ὅμως αὐτὴν, ἀλλὰ τὰ κοσμήματα πού ἐφό-

ρει, μάλιστα την ίδιον συχνά την δέκασε διότι τὰ ἐφόρει παρά τὴν ἀξίαν τῆς. Διότι, ἂν εἶναι εὐμορφῆ, ἀμαυρώνει τὸ κάλλος τῆς φύσεως, ἀφοῦ ὁ πολὺς στολισμὸς δὲν τὸ ἀφήνει νὰ προσβάλῃ γυμνόν, ἀλλὰ τὸ καταστρέφει κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος. Ἐὰν πάλιν εἶναι ἀπακρουστικὴ καὶ ἀσχημὴ, τὰ κοσμημὰ ὑπογραμμίζουν ἀκόμη περισσότερον τὴν ἀσχημίαν τῆς. Ὅσον ἀπακρουστικὰ καὶ ἂν εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς προσώπου, ὅταν τὰ παρατηρῆ κανεὶς καθ' ἑαυτὰ, φαίνονται ὅπως ἀκριδῶς εἶναι. Ὅταν ὁμως πλαισιώνωνται ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν πολυτίμων λίθων καὶ ἀπὸ τὴν ἐμορφιὰ ἄλλων κοσμημάτων, τότε το-νίζεται ἀκόμη περισσότερον ἡ δυσμορφία τῶν.

2. Ἡ λαμπρότης τῶν μαργαρίτων καθιστᾷ θαυτότερον ἀκόμη τὸ μέλαν τοῦ προσώπου, καθὼς λάμπουν τρόπον τινα εἰς τὸ σκότος. Τὰ ἄσθη ποῦ κοσμοῦν τὰ μάτια ἐμρα-νίζουν ἀκόμη ἀσχημότερον τὰ δύσμορφον πρόσωπον, διότι δὲν ἀφήνουν τὴν εἰκόνα τοῦ προσώπου ν' ἀγωνισθῆ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὰ μάτια τῶν θεατῶν, ἀλλὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ τεχνητὸν ἐκεῖνο κάλλος, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ συγκρίσις νὰ εἶναι συντριπτικὴ. Διότι ὁ χρυσὸς ποῦ εἶναι διάσπαρτος εἰς τὰ ἐνδύματα, ἡ ποικίλη διακόσμησης καὶ ἄλλος ὁ ἄλλος στολισμὸς, παρέχουν τὴν αἴσθησιν ἐνὸς γενναίου ἀθλητοῦ, ποῦ γεμάτος ὕψους καὶ σφύργος ἀναμετρεῖται μ' ἕνα ψω-ραλέον, θειλὸν καὶ πεναλέον ἀντογωνιστήν. Καὶ καθὼς ἡ ἐμφάνισις τοῦ προσώπου ποῦ περιβάλλεται ἀπὸ ἕνα τέ-τοιον στολισμὸν, συγκεντρώνει εἰς αὐτὸν τὰ βλέμματα τῶν θεατῶν, ἐκεῖνο καταπνέει περισσότερον καταγέλαστον, ἐνῶ θαυμάζεται ὑπερβολικὰ ὁ στολισμὸς.

ΠΟΙΟΣ Ο ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΦΡΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ.

ΕΓ'. 1. Ἄλλὰ δὲν εἶναι τοιοῦτου εἶδους ὁ στολισμὸς τῆς παρθενίας. Δὲν παραβάλλεται καθόλου τὴν γυναικίαν ποῦ τὸν φορεῖ, διότι δὲν εἶναι οὐσιαστικὸς, ἀλλὰ εἶναι καθ' ὁλο-κληρίαν ψυχικός. Καὶ διὰ τοῦτο, καὶ ἂν εἶναι ἀσχημὴ, ἀμέ-σως ὁ ψυχικός στολισμὸς τὴν μεταβάλλει, καθὼς τὴν περι-βάλλει μὲ ἀσύλληπτον κάλλος. Καὶ ἂν πάλιν λάμπῃ ἀπὸ ἐμορφιά, τὴν καθιστᾷ ἀκόμη φραιότεραν. Διότι δὲν εἶναι οὔτε ὁ χρυσὸς καὶ οἱ πολυτίμοι λίθοι, οὔτε ἡ πολυτέλεια τῶν ἐνδυμάτων, οὔτε ἡ ποικίλια τῶν ἠνθέων μὲ τὸν πλοῦ-τον τῶν χρωμάτων, οὔτε ἄλλο τι ἀπὸ αὐτὰ τὰ φεαρτὰ ἐ-κεῖνο ποῦ κοσμεῖ τὰς ψυχάς, ἀλλὰ ἄν' αὐτῶν οἱ νηστεῖαι, αἱ ἱεραὶ ἀγρυπνίαι, ἡ πραότης, ἡ μετριοφροσύνη, ἡ πενία, ἡ ἀνδρεία, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ καρτερία, ἡ καταφρόνη-

σις ἔδωκε τῶν πραγμάτων αὐτῆς τῆς ζωῆς.

2. Ὁ ὀφθαλμὸς τῆς εἶναι τόσοσ ὠραίος καὶ θελκτικός, ὥστε ἀντὶ ἀνθρώπων ἔχει τὰς δυνάμεις τῶν δυνάμεϊς καὶ τὸν Κύριον αὐτῶν ἑραστήν. Εἶναι τόσοσ καθαρὸς καὶ διεσδυ-τικός, ὥστε δύναται νὰ βλέπῃ καθαρὰ ἀντὶ τῶν σωματι-κῶν τὰ πνευματικὰ κάλλη. Εἶναι τόσοσ γλυκὺς καὶ γαλή-νιος, ὥστε νὰ μὴ ἐξοργίζεται καὶ ἐξανίσταται οὔτε ἐναντί-ον αὐτῶν ποῦ τὴν ἀδικοῦν καὶ τὴν πικραίνουν, ἀλλὰ τοῦ-ναντίον ν' ἀπενίξῃ καὶ αὐτοὺς μὲ βλέμμα γλυκὺ καὶ μελι-χολίον. Ἡ παρθεμία ἀποπνέει τόσοσ κοσμιότητα, ποῦ καὶ οἱ ἀκόλαστοι ἀκόμη νὰ ἐντρέπονται καὶ νὰ ἐρυθριοῦν καὶ τὸ πάθος τῶν νὰ ὑποχωρῆ, ὅταν τὴν ἀπεισούν κατὰ πρόσω-πον. Ὅπως ἡ θεραπευτικὴ μίξις κοσμίας γυναικὸς εἶναι ἀνάγ-κη νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ τοιαύτη, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν τὸ θέλῃ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ σάρξ μίξις τόσοσ φιλοσοφημένης ψυ-χῆς κατ' ἀνάγκην ρυθμίζει τὰς ὁμὰς τῆς πρὸς τὰς ἐμ-πειύσεις αὐτῆς τῆς ψυχῆς εἰς τὴν ὁποίαν ὑπακούει. Καὶ πράγματι, ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ὄλη ἐμφάνισις καὶ τὸ δάδιμα καὶ γενικῶς πάντα ἐξωτερικοῦσιν τὴν ἐσω-τερικὴν τάξιν ποῦ βασίλευει εἰς τὴν ψυχὴν τῆς. Καὶ ὅπως ἕνα θαυτότερον ὄραμα, ἀκόμη καὶ ἂν κλεισθῆ μέσα εἰς ἀγ-γεῖον, ἀναδίδει τὴν πνοὴν τῆς ἰδικῆς τοῦ εὐωδίας καὶ πλη-ροῦ ἀγαλλιάσεως ὅχι μόνον αὐτοῦς ποῦ εὐρίσκονται μέσα καὶ ἐκεῖ πληροῦν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ποῦ εὐρίσκονται ἔξω.

3. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ εὐωδία τῆς παρθενικῆς ψυχῆς διεσδύει εἰς ὅλας τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀποκαλύπτει τὸν θη-σαυρὸν τῆς ἀρετῆς ποῦ περικλείει, ἐπιβάλλει εἰς ὅλους τὰ χρυσὰ ἡνία τῆς εὐκοσμίας καὶ κράτει εἰς μεγάλην εὐρυμύ-αν καθένα ἀπὸ τοὺς ἵππους καὶ δὲν ἐπιτρέπει οὔτε εἰς τὴν γλῶσσαν νὰ προφέρῃ κανένω σκληρὸν καὶ ἀνάρμοστον λό-γον, οὔτε εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἕνα βλέμμα ὑποπτον καὶ ἀναί-σχυντον, οὔτε εἰς τὴν ἀκοὴν νὰ δεχθῆ κάποια ἀνάρμοστον μελωδίαν. Καὶ φροντίζει νὰ μὴ δοθῆ κατὰ τρόπον προ-κλητικὸν καὶ θηλυπρεπῆ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον φυσικὸν καὶ ἀνεπιτήδευτον. Καὶ ἀφοῦ φροντίσῃ ἡ περιβολὴ τῆς νὰ μὴ συντελῆ εἰς τὸν κολλωπισμὸν, δὲν παίζει νὰ ἐλέγχῃ διαρ-κῶς τὸ πρόσωπόν τῆς, ὥστε νὰ μὴ παραδίδεται εἰς διαγυ-τικὸς γέλωτας, ἀλλὰ οὔτε ἐλαφρῶς νὰ μειδῆ, ἀλλὰ νὰ κρατῇ τὸ μέτωπον σοβαρὸν καὶ αὐστηρὸν καὶ νὰ εἶναι πάν-τα ἔτοιμη διὰ δάκρυα, ἀλλὰ ποτὲ διὰ γέλωτα.

ὍΣΑ ΠΑΣΧΟΜΕΝ ΔΙΑ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ, ΚΑΙ ἌΝ ΑΚΟΜΗ
ΕἶΝΑΙ ἈΝΙΑΡΑ, ΕΝ ΤΟΥΤΟΙΣ ΠΡΟΒΟΥΝΤΩΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΕΙΝ.

ΕΔ'. 1. Καὶ ὅταν ὁμιλῶ διὰ δάκρυα, δὲν ἐννοῶ τίποτε

τό καταθλιπτικόν. Διότι εἰς ἐκεῖνα τὰ δόξαρια ὑπάρχει τόση χαρά, ὅση δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Καὶ ἂν ἀμφιδέλλης, ἄκουσε τὸν Λουκᾶν ποῦ λέγει, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἀπέχρυσαν ἀπὸ τοῦ συνέριου, ὅπου ἐμοστιγώδησαν, πλήρεις χαρᾶς. Ἐν τούτοις ἡ φύσις τῶν μαστιγῶν δὲν εἶναι τοιαύτη. Διότι δὲν αὐστηρίζουν ἀπὸ τοῦ πόνου καὶ χαρᾶν, ἀλλὰ πόνον καὶ ὀδύνην. Δὲν εἶναι λοιπὸν τοιαύτη ἡ φύσις τῶν μαστιγῶν, ἀλλὰ ἡ πίστις εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ κατακτᾷ καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Ἐάν ἂν αἱ μαστιγῆς ποῦ ὑπέμενον ἐκεῖνοι διὰ τὸν Χριστὸν ἐγέννησαν χαρὰν, τί τὸ παράδοξον, ἂν καὶ τὰ δόξαρια προκαλοῦν τὴν ἴδιαν χαρὰν, ὅταν ἀναδύσθουν διὰ τὴν ἴδιαν αἰτίαν; Διὰ τοῦτο τὴν ὁδὸν, ποῦ ἐκάλεσε στενήν καὶ γεμάτην θλίψεις, τὴν ἴδιαν πάλιν ὁδὸν καλεῖ ζυγὸν σωτηρίου καὶ φορτίον ἑλαφρόν. Βεβαίως ἀπὸ τὴν ἀποφιν τῆς φύσεώς του τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐπαχθές, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπόφασιν ὅσον ἀναλαμβάνουν αὐτὸ τὸ φορτίον καὶ μὲ τὴν ἀπέραντον πίστιν των γίνεται πάρα πολὺ ἑλαφρόν. Δι' αὐτὸ θὰ ἴδῃς ἀνθρώπους ποῦ ἐξέλεξαν τὴν ὁδὸν αὐτὴν νὰ δοκίμουν μὲ μεγαλύτεραν προθυμίαν αὐτὴν τὴν στενήν καὶ γεμάτην θλίψεις ὁδὸν παρὰ τὴν πλατείαν καὶ εὐρύχωρον, ὅχι διότι δὲν δοκίμουν θλίψεις, ἀλλὰ διότι εἶναι ἀνώτεροι τῶν θλίψεων καὶ δὲν ὑποφέρουν ἀπὸ αὐτᾶς, ὅπως ὑποφέρουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἀναμφισβητήτως ἔχει θλίψεις καὶ ἡ ὁδὸς τῆς παρθένης, ἀλλὰ ὅταν κανεὶς τὰς συγκρίνη μὲ τὰς δοκιμασίας τοῦ γάμου, δὲν πρέπει νὰ τὰς ὀνομάσῃ οὔτε κἄν θλίψεις.

ΟΛΑ ΤΑ ΚΟΥΡΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ
ΔΕΝ ΕΙΣΙΝΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΣ ΤΑΣ ΕΙΝΑΙΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.

ΕΞ'. 1. Σὲ ἐρωτῶ, εἰπέ μου, ὑποφέρει ἡ παρθένος εἰς ἄλλην τῆς τῆς ζωῆς αὐτᾶς, ποῦ σχεδὸν κάθε ἔτος ὑποφέρει ἢ ἔγγαμος, ὅταν ἐμφανίζονται αἱ ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ καὶ οἱ στεναγμοί; Καὶ εἶναι τόση ἡ σφοδρότης τῶν πόνων αὐτῶν, ὥστε καὶ ἡ Ἁγία Γραφή ὅταν θέλῃ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν σιχημασίαν, τὸν λιμὸν καὶ τὴν λοιμικὴν καὶ τὰ πλέον ἀφόρητα κακά, δὲα αὐτὰ τὰ ἀποκαλεῖ «ὠδίνες». Καὶ ὁ Θεὸς ἐπέβαλεν αὐτὰς εἰς τὴν γυναῖκα ἀντὶ τιμωρίας καὶ κατάρτας. Καὶ δὲν ἐνοῶ τὸν τοκετὸν, ἀλλὰ τὸν τοιαύτου τοκετοῦ, ποῦ συνοδεύεται μὲ πόνους καὶ ὠδίνες. Διότι τῆς λέγει: «Μὲ πόνους θὰ γεννᾷς τέκνα».¹⁶⁶ Ἐνῶ ἡ παρθένος

166. Γεν. 3, 16.

ἔχει τοποθετηθῆ δεῖ ὅταν δὲν ὑπάρχουν αἱ ὠδίνες καὶ ἡ κατάρτα. Διότι αὐτὸς ποῦ κατέλυσε τὴν κατάρτα τοῦ γάμου, κατέλυσε ταυτοχρόνως δι' αὐτὴν καὶ αὐτὴν τὴν τελευταίαν κατάρτα.

ΕἶΝΑΙ ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΟΝ ΝΑ ΒΑΛΙΞΕΜΕΝ
ΜΕ ΤΑ ΠΟΔΙΑ ΠΑΡΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΗΜΙΟΝΟΥΣ.

ΕΞ'. 1. Ἄλλὰ εἶναι εὐχάριστον νὰ περιφέρῃς εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ ἀμάξης αὐρομένης ὑπὸ ἡμιόνων. Καὶ ὅμως εἶναι περιττὴ ἔπαρσις καὶ ματαιοδοξία, διενε οὐδεμίαν ἀληθοῦς χαρᾶς. Καὶ ὅπως οὔτε τὸ σκότος εἶναι προτιμότερον ἀπὸ τὸ φῶς, οὔτε ὁ ἐγκλεισμός ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν, οὔτε αἱ παλυαρίθμοι ἀνάγκαι ἀπὸ τὴν πλήρη αὐτάρκειαν, τοι- αυτοτρόπως καὶ διὰ τὴν γυναῖκα δὲν ἀποτελεῖ πλεονεκτημα νὰ μὴ χρησιμοποιοῖ τοὺς ἰδίους αὐτῆς πόδας. Ἀντιπαρέχονται τοὺς πολλοὺς ἐκνευρισμούς, ποῦ ὑποχρεώνεται νὰ ὑπομένῃ εἰς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις. Καὶ πράγματι, δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας ὅποτε θελήσῃ, ἀλλὰ πολλὰς φορές καὶ ὅταν συντρέξῃ κάποιος σοβαρὸς λόγος νὰ ἐξέλθῃ, εἶναι ἀναγκασμένη νὰ μὲν μῆσα εἰς τὴν οἰκίαν, ὡσὲν τοὺς ἑταίρας ποῦ εἶναι κομμένα τὰ πόδια των καὶ δὲν δύναται νὰ μετακινήσθουν. Κι' ἂν τύχῃ νὰ ἐξη ἀποσχολῆσῃ τοὺς ἡμιόνους ὁ σιχηλὸς τῆς εἰς ἄλλην ἔργασίαν, τότε ἐκδηλοῦται ἀπὸ μέρους τῆς μειψιμοσύνης, δι- ἀδεις πρὸς μάχην καὶ σκιπὴ σημαίνουσα πολλά. Ἄν πάλιν ἡ ἴδια, χωρὶς νὰ προβλέψῃ κάποιαν μελλοντικὴν ἀνάγκην, πρᾶξῃ τὸ ἴδιον, τότε ἄρῃ τὸν ἀνδρα καὶ ὀργίζεται μὲ τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ κατατρώγεται συνεχῶς ἀπὸ τὸ πά- δας αὐτό. Καὶ πόσον θὰ ἦτο καλύτερον νὰ χρησιμοποιοῖ τὰ πόδια τῆς ποῦ ἄλλως τε δι' αὐτὸ μᾶς τὰ ἔβαλεν ὁ Θεός, καὶ ν' ἀποφυγῇ δλους αὐτοὺς τοὺς φοβεροὺς ἐκνευρισμούς παρὰ, εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς νὰ ἐπιδειχθῇ, νὰ ἀναγκάσῃ νὰ δοκιμάσῃ τὸσας λύπας καὶ ψυχικὴν ἀναστάσιωσι; Καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐτὰ αἱ αἰτίαι ποῦ τὰς κρατοῦν κλεισιμέ- νας εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ ἂν συμβῇ νὰ πούσουν τὰ πό- δια ἢ καὶ τῶν δύο ἡμιόνων ἢ καὶ τῆς μιάς μόνον, πάλιν τὸ ἴδιον γίνεται. Καὶ ὅταν συμβῇ νὰ στελεῖον τὰ ζῶα εἰς τὴν βοσκήν (πρᾶγμα ποῦ συμβαίνει κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας), εἶναι ἀναγκασμένη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν νὰ μὲν εἰς τὴν οἰκίαν ὡς δεσμώτης καὶ νὰ μὴ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας καὶ ὅταν ἐπιγύρουσι ἀνάγκαι τὸ ἐπιβάλλουν.

2. Ἐάν κανεὶς μοῦ ἀντεπῇ, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρό- πον ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ποῦ θὰ

συναντήση και δεν αναγκάζεται να παραδοθή εις τὰ δέλεμα των γυναικῶν της καὶ νὰ κοκκινίσῃ; νομίζω ὅτι δὲν ἔχει ἴδιαν ἀπὸ τὰ στοιχεία ἐκείνα ποὺ περιβάλλουν τὴν γυναῖκα μὲ ὑπόληψιν ἢ ἐντροπήν. Αὐτὰ δὲν εὐρίσκονται οὔτε εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων οὔτε εἰς τὴν ἀφάνειάν των, ἀλλὰ εἰς τὸ πάθος ποὺ κατέχει τὴν ψυχὴν των, τὴν σωματικὴν καὶ τὴν αἰδῶ. Πολλαὶ γυναῖκες, ἂν καὶ δὲν παραμένουν ἔγκλειστοι εἰς τὰς οἰκίας των καὶ βαδίζουν διὰ μέσου τοῦ πλήθους εἰς δημοσίους χώρους, δὲν ἐπέσπυραν ἐναντίον των κατηγορίας, ἀλλὰ τὸναντίον ἐκείνων καὶ πολλοὺς θαυμαστὰς τῆς σωφροσύνης των, καὶ μὲ τὴν ὄλην των ἐμπόνησιν, καὶ μὲ τὸ δόξασμα, καὶ μὲ τὴν ἀνεπιτήδευτον ἀμφίαν ἐξέπυτον τὴν λάμπην τοῦ εσωτερικοῦ των κάλλους. Ἐνῶ πολλὰ ἀπὸ αὐτῶν ποὺ παραμένουν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των, ἀπέκτησαν κακὸν ἔνομα. Διότι καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες δύναται εὐκολώτερον ἀπὸ τὰς ἄλλας ποὺ ἐμφανίζονται νὰ δείξουν, ὅπου θέλησουν, τὴν θρασύτητα καὶ τὴν ἀναίδειάν των.

ΕἶΝΑΙ ΚΟΙΤΑΣΤΙΚΟΝ ἢΑ ΕΧΕΤΕ ΠΟΛΛΑΣ ΓΥΝΗΤΕΡΙΔΑΣ.

ΕΖ'. 1. Ἄλλὰ ἴσως εἶναι εὐχάριστον νὰ ἔχη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς ἑαυτῶν πληθὸς θεραπευίδων. Καὶ ὁμοίως δὲν ὑπάρχει θλιβερώτερον χαρὰ ἀπὸ αὐτὴν, διότι συνοδεύεται μὲ τὸσον πολλὰς φροντίδας. Ἡ ἀσθένεια ἢ ὁ θάνατος ἐκάστης ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ ἀναποτρεπτικὰ αἰτίαν θλίψεως καὶ ταραχῆς. Ἄλλὰ ἂν αὐτὰ ἴσως εἶναι ὑποφερτὰ, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἀκόμη ἐπαχθέστερα, ὅπως νὰ τιμωρῇ καθημερινῶς τὴν ἀκηρίαν των, νὰ περιορίσῃ τὴν μοχθηρίαν των, νὰ καταπαύῃ τὰς ἐχθράς των καὶ νὰ ἀποκαθίστῃ καὶ διορθώσῃ ὅλον τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων κακῶν των. Καὶ τὸ χειρότερον ἐξ ὅλων, ποὺ συμβαίνει συνήθως ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν πολυάριθμοι ὑπέρταται, εἶναι νὰ εὐρεθῇ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀγέλην τῶν θεραπευίδων κάποια ποὺ νὰ διακρίνεται διὰ τὴν καλλονὴν της. Καὶ συμβαίνει τοῦτο κατ' ἀνάγκην μέσα εἰς ἕνα τὸσον μεγάλῳ πλήθος. Διότι οἱ πλούσιοι ἐπιδιώκουν ὅχι ν' ἀποκτήσουν ὅπως πολλὰς θεραπευίδας, ἀλλὰ καὶ ὡραίας ἑταίρας. Ὅταν λοιπὸν συμβῇ κάποια ἐξ αὐτῶν νὰ λάμπῃ μὲ τὸ σωματικὸν της κάλλος εἴτε κατακτήσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ κυρίου της ἢ ἁπλῶς μόνον τὸν θαυμασμόν του, ἡ κυρία δοκιμάζει τὴν ἴδιαν δόξην, καθὼς ἐλάττει ὅτι ἐνικήθη, ἂν ὅχι ὡς πρὸς τὸν πόθον, τοῦλάχιστον δι' αὐτὸ τὸ σωματικὸν της κάλλος καὶ τὸν

θαυμασμόν. Ὅταν λοιπὸν αὐτὰ, ποὺ θεωροῦνται ὅτι εἶναι τὸσον ἐξαισία δι' αὐτὰς καὶ ζηλευτὰ, συνοδεύονται ἀπὸ τὸσας θλίψεις, τί νὰ εἴπη κανεὶς διὰ τὰ καθαρῶς δυσάρεστα;

Ἡ ΑἴΤΑΡΑΒΙΑ ΤΗΣ ΓΥΧΗΣ ΠΟΥ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΕἰΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑΝ.

ΕΗ'. 1. Ἄλλὰ ἡ παρθένα δὲν ἔχει νὰ ὑποφέρῃ τίποτε ἐξ αὐτῶν καὶ τὸ δωματίον της εἶναι ἀπηλλαγμένον ἀπὸ τὴν ταραχὴν καὶ καμία κραυγὴ δὲν τὴν φθάνει. Εἰς τὴν διαμονὴν της, ὡς εἰς ἀσφαλὴ καὶ ὑπὴνεμον λιμένα, βασιλεύει ἀπόλυτος γαλήνη καὶ εἰς τὴν ψυχὴν της βασιλεύει ἡ ἀταραξία, ἀνωτέρα καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰγὴν, διότι δὲν ἀσχολεῖται καθόλου μὲ τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ διαρκῶς συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεὸν καὶ προσηλώνει τὰ δέλεματά της εἰς αὐτόν. Ποῖος λοιπὸν δύναται νὰ μᾶς δώσῃ τὸ μέτρον αὐτῆς τῆς εὐτυχίας; Ποῖος λοιπὸν δύναται νὰ ὑπολογίσῃ αὐτὴν τὴν ἀπόλαυσιν; Ποῖος λόγος δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐφροσύνην τῆς ψυχῆς, ποὺ εὐρίσκεται εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν; Δὲν ὑπάρχει κανεὶς, ἀλλὰ μόνον ὅσοι αἰσθάνονται ἀπόλαυσιν πλησίον τοῦ Κυρίου, μόνον αὐτοὶ γνωρίζουν τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς χαρᾶς καὶ πόσον αὐτὴ ὑπερμικρὰ οἰαυόησται σύγκρισιν.

2. Ἄλλὰ ὁ πολὺς ἄργυρος παρέχει μεγάλην τέρψιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ποὺ τὸν ἐλέπτου πλουτοῦ. Καὶ πόσον ἀνώτερον εἶναι νὰ ἀπειψῆς τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃς ἀπὸ ἐκεῖ μεγαλύτερον χαρᾶν. Διότι ὅσον ὁ χρυσὸς εἶναι λαμπρότερος ἀπὸ τὸν κασσίτερον καὶ τὸν μολύβδον, τὸσον εἶναι ὁ οὐρανὸς λαμπρότερος ἀπὸ τὸν χρυσοῦν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ οἰαυόησται ὅλην. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐνοπήσις τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἀπηλλαγμένη φροντίδων, ἐνῶ ἐκείνη συνδέεται μὲ πολλὴν φροντίδα, πράγμα ποὺ εἰς πόσον περιπτώσιν ἀφανίζει τὰς ἐπιθυμίας. Ἄλλὰ δὲν θέλεις νὰ κοιτάξῃς τὸν οὐρανὸν; Δύνασαι νὰ ἀπειψῆς τὸν ἄργυρον ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀγοράν. «Σὺς τὰ λέγω αὐτὰ διὰ νὰ ἐντραπήτε»,³⁶⁷ ὅπως λέγει καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, διότι ἀπὸ τὸν ἔρωτα πρὸς τὰ χρήματα εἰσθε τὸσον συνεπαρμένοι. Ἄλλὰ δὲν ἔχω τί νὰ εἴπω. Διότι εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον μὲ κατέλασε μεγάλη δαηχανία καὶ δὲν δύναμαι νὰ διακρίνω διὰ ποῖον λόγον ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος γενικῶς, ὅταν μὲν τοῦ δίδεται ἡ δυνατότης νὰ τέρπεται μὲ εὐκολίαν καὶ ἄνεσιν, δὲν χαιρέται κῶν, ἐνῶ αἰσθάνονται τὴν μεγί-

στην απόλαυσιν με πράγματα που είναι συνδεδεμένα με φροντίδας, περισπασμούς και μερίμνας.

3. Διότι δεν τους τέρπει τσάνον ο άργυρος που εδρίσκειται εις την αγοράν, όσον αυτός που εδρίσκειται εις την οικίαν; Και όμως εκείνος είναι λαμπρότερος και άφηνει την ψυχην έλευθεραν από ολιανθήποτε μερίμνας. Διότι, θα είπης, εκείνος δεν είναι Ιδικός μου, ενώ αυτός έδω είναι. Άρα η πλεονεξία είναι που προκαλεί την εύχαριστήριαν και όχι η φύσις του άργυρου. Διότι, εάν ήτο η φύσις του, έπρεπε να έτερπόμεθα έξ Ισου και από τον άργυρον της αγοράς. Εάν μου επικαλεσθής την ανάγκην της χρήσεως, πολύ προτιμότερα είναι η θαλας. Και τούτο μάλατα δύνανται να τό θεβάσκουσιν οι πλούσιοι, που ως επί τό πλείστον κατασκευάζουσιν τά ποτήρια από αυτήν την ύλην. Άν άναγκασθούν να κατασκευάσουν και από άργυρον ποτήρια βιά να κάμουν επίδειξιν του πλούτου των, τά κατασκευάζουσιν πρώτα από θαλας και τά επενδύουσιν έξωτερικώς με άργυρον, διά να δείξουν ότι η θαλας είναι περισσότερον εύχάριστος και πρόσφορος διά την πώσιν, ενώ ο άργυρος έτέθη μόνον προς επίδειξιν και από άμετρον άλαζονείαν. Άλλά τί σημαίνει Ιδικός μου και όχι Ιδικός μου; Διότι αυτός τας λέξεις, όταν τας εξέτάσω με ακρίδειαν, οδηγούμαι εις τό συμπέρασμα ότι είναι άπλοάι λέξεις.

4. Άφού πολλοί και ένόσω έβαν δεν ήδυνήθησαν να κρατήσουν εις την κυριότητα των μέχρι τέλους τον άργυρον. Εις όσους πάλιν αυτός παρέμεινε μέχρι τέλους της ζωής των, με τον θάνατον των έκόντες άκοντες έπαυσαν να τον έξουσιάζουν. Και όχι μόνον διά τον άργυρον και τον χρυσόν, αλλά και διά τά λουτρά και τους κήπους και τας οικίας δύναται κανείς να ήβη, ότι από Ιδικόν μου και τό μη Ιδικόν μου είναι άπλοάι λέξεις. Διότι η χρήσις είναι κοινή εις όλους. Αυτόι που νομίζουν, ότι είναι κάτοχοι, πλεονεκτούν από αυτούς που δεν είναι, εις τούτο μόνον, εις την φροντίδα δι' αυτά. Διότι οι τελευταίοι αυτά τά απολαμβάνουσιν μόνον, ενώ οι πρώτοι απολαμβάνουσιν με πολλάς φροντίδας εκείνα που απολαμβάνουσιν οι άλλοι χωρίς αυτάς.

ΤΑ ΠΟΛΥΤΑΡΗ ΠΡΑΞΕΙΑ ΒΙΝΑΙ ΓΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΟΛΛΗΣ ΑΝΑΓΝ.

ΕΘ'. 1. Άν κανείς θαυμάζη τας μεγάλας απολαύσεις, όπως τό πλήθος των κατακοπτομένων κρεάτων, την άναφελή κατανάλωσιν οίνου, τά έξεζητημένα καρυκεύματα, τας τέχνας των τραπεζοκόμων και των μαγείρων, τό πλή-

θος των παρασίτων και συμποσιαζομένων, ως γνωρίζη κανείς, ότι οι πλούσιοι δεν αισθάνονται καλύτερον από τους μαγείρους σχετικά με αυτά τά θέματα. Όπως δηλαδή έκείνοι φοβούνται τους κυρίους των, έτσι και αυτοί φοβούνται τους προσκεκλημένους, μήπως λάθουν κάτι περισσότερον από αυτά που με πολλόν κόπον και δαπάνας παρεσκευάσθησαν δι' αυτούς. Και εις τό σημείον αυτό έξισούνται με τους μεγάλους, από μίαν άλλην όμως άποψιν εδρίσκονται και εις χειρότερον μείραν. Διότι αυτοί δεν φοβούνται μόνον τους κατηγορούς, αλλά και τους φανερούς. Εις πολλούς γεννέται συχνά φόβος; έξ αιτίας αυτών των συμποσίων, και δεν έπαυσε παρά όραυ έπάφερε τους έχάτους κινδύνους. Άλλά πολλές φορές είναι εδχάριστον να τρώγη κανείς πολλάς.

2. Όμως, προς Θεού, μακράν από αυτά, όταν πονοκέφαλοι και φουσκώματα της κοιλίας και δυσπνοιαι και οκοτοδίνοι και Πίγγυι και πνευματική συσκότισις και άλλα δεινά χειρότερα και από αυτά προκαλούνται από αυτήν την τρυφήν. Και είθε η άμετρία αυτή και ζημία να περιωρίετο εις αυτάς τας καθημερινάς θλίψεις. Άλλά τώρα και οι πλέον δυσίσοι ασθένειαι προκρίπτουσιν από τοιαύτας εύχλιας. Και πράγματι, και η ποδάγρα και η φθίσις και η ιερά νόσος και η παράλυσις και πολλά άλλα άκόμη χειρότερα ασθένειαι προσβάλλουσιν τό σώμα και τό πολιορκούν έως την τελευταίαν πνοήν. Ποίαν ήδονήν, άντίτροπον όλων αυτών των κακών, δύναται να άναφέρη κανείς; Ποίαν δε σκληραγωγίαν δεν θα έπρωτρία κανείς προκειμένου να άπαλλαγη από αυτά;

ΜΙΑ ΣΩΗ ΚΒΡΙΣ ΤΡΥΦΑΣ ΒΙΝΑΙ ΠΙΟ ΣΡΗΤΙΜΗ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΣΩΗΝ ΜΕ ΤΡΥΦΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΑΥΣΕΙΣ.

Ο'. 1. Η λιτότης όμως δεν έχει καμμίαν σχέση με σδτά, αλλά εδρίσκειται πολύ μακράν από τό δυσόρεστα, συντελεί δε εις την ύγειον και την εύεξιν. Εάν κανείς έπιζητή και την απόλαυσιν, θα εύρη ότι και αυτή ύπάρχει περισσότερο εις την λιτότητα παρά εις την τρυφήν. Και πρώτον η χαρά που προέρχεται από την ύγειαν και από τό γεγονός ότι δεν έννοχλείσαι από κανένα από τά κακά εκείνα που απαρτηθήσαμε, καθένα άπ' τά όποια και μόνον του είναι ίκανόν να σήση και να άνατρέψη εκ δάθρων την ήδονήν. Έπειτα και από τά ήβια τά φαγητά. Πώς; Διότι την ήδονήν την δημιουργεί η δρεξις. Και την δρεξιν δεν την δημιουργεί ο κόρος, ούτε η πληρομνή, αλλά την δη-

μιαργαί ή Ελλειψίς και ή σπάνις. 'Αλλά ή Ελλειψίς και ή σπάνις δέν υπάρχουν εις εκείνα τήν συμπόσια τών πλουσίων, αλλά υπάρχει πάντοτε εις τήν τραπεζάν τών πτωχών και επιστάζει τή μέλι εις τούς συνδαιτημόνας καλύτερον από αινωθήποτε τραπεζακόμων και μάγειρον. Διότι οι πλούσιοι τρώγουν χωρίς να πεινούν και πίνουν χωρίς να διψούν και προτού να αισθανθούν την ανάγκην του όπνου ξεπλώνουν να κοιμηθούν. Ένώ οι πτωχοί αισθάνονται πρώτα την ανάγκην όλων αυτών και κατόπιν τή λαμβάνουν. Πρόγμα που αυξάνει την απόλαυσιν.

2. Επίε μου, διατί και ό Σολομών λέγει, ότι ό όπνος του δούλου είναι γλυκύς, έκφραζόμενος ως έξής: «Ό όπνος του δούλου είναι γλυκύς και άνασπαιτικός, είτε όλιγον είτε πολύ φάγη».¹⁶⁸ Μήπως διότι είναι μαλακόν τό στρώμα του; 'Αλλά οι δούλοι συνήθως κοιμούνται εις τό δάσος ή επάνω εις στρωσίδι. Μήπως διά την ήσυχίαν των; 'Αλλά ούτε μίαν στιγμήν δέν είναι κύριοι του χρόνου. 'Αλλά διά την άνεσιν; 'Αλλ' αυτοί δέν παύουν να μοχθούν διαρκώς και να ταλαιπωρούνται. Τι άλλο είναι τέλος πάντων αυτό που καθιστά τόν όπνον γλυκύν, έκτός από τό να κοιμηθή, άφου πρώτα αισθανθήσιν ίσχυρόν την ανάγκην του όπνου; Ένώ οι πλούσιοι, άν δέν τους εΐρη ή νύκτα δυσκομένους εις την μέθην, είναι αναγκαίον διαρκώς να άγρυπνούν και να στρογγυλαίνουν και να υποφέρουν ξεπλωμένοι επάνω εις τό μαλακό στρώματά.

Η ΤΡΙΤΗ ΚΑΙ Η ΑΠΟΛΑΣΙΣ ΣΗΜΙΟΝΟΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ.

ΟΑ' 1. 'Ηδυνάμην και έξ άλλης πλευράς ν' αποδείξω την άρτίαν και την δάσθην της τρυφής και την φαυλότητα, άπαριθμών όλες τās νόσους που προκαλούν εις την ψυχήν, νόσους πολύ περισσότερας και χειρότερας από εκείνας τās σωματικές. Διότι καθιστά τούς ανθρώπους μαλακούς και ανάνδρους και θρασεΐς και άλαστονικούς και άσελγείς και αυθάδεις και άκολάστους και άργίλους και σκληρούς και μικροτροπεΐς και πλεονέκτας και δουλοπρεπείς και με μίαν λέξιν τούς καθιστά άχρηστους εις κάθε χρήσιμον και αναγκαίον πράγμα. Ένώ ή αυτάρκεια κάμνει έντελώς τά αντίθετα. 'Αλλά ήδη ό λόγος μάς μεταφέρει άλλου. Δι' αυτό, τούτο μόνον θα προσθέσωμεν και θα επανέλθωμεν εις τούς άποστολικούς λόγους. Διότι, εάν αυτά που θεωρούνται ζηλευτά, είναι γεμάτα από τόσα κακά,

168. 'Εκκλησ. 6, 11.

και επφέρουν εις την ψυχήν και τό σώμα τόσην βροχήν νοσημάτων, τότε τί πρέπει να θεωρήσωμεν τά λυπηρά, όπως π.χ. τούς φόβους τών άρχόντων, τά κινήματα τών λαών, τās παγίδας τών σκεφαντών και τών φθονερών; Πράγματα που κυρίως περκώνουν τούς πλουσίους. Εις όλα αυτά τά κακά είναι αναγκαίον να μετέχουν σφοδρότερον άκόμη και οι γυναΐκες, διότι αυτοί δέν δύνανται να υπομείνουν γενναίως τās μεταπτώσεις.

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΑ ΑΛΛΑ ΚΑΚΑ Η ΤΡΙΤΗ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΦΟΡΗΤΟΥΣ ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΑΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ.

ΟΒ' 1. Και τί λέγω διά τās γυναΐκας, άφου και αυτοί οι άνδρες με μεγάλην δυσφορίαν τās αντιμετωπίζουν. Διότι αυτοί που ζή εις την αυτάρκειαν, δέν φοβείται καμμίαν μετάπτωσιν. Ένώ εκείνος που διήλθε μίαν ζωήν άπληστον και άκόλαστον, άν ποτε συμβή από μίαν αντίξοον περίστασιν ή ανάγκην να παραδοθή εις την πενίαν, θα αποθήνη πρώτα παρά θα υπομείνη αύτήν την μετάπτωσιν, άφου είναι άπροστοίμοστος και άσυνήθιστος. Δι' αυτό και ό μακάριος Παύλος έλεγε: «Θά έχουν όμως θλίβην και φροντίδας και άλλας δοκιμασίας εις τόν σωματικόν των βίον οι άνθρωποι αυτοί. Έγώ δε σās λυπούμαι και θέλω να προλάβω τās δοκιμασίας σας αυτές». Και συνεχίζει μετά: «Ό καιρός του παρόντος βίου είναι συμμεξευμένος και λιγοστός».¹⁶⁹

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΖΩΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙΡΟΣ ΓΑΜΟΥ.

ΟΓ' 1. Και ποίαν οχέειν έχει αυτό με τόν γάμον; ίσως δύνανται να ειπή κανείς. Και πολύ μεγάλην μάλιστα. Έάν τό πράγμα περιορισθ ή εις την παρούσαν ζωήν, εις δε την μέλλουσαν ζωήν ουτε νυμφεύονται ουτε δίδουν εις γάμον, και ό παρών καιρός σπεύδει προς τό τέλος και ή ανόστασις εύρίσκεται πολύ κοντά, δέν είναι καιρός διά γάμους ουτε διά κτήματα, αλλά είναι καιρός ένδειας και άλλης της άλλης πνευματικής προετοιμασίας που μάς είναι εκεί χρήσιμος. Διότι όπως ή παρθένος, όσον καιρόν μένει εις την οικίαν της με την μητέρα της, άσχολείται πολύ με τά παιδικά της, έχει εις την άποθήκην έν κιβώτιον με τά πράγματά της και κρατεί αυτή τό κλειδί και έχει όλην την έξουσίαν επ' αυτού και δεκνύει τόσην φροντίδα διά την φύ-

169. Α' Κορινθ. 7, 29.

λαβῆν αὐτῶν τῶν μικρῶν καὶ εὐτελῶν ἀντικειμένων, δὴν δεκνύουσιν αὐτοὶ ποῦ διευθύνουν μεγάλην οἰκογένειαν. Ὁταν ὅμως φθάσῃ ὁ καιρὸς νὰ μνηστευθῇ καὶ ὁ καιρὸς τοῦ γάμου τὴν ἀναγκάζῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρικὴν οἰκίαν, τότε ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν ταπεινὴν καὶ εὐτελεῖ αὐτὴν ἀπασχόλησιν καὶ ἀναγκάζεται ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας, νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κτημάτων καὶ τῶν δούλων, διὰ τὴν περιποίησιν τοῦ ἀνδρός καὶ διας τὰς ἀκόμη σπουδαιότερας ἀσχολίας. Ἔτσι καὶ ἡμεῖς πρέπει, καθὼς μεταβαίνομεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἰς τὴν ἀνδρικήν, ἀφοῦ ἐγκαταλείψωμεν ὅλα τὰ ἐπίγεια, ποῦ ἀποτελοῦν ὄντως παιδικὰ παιχνίδια, νὰ σκεπτόμεθα πλέον τὸν οὐρανὸν καὶ ὅλην τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν δόξαν τῆς ἐκεῖ διαμονῆς.

2. Ἐδέσθημεν καὶ ἡμεῖς μὲ νυμφίον, ὁ ὁποῖος ζητεῖ νὰ ἀγαπᾶται τόσον πολὺ ἀπὸ ἡμᾶς, ὥστε νὰ ἐγκαταλείψωμεν ὄχι μόνον τὰ ἐπίγεια, οὔτε μόνον αὐτὰ τὰ εὐτελεῖ καὶ ἀσήμαντα, ἀλλὰ νὰ θυσιάζωμεν δι' αὐτὸν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μας, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη. Ἐπειδὴ λοιπὸν πρέπει νὰ ἀπέλωμεν ἐκεῖ, ὡς ἀπαλλαγόμεν ἀπὸ τὰς εὐτελεῖς φροντίδας. Διότι καὶ ὅταν πρόκειται νὰ μεταφερθῶμεν ἀπὸ πτωχικὴν οἰκίαν εἰς βασιλικὴν, συνήθως δὲν φροντίζομεν πλέον διὰ τὰς κεραμίδας καὶ τὰ φύλα καὶ τὰ ἐπιπλά καὶ δι' ὅλα τὰ ἄλλα πτωχικὰ πράγματα τῆς οἰκίας. Ὅτε τὰρα λοιπὸν, ὅς μὴ μεριμνῶμεν διὰ τὰ ἐπίγεια. Διότι ὁ καιρὸς μᾶς καλεῖ ἤδη πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅπως ἔλεγεν ὁ μακάριος Παῦλος, ὅταν ἔγραφε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους: «Διότι τῶρα ἡ ἡμέρα τῆς δευτέρας παρουσίας, ἡ ὁποία θὰ σημάσῃ τὴν πλήρη ἀπολύτρωσιν τῶν πιστῶν, εἶναι πλησιέστερα πρὸς ἡμᾶς παρὰ τότε ποῦ ἐπιστεύσαμεν. Ὁ παρῶν βίος, ποῦ ὁμοιάζει μὲ νύκτα σκοτεινὴν, ἐπαρχήσῃ, ἡ δὲ ἡμέρα τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἐπιλοήσῃ».¹⁷⁰ Καὶ πάλιν: «Ὁ καιρὸς τοῦ παρόντος βίου εἶναι συμμαζευμένος καὶ λογοστός, ὥστε καὶ ἐκεῖνοι ποῦ ἔχουν γυναῖκας νὰ εἶναι σάν νὰ μὴ ἔχουν γυναῖκας».¹⁷¹

3. Τί χρειάζεται λοιπὸν ὁ γάμος δι' ἐκείνους ποῦ δὲν πρόκειται νὰ ἀπολαύσουν τὸν γάμον, ἀλλὰ πρόκειται νὰ εὐρεθοῦν εἰς τὴν ἴδιαν κατάστασιν μὲ ἐκείνους ποῦ δὲν ἔχουν γυναῖκα; Τί χρειάζονται λοιπὸν τὰ χρήματα, τὰ κτήματα, τί χρειάζονται αἱ δικτικαὶ μέριμναι, ὅταν ἡ χρῆσις ὧλων αὐτῶν εἶναι ματαία καὶ παράκαρος; Διότι, ἐάν αὐτοὶ

170. Ρωμ. 13, 11.

171. Α' Κορινθ. 7, 29.

ποῦ ἐδῶ πρόκειται νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ νὰ δώσουν λόγον διὰ τὰ ἐγκλήματά των, ὅταν φθάσῃ ἡ καθωρισμένη ἡμέρα, ὄχι μόνον ἐγκαταλείπουν κάθε φροντίδα διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ διὰ τροφὴν καὶ πατόν, φροντίζουσιν δὲ μόνον διὰ τὴν ἀπολογίαν, πολὺ περισσότερον ἡμεῖς ποῦ δὲν πρόκειται νὰ ἐμφανισθῶμεν εἰς κανένα ἐπίγειον δικαστήριον, ἀλλὰ εἰς τὸ οὐράνιον δῆμος, καὶ νὰ λογοδοτήσωμεν καὶ διὰ λόγους καὶ διὰ πράγματα καὶ διὰ σκέψεις, πρέπει νὰ ἀπαλλαγώμεν ἀπὸ ὅλα καὶ ἀπὸ χαρῶν καὶ ἀπὸ λύτῃν σχετιζομένην μὲ τὰ παρόντα πράγματα καὶ νὰ μεριμνῶμεν μόνον διὰ τὴν φθερὸν ἐκείνην ἡμέραν. «Ἐάν κανεὶς», λέγει, «ἔρχεται μαζὶ μου καὶ δὲν μισεῖ τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ τὴν γυναῖκα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ τὰς τὸς ἀδελφάς του, ἔσ' ἔσων αὐτοὶ τοῦ γίνονται ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ μὲ ἀκολουθῇ, ἀκόμη δὲ ἐάν δὲν μισῇ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι μαθητὴς μου. Καὶ ὁποῖος δὲν παίρνει ἐπάνω του τὸν σταυρὸν του, καὶ μὲ ἄλλας λέξεις, ὁποῖος δὲν λαμβάνει τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑποστῇ καὶ θάνατον σταυρικόν καὶ ἐπνευστικόν δι' ἡμὲ καὶ δὲν ἔρχεται μὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ὅπισθον μου, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι μαθητὴς μου».¹⁷² 4. Καὶ σὺ θραδύνεις ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γυναίκας, ἀπὸ τὸν γέλωτα καὶ τὰς διαχύσεις καὶ τὴν τρυφήν; «Ὁ Κύριος πλησιάζει νὰ ἔλθῃ καὶ θὰ ἀποδώσῃ αὐτὸς εἰς ἕκαστον ὅ,τι τοῦ ἀνέκει. Μὴ κυριεύσῃς ἀπὸ ἀγωνισθῆ φροντίδα διὰ τίποτε».¹⁷³ Καὶ σὺ φροντίζεις καὶ ἀγωνίζῃς διὰ τὰ χρήματα; Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἔδωκε καὶ σὺ σκέπτεσαι τὴν οἰκίαν καὶ τὴν καλοπέρασιν καὶ τὰς ἄλλας ἀπολαύσεις; «Διότι περνᾷ καὶ φεύγει διαρκῶς σάν σκιά τὸ ἔξωτερικόν φαινόμενον τοῦ κόσμου αὐτοῦ».¹⁷⁴ Διότι λοιπὸν βασιονίζεις τὸν ἑαυτὸν σου μὲ τὰ πράγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ποῦ δὲν μένουν, ἀλλὰ παρέρχονται, καὶ ἀμελεῖς ἐκεῖνα ποῦ μένουν καὶ εἶναι σταθερά; Ὅτε ὁ γάμος, οὔτε ὁ τοκετός, οὔτε ἡ ἡβανὴ καὶ ἡ μίξις μετὰ τῆς γυναίκας, οὔτε ὁ πλοῦτος τῶν χρημάτων, οὔτε ἡ ἐπιμέλεια τῶν κτημάτων, οὔτε ἡ τροφή, οὔτε τὰ ἐνδύματα οὔτε ἡ γεωργία, οὔτε ἡ ναυτιλία, οὔτε αἱ τέχναι καὶ αἱ οἰκοδομαί, οὔτε αἱ πόλεις καὶ αἱ οἰκίαι, οὔτε καμμία ἄλλη κατάστασις εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν παραμένει. Ὅλα αὐτὰ μετ' ὀλίγον θὰ ἀφανισθοῦν. Διότι αὐτὸ σημαίνει «περνᾷ καὶ φεύγει διαρκῶς σάν σκιά τὸ ἔξωτερι-

172. Λουκ. 14, 26-27.

173. Φιλιπ. 4, 5-6.

174. Α' Κορινθ. 7, 31.

κόν φαινόμενον τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Διὰ τί λοιπόν, ὡσάν νά ἐπρόκειτο νά μείνωμεν ἐξω εἰς τόν αἰῶνα τόν ἅπαντα, τόσον πολῦ φροντίζομεν διὰ πράγματα, ἀπ' τὰ ὁποῖα πολ-
λάς φορές ἀποχωρίζομεθα πρὶν φθάσῃ ἡ ἑσπέρα; Διὰ τί προτιμῶμεν τόν ἐπιπορευθόν θῶν, ὅταν ὁ Χριστός μᾶς κα-
λεῖ εἰς τόν θῶνον θῶν. «Θέλω», λέγει, «νῦν εἰσεθε ἐλευθέροι ἀπό φροντίδας, πού καλῶς καί οἰκτρῶν εἰς μεγάλην σκέψιν. Ὁ θῶνος στρέφει δόκλῃρον τήν προσοχήν καί φροντίδα του εἰς ὅσα παραγγέλλει ὁ Κύριος».¹⁷⁵

ΔΙΑ ΤΙ Ο ΘΕΟΣ ΕΦΩ ΜΑΣ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΕΙΜΕΘΑ ΑΜΕΡΙΜΝΟΙ,
ΜΑΣ ΠΡΟΤΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΡΙΜΝΩΜΕΝ.

ΟΔ'. 1. Πῶς λοιπόν θέλεις νά εἴμεθα ἀμερίμνοι, ἀφοῦ μᾶς ἀιδάλλεις πάλιν εἰς ἄλλην φροντίδα; Διότι αὐτό δέν εἶναι φροντίς, ὅπως δέν εἶναι θλίψις ἢ θλίψις διὰ τόν Χρι-
στόν, ἀχι διότι μεταβάλλεται ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, ἀλ-
λά διότι ἡ διάθεσις αὐτῶν πού ὑπαμένουσιν αὐτά με χαράν, νική τήν φύσιν τῶν πραγμάτων. Αὐτός πού φροντίζει δι' ὅσα δέν πρόκειται νά ἀπολαύσῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον, πολ-
λάς φορές οὔτε κἄν ἐπ' ὀλίγον, εὐλόγως δύναται νά λησθῇ ὅτι μεριμνῶ. Ἐνῶ αὐτός πού δά λάθῃ καρπούς μεγαλυτέ-
ρους ἀπό τὰς φροντίδας, δικαίως δύναται νά καταριθμηθῇ μεταξὺ τῶν ἀμερίμνων ἀπό κάθε ἄποψιν. Καί ἕκτος τού-
των, εἶναι τόσον μεγάλη ἡ διαφορά τῆς μίας μερίμνης ἀπό τήν ἄλλην, ὥστε αὐτή, συγκρινομένη πρὸς ἐκείνην, νά μή θεωρῆται κἄν μερίμνα. Τόσον ἐλαφρότερα ἀπό ἐκείνην εἶ-
ναι καί τόσον πολῦ εὐκολωτέρα. Καί ὅλ' αὐτά τὰ ἀπεδει-
ξαμεν ἀνωτέρω. «Ὁ θῶμος στρέφει δόκλῃρον τήν προ-
σοχήν καί φροντίδα του εἰς ὅσα παραγγέλλει ὁ Κύριος. Ἐ-
κείνος δέ πού ἤλθεν εἰς γῆμον, φροντίζει μὲ ἰσχυρότερον ἐν-
διαφέρον διὰ τὰ κοσμικά».¹⁷⁶

2. Καί μόνον αὐτό λοιπόν δέν ἀρκεῖ διὰ νά δεῖξῃ τήν ἀξίαν τῆς παρθεσίας; Διότι ὅση εἶναι ἡ διαφορά τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν κόσμον, τόσον αὐτή ἡ φροντίς εἶναι ἀνωτέρα ἐκείνης. Ἀλλά πῶς ἐπιτρέπεται τόν γάμον, πού μᾶς καθη-
λώνει εἰς τὰς φροντίδας καί μᾶς ἀπαισιοκροεῖ ἀπό τὰ πνευ-
ματικά; Διὰ τούτο εἶπον, λέγει, «ἴστε καί ἐκεῖνοι πού ἔ-
χουν γυναῖκας νά εἶναι ὡς νά μή ἔχουν γυναῖκας», ὥστε αὐτοὶ πού ἦθῃ ἐδέθησαν μὲ τόν γάμον ἢ πρόκειται νά δε-
θαύν, νά καταστήσουν τόν δεσμόν μὲ κάποιον τρόπον χα-

175. Ἀ' Κορινθ. 7, 32.

176. Ἀ' Κορινθ. 7, 32-33.

λαφρότερον. Ἐπειδὴ δηλαδή ὅπως καί ἐδέθησαν μὲ τόν δε-
σμόν τοῦ γάμου, δέν ἐπιτρέπεται νά τὸν διαρρήξουν, ἀς
τὸν καταστήσουν ἀνεκτότερον. Διότι συνάμειβα, ἂν δέλω-
μεν, νά περικόπτωμεν δια τὰ περιττά καί νά μή προσθέ-
τωμεν ἀπὸ τῆν ἰδικήν μας μαρίαν καί ἄλλας φροντίδας εἰς
αὐτάς πού προκύπτουν ἀπὸ τήν φύσιν τοῦ γάμου.

ΠΩΣ ΕἶΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΕΧΗ ΚΑΝΡΙΣ ΓΥΝΑΙΚΑ
ΚΑΙ ΝΑ ΕἶΝΑΙ ὡς ΝΑ ΜΗ ΕΧΗ.

ΟΕ'. 1. Τώρα ἂν θέλετε νά μάθετε σαφέστερον τί ση-
μαίνει «νά ἔχησιν γυναῖκα καί νά μή ἔχησιν», ἀς σκεφθῆτε πῶς
διάγουν αὐτοὶ πού δέν ἔχουν γυναῖκα καί οἱ ἐστραυρωμένοι.
Πῶς διάγουν λοιπόν αὐτοὶ; Δέν ἀναγκάζονται νά αγορά-
ζουν πλῆθος θεραπειῶν, οὔτε χρυσαφικά καί περιδέ-
ρμα, οὔτε μεγάλας καί πολυτελεῖς οικίας οὔτε τόσας καί
τόσας ἐκτάσεις γῆς. Ἀλλά ὅλ' αὐτά τὰ ἀφήνουν κατὰ μέ-
ρος καί φροντίζουν μόνον δι' ἐν ἑμῶν, διὰ τήν τροφήν
τῶν. Εἶναι δυνατόν καί αὐτός πού ἔχει γυναῖκα νά ἐπιβάλλῃ
εἰς τόν ἑαυτόν του αὐτὸν τὸν τρόπον ζωῆς. Διότι αὐτό
πού ἐλέγθη ἀνωτέρω «νά μή ἀποστερῇ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον»,
ἐλέγθη μόνον διὰ τήν μίξιν. Εἰς αὐτό τὸ θέμα προστάσσει
νά ἀκολουθῇ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καί δέν ἀρνεῖται κανένα ἀπὸ
τούς συζύγους νά εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του. Διὰ τήν
συμπεριφορὰν ὁμοῦ εἰς ὅσα τὰ ἄλλα θέματα, εἰς τὸ θέμα
τῶν ἐνδυμάτων, τῆς διατροφῆς, εἰς ὅσα γενικῶς, δέν εἶναι
καθόλου ὁ ἕνας υπεύθυνος διὰ τόν ἄλλον, ἀλλά ἐπιτρέπε-
ται εἰς τοὺς ἀνδρας, καί ἂν δέν θέλῃ ἡ γυναῖκα, νά περι-
κόψῃ ὅλην τήν τροφήν καί τὸ πλῆθος τῶν περιττῶν φρον-
τιδῶν. Καί ἡ γυναῖκα πάλιν δέν ἔχει καμμίαν ἀνάγκην, ἂν
δέν τὸ θέλῃ, νά καλλωπίζεται καί νά εἶναι κενόδοξος καί
νά μεριμνῶ διὰ πράγματα περιττά. Εὐλόγως, διότι ἐκείνη
ἡ ἐπιθυμία (τῆς μίξεως) εἶναι φυσική καί διὰ τούτου ἔτυχε
μεγάλης συγγνώμης, καί δέν ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ἕνας νά
ἀποστερῇ τὸν ἄλλον παρὰ τήν θέλησίν του. Ἐνῶ ἡ τροφή
καί ἡ περιττὴ περιποίησης καί ἡ ἀνώφελος φροντίς δέν πη-
γάζει ἀπὸ τήν φύσιν, ἀλλά γεννᾶται ἀπὸ τήν ἀκηρίαν καί
τήν πολλήν ἀσάθειαν. Δι' αὐτό δέν ἀναγκάζει τοὺς νυμ-
φευμένους εἰς τὰ θέματα αὐτά νά ὑπόκειται ὁ εἰς εἰς τὸν
ἄλλον, ὅπως εἰς τὸ θέμα τῶν συζυγικῶν σχέσεων.

2. Αὐτό λοιπόν σημαίνει, ἐνῶ ἔχεις γυναῖκα, νά μή ἔ-
χῃς, ὅταν δέν δεχώμεθα τὰς περιττάς φροντίδας, πού κα-
ταβάλλονται ἀπὸ τήν φιλαρέσκειαν καί τήν θηλικότητα
τῶν γυναικῶν, ἀλλά νά προσθέσωμεν τόσων ἐπὶ πλέον

φροντίδα, ὅση εἶναι εὐλογον διὰ μίαν ἀκόμη ψυχὴν ποῦ μᾶς προσετέθη καὶ μάλιστα μίαν ψυχὴν ποῦ προτιμᾶ νὰ ζῆ μὲ σύνεσιν καὶ ἀπλότητα. Ὅτι αὐτὸ ἀκριδῶς ἐνωρεῖ, τὸ ἐβήλωσε μὲ ὅσα προσέθεσεν ἀκολουθῶν: «καὶ ἐκεῖνοι ποῦ κλαίουν νὰ περνοῦν τὰς ἡμέρας των σὺν νὰ μὴ τοὺς ἔχη συμβῆ κατὰ θλιβερόν, καὶ ἐκεῖνοι ποῦ χαίρουν σὺν νὰ μὴ ἔχων λόγον νὰ χαίρουν, ἀλλὰ νὰ θεωροῦν τὰς ἀφορμὰς καὶ τῆς λύτης καὶ τῆς χαρᾶς ὡς προσωρινὰς καὶ περαστικάς».¹⁷⁷ Διότι αὐτοὶ ποῦ δὲν χαίρουν, δὲν θὰ φροντίσουν ὅσπερ διὰ τὰ κτήματα, καὶ αὐτοὶ ποῦ δὲν κλαίουν, δὲν θὰ ἀναθανοῦν φρικτῶν ἀπὸ τὴν πένυαν, ὅσπερ θὰ ἀποτραποῦν τὴν αὐτάρκειαν. Αὐτὸ σημαίνει ἢ ἔχῃς γυναῖκα καὶ νὰ μὴ ἔχῃς, αὐτὸ σημαίνει «εἰς τὰ ἐγκόσμια νὰ ἀποφύγῃς καθεὶ ἀμεινον ἀπόλαυσιν καὶ κατὰχρησιν καὶ νὰ ἀρκῆσαι μόνον εἰς τὰ ἀναγκαῖα».¹⁷⁸

3. «Ἐγὼ ἐκεῖνος ποῦ ἦλθεν εἰς γάμον, φροντίζει μὲ ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ κοσμικά».¹⁷⁹ Ὅταν λοιπὸν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχῃ μερίμνα, καὶ ἐδῶ μὲν εἶναι θεοκοπᾶς καὶ ματαῖα, μᾶλλον μὲ λύπην καὶ θλίψεις («θὰ ἔχουν ὁμοῦς θλίψιν καὶ φροντίδας καὶ ἄλλας δοκιμασίας εἰς τὸν σωματικὸν τὸν βίον οἱ ἄνθρωποι αὐτοί»)¹⁸⁰ ἐνῶ ἐκεῖ διὰ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ, διὰτὶ λοιπὸν δὲν προτιμᾶμεν μᾶλλον αὐτὴν τὴν φροντίδα, ἢ ὅποια ὄχι μόνον ἔχει τόσην καὶ τέτοιαν ἀνταμοιβήν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς εἶναι ἐλαφρότερα ἀπὸ ἐκείνην; Διότι αὐτὴ ποῦ δὲν ἦλθεν εἰς γάμον διὰ τί μερμηρᾷ; Μήπως διὰ χρήματα, διὰ δούλους, διὰ οἰκονόμους, δι' ἀγροῦς καὶ τὰ παρόμοια; Μήπως ἐπιδίδεται τοὺς μαγεύρους καὶ τοὺς ὑφαντάς καὶ τὸ ἄλλο προσωπικόν; Μακρὰν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερμηρᾶν! Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν περνᾷ ἀπὸ τοῦ νοῦν τῆς, ἀλλὰ φροντίζει δι' ἕνα μόνον, πῶς νὰ οἰκοδομηθῇ τὴν ψυχὴν τῆς, νὰ κοσμηθῇ τὸν ἅγιον ἐκεῖνον σῶν, ὄχι μὲ περιπλοκὰς διακοσμήσεις ἢ μὲ χρυσὸν ἢ μὲ μαργαρίτας, ὅσπερ μὲ κωνίματα καὶ σαφᾶς, ὅσπερ μὲ τὰς κάθε εἰδους ἀβλιότητας, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγκωσίων τῶν σῶματος καὶ τοῦ πνεύματος.

4. «Ἐγὼ ἐκεῖνη ποῦ ἦλθεν εἰς γάμον, φροντίζει πῶς θὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς».¹⁸¹ Μὲ πολὺ μεγάλην σύνεσιν ἀπέφυγε νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν τῶν πρα-

177. Α' Κορινθ. 7, 30.
178. Α' Κορινθ. 7, 31.
179. Α' Κορινθ. 7, 35.
180. Α' Κορινθ. 7, 28.
181. Α' Κορινθ. 7, 34.

γμάτων, καὶ δὲν ἀνέφερε πόσα ὑπομένουσι οἱ γυναῖκες, διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς τοὺς ἄνδρας των καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, διότι ἐκεῖνο μὲν τὸ βασανίζουσι καὶ τὸ ψιμυθώνουσι καὶ τὸ ὑποβάλλουσι εἰς ἄλλας δοκιμασίας, τὴν δὲ ψυχὴν τὴν γεμίζουν ἀπὸ βουλκόκτητα, κολακείαν, ὑποκρισίαν, μικροψυχίαν, ἀπὸ περιττὰς καὶ ἀνωφελεῖς φροντίδας. Ἀλλὰ τὰ ὑψηλὴ ὅλα αὐτὰ μὲ μίαν φράσιν καὶ τὰ ἀφησεν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροατῶν νὰ τὰ ἀναλογοῦσθαι. Καὶ ἀφοῦ ἐδείξεν ἔτσι τὴν ὑπεροχὴν τῆς παρθένης καὶ τὴν ἐξυψώσιν ἕως αὐτῶν τῶν οὐρανῶν, πάλιν μεταφέρει τὸν λόγον εἰς τὴν συγχώρησιν τοῦ γάμου, φοβούμενος πάντοτε μήπως νομίση κανεῖς, ὅτι τὸ πρῶτον ἀποτελεῖ ἐπιταγήν. Δι' αὐτὸ ἀκριδῶς καὶ δὲν ἠρκέσθη εἰς τὰς προηγουμένας παρακλήσεις, ἀλλὰ ἀφοῦ εἶπε «δὲν ἔχω ρητὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου»¹⁸² καὶ «ἐάν ἡ παρθένας ἐλθῇ εἰς γάμον, δὲν ἡμίφρτησεν»,¹⁸³ πάλιν ἐδῶ λέγει «ὄχι διὰ νὰ σὰς θάλω θηλιά εἰς τὸν λαιμόν».¹⁸⁴

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΙΑ ΔΕΝ ΜΑΣ ΗΝΙΦΕΙ, ΑΛΛΑ Ἡ ΑΠΡΟΦΗΤΙΑ ΜΑΣ.

ὍΣ'. I. Διὰ τὸ τελευταῖον ἱσως διερωτηθῆ κανεῖς ἐν λόγῳ, πῶς ἐνῶ ἀνωτέρω ἀποκαλεῖ τὸ πρᾶγμα λύσιν τῶν δεσμῶν, καὶ λέγει ὅτι μᾶς τὸ συμβουλεῖται πρὸς τὸ συμφέρον μας, καὶ διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν θλίψιν, καὶ διὰ νὰ εὐμεθεῖ ἀμέριμνοι, καὶ ἐπειδὴ μᾶς λυπεῖται, καὶ ἐνῶ μὲ ὅλα αὐτὰ δεκνύει ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐλαφρὸν καὶ ὑποφερτόν, ἐδῶ λέγει «ὄχι διὰ νὰ σὰς θάλω θηλιά εἰς τὸν λαιμόν»; Τί σημαίνει αὐτό; Δὲν ἀπεκάλεσε τὴν παρθένα θηλιά. Μακρὰν μίαν τέτοιαν οὐκείης. Ἀλλὰ ἀπεκάλεσε θηλιά τὸ νὰ ἀποσπῆς αὐτὸ τὸ καλὸν μὲ τὴν βίαν καὶ τὸν καταναγκασμόν. Καὶ πρᾶγματι, ἔτσι εἶναι τὸ πρᾶγμα. Κάθε τι ποῦ δέχεται κανεῖς μὲ τὴν βίαν καὶ παρὰ τὴν θέλησιν του, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι πολὺ ἐλαφρὸν, γίνεται τὸ πλέον ἀνυπόφορον ἀπὸ ὅλα καὶ πνίγει τὴν ψυχὴν μας χειρότερα καὶ ἀπὸ ἀγχόνην. Δι' αὐτὸ εἶπεν «ὄχι διὰ νὰ σὰς θάλω θηλιά εἰς τὸν λαιμόν». Δηλαδή ἐγὼ σὰς ἀνέπτυξα καὶ σὰς ἀπέδειξα ὅλα τὰ κατὰ τῆς παρθένης. Καὶ ὅσπερ ὁμοῦς ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, ἀφῆνω τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν σας, δὲν σὰς σύρω πρὸς τὴν ἀρετὴν παρὰ τὴν θέλησιν σας. Καὶ δὲν σὰς συνεβούλευσα ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ σὰς προκαλέσῃ θλίψιν,

182. Α' Κορινθ. 7, 25.
183. Α' Κορινθ. 7, 28.
184. Α' Κορινθ. 7, 35.

ἀλλά διὰ τὴν μὴ παρεμποδισθῆν ἀπὸ τὰ δικωτικὰ πράγματα μίαν ὥρην ἐπιμόνος προσπάθεια.

2. Καὶ σὲ παρακαλῶ, παρατήρησε καὶ ἐδῶ τὴν σύνεσιν τοῦ Παύλου, πῶς μὲ τὰς ἀρνήσεις εἰσάγει τὴν παραίνεσιν καὶ μὲ τὴν παραχώρησιν τὴν συμβουλήν. Διότι μὲ τὸ νὰ εἴπῃ «δὲν οὐκ ἀναγκάζω, ἀλλὰ οὐκ προτρέπω» καὶ μὲ τὸ νὰ προσθήσῃ «εἰδὴ νὰ ἐξασφαλίσω συμπεριφορὰν σεμνὴν καὶ θέσιν τιμημένην πλησίον τοῦ Κυρίου»,¹⁹⁸ ἴδεις τὸ θαυμαστόν τῆς παρθενίας καὶ τὸ μέγα κέρδος ποὺ ἔχομεν ἀπὸ αὐτῆς εἰς μίαν διαβίωσιν συμφωνοῦν μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν ἡ γυναῖκα ποὺ ἔχει ἡμιπλακῆ εἰς τὰς δικωτικὰς μερίμνας καὶ περιστάται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τιμημένην θέσιν, καθὼς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς καὶ ὁ χρόνος τῆς καταμερίζεται εἰς πολλὰς φροντίδας, δηλοσθῆ εἰς τὸν ἄνδρα, εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς οἰκίας καὶ ἄλλων τῶν ἄλλων προβλημάτων, ποὺ συνήθως συνοδεύουν τὸν γάμον.

ΑΥΤΗ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΑΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΘΕΝΟΣ.

ΟΖ'. 1. «Ἀλλὰ, θὰ εἴπῃς, τί συμβαίνει, ὅταν καὶ ἡ παρθένος ἀσχολῆται μὲ πολλὰ καὶ κατέχεται ἀπὸ δικωτικὰς μερίμνας; Μακρὰν μίαν τοιαύτην ἀκρίβειαν, αὕτη δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν χαρὸν τῶν παρθένων. Διότι δὲν ἄρκει ἡ ἀγαμία νὰ τὴν κατοστήσῃ παρθένον, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἡ ψυχικὴ ἀγνότης. Καὶ ὅταν λέγω ἀγνότης δὲν ἐνοῶ μόνον νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ πονηρὰν καὶ αἰσχροὺν ἐπιθυμίαν, καὶ ἀπὸ τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν περιεργείαν, ἀλλὰ νὰ εἶναι καθαρὰ ἀπὸ πᾶσαν δικωτικὴν φροντίδα. Ἄν δὲ δὲν συμβαίη αὐτὸ, τότε τί τὸ ἄφλεος ἀπὸ τὴν σωματικὴν καθαρότητα; Ὅπως δὲν ὑπάρχει αἰσχροτέρου ἀπὸ στρατιωτικὴν ποὺ ἐπέταξε τὰ ὅπλα καὶ περὶ τὴν ὤραν τοῦ εἰς τὰς κατηλίας, ἔτσι δὲν ὑπάρχει ἀτιμωτέρου ἀπὸ παρθένου ποὺ εἶναι ἐμμένει μὲ δικωτικὰς φροντίδας. Διότι καὶ ἐκεῖναι αἱ πέντε παρθένοι εἶχον καὶ λαμπράς καὶ τὴν παρθενίαν ἤσκησαν, ἀλλ' αὐτὸ δὲν τὰς ἀφέλησεν εἰς τίποτε, ἀλλὰ ἐκλείσθησαν δι' αὐτὰς αἱ θύραι καὶ ἔμειναν ἔξω τοῦ νυμφῶνος καὶ ἐχάθησαν. Καὶ πράγματι, ἡ παρθενία εἶναι καλὸν διὰ τοῦτο, διότι ἀκριβῶς καθὲ ἀίτιον περιττῆς φροντίδος καὶ προσπλάνης εἰς τὴν ἐνσυχόλησιν μὲ τὰ θεῖα ἔργα. Διότι, ἐάν δὲν εἴχεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, θὰ ἦτο πολὺ

198. Α' Κορινθ. 7, 35.

κατωτέρα ἀπὸ τὸν γάμον, περιφέρουσα εἰς τὴν ψυχὴν ἀκάνθας καὶ ἀποπνίγουσα τὸν νομίμον καὶ οὐράνιον σπόρον.

ΔΙΑΤΙ Ο ΙΑΤΑΟΣ ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΣΦΟΔΡΟΤΗΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΚΕΙΝΟΥ, ΠΟΥ ΝΟΜΙΖΕΙ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΣΧΗΜΟΣ ΠΡΑΓΜΑ ΝΑ ΕΣΤΗ ΠΑΡΘΕΝΟΝ (ΑΝΤΙΦΑΝΕΡΟΝ ΚΟΡΗΝ).

ΟΗ'. 1. «Ἐάν ὁμοίως κανένας πατέρας νομίῃ, ὅτι εἶναι ντροπὴ τοῦ τὸ εἶναι ἄφλεος τὴν κόρην τοῦ νὰ ὑπερβῇ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας καὶ ἐγινε γεροντοκόρη, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος πείθεται, ὅτι ἔτσι πρέπει νὰ γίνῃ, δηλοσθῆ νὰ τὴν ὑπανδρώσῃ, ὡς κάμῃ ὅ,τι θέλει. Δὲν ἀμαρτάνει. Ἄς ἔλθου εἰς γάμον». Ἔλεγε; «Τί λέγεις; Ἢ Ἄς κάμῃ ὅ,τι θέλει;». Καὶ δὲν διαρβάνεις τὴν ἐσφαλμένην γνώμην, ἀλλὰ ἐπιτρέπεις νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον; Διότι δὲν εἶπες, ἐάν κανεὶς νομίῃ ὅτι εἶναι ντροπὴ τοῦ εἶναι ἄφλεος τὴν κόρην τοῦ παρθένου, εἶναι ἄβλαστος καὶ ταλαίπωρος, διότι θεωρεῖ ἐπιεικέστατον ἕνα πρᾶγμα τὸσον θαυμαστόν; Διότι δὲν συνβούλευσες ὅ ἁπαλλαγῆ ἀπὸ αὐτῆν τὴν γνώμην καὶ νὰ κρατήσῃ τὴν θυγατέρα τοῦ μακρὰν τοῦ γάμου; Διότι, λέγει, αὐταὶ αἱ ψυχὰ ἦσαν ἀνθρώπων πολὺ ἀδυνάτων καὶ χαλεπτῶν. Καὶ τὰς ψυχὰς ποὺ εὐρίσκοντο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὰς ὀδηγήσῃ ἄμεσως εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς παρθενίας. Διότι αὐτοὺς ποὺ εἶναι προσκολλημένους εἰς τὰ ἐγκόσμια καὶ θαυμάζει τὸν παρόντα βίον, ὥστε καὶ ὄστερα ἀπὸ τὴν παραίνεσιν νὰ νομίῃ ὅτι τὸ πρᾶγμα προκαλεῖ ἐντροπήν, αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀξίον τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς ἀγγελικῆς διαδιδάσεως, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῇ συμβουλήν ὀδηγῶσαν εἰς αὐτό; Καὶ τί τὸ παράδοξον, ἐάν ὁ Παῦλος τὸ ἔκαμεν αὐτὸ διὰ πρᾶγμα ἐπιτρεπτόν, ἀφοῦ τὸ ἴδιον πάλιν κάμνει διὰ πρᾶγμα ἀπιγορευμένον καὶ παρόνομον;

2. Παραβεβηγματος χάριν, τὸ νὰ ἐμμένωμεν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν τραφῶν καὶ τὴν μὲν μίαν νὰ ἐγκρίνωμεν, τὴν δὲ ἄλλην νὰ ἀπορρήπτωμεν, ἦτο ἔργον τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀδυναμίας. Ἄλλ' ὁμοίως ὑπῆρχον μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἀνθρώποι ποὺ εἶχον αὐτὴν τὴν ἀδυναμίαν. Καὶ οὐ μόνον δὲν τοὺς κατηγοροῦμε μὲ σφοδρότητα, ἀλλὰ κάμνει κατὶ ἄλλο περισσότερο καὶ ἀπὸ αὐτό. Ἀφήνει κατὰ μέρος τοὺς ἀμαρτάνοντας καὶ ἐπιτιμᾷ αὐτοὺς ποὺ ἐπιγεροῦν νὰ τοὺς ἀμαρτάνουσιν, λέγων: «Ἄφου δὲ ἀνέγκομεν βλοὶ εἰς τὸν Χριστόν, οὐ ποὺ δὲν τρώγεις ἀπὸ βλοὶ τὰ φαγητὰ, διότι κατα-

199. Α' Κορινθ. 7, 36.

κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου;»¹⁸⁷ Ἄλλὰ δὲν κάμνει τὸ ἴδιον, ὅταν γράφῃ πρὸς τοὺς Καλασσαίους, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴν δύναμιν τοὺς ἐπικρίνει καὶ φιλοσοφεῖ, ὅταν λέγῃ: «Ἄς μὴ σὰς κρίνῃ λοιπὸν κανεὶς διὰ φωνητὸν ἢ ποτόν»¹⁸⁸ Καὶ πάλιν: «Ἐάν λοιπὸν ἀπεθάνετε μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ἡλευθερωθήτε ἀπὸ τῆν στοιχειῶν καὶ πεπλανημένην διδασκαλίαν διὰ τὸν κόσμον, διατὶ σὺν τῷ ζῆτι ἀκόμῃ μὲ ἰδανικὰ καὶ ἐυδιαφέροντα κοσμικὰ, υποβάλλετε τὸν ἑαυτὸν σὰς εἰς δόγματα καὶ προτάγματα, ὅποια εἶναι αὐτὰ ποὺ σὰς λέγουσι οἱ ψευδοδιδάσκαλοι, Σὰς λέγουσι δὲ αὐτοί: Μὴ πτώσης αὐτὸ, μὴ γευθῆς ἐκεῖνο, μὴ ἐγγίσης τοῦτο. Ἄλλὰ αὐτὰ ποὺ σὰς ἀπαγορεύουσι νὰ πίνετε καὶ νὰ γευσεθε, εἶναι ὅλα προωρισμένα νὰ φθείρωνται, ὅταν χρησιμοποιηθοῦν καὶ καταναλωθοῦν»¹⁸⁹

3. Διότι λοιπὸν τὸ κάμνει αὐτὸ; Διότι ἐκεῖνοι μὲν ἦσαν ἰσχυροί, ἐνῷ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ μεγάλῃν συγκατάθεσιν, καὶ περίμενε πρῶτα νὰ στερεωθῇ ἡ πίστις των εἰς τὰς ψυχὰς των, φοβούμενος μήπως εἰς μίαν ἀκαιρον προσπάθειαν νὰ ἐκρίνωσιν τὰ ζῆζαντα ἐνωρίς, μαζὶ μὲ αὐτὰ ἐκρίνωσιν καὶ τὴν φύτρα τῆς υἱοῦς διδασκαλίας. Διὸ τοῦτο οὐτε τοὺς ἐπιτίθειται μὲ σφοδρότητα οὐτε καὶ τοὺς ἀφήνῃ χωρὶς νὰ τοὺς ἐπιτιμῆσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐπικρίνει μὲν, κατὰ τρόπον ὅμως ἀνυπόπτον καὶ ἀνεπαίσθητον, καὶ ἐμμέσως, μὲ τὴν ἐπιτίμησιν τῶν ἄλλων. Διότι μὲ τὸ νὰ λέγῃ «διὰ τὸν Κύριόν του στέκεται ἡ πίστις πνευματικῶς», φαίνεται μὲν ὅτι ἀποστασιάζει αὐτὸν ποὺ ἐπιπλήττει ἐκεῖνον, εἰς τὴν πραγματικότητά ὅμως κεντᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, δεικνύων ὅτι τὸ νὰ προτιμᾷς τὰ τοιαῦτα δεκνύει ἄνθρωπον ἀσταθῆ, ποὺ δὲν στέκεται σταθερὰ, ἀλλὰ ταλαντεύεται ἀκόμῃ, καὶ ὅν δὲν σταθῇ, κινδυνεύει νὰ πέσῃ.

4. Τὸν ἴδιον νόμον τηρεῖ καὶ εἰς τὴν προκερμηλὴν περιήγησιν, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων ποὺ θεωροῦν τὸ πρᾶγμα ἑντροπήν. Διότι δὲν ἀπειθῶνται φανερῶς πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ μὲ τοὺς ἐπαίνους πρὸς ἐκεῖνον ποὺ διατηρεῖ τὴν κόρην του παρθένον, τοῦ καταφέρει ἰσχυρὸν πλῆγμα. Διότι τί λέγει: «Ἐκεῖνος ποὺ στέκει ἀκλόνητος μέσα εἰς τὴν καρδίαν του»¹⁹⁰ Αὐτὸ ἐλέχθη πρὸς ἀντιδιαστολήν αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος περιφέρεται εὐκόλως ταλαντευόμενος καὶ ποτὲ δὲν γνωρίζει νὰ βαδίσῃ στα-

187. Ρωμ. 14, 10.

188. Κολοσ. 2, 16.

189. Ἑβραϊκ. 2, 20, 21, 22.

190. Α' Κορινθ. 7, 37.

θερὰ, οὔτε νὰ σταθῇ ἀνδρείως. Ἐπειτα, ἐπειδὴ εἶδεν, ὅτι ὁ λόγος εἶναι ἰκανὸς νὰ κεντῆσῃ τὴν ψυχὴν ἐκεῖνου, πρόσεχε πῶς τὸν συνοσκοῦσε πάλιν, προσθέτων μίαν αἰτίαν ποὺ δὲν εἶναι καὶ τῶσον πολὺ ἀξία κατηγορίας. Ἀφοῦ δηλαδὴ εἶπε «ἐκεῖνος ποὺ στέκει ἀκλόνητος, μέσα εἰς τὴν καρδίαν του», προσέθεσε «καὶ δὲν ἀναγκάζεται ἀπὸ τίποτε νὰ ἀλλάξῃ ἀπόφασιν, ἔχει δὲ ἐξουσίαν νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει». Καὶ ὅμως θὰ ἦτο συνεπέστερον νὰ εἴπῃ «ἐκεῖνος ποὺ στέκει ἀκλόνητος μέσα εἰς τὴν καρδίαν του καὶ δὲν νομίζει ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀποτελεῖ ἑντροπήν». Ἄλλὰ τοῦτο ἦτο ὀρμώτερον. Δι' αὐτὸ αὐτ' αὐτοῦ προσέθεσε ἄλλο διὰ τὸν παρηγορήσῃ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὴν τὴν αἰτίαν. Διότι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι τῶσον φοβερὸν νὰ τὸ ἐμποδίσῃ κανεὶς ἀπὸ ἀνάγκη, ὅσον εἶναι νὰ τὸ ἐμποδίσῃ ἀπὸ ἑντροπήν. Διότι τὸ πρῶτον εἶναι ἔργον ψυχῆς ἀνδρόνυ καὶ ὀβλίας, ἐνῷ τὸ δεύτερον ἀποκαλύπτει ψυχὴν διεστραμμένην καὶ ποὺ δὲν γνωρίζει νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων.

5. Ἄλλὰ δὲν ἦτο ἀκόμῃ ὁ καιρὸς αὐτῶν τῶν λόγων. Διότι οὔτε, δεσπομένης ἀνάγκης, εἶναι θεμιτὸν νὰ ἐμποδίζωμεν αὐτὴν ποὺ ἐπρωτῆσῃ τὴν παρθένον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀντιστάμεθα γενναίως πρὸς ὅλα ὅσα ἐμποδίζουν τὴν ὄψαν αὐτῆν ὀρμήν. Ἄκουσε ἐπ' αὐτοῦ τί λέγει ὁ Χριστός: «Ἐκεῖνος ποὺ ἀναπᾶ τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέρα του παροπατᾷ ἀπὸ ἐμὲ, δὲν εἶναι ἄξιος νὰ λέγεται μαθητῆς μου»¹⁹¹ Διότι ὅταν ἀκολουθοῦμεν κατὰ θεάρεστον, καθέννας ποὺ μᾶς ἐμποδίζει, εἶναι ἐχθρὸς καὶ πολέμιος, εἴτε ὁ πατὴρ εἶναι αὐτός, εἴτε ἡ μήτηρ, εἴτε ὅ,τιδήποτε ἄλλο. Ἄλλὰ ὁ Παῦλος ὁ ὁποῖος ὑπέμενε ἀκόμῃ τὴν ἀτέλειαν τῶν ἀκροστών, ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Ἐκεῖνος ποὺ στέκει ἀκλόνητος μέσα εἰς τὴν καρδίαν του καὶ δὲν ἀναγκάζεται ἀπὸ τίποτε ν' ἀλλάξῃ ἀπόφασιν». Καὶ δὲν ἐσταμάτησε τὸν λόγον εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. Ἄν καὶ τὸ «δὲν ἀναγκάζεται ἀπὸ τίποτε ν' ἀλλάξῃ ἀπόφασιν» καὶ τὸ «ἔχει ἐξουσίαν νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει» εἶναι τὸ ἴδιον.

6. Ἄλλὰ μὲ τὸ μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὴν συνέχειαν τῶν παραχωρήσεων παρηγορεῖ τὴν μικρὰν καὶ εὐτελεῆ διάνοισιν, καὶ ἔπειτα προσθεῖται καὶ ἄλλην αἰτίαν λέγων «ὁ ὁποῖος τὸ ἔχει ἀποφασίσει μέσα του»¹⁹² Διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, οὔτε τὸ στοιχεῖον αὐτὸ δημιουργεῖ τὴν εὐθύνην, ἀλλὰ ὅταν τὸ ἐκλέξῃ καὶ τὸ ἀποφασίσῃ, τότε πράττει καλῶς. Ἐπειτα, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ὅτι ἀπὸ τὴν πολ-

191. Ματθ. 10, 37.

192. Α' Κορινθ. 7, 37.

λήν συγκατάθεσιν δὲν ὑπάρχει καμμία διαφορά, τονίζει πάλιν τὴν διαφορὰν κάπως δευτέρω μὲν, πάντως τὴν σημεῖωσι δὲν λέγει: «Ἀπὸ αὐτῶν λοιπὸν ἐξάγεται ὡς συμπεροσμομα, ὅτι καὶ ἐκεῖνος ποῦ ὑπανδρεῖται τὴν κόρην του καλῶς πράττει, ἐκεῖνος ὅμως ποῦ δὲν τὴν ὑπανδρεῖται, ἀλλὰ τὴν ἀφήνει παρθένον, κάμνει καλύτερον.»¹⁹⁸ Ἀλλὰ ἐδῶ μὲν δὲν ἐβλεπε πόσον εἶναι καλύτερον, πάλιν διὰ τὴν ἴδιαν αἰτίαν. Ἐάν τὸ θέλησ νὰ μάθῃς, ἀκουσε τὸν Χριστὸν ποῦ λέγει: «ὅτε οἱ ἀνδρες ἔρχονται εἰς γάμον, οὔτε αἱ γυναῖκες δίδονται εἰς γάμον, ἀλλὰ εἶναι ὅλοι οὐδὲν ἀγγελοὶ θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν.»¹⁹⁹ Εἶδες τὴν διαφορὰν, ποῦ ὑψώνει τὸν θνητὸν ἀμέως ἢ παρθένα, ὅταν εἶναι πράγματι παρθένα;

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ ΗΛΙΑΝ ΔΕΝ ΑΙΣΘΕΡΟΝ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΓΕΛΟΥΣ ΕΚΑΜΕ ΔΕ ΤΟΝΟΥΤΟΥΣ Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ.

ΟΘ'. 1. Διότι, εἰπέ μου, εἰς τί διέφερον ἀπὸ τοῦ ἀγγέλου ὁ Ἥλιος, ὁ Ἐλισσαῖος, ὁ Ἰωάννης, αὐτοὶ οἱ γνήσιοι ἔραστοὶ τῆς παρθενίας; Εἰς τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον εἰς τὸ ὅτι ἦσαν διεμένοι μετὰ τὴν θνητὴν φύσιν. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα, ἂν ἐξετάσῃ κανεὶς μετὰ ἀκριθείαν τὸ πρῶγμα, δὲν θὰ εὕρῃ ὅτι ἦσαν καθόλου κοτώτεροι ἀπὸ ἐκεῖνους. Καὶ αὐτὸ ποῦ φαίνεται ὅτι εἶναι μειονέκτημα, ἀποτελεῖ σημαντικὸν λόγον διὰ τὸ νὰ τοὺς ἐγκωμιάσωμεν. Διότι τὸ γεγονός ὅτι κατώκουν τὴν γῆν καὶ ὑπέκκεντο εἰς τοὺς νόμους τῆς θνητῆς φύσεως, καὶ παρ' ὧν αὐτὰ ἠδυνήθησαν νὰ φθάσουν πρὸς ἐκείνην τὴν ἀρετὴν, οὐκ εἶχε πῶς ἀνδρείας ἔργων ἦτο, πῶς ἠθικῆς ἀναστάσεως. Ὅτι πράγματι τοὺς κατέστησε τέτοιους ἢ παρθένα, εἶναι φανερόν ἐκ τούτου. Διότι, εἴαν εἶχον γυναῖκα καὶ τέκνα, δὲν θὰ κατώκουν εὐκόλως εἰς τὴν ἔρημον, δὲν θὰ κατορθούουν τὴν οὐκίαν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μέσα τῆς ζωῆς. Τώρα δὲ ἀφοῦ ἀπηλλάγησαν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ θεσμὰ, διεμένοντες εἰς τὴν γῆν ὡσαν ἢ ἔζων εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Δὲν ἐχρεΐζοντο τοίχους, οὔτε ἀραφῆν, οὔτε κλίνην, οὔτε τράπεζαν, οὔτε ἄλλο τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ ἀντὶ στέγης εἶχον τὸν οὐρανόν, ἀντὶ κλίνης τὴν γῆν, ἀντὶ τράπεζης τὴν ἔρημον.

2. Καὶ αὐτὸ ποῦ διὰ τοὺς ἄλλους εἶναι αἰτία λημοῦ, θηλοδῆ ἢ ἀκαρπία τῆς ἐρήμου, αὐτὸ παρέχον εἰς τοὺς ἀγίους ἐκεῖνους ἀφθονίαν. Διότι ἐκεῖνοι δὲν ἐχρεΐσθησαν ἀμπέλους, οὔτε πατητήρια, οὔτε ἀβέριστα χωράφια, οὔτε

198. Α' Κορινθ. 7, 38.
199. Ματθ. 22, 30.

θερισμόν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ποτὸν τὰ παρέχον εἰς αὐτοὺς ἀφθονίαν καὶ γλακὺ πηγαί καὶ ποταμοὶ καὶ λίμναι. Ὅσον διὰ τράπεζαν, εἰς τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν παρασκεύαζεν ἀγγελὸς μίαν θαυμαστὴν καὶ παρόδοσον, ποῦ ὑπερβαίνει τὴν ἀνθρωπίνην συνήθειαν. «Ὁ εἰς ἄρταρα, λέγει, ἤρκεσε διὰ τροφὴν τεσσαράκοντα ἡμερῶν». Τὸν ἄλλον τὸν ἔτρεφε πολὺ λάκις ἢ χάρις τοῦ Πνεύματος κατὰ τρόπον θαυματουργόν, καὶ οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους διὰ μέσου ἐκεῖνου. Τέλος ὁ Ἰωάννης ποῦ ἦτο πλέον ἢ προφήτης, ποῦ μεγαλύτερον δὲν ἐγέννησε ποτὲ γυναῖκα, δὲν ἐχρεΐσθη καὶ ἀνθρωπίνην τροφὴν. Διότι ἔκρατον τὸ σῶμα του εἰς τὴν ζωὴν οὐκ οἶτος οὔτε οἶνος καὶ ἔλαιον, ἀλλὰ τρυφερὸν δλαστοὶ καὶ ἀγριοὺ μέλι. Εἶδες ἀγγέλου ἐπάνω εἰς τὴν γῆν; Εἶδες τὴν δύναμιν τῆς παρθενίας; Τοὺς πλασμένους ἀπὸ αἵμα καὶ σάρκα, τοὺς θεοδίζοντας ἐπὶ τῆς γῆς, τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὴν ἀναγκαιότητα τῆς θνητῆς φύσεως, ὡσαν ἢ ἐκληρωθήσαν διὰ τὸν οὐρανόν, ὡσαν ἢ ἔχον ἐπιτύχει τὴν ἀθανασίαν, ἔτσι τοὺς ἐμαρταρώσαν ἢ παρθένα.

ΤΙ ΕἶΝΑΙ ΤΟ ΣΥΣΧΙΜΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΘΡΕΪΕΡΟΝ.

Π'. 1. Διότι εἰς ἐκεῖνους ἦσαν δλα περιττὰ, οὐ μόνον αὐτὰ τὰ θυτικῶς περιττὰ, ἢ τρυφὴ θηλοδῆ καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα καὶ δλος ὁ ἄλλος ὀρμαθὸς αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ὅσα φαίνονται ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα, αἱ οὐκίαι καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ τέχνη. Αὐτὸ εἶναι τὸ κομηνὴ συμπεριφορὰ καὶ δάσις τιμημένη, αὐτὸ εἶναι ἡ ἀρετὴ τῆς παρθενίας. Θαυμαστὸν εἶναι βεβαίως καὶ δξιον πολλῶν στερῶσαι εἶναι καὶ τὸ νὰ υκαῖς τὴν λύσσαν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ νὰ συγκρατῆς τὴν φύσιν ποῦ μαινεται, ἀλλὰ τὸ πρῶγμα γίνεται θυτικῶς θαυμαστὸν τότε, ὅταν διαγῆς καὶ μίαν τοιαύτην ζωὴν. Διότι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἡ παρθένα εἶναι πρῶγμα ἀσθενὲς καὶ δὲν εἶναι ἀπὸ μόνῃ τῆς ἰκανῆ νὰ σώσῃ αὐτοὺς ποῦ τὴν ἀσκαοῦν. Καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν δωνται νὰ τὴν ἐπιθεδοῦσσαν ὅσαι καὶ σήμερον τὴν ἀσκαοῦν. Καὶ ἀπέχον τόσον πολὺ ἀπὸ τῶν Ἠλίων καὶ τῶν Ἐλισσαίων καὶ τῶν Ἰωάννην, ὅσον ἀπέχει ἡ γῆ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν.

2. Ὅπως θηλοδῆ ἂν ἀφαιρέσῃς «τὴν σεμνὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν τιμημένην θέσιν», ἀκριβῶς μετὰ ἴδια τὰ νεῦρα τῆς παρθενίας, ἔτσι, ὅταν τὴν ἀσκήσῃ μετὰ ἀρίστην ζωὴν, κροτῆς τὴν ρίζαν καὶ τὴν αἰτίαν τῶν καλῶν. Ὅπως ἢ λιπαρὰ καὶ γόνιμος γῆ τρέφει τὴν ρίζαν, ἔτσι καὶ ἡ ἀρίστη ζωὴ γνωρίζει νὰ τρέφῃ τοὺς καρποὺς τῆς παρθενίας. Ἡ μᾶλλον καὶ ρίζα καὶ καρπὸς τῆς παρθενίας εἶναι ὁ ἔ-

σταυρωμένος θίος. Αὐτὴ προετοίμασε τοὺς γενναίους ἐκείνους πρὸς τὸν θαυμαστὸν ἔρανον, ἀφοῦ περιέκοψεν ὅλα τὰ δεσμὰ αὐτῶν καὶ μὲ πόνους ἐλευθέρους καὶ ἑλαφροῦς, τοὺς ἀφῆκε νὰ πετοῦν πρὸς τὸν οὐρανὸν ὡσάν πτερωτοί. Διότι ἐκεῖ ἔπου δὲν ὑπάρχει οὔτε φροντίδα διὰ γυναῖκα, οὔτε περιποιήσις παιδιῶν, ἡ ἀκτημοσύνη καθίσταται εὐκόλος. Ἡ ἀκτημοσύνη μᾶς κἀμνε νὰ εἰμὸδα πλησίον τῶν οὐρανῶν, διότι δὲν μᾶς ἀπαλλάσσει μόνον ἀπὸ τοὺς φόβους, οὔτε μόνον ἀπὸ τὰς φροντίδας, οὔτε ἀπὸ τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλων τοὺς ἄλλους μόνους.

ΠΟΣΟΝ ΚΑΛΟΝ ΠΡΑΓΜΑ ΕΙΝΑΙ Ἡ ΑΚΤΗΜΟΣΥΝΗ.

ΠΑ'. 1. Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἔχει τίποτε, καταφρονεῖ τὰ πάντα, ὡσάν νὰ κατέχη τὰ πάντα, καὶ ἔχει μεγάλην παρησίαν καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας καὶ πρὸς τοὺς μονάρχους καὶ πρὸς τοὺς ἐστεμμένους βασιλεῖς. Αὐτὸς ποῦ καταφρονεῖ τὰ χρήματα, προγαρὼν βασιμιαῖος, θὰ καταφρονήσῃ εὐκόλως καὶ τὸν θάνατον. Καὶ ὅταν γίνῃ ἀνώτερος ὄλων αὐτῶν, θὰ ὁμιλήσῃ πρὸς ὅλους μὲ παρησίαν, χωρὶς νὰ φοβῆται οὔτε νὰ τρέμῃ κανένα. Ἐνῶ αὐτὸς ποῦ εἶναι ἀπησχλημένος μὲ τὰ χρήματα, ἔχει μόνον τῶν χρημάτων εἶναι δοῦλος, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ γενικῶς ὄλων τῶν οὐρανῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο αὐτὴν τὴν φιλοχρηματίαν ὁ Παῦλος τὴν ἀπεκάλεσε ρίζαν ὄλων τῶν κακῶν. Ἀλλὰ αὐτὴν τὴν ρίζαν εἶναι ἱκανὴ νὰ τὴν ἐξηράνῃ ἢ παρθενίαν καὶ νὰ ἐμυτεύσῃ μέσα μας ἄλλην, τὴν ἀρίστην ρίζαν, ἡ ὁποία δλασπάνει ὅλα τὰ καλά, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν παρησίαν, τὴν ἀνδρείαν, τὸν φλογερὸν ζῆλον, θερμὸν ἔρωτα τῶν οὐρανῶν, καταφρόνησιν ὄλων τῶν ἐπιγείων. Ἐτοι γίνεται κῆ σεμνὴ συμπεριφορά καὶ ἡ ταμμένη θέσις πλησίον τοῦ Κυρίου.

ΠΡΟΣ ΕΚΕΙΝΟΥΣ, ΠΟΥ ΑΓΟΥΝ, ΟΤΙ ΟΘΕΙ ΕΒΗΣΑΝ ΠΑΡΘΕΝΙΚΟΝ ΒΙΟΝ ΕΥΧΟΝΤΑΙ ΝΑ ΒΑΘΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΟΛΠΟΥΣ ΑΒΡΑΑΜ.

ΠΒ'. 1. Ἀλλὰ ποῖος εἶναι ὁ σοφὸς λόγος, τὸν ὁποῖον παραβάλλουν πολλοί; Ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ, λέγουν, εἶχε καὶ γυναῖκα καὶ παιδιά, καὶ χρήματα καὶ κοπάδια καὶ ἀγέλας. Καὶ ὅσοτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, τόσο ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὅσον καὶ ὁ Εὐαγγελιστής, οἱ ὁποῖοι ἦσαν παρθένοι καὶ οἱ δύο, καὶ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος ποῦ ἐλαμψον μὲ τὴν ἐγκράτειάν των, εἰχοντο νὰ ἔλθουν εἰς τοὺς κόλπους ἐκείνου. Ποῖος σοῦ τὸ εἶπε αὐτό, καλὲ μου ἄνθρωπε,

ποῖος προφήτης, ποῖος εὐαγγελιστής; Ὁ ἴθιος ὁ Χριστὸς, ἀπαντᾷ. Διότι ὅταν εἶδεν, ὅτι ὁ ἑκατόνταρχος εἶχε μεγάλην πίστιν, ἔλαγε: «Σὺς δεσπάζω, ὅτι πολλοὶ ὄν τὸν ἑκατόνταρχον θὰ ἔλθουν ἀπὸ ἀνατολῆν καὶ δύσιν, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ θὰ παρακαθήσονται ὡς εἰς ἄλλον εὐφρόσυνον δεῖπνον μαζί μὲ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.»¹²⁸ Καὶ τὸν Ἀδάμαν μὲ τὸν Ἀβραάμ τὸν εἶδε τότε νὰ εὐφραίνεται ὡς πλούσιος.¹²⁹ Καὶ τί σχέσιν ἔχει αὐτὸ μὲ τὸν Παῦλον, τί σχέσιν ἔχει μὲ τὸν Πέτρον καὶ μὲ τὸν Ἰωάννην; Διότι καὶ ὁ Ἀδάμαν δὲν ἦτο Παῦλος καὶ Ἰωάννης, οὔτε οἱ πολλοὶ ποῦ θὰ ἔλθουν ἀπὸ τὴν ἀνατολῆν καὶ τὴν δύσιν ἦσαν ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων. Πᾶστε αὐτὸς ὁ λόγος εἶναι διὰ σῆς περιττῶς καὶ μάταιος.

2. Ἐάν δὲ θέλῃς γενικῶς νὰ ἀκούσῃς τὰ ἐπαθλα τῶν ἀποστόλων, ἴσους αὐτῶν ποῦ πρόκειται νὰ τὰ ἀπονεύμῃ, ὁ ὁποῖος λέγει: «Θὰ καθίσετε καὶ σεις εἰς βώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς βώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ.»¹³⁰ Καὶ δὲν ὑπάρχει πουθενὰ ἐδῶ Ἀβραάμ, οὔτε ὁ υἱὸς του οὔτε ὁ ἐγγονὸς του οὔτε ὁ κόλπος ποῦ τοὺς ἐδέχθη, ἀλλὰ ὑπάρχει ἐδῶ μίαν ἀξίαν πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ ἐκείνην. Διότι αὐτοὶ ἐδῶ θὰ καθίσουν νὰ κρίνουν τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων. Καὶ δὲν εἶναι μόνον εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον φανερά ἡ διαφορά, ἀλλὰ τὰ ἐπαθλα τοῦ Ἀβραάμ θὰ τὰ ἐπιτύχουν πολλοί. «Διότι θὰ ἔλθουν», λέγει, «πολλοὶ ἀπὸ τὴν ἀνατολῆν καὶ ἀπὸ τὴν δύσιν καὶ θὰ παρακαθήσονται ὡς εἰς ἄλλον εὐφρόσυνον δεῖπνον μαζί μὲ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.» Ἀλλὰ τοὺς θρόνους ἐκείνους δὲν θὰ τοὺς καταλάβῃ κανεὶς ἄλλος, ἀλλὰ μόνον ὁ χορὸς αὐτῶν τῶν ἁγίων.

3. Ἀκόμη, ἐπέ μου, ἀνεφέρτε κοπάδια καὶ ἀγέλας καὶ γάμους καὶ παιδιά; Τί τὸ σπουδαῖον, θὰ εἴπη, ὅταν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ ἐτήρησαν τὴν παρθενίαν, ὅστω ἀπὸ τόσοις ἰδρώτας, εἰχοντο νὰ μεταβοῦν ἐκεῖ; Ἀλλὰ ἐγὼ θὰ εἴπω κάτι μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτό, ὅτι δηλαδὴ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ ἐτήρησαν τὴν παρθενίαν δὲν θὰ ἐπιτύχουν οὔτε ἐκείνους τοὺς κόλπους, οὔτε ἄλλους κατωτέρους, ἀλλὰ θὰ ἀπέλθουν εἰς αὐτὴν τὴν κόλασιν. Καὶ τὸ καθιστῶν αὐτὸ φανερὸν οἱ μωροὶ παρθένοι ποῦ ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τὸν νυμφῶνα. Ἀλλὰ μὲ τὸν συλλογιασμὸν αὐτῶν

128. Ματθ. 8, 11.

129. Πράξ. Ἀποκ. 16, 26.

127. Ματθ. 19, 28.

ὁ γάμος εἶναι ἴσος μὲ τὴν παρθενίαν ἢ αὐτὴ εἶναι καὶ κατωτέρα. Τὸ παράδειγμά σου τὴν καθιστᾷ καὶ χειρότερον. Διότι, ἐὰν ὁ Ἀβραάμ ποῦ εἶχεν ἔλθει εἰς γάμον, ἀρίσκειται εἰς τὴν θυσίαν καὶ τὴν τρυφήν, καὶ αὐτοὶ ποῦ ἐτήρησαν τὴν παρθενίαν εἰς τὴν κόλασιν, αὐτὸ τὸ συμπέρασμα συνάγεται ἀπὸ τὸν συλλογισμόν σου. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄρθον αὐτὸ, οὐκ, δὲν εἶναι ἄρθον, διότι ἡ παρθενία οὐκ ἴσος δὲν εἶναι κατωτέρα ἀπὸ τὸν γάμον, ἀλλὰ εἶναι κρὶ πολὺ ἀνωτέρα. Πῶς; Διότι οὕτως τὸν Ἀβραάμ τὸν ἔκαμεν ὁ γάμος τέλειον ποῦ ἦτο, οὕτως τὰς ἄλλας ἐκείνας παρθένας τὰς κατώτερας ἢ παρθενία. Ἀλλὰ καὶ τὸν πατριάρχην τὸν ἀνέδειξε λαμπρὸν ἢ ἄλλη ἀρετὴ τῆς ψυχῆς του, καὶ αὐτὰς τὰς παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ ἢ ἄλλη κακία τοῦ θείου των. Ἐκεῖνος δηλαδὴ καὶ ἐνῷ ἦτο ἔγγαμος, ἐπέδειξε νὰ κατορθώσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς παρθενίας, «τὴν σεμνὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν τιμημένην θέσιν πληροῦν τοῦ Κυρίου».

4. Ἐνῷ αὐτοὶ, μολοῦντι ἐπισημύσαν τὴν παρθενίαν, κατέπεσαν εἰς τὴν τρικυμίαν τοῦ θείου καὶ τὰς περὶ τὸν γάμον ἀσχολίας. Ἀλλὰ θὰ εἴπῃς, τί μὲ ἐμποδίζει τώρα μὲ τὸν γάμον καὶ τὰ τέκνα καὶ τὸν πλοῦτον καὶ ἄλλα τὰ ἄλλα νὰ ἐξασφαλίσω τὴν σεμνὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν τιμημένην θέσιν πληροῦν τοῦ Κυρίου; Πρῶτον, εἰσὶν τώρα δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὡσάν τὸν Ἀβραάμ οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον παραπλήσιος. Διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ πλοῦτη καὶ γυναῖκα, καταφρόνησε τὰ χρήματα περισσότερον ἀπὸ ἐκείνου ποῦ ἦσεν τὴν ἀειτησιότητα, καὶ ἐκυριάρχη ἐπὶ τῆς ἡθονῆς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀκαθάρτους τὴν παρθενίαν. Διότι αὐτοὶ ἐξῶ φλέγονται κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, ἐνῷ ἐκεῖνος εἶχε τὸσον πολὺ ἀσέει τὴν φλόγα καὶ δὲν ἔμενε δεμένος ἀπὸ καμμίαν ἐπιθυμίαν, ὥστε οὐκ ἴσος ἀπέειχεν ἀπὸ τὴν πωλητικῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξεδίδωκεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν, διὰ τὴν ἀπαρέσῃν κάθε αἰτίαν διαμάχης καὶ στάσεως εἰς τὴν οἰκίαν. Πρῶτον ποῦ δὲν τὸ εὐρίσκεις εὐκόλως σήμερον.

ΤΟ ΙΔΙΟΝ ΜΕΤΡΟΝ ΑΡΕΤΗΣ ΠΑΡΘΕΣ ΚΑΙ ΔΙ' ΗΜΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

ΠΓ'. 1. Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τούτων, αὐτὸ ποῦ ἔλεγον καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν, θὰ τὸ ἐπαναλάβω καὶ τώρα, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἀξιῶνται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ ἐκείνων τὸ ἴδιον μέτρον τῆς ἀρετῆς. Τώρα δηλαδὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι κανεὶς τέλειος, ἂν δὲν πωλήσῃ ἅλα τὰ ὑπάρχοντά του, ἂν δὲν ἀπαρηθῇ τὰ πάντα, καὶ δὲν ἔνωσῃ μόνον τὰ χρήματα καὶ τὴν οἰκίαν,

ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν του. Τότε ὅμως δὲν ἐκρίνετο τὸ πρᾶγμα μὲ τὴν αὐστηρότητα. Λοιπὸν τί; Ἡμεῖς σήμερον, θὰ εἴπῃς, ζῶμεν αὐστηρότερον ἀπὸ τὸν πατριάρχην; Ὁφειλομεν δεσθῆναι νὰ ζῶμεν καὶ εἰς τούτῳ ἐντελλόμεθα, ἀλλὰ δὲν ζῶμεν. Καὶ διὰ τούτῳ ὑπεροβίμεν πολὺ ἀπὸ τὸν δίκαιον ἐκεῖνον. Διότι ἐνώπιόν μας σήμερον προβάλλουν μεγάλοι ἀγῶνες καὶ ταῦτα εἶναι φανερόν εἰς τὸν καθένα. Διὰ τούτῳ καὶ ἡ Γραφὴ ποῦ ἔπαινε τὸν Νῶε, δὲν τὸ κάμνει αὐτὸ ὅπως, ἀλλὰ μὲ κάποιαν προσθήκην. «Ὁ Νῶε ἦτο ἄνθρωπος δίκαιος, τέλειος εἰς τὴν ἐποχὴν του. Διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἦτο εὐάρετος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ».¹⁹⁸ Δὲν εἶπε ἀπλῶς τέλειος, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐποχὴν του. Διότι ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι τελειότητος, ποῦ ὁρίζονται κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου αὐτὸ ποῦ κάποτε ἦτο τέλειον, γίνεται ἀτελές. Παραβελγματος χάριν, κάποτε ἦτο τέλειος αὐτὸς ποῦ ἔζη συμφώνως πρὸς τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. «Διότι», λέγει, «αὐτὸς ποῦ τὸ ἔκαμεν αὐτὰ, θὰ ζήσῃ μὲ αὐτὰ». Ἀλλὰ ἡλθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἀπέδειξε, ὅτι αὐτὸ τὸ τέλειον ἦτο ἀτελές. «Ἐὰν ἡ ἀρετὴ σας, λέγει, «δὲν περισσεύσῃ καὶ δὲν ὑπερτερῆσῃ κατὰ πολὺ τὴν ἐξωτερικὴν ἀρετὴν τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, δὲν θὰ εἰσέλθετε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».¹⁹⁹ Τότε φοβερόν ἔκαμεν ἐθεωρεῖτο ὁ φόνος, τώρα ὅμως δύναται νὰ σὲ ἐξαποστείλῃ εἰς τὴν κόλασιν ἢ ἀρετὴ καὶ ἡ ἐξουθιρία μόνη. Τότε ἐπιμαρτυροῦ μόνον ἡ μοιχεία, τώρα ὅμως δὲν εἶναι ἀπληλαγμένον τιμωρίας καὶ τὸ νὰ κοιτᾷς γυναῖκα μὲ ἀκαθάρτους ὀφθαλμοῦς. Τότε ἡ ἐπιτοκία μόνον προήρχετο ἐκ τοῦ πονηροῦ, τώρα ὅμως καὶ ὁ δόκος. «Διότι τὸ ἐπὶ πλέον ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὸν πονηρὸν, τὸν πρῶτον ἐπισημύτην καὶ πατέρα τοῦ ψεύδους».²⁰⁰ Τότε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἐζητεῖτο παρὰ μόνον νὰ ἀγαποῦν αὐτοὺς, οἱ ὅσοι τοὺς ἀγαποῦν. Τώρα ὅμως αὐτὸ τὸ μέγα καὶ θαυμαστόν εἶναι τὸσον ἀτελές, ὥστε καὶ οἱ τὸ ἐπιτύχουμεν, δὲν θὰ πλεονεκτῶμεν εἰς τίποτε τῶν τελωνῶν.

198. Γεν. 6, 9.
199. Ματθ. 5, 20.
200. Ματθ. 5, 27.

ΔΙΑ ΤΑ ΙΔΙΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ
ΔΕΝ ΑΠΟΚΕΙΤΑΙ Η ΑΥΤΗ ΑΝΤΙΛΟΟΙΣΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΗΜΑΣ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΛ. ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

ΠΔ'. 1. Διατί τέλος πάντων διά τὰ ἴδια κατορθώματα δὲν ἄρισθη ἡ ἴδια ἁμοιβὴ δι' ἡμᾶς καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιδείξωμεν ἡμεῖς μεγαλύτεραν ἀρετὴν, ἢν βέλωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἴδιαν ἀνταμοιβὴν μὲ ἑκείνους; Διότι σήμερον ἔχει διακομθῆ πλοῦσια ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος καὶ ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξε μεγάλη δωρεά. Διότι αὐτὴ μᾶς κατέστησε τελείους ἄδρας ἀπὲρ νηπίων. Ὅπως λοιπὸν ἡμεῖς ἀπὸ τὰ παιδιὰ μας, ὅταν γίνουσι ἄρργοι, ζητοῦμεν μεγαλύτερα κατορθώματα καὶ δι' ἑκείνα ποῦ τοὺς ἐπινοώμεν, ὅταν τὰ ἔκωμον πρωτύτερα, κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν, διὰ τὰ ἴδια, ὅταν γίνουσι ἄδρες, δὲν τοὺς θεωροῦμεν πλέον καὶ ὅταν τὰ κατορθώσωμεν, ἀλλὰ τοὺς προστάσσομεν νὰ ἐπιτύχουν ἄλλα, πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ ἑκείνα, ἔτσι καὶ ὁ Θεὸς, κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους, δὲν ἔβηκε ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μεγάλα κατορθώματα, διότι εὐρίσκειτο εἰς νηπιώδη κατάστασιν. Ὅταν ὁμοῦ ἤκουσε καὶ προφήτας καὶ ἀποστόλους καὶ ἐπέτυχε τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, τότε ἠόρισε καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀρετῆς. Καὶ εὐλόγως, καὶ πράγματι, ὥρισε μεγαλύτερους μισθοὺς καὶ τὰ ἐπαθλα τῆς ἀρετῆς εἶναι σήμερον πολὺ λαμπρότερα. Διότι τοὺς ἐνορέτους δὲν τοὺς ἀνομιέει πλέον ἡ γῆ καὶ τὰ ἐπιγεια ἀγαθὰ, ἀλλὰ ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἀγαθὰ ποῦ ὑπερβαίνουν τὸν ἀνθρώπινον νοῦν.

2. Πῶς λοιπὸν δὲν θὰ ἦτο ἀίσιπον νὰ μένουσι ἀκόμη εἰς τὴν ἴδιαν μικρότητα, ἀφοῦ ἠνδρώθησαν; Διότι τότε ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἦτο διεσπασμένη ἐναντίον τῆς καὶ ἀσπουδῆς πόλεμος ἐπεκράτει. Καὶ διηγοῦμενος ὁ Παῦλος αὐτὸν τὸν πόλεμον λέγει τὰ ἑξῆς: «Βλέπω ὁμοῦ νὰ κυριαρχῇ ἄλλος νόμος καὶ ἄλλη δύναμις εἰς τὸ μέλη μου, ὁ νόμος καὶ ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὸς δὲ ὁ νόμος ἐναντιοῦται καὶ μάχεται εἰς ἑσὰ ὁ νοῦς μου καὶ ἡ συνειδήσις μου ἀναγνωρίζουσι ὡς νόμον ἁθῶν, καὶ μὲ κάνει βούλον οὐκ ἐπιθυμῶν εἰς τὸν νόμον τῆς ἁμαρτίας, ποῦ κυριαρχεῖ εἰς τὰ μέλη μου».²⁰¹ Ἀλλὰ τώρα δὲν συμβαίνουν αὐτὰ. «Διότι ἐκείνο ποῦ δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὁ νόμος, ὅχι διότι ἦτο ἀτελής, ἀλλὰ διότι δὲν παρέιχε καὶ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἠδύνατο νὰ κατα-

201. Ρωμ. 7, 25.

κῆρη τὴν ἀντίστασιν τοῦ σαρκικοῦ μας φρονήματος, τὸ ἔφερον εἰς αἰῶνα πέρασ ὁ Θεός. Ὁ Θεὸς δηλαδὴ διὰ νὰ ἐξαλειφῇ τὴν ἁμαρτίαν, ἐπέειλε τὸν Υἱὸν τοῦ μὲ σάρκα, ἡ ὁποία ὁμοίαιε μόνον, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ πράγματι σὰρξ ἁμαρτίας, καὶ ἔτσι καταδικάσας καὶ κατέλυσε τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῆς σαρκὸς τοῦ Υἱοῦ τοῦ, ἡ ὁποία καίτοι ἀνομάρτητος, ὑπέστη τὰς συνέπειας τῆς ἁμαρτίας παραδοθεῖσα εἰς θάνατον».²⁰² Καὶ δι' ἐλ' αὐτὰ εὐχαριστῶν ὁ Παῦλος ἔλεγεν: «Ἦ! πόσον δυστυχὴς καὶ ἀξιολύπητος ἄνθρωπος εἶμαι ἐγώ! Πόσος θὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸ κυριευμένον ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας σῶμα μου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἔδρα καὶ τὸ ἄργανον τοῦ θανάτου αὐτοῦ;».²⁰³

3. Διὰ τοῦτο τιμωροῦμεθα εὐλόγως, διότι ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι δὲν βέλωμεν νὰ τρέχωμεν οὔτε ἴσα μὲ αὐτοὺς ποῦ ἔχουσι δεμένους τοὺς πόδας. Ἡ μάλλον καὶ ἂν δυναθώμεν νὰ τρέχωμεν ἴσα μὲ αὐτοὺς, οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν περιπτώσιν εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὴν κόλασιν. Διότι αὐτοὶ ποῦ ἀπολαμβάνουσι βαθεῖαν εἰρήνην πρέπει νὰ στήνουν τρόποσια πολὺ μεγαλύτερα καὶ λαμπρότερα ἀπὸ ἑκείνους ποῦ πῆδονται σκληρὰ ἀπὸ τὸν πόλεμον. Ἐὰν δὲ πρόκειται νὰ ἀσχολούμεθα διαρκῶς μὲ τὰ χρέη καὶ τὰς ἀπολαύσεις μας, καὶ τὰς γυναικας καὶ τὸ ἕρπον ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ὑποθέσεις μας, ποτε θὰ γίνωμεν ἄδρες, ποτε θὰ ζήσωμεν πνευματικῶς, ποτε θὰ μερμηρίσωμεν διὰ τὸν Κύριον; Ὅταν θὰ φύγωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον; Ἀλλὰ τότε πλέον δὲν εἶναι καιρὸς διὰ μάχους καὶ ἀγῶνας, ἀλλὰ εἶναι καιρὸς στεφάνων καὶ τιμωρίων. Τότε, καὶ ἂν ὑπάρξῃ καμμία παρθένος ποῦ δὲν ἔχει ἔλαιον εἰς τὸν λύχνον, δὲν θὰ δυναθῇ νὰ λάσῃ ἀπὸ ἄλλας, ἀλλὰ θὰ μείνῃ ἔξω.²⁰⁴ Καὶ ἂν προσέλθῃ κανεὶς ἐνδοξυμένος μὲ ρυπαρὰ ἱμάτια, δὲν θὰ δυναθῇ νὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἐνδυμασίαν του, ἀλλὰ θὰ ἀπαχθῇ εἰς τὸ πῦρ τῆς κόλασεως. Ὅτε καὶ ἂν παροκαλῇ τὸν ἴδιον τὸν Ἀβραάμ,²⁰⁵ δὲν θὰ ἔχη νὰ κερδίσῃ τίποτε. Διότι ὅταν φθάσῃ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως, καὶ συνελθῇ τὸ δικαστήριον, καὶ ὁ δικαστὴς καθίσῃ εἰς τὴν ἔδραν του καὶ ρεῖι ὁ ποταμὸς τῆς φλογὸς, καὶ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις τῶν πεπραγμένων μας, δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἀποπλύνωμεν τὰ ἁμαρτηματὰ μας, ἀλλὰ σφάριμεθα μόνον, ἐ-

202. Ρωμ. 8, 3.

203. Εφ. 1, 24.

204. Πρίλ. Ματθ. 25, 8-10.

205. Ματθ. 23, 11-13.

κόντες άκοντες, εις την όφειλομένην τιμωρίαν δι' αυτά, έφ' όσαν τότε αδεις δύναται να μάς ελευθερώη με τας παρακλήσεις του, αλλά και άν τύχη κανεις να έχη την ίδίαν παρηγορίαν με τούς μεγάλους και θαυμαστούς άνδρας, και άν ό Νώε, άν ό Ίώθ, άν ό Δαυήλ, παρακαλή διά τούς υιούς και τας θυγατέρας, δεν έπιτυγχάνει τίποτε πλέον, αλλά ειςαι ανάγκη να τιμωρούνται αικόνως διαί ήμάρτησαν, όπως άκριδώς είναι ανάγκη να τιμώνται διαί έδησαν βίον άνάρετον. "Ότι πράγματι δεν υπάρχει τέλος ούτε διά τούτους ούτε δι' άκείνους, τό δήλωσεν ό Χριστός, ό όποιός ειπε ότι, όπως ή ζωή θα είναι αϊώνιος, έτσι και ή κόλασις θα είναι αϊώνιος. Διότι όταν έπήνεσε τούς εκ δεξιών και κατέδικασε τούς εξ άριστερών, συνέχισε λέγων τά εξής: «Και θα απέλθουν αυτοί εις κόλασιν, που δεν θα έχη τέλος, αλλά θα είναι αϊώνιος, οι δε δίκαιοι θα μεταβούν δια να απολαύσουν ζωήν αϊώνιον».¹⁰⁰ Δι' αυτό πρέπει εδώ, εις αυτήν την ζωήν, να καταβάλλωμεν κάθε προσπάθειαν, ώστε και αυτός που έχει γυναίκα να είναι ώσαν να μη έχη, και αυτός που πράγματι δεν έχει, να άσκη, μαζί με την παρθένιαν, και άλλην τήν άλλην άρετήν, διά να μη θρηνώμεν άνώφελα μετά την αναχώρησίν μας από αυτόν τον κόσμον.

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 40

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

KEIMENON (ισπανικά)

Jean Crisostome. La virginité, texte et introduction critiques par Herb. Musurillo. — Introduction Générale, traduction et notes par B. M. Grillet (Sources Chrétiennes No 126). Paris 1966. Blnca και PG 48, 533-596.